

Πάνος Κολιόπουλος

Μας τα κλέψανε!

Η Αληθινή Προέλευση των Ευρωπαϊκών Παραμυθιών

MIDNIGHT PUBLISHING
Κέρκυρα 2020

Μας τα κλέψανε!

(Η Αληθινή Προέλευση των Ευρωπαϊκών Παραμυθιών)

Πάνος Κολιόπουλος

Μας τα κλέψανε!

(Η Αληθινή Προέλευση των Ευρωπαϊκών Παραμυθιών)

Εικονογράφηση: Πάνος Κολιόπουλος

MIDNIGHT PUBLISHING

Κέρκυρα 2020

Copyright © 2020 Panos Coliopoulos
S. Dousmani 44
Corfu 49100
email: panflynn@otenet.gr

Οι Ιστορίες

Τα βάσανα της Χαΐδως.....	11
(Η αληθινή ιστορία της περιβόητης Σταχτομπούτας)	
Η Χιόνω και οι Αδερφοί Ζουμπάδες.....	43
(Η αληθινή περιπέτεια της διασήμου Χιονάτης)	
Τα Παθήματα της Ωραίας Αυγής.....	75
(Η Αληθινή Ιστορία της Ωραίας Κοιμωμένης)	
Η Ευμορφία και ο Σκυλάραψ Γιουσούφ.....	89
(Η Αληθινή Ιστορία της Ωραίας και του Τέρατος)	
Ο Φοβερός Κόντε Τάτσης και οι Δυο Ξαδρέφες.....	109
(Η Αληθινή Ιστορία του Κυανοπώγωνος)	
Ο Γιάκωβος και η Φασουλιά.....	137
(Η Αληθινή Ιστορία του Τζακ και της Μαγικής Φασουλιάς)	
Τα Δυο Αδέρφια και η Πονόψυχη Μανιά.....	159
(Η Αληθινή Ιστορία του Χάνσελ και της Γκρέτελ)	
Η Έγκλειστος Ροδάνθη.....	185
(Η Αληθινή Ιστορία της Ξακουστής Ραπουνζέλ)	

Γνωρίζουν οι πάντες, ανά την οικουμένην βεβαίως, ότι οφείλουν εις ημάς, τους ενδόξους Έλληνες, τον εκπολιτισμόν και την εξανθρώπισιν των, διότι, και τούτον είναι γνωστόν τοις πάσι, όταν εμείς χτίζαμε Παρθενώνας εκείνοι εδιδάσκοντες ακόμη επί των δένδρων, συντηρούμενοι με βελανίδια.

Οτιδήποτε λοιπόν, κάπως επαρκές, κατάφερον να επιτύχη η Δύσις, και ιδίως εις τον τομέαν των Γραμμάτων και των Τεχνών, οφείλεται εις την ιδιικήν μας επιρροήν και αυτήν τούτην των διασήμεων προγόνων μας.

Εξυπακούεται ότι δεν θα υπήρχε φιλοσοφία εις την Ευρώπην άνευ του Πλάτωνος, του Αριστοτέλους, του Ζαμπέτα, του Ζωρζ Πιλαλί και άλλων. Δεν θα υπήρχε θέατρον άνευ της αρχαίας τραγωδίας, του Αισχύλου, του Ευριπίδου, του Μυράτ και του Σεφερλή. Και δεν θα υπήρχε λογοτεχνία και ποίησις άνευ του Λουκιανού, του Ομήρου, της Σαπφούς, της Αλκυόνης Παπαδάκη και της Χρυσήδος Δημουλίδου.

Εκείνο που αγνοούσαμεν μέχρις σήμερον είναι ότι άνευ ημών –και το θέτω μετριοφρόνως– δεν θα υπήρχαν ούτε τα θεωρούμενα ως ευρωπαϊκά, γνωστά εις μικρούς και μεγάλους, παραμύθια.

Μα θα μου πείτε: «Και η Σταχτομπούτα δική μας;». Και θα σας απαντήσω ευθαρσώς: «Η Σταχτομπούτα πρώτη-πρώτη και καλύτερη».

Η ενδελεχής επιστημονική έρευνα που ακολουθεί το αποδεικνύει περιτράνως.

Τα Βάσανα της Χαϊδως
Η Αληθινή Ιστορία της Περιβόητης Σταχτοπούτας

Η περίεργη, πλην απ' άκρου εις άκρον αληθινή, αυτή ιστορία κατεγράφη τυχαίως υπό του αιμνήστου λαογράφου Θεοφίλου Σκαφίδα περί τας αρχάς του παρελθόντος αιώνος ως λαβούσα χώραν εις περιοχήν μη κατομαζομένην της Στερεάς, κατά το δεύτερον ήμισυ του 18ου αιώνος. Ως ο έγκριτος επιστήμων δηλώνει εις το μνημειώδες του σύγγραμμα «Οι άγνωστες διηγήσεις των Ελλήνων της υπαίθρου»¹, την ήκουσεν διηγουμένην εις καφενείον της περιοχής υπό γέροντος τινός αιωνοβίου και αύθις έσπευσεν να καταγράψη μετά σπουδής, σεμνοτύφως επεμβαίνων εις το υπέρ το δέον ωμόν λεξιλόγιον του ορεσιβίου αρχικού αφηγητού (το οποίον βεβαίως προεκάλη τον ενθουσιασμόν και θυμηδίαν του καφενοβίου ακροατηρίου). Αποπειρώμεθα λοιπόν με την σειράν μας να αποδώσωμεν την εν λόγω ιστορίαν εις γλώσσαν σύγχρονον, διατηρώντας ωστόσο τόσο το ιδιαίτερον χρώμα αυτής όσον και τας αισθητικάς επιφυλάξεις του αιμνήστου λαογράφου.

¹ Θεόφιλος Δ. Σκαφίδας, «Οι άγνωστες διηγήσεις των Ελλήνων της υπαίθρου», Λαμία, Τύποις Γ. Σαραντούρη, 1918.

Βρισκόμαστε στη Ρούμελη της προεπαναστατικής Τουρκοκρατούμενης Ελλάδας, σε μια εποχή όπου οι καλοί νοικοκυραίοι κοίταζαν τη δουλειά τους και το συμφέρον τους και δεν ασχολιόντουσαν ούτε με πολιτικές ιδεοληψίες, ούτε με «μεγάλες ιδέες» και οράματα. Όλη τους η έγνοια ήταν να βουλευτούν, αυτοί και η οικογένειά τους, και πώς να ξεγελάσουν τον κοτζάμπαση, να γλυτώσουν κάμποσα γρόσια από το χαράτσι. Ωραία χρόνια!

Ο κυρ-Σωτήρης τύγχανε έμπορος, εύπορος, νομοταγής και ευσεβής, επίτροπος στην εκκλησία της ενορίας του και ευτυχής ιδιοκτήτης περιουσίας σεβαστής, την οποία το επιχειρηματικό του δαιμόνιο συνεχώς αυγάτιζε.

Ο κυρ-Σωτήρης είχε παντρευτεί, από προξενιό φυσικά, μια θεούσα γειτονοπούλα του ονόματι Θεώνη, με την οποία είχε αποκτήσει –ως εκ θαύματος!– μια κόρη, την Χάϊδω. Λέω «ως εκ θαύματος» διότι η Σωτήραινα ουδεμία σχέση ήθελε να έχει με «σαρκικός παρεκτροπής», τις οποίες θεωρούσε ως ακραιφνώς αμαρτωλές και κατάπτυστες κι ως εκ τούτου –τη προτροπή του εξομολόγου της (και τη απελπισία του συμβίου της)– απείχε, σθεναρώς κι αμετακλήτως, από κάθε είδους εκδήλωση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως υπέρ το δέον οικεία.

Ο κυρ-Σωτήρης στενοχωριόταν βεβαίως, ποικιλοτρόπως, με την κατάσταση αυτή, αλλά λόγω της θέσης του στην κοινωνία της (ανωνύμου) πολίχνης όπου διέμενε, καθώς και της ιδιότητάς

του ως εκκλησιαστικού επιτρόπου, δεν μπορούσε να κάμει καμιά κουτσουκέλα, να ξεδώσει κι αυτός ως άνθρωπος, παρά μόνον όταν ταξίδευε σε άλλες πολιτείες, όπου, άγνωστος μεταξύ αγνώστων, προσπαθούσε, εν τάχει και κρυφίως, να αναπληρώσει τις όποιες δικαιολογημένες ελλείψεις του.

Για καλή του τύχη (;) η συμβία Θεώνη κάποιον χειμώνα ιδιαίτερα βαρύ δεν πρόσεξε, δεν φυλάχτηκε, κι άρπαξε μια πούντα καραμπινάτη, που εξελίχτηκε σε πνευμονία και την ξαπόστειλε να συναντήσει τον ανέραστο θεό της κι όλους τους σκουντούφληδες αγίους του εορτολόγιου. Η αλήθεια είναι ότι δεν έλειψε σε κανένα, ούτε καν στη δεκαπεντάχρονη Χαΐδω, την οποία ήδη προέτρεπε –πλην ευτυχώς ανεπιτυχώς– να εγκαταλείψει τα εγκόσμια και να εγκλεισθεί σε μοναστήρι, προκειμένου να σώσει την ψυχή της (από τι;) και να σωθεί και η ίδια από τους πολλούς και ποικίλους πειρασμούς.

Τώρα υπήρχε η κυρα-Φώτω, η προξενήτρα, μια απ' αυτές τις δαιμόνιες γυναίκες που κατάφερναν να συνταιριάζουν και τους πιο ασυνταίραστους κι ασύμβατους χαρακτήρες, πείθοντάς τους πως πρέπει οπωσδήποτε να πορευτούν στην ταλαιπωρία της ζωής αντάμα, πυρπολώντας κάθε ελπίδα για ευτυχία στον βωμό του «πρέπει» –με το αζημίωτο πάντα.

Η κυρα-Φώτω –η δουλειά της ήτουνε– ήξερε τα χούγια και τις ανάγκες του καθενός στη γειτονιά, γιατί ο καθένας από δαύτους, ανεξαρτήτως ηλικίας και κοινωνικής κατάστασης ενδέχεται να αποδεικνυόταν μελλοντικώς ή και άμεσα πελάτης. Όπως ο κυρ-Σωτήρης για παράδειγμα.

Ο κυρ-Σωτήρης, για την κυρα-Φώτω, ήτουνε συγχρόνως εύκολη και δύσκολη περίπτωση. Δύσκολη διότι ο άνθρωπος είχε καεί από τον γάμο με τη συχωρεμένη τη θεούσα κι εύκολη καθόσον, για τον ίδιο λόγο, στερημένος. Θα μου πεις, ο λεγόμενος τα είχε καβατζάρει τα εξήντα προ πολλού (οπότε καλή ψυχή), πλην, ευτυχώς, τύγχανε εύπορος πολύ, οπότε πρώτης τάξεως κελεπούρι για μια ευρεία κατηγορία υποψηφίων νυφών.

Μια συνηθισμένη προξενήτρα θα φρόντιζε να του προτείνει μια μικρούλα και δροσερή, που ο άφρων υπερήλιξ αποκλειόταν να αρνηθεί. Η Φώτω όμως ήτουνε επιστήμων και το λειτούργημα της το είχε σπουδάσει από την καλή κι απ' την ανάποδη.

Ήξερε ότι οι μικρές έχουν τα μυαλά πάνω από την κόμμωση κι αρκούσε ένα τίποτις, ένα τυχαίο ατύχημα, για να πάει στράφι όλη η προσπάθεια. Άλλωστε τι εγγύηση υπήρχε ότι, αφού είχε εξασφαλίσει το στεφάνωμα, η μικρή θα του καθόταν μετά του γερο-μπισμπίκη; Και στο επάγγελμα αυτό ο ευχαριστημένος πελάτης είναι εκ των ουκ άνευ! Ζωντανή και τζάμπα διαφήμιση. Άσε που αν ο εύπορος έμενε ευχαριστημένος θα υπήρχε περιθώριο και για έξτρα τραβηχτικές από την πληρούσα όλες τις προδιαγραφές προξενήτρα.

Πήγε λοιπόν η Φώτω κι έπιακε ιδιαιτέρως την κυρα-Θανάσω, μια καπάτσα πενηντάρα η οποία είχε την ευτυχία να χηρέψει προ ετών.

—Μαρή Θανάσω, της λέει. Μέχρι τότε, μαρή, θα είσαι μαγκούφα σαν την καλαμιά στον κάμπο; Δεν σκέβεσαι να κοιτάξεις ν' αποκατασταθείς;

Η πονηρή Θανάσω κατάλαβε ότι η προξενήτρα σίγουρα κάτι είχε στο μυαλό της κι έκανε τη δήθεν και την τάχαμου αδιάφορη.

—Μπα, της λέει. Τι με λες τώρα, ορή Φώτω; Για τέτοια είμαι εγώ; Είδα κι έπαθα να γλυτώσω από τον ανεπρόκοπο. Πάλε καλά να λες που τσεπώνω και τη σύνταξή του, γιατί, όσο ζούσε ο ερίφης, στα καπηλειά και στα χανούμια την ακούμπαγε.

—Και σε φτάνει μια ψωροσύνταξη, μαρή, να ζήσεις σαν άνθρωπος;

—Φτάνει δεν φτάνει καλά είναι. Κι ούλο θα ράψω και κάνα σκουτί... βοηθάνε κι οι ακαμάτρες οι κόρες μου... Δόξα να 'χει ο Γιαραμπής, μια χαρά τα φέρνουμε βόλτα.

—Άλλο να τα φέρνεις βόλτα κι άλλο να είσαι βασίλισσα, πέταξε επιτηδείως τη σπόντα της η προξενήτρα.

—Μπα; είπε η Θανάσω. Και πώς θα γένει αυτό, μαρή; Στραβώθηκε κανένας βασιλέας να με στεφανωθεί εμένα;

—Για βασιλέα δεν ξεύρω, απάντησε η Φωφώ. Αλλά όσο για τον κυρ-Σωτήρη, τον μεγαλέμπορα, στο εγγυώμαι.

—Μα αυτούνος είναι γερόντιο με το 'να πόδι στον τάφο,

μαρή Φώτω, της λέει δήθεν και τάχαμου η Θανάσω, που της κα-
λάρεσε η προοπτική.

—Και δεν χαίρεσαι, μαρή; Όσο πιο γρήγορα τον ξαποστεί-
λεις τόσο πιο γρήγορα θα κληρονομήσεις.

—Κι άμα κατσεικωθεί και δεν τα κακαρώσει τι θα γένει, ορή
φιλενάδα; Θα βρεθώ εγώ να γεροκομάω το ραμολί;

Εκεί η Φώτω έπαιξε το χαρτί που έκρυβε στο μανίκι. Της
εξήγησε την κατάσταση με τη συχωρεμένη τη θεούσα και την
απέχθειά της για τα κρεβατικά γυμνάσματα, υπογράμμισε τη
στέρηση του άτυχου χήρου και κατέληξε...

—Στο χέρι σου είναι —ξέρεις ελόου σου πώς— να τον κάνεις να
πει τον Δεσπότη Παναγιώτη, μανίτσα μου. Ε, πόσο θ' αντέξει ο
φουκαράς, στο τέλος θα σου μείνει στα χέρια.

—Αλλά τουλάχιστο θα πάει 'φχαριστημένος, γέλασε η Θα-
νάσω, που είδε αυτή την προοπτική μ' ενδιαφέρον.

Πάει τώρα η Φώτω και πιάνει τον υποψήφιο γαμπρό.

—Πώς τα πας, κυρ-Σωτήρη μου; τον ρωτάει.

—Πώς να τα πάω, ο καφερός, κυρα-Φώτω μου; της λέει αυ-
τός. Πένθος βαρύ.

—Εντάξει, πένθος, δεν λέω, αλλά το πολύ το κυρ-ελέησον το
βαριέται κι ο θεός, του πετάει τη σπόντα η προξενήτρα. Δεν
λέω... την έκλαψες, τη τίμησες τη συχωρεμένη... ε, νισάφι! Είναι
ώρα να κοιτάξεις κι εσύ το μέλλον σου.

—Τι μέλλον πια εγώ;...

—Ε, πώς!... Λεβέντης κοτσονάτος είσαι ακόμη. Έχεις κι εσύ
δικαίωμα στη ζωή...

—Ότι έχω, έχω... Αλλά...

—Δεν υπάρχει «αλλά». Είναι ώρα να βάνεις γυναίκα στο
σπίτι σου.

—Δηλαδή σαν τι γυναίκα, κυρα-Φώτω μου, για να 'χουμε
το καλό ρώτημα;

—Όχι, προς θεού, καμιά μικρή τσαμπερδόνα, που θα σου τα

φορέσει και θα σε κάμει ρεντίκολο στην κενωνία... Εκείνο που σου χρειάζεται εσένα είναι γυναίκα σοβαρή και μυαλωμένη.

—Είχα γυναίκα σοβαρή και μυαλωμένη και πρόκοψα, αναστέναξε ο χαροκαμένος.

—Ναι, αλλά όχι σαν τη συχωρεμένη..., πέταξε το δόλωμα η προξενήτρα. Κάπως... αλλιώς.

—Δηλαδή πώς αλλιώς; ενδιαφέρθηκε το θύμα.

Η προξενήτρα έσχυψε στο αυτί του πελάτη και του εξήγησε με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες (που δεν ξέρουμε, γιατί δεν ακούσαμε) πώς εννοούσε το «αλλιώς».

Ο γάμος γίνηκε την επομένη Κυριακή στην εκκλησία της Υπαπαντής, όπου ετύγχανε επίτροπος κι ο ίδιος, και η Θανάσω, δόξη και τιμή, μετακόμισε με τις δυο της θυγατέρες, τη Βασίλω και την Κοντύλω, στο ευρύχωρο σπίτι του πανευτυχέστατου κυρ-Σωτήρη.

Η Θανάσω όμορφη δεν ήτουνε. Είχε όμως τον τρόπο της και κάποια αδιαμφισβήτητα προσόντα. Και βύζους τεράστιους –η αδυναμία του Σωτήρη– και φαρδοκάπουλη ήτουνε και με πιασίματα από ‘δώ κι από κει, αλλά κυρίως με ταμπεραμέντο δυναμιτιστικό κι ανεξάντλητο σε κόλπα και τερτίπια που έκαναν τον άχαρο στερημένο νεόνυμφο να πει πράγματι τον Δεσπότη Παναγιώτη (θε μου σχώρα με) από την πρώτη κιόλας νύχτα του γάμου.

—Μωρ’ τ’ είσαι συ, μανάρα μ’! αναφώνησε κατενθουσιασμένος σ’ ένα διάλειμμα των γυμνασμάτων ο Σωτήρης. Πού ήσανε τόσοι καιρό;!!!

—Σ’ αρέσω, αφέντη μ’ και κουβαλητή μου; ακίστηκε η τέως χήρα και νυν σύζυγος εμπόρου.

—Αν μ’ αρέσεις λείι!... Ποιος στραβός δεν θέλει το φως του, σουλτάνα μου εσύ περήφανη;

—Κι ακόμα δεν είδες τίποτις, πασά μ’! του λείι εκείνη.

—Τι, ξέρεις κι άλλα;!!! απόρησε ο άβγαλτος άνθρωπος.

—Αν ξέρω λείι; Κάτσε και θα δεις.

Και είδε ο ανθρωπάκος κι έτριβε τα μάτια του κι έκαμε εφτά σταυρούς ενδόμυχα για την καλή του τύχη. Μια βδομάδα άλλη δουλειά δεν έκαμε από το να εξυπερετεί και να εξυπερετείται. Κι όπως είχε χρόνια στέρησης κι αναγκαστικής εγκράτειας συσσωρευμένα του βγήκε μια δύναμη που άφηκε την καινούργια του συμβία κατάπληκτη.

«Μωρ’ τι ‘ναι τούτος εδώ;!!!» σκέφτηκε από μέσα της. «Για χούφταλο τον υπολόγιζα και τράγος βαρβάτος μου βγήκε! Αντί να τον ξεκάνω εγώ θα με ξεκάνει αυτούνος!».

Πιάνει μια και δυο τις θυγατέρες της ιδιαιτέρως.

—Κοιτάζτε να βάλετε κι εσείς ένα χεράκι, τους λέει. Γιατί δεν τα γλέπω καλά τα πράματα. Παγαίναμε για μαλλί και θα βγούμε κουρεμένες με τούτο το φαινόμενο.

—Τι υπονοείτε, μητέρα; ρώτησε η Βασίλω. Περί το πονηρόν μήπως;

—Βρε τι πονηρό κι απονήρευτο; της βάζει τις φωνές η μητέρα. Βοηθάτε γιατί χανόμαστε. Μόνη μου δεν τον κάνω ζάφτι αυτόνα.

—Μα... κάνει; ρωτάει η Κοντύλω. Μήπως είναι αμαρτία;

—Τι αμαρτία, βρε βούρλο; αγανάκτησε η Θανάσω. Αμαρτία είναι να παιδεύεται η μάνα σας κι αποτέλεσμα μηδέν.

—Α, τότε καλά.

Οπότε το ίδιο βράδυ σκάει η Θανάσω στον συμβίο το μυστικό.

—Καλά, δεν βαρέθηκες τα ίδια και τα ίδια, πασά μ’; του λέει. Ότι ήξερα στο ‘καμα. Κι ακόμα μερικά που δεν ήξερα και είχα ακουστά.

—Και βλάπει η επανάληψη, κουζούμ; απάντησε ο καλόβολος Σωτήρης. Δια της επαναλήψεως γίνεται κανείς καλύτερος. Τι μας λέγαν οι δασκάλοι στο σχολειό;

—Ναι, βρε αδερφέ, αλλά και μια ποικιλία δεν βλάφτει... Βλάφτει;

—Δεν βλάφτει, αλλά πλην όμως τι ποικιλία, τζάνουμ;

—Ε, να... έλεγα μήπως και φέρναμε και καμιά άλλη...

Του άρεσε του στερημένου η ιδέα. Είχε ακούσει για κάτι τέτοια κόλπα που κάνουν στις Ινδίες –και στα χαρέμια της Πόλης– αλλά εκεί ήτουνε οι άνθρωποι Οθωμανοί, είχαν πιάκει το νόημα της ζωής, ενώ εδώ...

—Μα... το επιτρέπει η θρησκεία; απόρησε (επίτροπος άνθρωπος, μην το ξεχνάμε).

—Άπαξες και είναι στα κρυφά ούλα επιτρέπονται, του υπενθύμισε διδακτικά η Θανάσω. Δεν γλέπεις τους παπάδες;...

Το σκέφτηκε ο άνθρωπος, είχε πάρει και φωτιά με την ιδέα... Έδωκε τόπο στην οργή.

—Ναι, μπρε γιαβρούμ, της λέει. Αλλά πού να τις βρούμε τώρα τις πρόθυμες; Ξέρεις εσύ καμιά;

—Πώς δεν ξέρω, λέει η Θανάσω. Κι όχι μία... Δυο!

—Δυο; Ποιές; απόρησε ο Σωτήρης, εντελώς ξαναμμένος πια.

—Τη Βασίλω και την Κοντύλω.

—Τις... θυγατερες;!!!...

—Εμ ναι. Έτσι κάθονται όλη μέρα κι αερίζονται. Ας κάμουν και καμιά δουλειά.

—Μα... κάνει;

—Γιατί να μην κάνει; Τι τις έχεις σάματι; Ότι εμένα κι αυτές. Μια οικογένεια ειμάστενε, που λέει ο λόγος.

—Α, τότες καλά.

Κι έτσι άρχισε ένας νέος κύκλος γυμνασμάτων κι ο κυρ-Σωτήρης δεν πίστευε στην καλή του τύχη κι έκαμε μια νοερή σημείωση ν' ανταμείψει έτι περαιτέρω την κυρα-Φώτω για το καλό που του 'καμε.

Αλλά δεν πρόφτασε.

Διότι, την τρίτη νύχτα κατά τας γραφάς, σε ένα κόλπο τριπλής δεξιότητας έμεινε εκεί που βρισκόταν και δεν ματακουνήθηγε πια –στο διηνεχές.

Και μεγάλη ήτουμε η έκπληξη του γιατρού που πιστοποίησε την απώλεια του καλού ανθρώπου όταν είδε ότι η στύση του συχωρεμένου και μετά την τελευταία του εκπνοή εξακολουθούσε να σημαδεύει το ταβάνι. Ένα από τα άλυτα ακόμη μυστήρια της επιστήμης.

Η κηδεία γίνηκε με συνοπτικές διαδικασίες, όπου η μαυροφορεμένη χήρα έδωσε παράσταση, κατά τις πατροπαράδοτες συνήθειες... «Πού μ' αφήνεις μονάχη μου... Σωτήρη μου, άρχοντα και κουβαλητή μουσους;!...», ενώ η κακομοίρα η Χαΐδω, η ορφανέμη θυγατέρα, κάπως παράμερα, προσπαθούσε να συνειδητοποιήσει, σεμνά και ταπεινά, το δεύτερο αυτό πλήγμα της Μοίρας, μέσα σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα.

Ακόμα πιο συνοπτικές ήτουμε οι διαδικασίες στον Καδή, ο οποίος, αφού έλαβε βεβαίως το αναπόφευκτο μπαχτσίσι, πιστοποίησε την κληρονομιά με δικαιούχους την απαρηγόρητη χήρα κατά πρώτον και την ορφανή κόρη κατά δεύτερον (κατά πολύ δεύτερον, διότι το οθωμανικό δίκαιο δεν προέβλεπε και τίποτις το συνταρακτικό σαν δικαίωμα κληρονομιάς για τα θήλεα τέκνα) κι απέδωσε την κηδεμονία της ανήλικης Χαΐδως στην απολύτως ενήλικη μητριά της.

Από την επομένη λοιπόν όλα άλλαξαν στην πλούσια κι ευρύχωρη οικία του μεταστάντος.

Πρώτη δουλειά της Θανάσως ήτουμε να βάνει τα πράγματα στη σωστή τους θέση. Κάλεσε λοιπόν σε ακρόαση την δύστυχη ορφανή δια τα περαιτέρω.

—Κανονικά, της λέει, εσύ θα έπρεπε να μαζώξεις τα όποια τσαμασίρια σου και να μου αδειάσεις τη γωνιά.

Η Χαΐδω χαμήλωσε το βλέμμα στο πάτωμα μοιρολατρικά.

—Ότι πείτε εσείς, μητέρα, ψιθύρισε.

—Έλα όμως που έχω καρδιά μάλαμα και μου πονεί να σε πετάξω, ως αρμόζει και δικαιούμαι, στους πέντε δρόμους..., συνέχισε η Θανάσω.

—Ευχαριστώ, μητέρα, απάντησε ευγνωμονούσα η Χαΐδω.

—Πλην όμως... τι λέει το Ευαγγέλιο; «Ο μη εργαζόμενος

μηδέ εσθιέτω» δεν λέει; Λέει. Και ποιοι ειμάστενε εμείς, σε ερωτώ, ν' αμφισβητήσουμε τη θρησκεία, ε; Οπόταν, για να 'χεις το πιάτο το φαί και τη στέγη που σου προσφέρω, από την καλή μου την καρδιά, το υπογραμμίζω, θα πρέπει κι εσύ να συνεισφέρεις κατά το δοκούν και το πρέπον κι όχι να τεμπελιάζεις ούλη μέρα διαβάζοντας αυτά τα παλιοκιτάπια που διαβάζεις –καθόσον, κοντά στα άλλα, είσαι κι εγγράμματη, τρομάρα σου!

—Μάλιστα, μητέρα.

—Θα κάμεις λοιπόν ούλες τις δουλειές του σπιτιού. Σκούπισμα, ξεσκόνισμα, σφουγγάρισμα –θέλω το σπίτι μου ν' αστράφτει, κακομοίρα μου, ακούς;– μαγείρεμα, πλύσιμο, σιδέρωμα, μπάλωμα... ούλα όσα δηλαδή χρειάζεται ένα σπίτι. Τις δούλες θα τις ξαποστείλω, δεν μας χρειάζονται τα περιττά έξοδα. Κατάλαβες;

—Μάλιστα, μητέρα. Ότι πείτε.

—Και θα κοιμάσαι στο καμαράκι της σοφίτας. Αυτό μας έλειπε, να σου 'χουμε και κρεβατοκάμαρη, σαν να 'σαι καμιά κυρά.

—Μάλιστα, μητέρα.

Κι έτσι η Χαΐδω, ανασκουμπώθηκε το κακόμοιρο το ορφανό, κι ανταποκρίθηκε στα καινούργια της βαριά καθήκοντα, χωρίς παράπονα και βαρυγκώμια.

Από το χάραμα ως τα βαθιά μεσάνυχτα έτρεχε πάνω-κάτω στο σπίτι, που άλλοτε ήτουνε δικό της, σκουπίζοντας, σφουγγαρίζοντας, ανάβοντας τις φωτιές, μαγειρεύοντας, πλένοντας και υπηρετώντας τη μητριά και τις «αδερφάδες» της, που δεν ήτουνε ποτέ τους βεβαίως ικανοποιημένες.

—Χαΐδωωω! Πού 'σαι, μαρή ξεμουαλισμένη, να μου φέρεις το φουστάνι σιδερωμένο;

—Χαΐδωωω!... πεινάω!...

—Χαΐδωωω... διψάω!

Και πήγαινε έτσι η ταλαιπωρία της δύστυχης ορφανής, χωρίς τελειωμό.

Και οι κυράδες του σπιτιού;

Αραχτές και ψύχραιμες. Η μεν Θανάσω όλη μέρα να δέχεται επισκέψεις από τις φιλενάδες της, για καφέ και κουτσομπολιό, οι δε κόρες, αραχτές στο κρεβάτι τους να επιδίδονται σε ότι μπορεί να βάλει ο νους του υποψιασμένου ανθρώπου, ένεκα που είχαν κι αυτές κληρονομήσει το ταμπεραμέντο της μάνας τους και η σύντομη ανομολόγητη συνεδρία με τον συχωρεμένο είχε ζυπνήσει τον δαίμονα της λαγνείας μέσα τους.

Αυτές ήτουνε που πρόσεξαν πρώτες τα φυσικά χαρίσματα της υπηρέτριας θετής αδερφής.

Κείνο το πρωί η Χαΐδω καθάριζε το τζάκι στο δωμάτιό τους κι όπως ήτουνε ελαφρά ντυμένη και μέσα στις στάχτες παρουσίαζε ένα θέαμα άκρως γαργαλιστικό για τις κλινήρεις και τα μάλα ξαναμμένες ψυχαδερφάδες.

—Μαρή, λέει σε μια στιγμή η Βασίλω της Κοντύλως. Την πρόσεξες, μαρή, αυτή τη χαμένη τι κόμματος όπου γίνηκε;

—Δίκιο έχεις, μαρή, απάντησε η Κοντύλω με το ενδιαφέρον της κεντρισμένο. Μπουκιά και συχώριο, που λέει ο λόγος!

—Ναι, μαρή. Κοίτα τι ωραία πράματα!... Άνω και κάτω...

—Και με τα μπούτια γιομάτα στάχτες, ε;

—Ω, μ' αρέσει! Να τη λέμε Σταχτομπούτα λέω εγώ.

Κι έτσι βαφτίστηκε η δύστυχη Χαΐδω με το προσωνύμιο που της κόλλησαν οι διεστραμμένες της ψυχαδερφάδες.

Οι οποίες δεν αρκέστηκαν σ' αυτό βεβαίως, έχοντας ανακαλύψει τα όχι και τόσο κρυφά χαρίσματά της.

—Μαρή Σταχτομπούτα, ξέρεις μαρή να κάνεις εντριβές, που έχω πιαστεί η καφερή; της φωνάζει η Βασίλω, κλινήρης ως οδολίσκη στο χαρέμι του Σουλτάνου.

—Ξέρω, πώς δεν ξέρω; απαντά με προθυμία η αθώα παιδίσκη.

—Ε, τότενες έλα να με τρίψεις καλά-καλά, να δούμε προκοπή.

Και βεβαίως η Χάϊδω-Σταχτομπούτα έτριψε την πιασμένη Βασίλω, έτριψε και την Κοντύλω που κι εκείνη παρουσίαζε τα ίδια συμπτώματα κι από τη μέρα εκείνη οι εντριβές γίνηκαν μέρος των καθημερινών της καθηκόντων.

Υπάρχει η εντύπωση, που βασίζεται στην προκατάληψη κι όχι στη σοβαρή παρατήρηση των φαινομένων, ότι τα κορίτσια στην επαρχία (διαχρονικά) διακατέχονται από μια αθωότητα που αγγίζει την άγνοια από τη μια πλευρά και την αγιοσύνη από την άλλη, ως προς την σεξουαλική τους προδιάθεση, κατάρτιση και συμπεριφορά. Τίποτις δεν είναι λιγότερο ακριβές απ' αυτό. Στην πραγματικότητα, αυτό που δεν φαίνεται παραμένει κρυφό γιατί βρίσκεται επιμελώς φυλαγμένο πίσω από κλειστά παραθυρόφυλλα και προφυλαγμένο από τη συνένοχη σιωπή όλων των εμπλεκομένων ή ενδιαφερομένων μερών. Θα μπορούσε ο γνώστης καταστάσεων και πραγμάτων να υποστηρίξει ότι, εξ' αιτίας ακριβώς των κοινωνικών περιορισμών και του φόβου της κατακραυγής, συχνά η επαρχία βρίσκεται πολύ πιο μπροστά σε επινοήσεις και ίντριγκες, σε ότι αφορά την «κατάπτυστη» σεξουαλικότητα, απ' ότι τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Δεν είμεθα αρμόδιοι να αναλύσουμε το φαινόμενο αυτό, θα παρατηρήσουμε όμως ότι το σπίτι της Σταχτομπούτας δεν αποτελούσε εξαίρεση στον κρυφό κανόνα, κάθε άλλο.

Ένας παραδοσιακός και μη μου άπτου παραμυθάς θα αποσιωπούσε σεμνοτύφως την κατάσταση αυτή και θα επέλεγε να παρακάμψει τις υπηρεσίες που προσέφερε η ατυχής ορφανή στις κάπως ανεσύσταγες θετές αδερφάδες της. Εμείς όμως ευρισκόμεθα εδώ για να υπηρετήσουμε την αλήθεια και το δίκιο του εργάτη, χωρίς φόβο, αλλά με πάθος. Για τον λόγο αυτό δεν πρόκειται να κρύψουμε τίποτις κάτω από το χαλί και τόσο το χειρότερο για τους θρησκόληπτους υποκριτές, οι οποίοι σίγουρα δεν συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των αναγνωστών μας.

Η Χάϊδω βρέθηκε σε μια κατάσταση ιδιόμορφη και ίσως κάπως περίεργη, αλλ' επ' ουδενί αδιανόητη ή σπανίζουσα σε μια υποκριτική κοινωνία, που δίνει περισσότερο βάρος στο τι πρέπει να φαίνεται από το τι συμβαίνει στην πραγματικότητα.

Θα ήτουνε δε αυτή μια κάποια διέξοδος στις ορμές της εφηβείας, που απαιτούν και είναι αδυσώπητες, εάν η κλίση της

ήτουνε το ίδιο ελάχιστα εκλεκτική με κείνη των θετών αδερφάδων της. Πλην όμως, ίσως λόγω ιδιοσυγκρασίας και λόγω του ότι η συμμετοχή της στο όλο σχήμα απέβλεπε αποκλειστικά στην ανακούφιση των ψυχαδερφάδων κι όχι της δικής της, αυτή η κατάσταση δεν έκαμε παρά να επιβαρύνει το ήδη φορτωμένο πρόγραμμα καθηκόντων της χωρίς να της παρέχει μια έστω εναλλακτική διέξοδο.

Ευτυχώς υπήρχε η νονά Ασπασία.

Η νονά Ασπασία ήτουνε μια ευειδής και καλοσυνάτη μεσόκοπη γυναίκα, ανύπαντρη –γι’ αυτό όταν οι κυράδες αναφέρονταν σ’ αυτή πρόσθεταν πάντα το «η καημένη»– η οποία έχοντας βαφτίσει το κορίτσι θεωρούσε χρέος της και υποχρέωσή της να το φροντίζει και να του συμπαρίσταται όσο μπορούσε, όπως κάθε ανάδοχος οφείλει.

Η Ασπασία επαγγέλλετο την καφετζού, αλλά ήξερε κι από βότανα και μαντζούνια και μαγικά –όπως ψιθυριζόταν– και λόγω των επιτυχιών στις προβλέψεις και τις διάφορες θεραπείες της δεν εστερείτο πελατείας.

Αμέμπτου χαρακτήρος –δεν είχε ακουστεί για κείνη το παραμικρό– είχε δει με κακό μάτι την απόφαση του συχωρεμένου του κυρ-Σωτήρη να νυμφευτεί τη χήρα Θανάσω, αλλά οι αντιρρήσεις της, φευ, δεν εισακούστηκαν.

Την αναδεξιμιά της τη λάτρευε (και κείνη της το ανταπέδιδε) και φρόντιζε να την επισκέπτεται, τα βράδια κυρίως, να της κάμει συντροφιά στην ταπεινή σοφίτα της, ενίοτε δε να διανυκτερεύει εκεί, προσφέροντας στην άτυχη Χαΐδω τη θαλπωρή που τόσο είχε ανάγκη.

Ήτουνε σε μια απ’ αυτές τις διανυκτερεύσεις που η Χαΐδω, όλως τυχαίως, ανακάλυψε το μυστικό της νονάς της.

Η Ασπασία υποψιαζόταν πως την τριγύριζε ένα χρυολόγημα και η αναδεξιμιά της, πάντα πρόθυμη να βοηθήσει τον πλησίον της, προσφέρθηκε να την τρίψει με οινόπνευμα.

Αλλά εκεί που έτριβε παρατήρησε ένα περίεργο φαινόμενο που δεν ταίριαζε με όσα γνώριζε (απταιστως, λόγω ανομολογήτων καθηκόντων) περί της γυναικείας ανατομίας.

—Νονά, τι φούσκωμα είναι αυτό στο βρακάκι σου; ρώτησε απορημένη. Σαν αντίσκηνο έχει γίνει, που λέει ο λόγος.

—Μπα, κόρη μου, μη δίνεις σημασία, απάντησε η καλή γυναίκα κοκκινίζοντας. Τίποτις δεν είναι...

—Πώς τίποτις; επέμεινε η μικρή. Σαν αγγούρι ένα πράμα, μετά συγχωρήσεως.

—Τίποτις, τίποτις..., είπε η νονά προσπαθώντας να κρυφτεί.

Αλλά η Χαΐδω, πάντα φιλομαθής, επέμεινε κι έτσι στο τέλος η νονά, που ίσως να βρισκόταν σε περίεργη κατάσταση, λόγω τριβής και εντριβής, αναγκάστηκε να της αποκαλύψει το φοβερό της μυστικό.

—Ω! ανέκραξε η Χαΐδω. Μα τι, άντρας είσαι, νονά; Και τότες πώς έχεις τέτοιους μεγάλους βύζους;

—Δεν είμαι άντρας, κορίτσι μου, αναστέναξε η Ασπασία. Αλλά, από μια αναποδιά της Φύσης, έτσι γεννήθηκα. Με κορμί γυναίκας, πλην... με όργανο αντρικό. Αυτό είναι το μεγάλο μου μυστικό, που γνωρίζεις μόνο ελόου σου τώρα, και γι' αυτό και δεν παντρεύτηκα.

Η άδολη Χαΐδω δεν είχε ξαναδεί ανδρικό μόριο και η περιέργειά της είχε εξαφθεί. Άρχισε λοιπόν να το περιεργάζεται και να ρωτάει τούτο και κείνο κι όπως το ένα φέρνει το άλλο κι ο διάλογος έχει πολλά ποδάρια, ε, έγινε το αναπόφευκτο κι έκτοτε οι διανυκτερεύσεις της νονάς πήραν διαφορετική τροπή και χροιά.

—Εδώ που τα λέμε, εκεί που θα σε ξεπαρθένευε κάνας άχρηστος ή (θε μου 'σχώρα με) κανένα ζαρζαβατικό, καλύτερα εγώ που είμαι σχεδόν οικογένεια, φιλοσόφησε κάποια απ' αυτές τις φορές η νονά.

—Ω, νονά, είμαι ενθουσιασμένη! απάντησε η Χαΐδω. Μακάρι να το 'ξερα πιο πριν, αλλά και τώρα καλά είναι.

—Μόνο μη σου γένει συνήθειο, αναστέναξε η νονά. Γιατί από κάτι τέτοια κάνουν τις κουτουράδες τους τα κορίτσια.

Η αλήθεια είναι πως για την άπειρη παιδίσκη, όλως με μιας, ένας καινούργιος κόσμος άνοιξε εμπρός της. Κι ο κόσμος

αυτός της άρεσε. Ανακάλυπτε πράγματα που δεν είχε φανταστεί, όπως το πώς δένει η βαθιά αγάπη, η άδολη, με τη σαρκική απόλαυση και πώς ο συνδυασμός αυτός, ο σπάνιος, ανεβάζει τον άνθρωπο, τον κάνει πληρέστερο, καλύτερο και –γιατί όχι;– ευτυχισμένο.

Μέσα από τη σχέση με την παράξενη ανδρόγυνη γυναίκα γνώριζε τον εαυτό της, την ψυχή και το κορμί της, αποκτούσε συνείδηση της μοναδικότητάς της.

—Οι άνθρωποι είναι δυο ειδών, της είπε μια απ' αυτές τις νύχτες η νονά της. Αυτοί που άλλο είναι κι άλλο δείχνουν να είναι κι εκείνοι που δεν διστάζουν να βγάλουν προς τα έξω τον πραγματικό τους εαυτό. Εσύ είσαι από τους δεύτερους και πρέπει να σου πω ότι εισάστενε μια πολύ μικρή μειοψηφία.

—Και είναι καλό αυτό, νονά; ρώτησε η φιλομαθής παιδίσκη.

—Καλό είναι όταν έχεις να κάμεις με ανθρώπους που σε δέχονται και σ' αγαπούν γι' αυτό που είσαι, απάντησε η σοφή Ασπασία. Οι άλλοι θα σ' εκμεταλλευτούν.

—Όπως η μητριά μου και οι κόρες της;

—Όπως αυτές κι όπως πολλοί που θα προκύψουν στη ζωή σου αργότερα. Θα πρέπει να μάθεις να φυλάγεσαι.

—Και πώς θα το κάνω αυτό, νονά; απόρησε η Χαΐδω.

—Ένας τρόπος υπάρχει μόνο. Να μην εμπιστεύεσαι κανέναν, ώσπου να σου αποδείξει εμπράκτως πως νοιάζεται αληθινά για σένα.

—Αλλά πώς θα το καταλάβω αυτό;

—Με το ένστικτο, απάντησε η Ασπασία. Ούλοι μας έχουμε ένα ένστικτο που μας καθοδηγεί και μας προφυλάσσει. Όμως, για κάποιον μυστηριώδη λόγο, δεν το 'μπιστεύομαστε. Κι αφήνουμε τη λογική ή το συναίσθημα να μπουν στη μέση και ν' αλλάξουν την αρχική, αλάνθαστη εικόνα, μπερδεύοντάς μας. Μερικοί άνθρωποι, ιδιαίτερα ευφυείς, χρησιμοποιούν και το μυαλό τους σαν εργαλείο. Δυστυχώς εσύ αυτή τη δυνατότητα δεν την έχεις.

—Είμαι χαζή εγώ, νονά; ρώτησε το κορίτσι.

—Χαζή δεν είσαι, αλλά ούτε και κανένα φαινόμενο εξυπνάδας, απάντησε χαμογελώντας η Ασπασία. Κι επειδή έχεις καλή ψυχή είναι εύκολο να σ' εκμεταλλευτεί κάποιος.

—Όπως η μητριά μου και οι κόρες της;

—Ακριβώς. Κι όπως ξέρεις ήδη καλό δεν μπορείς να περιμένεις από κανέναν. Ευτυχώς έχεις την ομορφάδα σου και σ' αυτή θα βασιστείς για ν' αρπάξεις την ευκαιρία από τα μαλλιά όταν αυτή παρουσιαστεί.

—Με βρίσκεις όμορφη δηλαδή, νονά; ρώτησε το άβγαλτο κορίτσι απορημένο.

Γιατί κάτι τέτοιο δεν είχε ακούσει ποτέ πριν, από κανέναν, ούτε καν από τους γονείς της, που είχαν βέβαια οι άνθρωποι τα δικά τους βάσανα και κολλήματα και δεν ασχολιόντουσαν ιδιαίτερα μ' εκείνη.

Η παράξενη γυναίκα χαμογέλασε και τη χαϊδέψε τρυφερά.

—Δεν είσαι μόνο όμορφη, έχεις και κρυφά χαρίσματα, της είπε κατεβάζοντας το χέρι της χαμηλά, στη φουντωτή ήβη της αναδεξιμιάς της.

—Αυτό εδώ, είπε χαιδεύοντας το υπερβολικά φουσκωτό αιδοίο του κοριτσιού. Σ' αυτό το σημείο ο καλός Θεός δεν έκαμε τσιγκουνιές. Κι ευτυχώς, γιατί τούτο εδώ είναι το εργαλείο της γυναικός, που εγώ, δυστυχώς, δεν αξιώθηκα να έχω. Δεν έχεις ακούσει την παροιμία που λέει «το αιδοίον σέρνει πλοίον»; Ε, το δικό σου, αν έχεις λίγο μυαλό και τύχη, γολέτα τρικάρτη μπορεί να σύρει.

Και πράγματι, η καλή γυναίκα, χωρίς να το φαντάζεται, προφήτεψε μια άλλη παροιμία που θα περνούσε στην Ιστορία σχετικά με το συγκεκριμένο ανατομικό εξάρτημα της Χαϊδώς (σε διατύπωση όχι και τόσο περί δια γραμμάτου, δυστυχώς).

Και η ζωή στο αρχοντικό του συχωρεμένου κυρ-Σωτήρη συνεχιζόταν στον ίδιο ρουτινιάρικο ρυθμό, στην ίδια κάπως παράξενη και ίσως αήθη, αλλά πάντως όχι ασυνήθιστη, καθημερινότητα, με την άμοιρη Σταχτομπούτα να άγεται και να φέρεται, με όλη την ευθύνη του νοικοκυριού πάνω της και με μοναδικό της αποκούμπι και διασκέδαση τις εποικοδομητικές επισκέψεις

και διανυκτερεύσεις της παράξενης, αλλά καλοσυνάτης στο έπακρο, νονάς της.

Αν το κορίτσι ονειρευόταν κάποια αλλαγή, κάποια βελτίωση στη ζωή του, δεν το ξέρουμε γιατί ποτέ δεν παραπονιόταν και ποτέ δεν εξωτέρικευε τις επιθυμίες του.

* * *

Τώρα κοτζάμπασης της περιοχής ήτουνε ένας Σταυρόμπεης, ο επιλεγόμενος και Φαταούλας, για λόγους αυτονόητους. Πιστός υπηρέτης του Οθωμανού δυνάστη έκαμε κουμάντο αντ' αυτού (καθόσον ο δυνάστης, πονηρός, έβαζε ντόπιους να πίνουν –με το αζημίωτο εννοείται– το αίμα των ραγιαδών κι εκείνος έβγαине λάδι... «Τι, εγώ;... Οι δικοί σας»...) και μόνο στον Φορατζή της Υψηλής Πύλης ήτουνε υπόλογος, ο οποίος του είχε ξεκαθαρίσει ευθύς εξ' αρχής, καθόσον οι καλοί λογαριασμοί είναι που κάνουν τους καλούς μακαντάσηδες:

—Εμένα, τζάνουμ, του είπε ο Φορατζής, κείνο που με νοιάζει και με κόφτει είναι να μάζώνεται το χαράτσι που όρισε ο πολυχρονεμένος μας Σουλτάνος για την περιοχή σου. Ε, εντάξει... και το κατιτίς μου για ελόου μου. Ανθρώποι ειμάστενε, να μη φροντίσουμε για μια βροχερή μέρα; Από κει και πέρα, ότι κάμεις εσύ είναι δικός σου λογαριασμός και δεν θα σου πει κανείς κουβέντα. Ταμάμ;

Κι αυτό ακριβώς έκαμε ο ευπειθής και τα μάλα νομοταγής κοτζάμπασης. Μάζωνε πρώτα το χαράτσι, μάζωνε και το κατιτίς του Φορατζή, το κατιτίς του πασά, το κατιτίς του καδή, το κατιτίς του ιμάμη, και μετά ότι μάζωνε πήγαινε κατευθείαν στο δικό του σεντούκι και κανείς δεν κόταγε να του πει κουβέντα, αφόσον ήτουνε εντάξει και κύριος στις υποχρεώσεις του.

Έτσι ο Σταυρόμπεης μάζωνε, μάζωνε και τελειωμό δεν είχε το μάζωμα. Ούτε κι ο ίδιος ήξερε πια τι είχε σε σπίτια, χτήματα, υποστατικά, κασούνια με φλουριά και τζοβαϊρικά. «Πλούσιος σαν τον Φαταούλα» έλεγε ο σοφός λαός, που πάντα βγάνει τις παροιμίες του μέσα από τη ζωή.

Τώρα ο Σταυρόμπεης είχε ένα γιο, τον Μήτσο. Ο Μήτσος ήτουνε ένας ανεπρόκοπος γλεντζές που δεν είχε δουλέψει μια μέρα στη ζωή του (γιατί να δουλέψει το παιδί;) και πέραναγε τον

καιρό του στα καπηλειά, τους καφενέδες και τα χαμάμια. Κι όπως ήτουνε μπάνικο και λεβέντικο παληκαράκι και με έφεση στα πονηρά και τα ωραία δεν είχε αφήσει θήλεο για θήλεο απείραχτο στη γύρω περιοχή. Μικρές, μεγάλες, χήρες και παντρεμένες, ζουμπουρλούδες και ξυλάγγουρες... καμιά δεν άφηνε παραπονεμένη ο ερωτύλος αυτός νεανίας.

Τα μάθαινε αυτά ο Σταυρόμπεης κι ανησυχούσε. «Θα βρούμε κάναν διάολο μ' αυτούνον καμιά ώρα» σκεφτόταν. «Τίποτις, πρέπει να τον μαζώξω, να τον νοικοκυρέψω».

Αλλά όταν έκαμε νύξη περί παντρείας στον προκομμένο του, εκείνος τσίναγε.

—'Ντάξ', ρε πατέρα, του 'λεγε. Να νοικοκυρευτώ, δεν λέω... αλλά πλην όμως να βρω και την κατάλληλη, έτσι; Τι, γουρούνι στο σακί;

Είδε κι απόειδε ο κοτζάμπασης, αποφάσισε να πάρει δραστηκά μέτρα.

—'Ακου 'δώ να δεις, λέει του γιόκα του. Θα κάνω ένα γλέντι—τρίκουβερτο εννοείται— και θα καλέσω ότι θήλεο ελεύθερο και διαθέσιμο υπάρχει στην περιοχή, για να διαλέξεις αυτήνα που σου κάμει. Μην μου πεις «μα... μου» και δεν ξέρω τι γιατί θα σε στείλω ναύτη στις γαλές του Καπουδάν Πασά, καχομοίρη μου.

Του ατάσθαλου νεανία του καλάρωσε η ιδέα.

—'Ντάξ', λέει του πατέρα του. Αν είναι από έτσι να το δούμε το πράμα. Δοκιμάζουμε τηνπραμάτεια κι αν μας κάμει, άντε... θα πούμε το ναι.

Βγήκε το λοιπόν ντελάλης στις ρούγες, τις αγορές και τους μαχαλάδες και διαλάλησε το χαρμόσυνο γεγονός.

—Ακούσατε, ακούσατε! Την Κυριακή που μας έρχεται ο πολυχρονεμένος μας κοτζάμπασης Σταυρόμπεης κάμει γλέντι μεγάλο στο κονάκι του κι ούλες οι λέφτερες της περιοχής είναι καλεσμένες, λέει, για να διαλέξει ο μονογενής του γιος συμβία. Μην και λείψει καμιά!

Να τ' ακούσουν αυτό το ευχάριστο οι ανύπαντρες στο αρχοντικό του κυρ-Σωτήρη πέταξαν τη σκούφια τους.

—Αυτή είναι τύχη για μένα! αναφώνησε η Βασίλω.

—Μπα, έτσι σου ‘πανε; Κι εγώ μαθές τι κάνω, μπρίκια κολλάω; την πρόγκηξε η Κοντύλω.

—Μη βιαζόσαστε να χαρείτε, γιατί είμαι κι εγώ εδώ, τους υπενθύμισε η χήρα μητέρα Θανάσω.

—Εσύ, μάνα, τώρα καλή ψυχή να λες, γέλασε η Βασίλω. Σιγά μην διαλέξει εσένα το κοτζαμπασόπουλο, όταν υπάρχουν τσουμπρες σαν τα κρύα τα νερά, όπως ελδου μας.

—Την παροιμία που λέει ότι η γριά κότα έχει το ζουμί, δεν την ξέρεις, ξεμυαλισμένη; την αποπήρε η μάνα της. Ξέρουμε κόλπα και τερτίπια εμείς, οι αρχαίες, που ελόου σας ούτε στον ύπνο σας, έννοια σου!

—Και τι θα βάνω στο πανηγύρι εγώ; γκρίνιαξε η Κοντύλω. Τίποτις δεν έχω, μόνο κάτι παλιατζούρες.

—Αμ εγώ; είπε η Βασίλω. Με τα περσινά πορεύομαι. Ντροπής!

—Εγώ κι αν δεν έχω τίποτις να φορέσω! είπε η Χάϊδω που παρευρισκόταν στην κουβέντα.

Οι τρεις κυράτσες στράφηκαν και την κοίταξαν έκπληκτες.

—Εσύ τι; είπε η Βασίλω. Σιγά μην έρθεις κι εσύ στο γλέντι! Αυτό δα μας έλειπε!

—Μα..., πήγε να πει το κορίτσι.

—Η θέση των δουλικών είναι στα σπίτια, να τα συγυρίζουν και να τα φροντίζουν, είπε αυστηρά η Κοντύλω. Δεν είναι στα γλέντια και στα πανηγύρια.

—Κοίτα να κάμεις τη δουλειά σου σωστά κι άσε τα γλέντια και τις χαρές για τις κυράδες σου, την αποπήρε η μητριά Θανάσω. Ορίστε μας! Και η Σταχτομπούτα τώρα να γαμπρίζει! Τι άλλο θ’ ακούσω, Θε μου, σ’ αυτόν τον κόσμο;!!!

Μαζεύτηκε η Χάϊδω, δεν είπε τίποτις, αλλά στεναχωρέθηκε.

Και την στεναχώρια της αυτή την κατάλαβε αμέσως η νονά της, η Ασπασία, που πήγε να την επισκεφθεί συμπτωματικώς – πλην κρυφίως από τις καχίστρες– κείνο το βράδυ.

—Τι έχεις, κουζούμ, και στεναχωρεύεσαι; τη ρώτησε. Σου κάναν τίποτις αυτές οι καρακάξες πάλι;

—Τίποτις, τίποτις..., είπε η Χαΐδω, πλην καθόλου πειστικά.

—Πώς τίποτις; Δεν σε γλέπω εγώ; επέμεινε η νονά. Άϊντε, πε μου να ξαλαφρώσεις. Αφού συναμετάξυ μας ούλα τα λέμε και δεν έχουμε μυστικά.

—Νά..., είπε η Χαΐδω. Είναι περί το γλέντι που κάνει ο κοτζάμπασης για να βρει νύφη στο γιο του.

—Και λοιπόν;

—Η μητριά και οι ψυχαδερφάδες μου δεν μ' αφήνουν με τίποτις να πάω.

—Α, που κακός ψόφος να τ'ς εύρει, ανέκραξε η νονά. Και γιατί, περισσότερα μου, δεν σ' αφήνουν;

—Είμαι, λέει, δούλα και η θέση μου είναι στο σπίτι, να το παστρεύω. Τα γλέντια, λέει, είναι για τις κυράδες.

—Κερί και λιβάνι, φώναξε θυμωμένη η νονά Ασπασία. Αχούς εκεί... δούλα! Εσύ, μια αρχοντοπούλα από κούνια! Οι ξετίπωτες, οι φαντασμένες! Αμ δεν θα γένει το δικό τους, έννοια τους! Και στο γλέντι θα πας κι εσένα θα διαλέξει το κοτζάμπασόπουλο. Θα δεις.

—Μα πώς, νονά; διαμαρτυρήθηκε το κορίτσι. Δεν βλέπεις τι χάλια έχω; Με τι θα πάω, με τα κουρέλια και τα μπούτια μεσ' τη στάχτη; Άδικα θαρρείς πως με φωνάζουν Σταχτομπούτα;

—Έννοια σου και θα σε φτιάξω εγώ φιγουρίνι! ανέκραξε η νονά. Άστο πάνω μου και ζέγνοιασε. Όλα θα γένουν κατά πως πρέπει.

—Αλήθεια, νονά; φώναξε περιχαρής η ορφανή.

—Αλήθεια. Αλλά όλα στην ώρα τους. Για έλα όμως τώρα εδώ να σου δείξω μερικά κόλπα, μήπως και σου χρειαστούν, αν, ο μη γένοιτο, σου την πέσει από δίπλα το κοτζάμπασόπουλο πειστικώς. Διότι ναι μεν το εργαλείο σου είναι πρώτης ποιότητος, αλλά και το καλύτερο εργαλείο, αν δεν ξέρει να το χρησιμο-

ποιήσει ο μάστορης, μια τρύπα στο νερό θα κάμει, που λέει ο λόγος.

Τις μέρες που ακολούθησαν ως το γλέντι του Σταυρόμπεη στο αρχοντικό του συχωρεμένου κυρ-Σωτήρη γινόταν ανάστα ο Κύριος από τις προετοιμασίες. Η χήρα και οι κόρες της έφεραν μοδίστρες να τις ράψουν, κομμώτριες να τις χτενίσουν και να τις σουλουπώσουν και γενικά δεν είχαν στο νου τους άλλη σκέψη από το μεγάλο αυτό γεγονός.

Ράφτηκαν και ξαναράφτηκαν, χτενίστηκαν και ξαναχτενίστηκαν, μπανιαρίστηκαν, σουλουπώθηκαν και όταν ήρθε πια η ευλογημένη ώρα ήτουνε όλες τους αγνώριστες. Η καημένη η Χάιδω τις ξεπροβόδισε στην πόρτα και η καρδιά της ήτουνε σφιγμένη κόμπο. Γιατί να μην μπορεί κι η ίδια να πάει στο γλέντι; Γιατί να μη δοκιμάσει κι αυτή την τύχη της σαν όλες τις ελεύθερες που θα βρίσκονταν εκεί απόψε;

Η νονά της η Ασπασία της είχε υποσχεθεί ότι θα έβρισκε τρόπο να τη στείλει στο γλέντι, αλλά πού ήτουνε η νονά τώρα που τη χρειαζόταν; Μήπως την ξέχασε; Μήπως κι εκείνη κατάλαβε πόσο δύσκολα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αυτή η υπόσχεση;

Όμως η καλή Ασπασία δεν είχε ξεχάσει την υπόσχεσή της και σε λίγο νά που κατέφθασε κουβαλώντας μαζί της ένα μεγάλο δέμα.

—Αϊντε, κουζούμ, λέει της βαφτισιμιάς της. Μπανιαρίσου μάνι-μάνι... Όχι τίποτις μεγαλεία... ίσα να σου φύγουν οι στάχτες και η σκόνη από πάνω σου κι έλα να δεις τη φορεσιά όπου σου οικονόμησα εγώ.

Και πράγματι ήτουνε ένα ωραιότατο φόρεμα, που είχε ράψει η ίδια η Ασπασία, όταν ήτουνε πιο νέα και ήλπιζε πως μια μέρα θ' αξιωνόταν κι αυτή, όπως όλα τα κανονικά κορίτσια, ν' ανεβεί τα σκαλιά της εκκλησίας νυφούλα.

Δεν θα το περιγράψουμε, ούτε και τα τζοβαϊρικά που πήγαιναν μαζί, διότι οι άντρηδοι δεν σκαμπάζουν από κάτι τέτοια, μόνο αν ήτουνε γυναίκα η συγγραφέψ θα γιόμιζε δέκα σελίδες

από ενθουσιώδεις και λεπτομερέστατες περιγραφές. Θα αρκε-
στούμε μόνο να πούμε ότι πάνω στη Χαΐδω όλα ήρθαν και ταί-
ριαζαν σαν γάντι κι ότι ήτουνε, όταν ντύθηκε και στολίστηκε,
μπουκιά και συχώριο.

Στο τέλος η νονά της έδωσε κι ένα μπουκαλάκι μ' ένα κιτρι-
νωπό υγρό.

—Αυτό θα το δώξεις, με τρόπο, να το πιει ο κανακάρης του
κοτζάμπαση, λέει της Χαΐδως. Βάλτο κρυφά στο κρασί του, χω-
ρίς να σε πάρει είδηση. Όποιος το πίνει αυτούνο χάνει το μυαλό
του για κείνη που του το 'δωκε —εξακριβωμένα πράγματα.
Πρόσεχε μόνο διότι η διάρκειά του είναι περιορισμένη. Μετά συ-
νέρχεται και μπορεί να τον χάσουμε. Γι' αυτό φρόντισε να φύγεις
λίγο πριν, να του μείνει η εντύπωση και να μη βρίσκει ησυχία
μέχρι να σε ξαναβρεί.

—Και πώς θα ξέρω πόσο θα κρατήσει, νονά; απόρησε το κο-
ρίτσι.

Η Ασπασία συμβουλευτήκε το μεγάλο ρολόι του σπιτιού.

—Χμμμ..., έκανε. Αν φύγεις τώρα... βάλε μισή ώρα μέχρι
να φτάξεις στο κοτζάμπασέϊκο... άλλη μισή ώρα, τρία τέταρτα
μέχρι να μπορέσεις να τον ποτίσεις... ε, κατά τα μεσάνυχτα εξα-
φανίσου σιγά-σιγά. Κι αν στο μεταξύ καταφέρεις να τον ξεμονα-
χιάσεις τον λεγόμενο και του κάμεις κανένα από τα κόλπα που
σου 'μαθα... θα τον έχουμε γουρούνι στο σακί. Μόνο φρόντισε
μην σε πάρουν είδηση αυτές οι κακίστρες οι ψυχαδερφάδες σου κι
η Θανάσω και μας χαλάσουν τη δουλειά.

Τη φίλησε λοιπόν τη Χαΐδω η νονά της, τη σταύρωσε και
την ξαπόστειλε να βρει την τύχη της.

Στο κοτζάμπασέϊκο γινόταν ανάστα ο Κύριος, με τα όργανα
να παίζουν, τον κόσμο να χορεύει εθνικούς χορούς, τα εδέσματα
και τα ψητά να αφθονούν και τη ρετσίνα να ρέει σαν ποτάμι.

Ήδη όταν έφτακε εκεί η Χαΐδω όλοι τους βρίσκονταν στο
τσακίρ κέφι και πρώτος απ' όλους ο Μήτσος, που μαζί με όλα
του τα κουσούρια είχε κι αυτό του πιοτού.

Όσο πιωμένος κι αν ήτουνε όμως δεν μπόρεσε να μην προ-
σέξει την εκπάλγου καλλονής τσούπρα η οποία εμφανίστηκε
ξαφνικά και ως δια μαγείας δίπλα του.

—Τ' είσαι συ, μανάρα μ';!!! ανέκραξε ο φιλήδονος και ερωτύλος Μήτσος. Πού κρυβόσανε τόσον καιρό και δεν σε πήρα είδηση;

Η Χαΐδω γέλασε σεμνοτύφως, κατά πως την είχε δασκαλεμένη η νονά της.

—Μία απλή κορασίς τυγχάνω, άρχοντά μου, είπε. Τίποτις περιπλέον από μια απλή κορασίς.

—Τι απλή κορασίς μου τσαμπουνάς, γιαβρούμ; ανέκραξε ενθουσιωδώς ο σουρωμένος Μήτσος. Εδώ εμένα μου πετάχτηκαν τα μάτια απόξω!

—Είμαι βεβαία πως τα ίδια λέγουμε σε ούλες τις ωραίες καλλονές, είπε μειδιώσα η Χαΐδω.

—Μόνο στις πολύ ωραίες, παραδέχτηκε ο Μήτσος. Κι ελόου σου, τζάνουμ, δεν είσαι απλώς πολύ ωραία, είσαι και το πρώτο κομμάτι, να 'ούμ'.²

—Κι εσείς δεν εισάστενε του πεταματού, απάντησε η Χαΐδω αποτολμούσα ένα κομπλιμέντο.

Κι έτσι, κουβέντα στην κουβέντα, βρήκε κάποια στιγμή την ευκαιρία η Χαΐδω ν' αδειάσει το περιεχόμενο του φιαλιδίου στο ποτήρι του τολμητία μελλονύμφου.

Ο οποίος ήτουνε που ήτουνε κουδούνι, ήπια και το φίλτρο κι απόγινε.

—Δεν έρχεσαι, μανίτσα, να σου δείξω τον μπαχτσέ μας, όπου φυτρώνουν κάτι ωραία ζαρζαβατικά που θα σου αρέσουν; προτείνει κάποια στιγμή, που είχε φτάκει πια στο αμήν ο άνθρωπος, στην μοιραία Χαΐδω.

—Να έρθω, γιατί να μην έρθω; απάντησε εκείνη. Όμως είναι άραγες πρόπον; Τι θα πει ο κόσμος;

—Μωρέ μη σου πω τι τον έχω τον κόσμο, ειδικά αυτή τη στιγμή, της λέει το ξαναμμένο κοτζαμπασόπουλο και την παρασέρνει στον όντως άμεμπτο μπαχτσέ του κοτζαμασείχου.

2 Αυτό το τελευταίο δεν ελέχθη ακριβώς έτσι από τον γνωστό για την αθροστομία του νεανία, πλην εμείς, σεμνοτύφως, κωλυόμεθα να το μεταφέρουμε verbatim.

Όπου και πάλι, κουβέντα στην κουβέντα, οι δυο νέοι άφηκαν κάποια στιγμή τα λόγια και πέρασαν στα έργα —ως είθισται.

Κι όπου ο σουρωμένος πλην έκθαμβος Μήτσος είχε την ευκαιρία να ανακαλύψει πλείστα όσα κρυφά χαρίσματα της άγνωστης πλην θελκτικότητας καλεσμένης του.

—Τι πράμα είσαι συ, μανάρα μου!³ ανέκραξε ενθουσιωδώς καθώς εξερευνούσε ενδελεχώς την ανατομική γεωγραφία της υπό περίπτωση ευρισκομένης κοπελός.

—Κι εσείς μια χαρά πορεύεστε, τζάνουμ, ανταπέδωσε την φιλοφρόνηση η Χαϊδω.

Φευ! Το ρολόϊ της εκκλησίας απέναντι άρχισε να χτυπάει μεσάνυχτα. Και αίφνης, εις την κρίσιμη θέση που βρισκόταν η υποψήφια νύφη θυμήθηκε την παραίνεση της νονάς της, όπως αναχωρήσει πριν από την λήξη της επήρειας του φίλτρου.

Πάραυτα λοιπόν απεσπάσθη της αγκάλης του άναυδου συνομιλητού της επικαλουμένη επείγουσα φυσική ανάγκη.

—Μα τώρα σ' έπιαχε, μπρε κουζούμ; κλαυθμύρισε ο άτυχος. Πάνω στο καλύτερο;

—Χίλια συγγνώμη, αλλά δεν γένηται αλλέως, δικαιολογήθηκε η Χαϊδω σιάζοντας βιαστικά το φόρεμά της.

—Κι εγώ τι θα κάμω, μανίτσα;

—Ότι σας φωτίσει ο πανάγαθος Θεός, απάντησε η Χαϊδω κι έσπευσε ν' αποχωρίσει δρομαία.

Την επομένη κάλεσε ο κοτζάμπασης τον κανακάρη του σε ακρόαση.

—Για πε μου, μπρε Μήτσο, του λέει. Έβρηκες αυτούνο όπου έψαχνες, τζάνουμ, ή τζάμπα μπήκαμε στα έξοδα χτες;

Ο Μήτσος έξυσε την κεφαλα του. Είχε κι έναν διαολεμένο πονοκέφαλο από το πιοτί...

³ Υπενθυμίζουμε την ελευθεροστομία του Μήτσου καθώς και την ιδιική μας φυσική συστολή.

—Ότι το βρήκα το βρήκα, πατέρα, του λέει. Αλλά πλην όμως όπως το βρήκα το ‘χασα.

Και του διηγήθηκε τα τεχταινόμενα.

—Και πώς ήτουνε αυτή η τσούπρα που μου λες, μπρε; ενδιαφέρθηκε ο πατέρας. Πώς τη λένε; Ποιανού είναι; Πού θα τη βρούμε;

—Δεν ξέρω να σου πω επακριβώς, πατέρα, ομολόγησε ο γιος. Η αλήθεια είναι ότι ήμανε ολίγον τύφλα και δεν θυμάμαι πολλά πράγματα. Ένα μόνο μου έκανε ανεξίτηλη εντύπωση... Είχε που λες ένα αιδόιο⁴ που όμοιό του δεν υπάρχει στον κόσμο και τον ντουινιά.

—Κι από το... αιδόιο πώς θα τη βρούμε, μπρε τζάνουμ; απόρησε ο πατέρας –και με το δίκιο του.

Ο Μήτσος έπεσε σε βαθιά περισυλλογή.

—Ένας τρόπος υπάρχει, είτε τέλος. Να περάσω απ’ όλα τα σπιτικά που έστειλαν τσούπρες στο γλέντι και να τις δοκιμάσω. Μόνο έτσι θα καταλάβω ποια ήτουνε αυτή που μου ‘κανε εντύπωση.

—Μα θα σου πάρει ένα χρόνο! αγανάκτησε ο χαροκαμένος κοτζάμπασης.

—Άλλος τρόπος δεν υπάρχει, δυστυχώς.

Κι έτσι βγήκαν και πάλι ντελάληδες να διαλαλήσουν ότι:

—Ακούσατε, ακούσατε! Ο γιος του πολυχρονεμένου μας κοτζάμπαση Σταυρόμπεη βρήκε την τσούπρα όπου θα στεφανωθεί και που θα κάμει αρχόντισσα και κορώνα στην κεφαλή του, πλην δεν τη θυμάται καλά ένεκα που στο γλέντι ήτουνε σουρωμένος. Γι’ αυτό θα περάσει από κάθε σπίτι να δοκιμάσει την κάθε μια χωριστά ώσπου να βρει εκείνη που του άρεζε και να την ξαναθυμηθεί. Όποια κάνει κόνξες και δεν θελήσει να του καθίσει θα αποκλείεται αυτομάτως –και θα τρώει και πρόστιμο.

Κι έτσι ξεκίνησε ο Μήτσος την περιοδεία του από σπίτι σε σπίτι και ήτουνε παντού καλοδεχάμενος ένεκα που τύγχανε

4 Να θυμόμαστε ότι ο Μήτσος δεν συνήθιζε να χρησιμοποιεί τέτοιες εκλεπτυσμένες εκφράσεις.

τσαχπίνης και καραμπουζουκλής και πάντα άφηνε το κατιτίς του για ρεγάλο μετά την διερεύνηση. Πλην όμως, παρ' ότι καλά περνούσε το παιδί, παράπονο δεν είχε, οι μέρες διαδέχονταν η μια την άλλη και το ξεχωριστό εκείνο ανατομικό χάρισμα, που τόση εντύπωση του είχε κάνει, παρέμενε άφαντο.

Κάποια στιγμή ωστόσο βρέθηκε και στο αρχοντικό του συχωρεμένου του κυρ-Σωτήρη, όπου τον υποδέχτηκαν βεβαίως ενθουσιωδώς η Θανάσω με τις δυο κόρες της.

Τις είδε κάπως πατσούρια ο Μήτσος και κώλωσε.

—Μα... σας ακούμπησα εγώ εσάς στο γλέντι; ρώτησε με δισταγμό. Δεν λέω... σουρωμένος ήμανε, αλλά τόσο σουρωμένος πια;!!!

—Μα τι λες, αφέντη μ'; διαμαρτυρήθηκε η Βασίλω. Δεν θυμάσαι όπου με στρίμωξες κάτω από μια σκάλα και μου 'λεγες: «Κι άλλο, Βασίλω μ', κι άλλο!»;

—Και μένα μέσα σε μια ντουλάπα;..., πετάχτηκε η Κοντύλω.

—Αμ εμένα, που με κυνηγούσες στα μαγεριά; είπε η Θανάσω.

—Και σ' έπιακα, θειά; απόρησε ο Μήτσος.

—Αν μ' έπιακες λέει! Απ' την καλή κι απ' την ανάποδη, παληκάρη μ', απάντησε η χήρα. Τον Δεσπότη Παναγιώτη σ' έκαμα να πεις. Όχι που να το παινευτώ δηλαδή...

Τι να 'καμε κι ο Μήτσουλας, το καθήκον βλέπεις, διερεύνησε τη μια μετά την άλλη, ευσυνειδήτως πλην άνευ αποτελέσματος.

Κι εκεί που ετοιμαζόταν να φύγει... κάνει έτσι και βλέπει μια κοπέλα κουρελοντυμένη η οποία γονατιστή μπροστά στο τζάκι καθάριζε τις στάχτες.

—Και τούτη εδώ; ρωτάει.

—Α, αυτή είναι η δούλα, πασάκα μ', είπε γελώντας η Θανάσω. Σιγά μην την φέρναμε στο γλέντι!...

Την ξανακοίταξε το κοτζαμπασόπουλο την Χαΐδω... Γνωστή φυσιογνωμία του φαινόταν —και κυρίως τα μπούτια, παρ' ότι ήτουνε μέσα στις στάχτες.

«Μπρε, λες;...» είπε μέσα του.

Πάει λοιπόν κοντά στην άτυχη ορφανή και την καλημερίζει με τον συνηθισμένο του αβρό τρόπο.

—Τι πράμα⁵ είσαι συ, μανάρι μ'; της λέει. Πού κρυβόσανε τόσον καιρό και δεν σε πήρα είδηση;

Η Χαΐδω χαμήλωσε σεμνοτύφως τα μάτια.

—Μια απλή κορασίς είμαι, άρχοντά μου, είπε. Τίποτις περιπλέον από μια απλή κορασίς.

Κάτι έκαμε «κλικ» στο καθόλου πολύπλοκο μυαλό του Μήτσου. Σαν κάτι να θυμήθηκε.

«Μπρε, έτσι δεν μου είχε απαντήσει και κείνο το ωραίο κομμάτι στο γλέντι;» αναρωτήθηκε.

Και μεγαλοφώνως:

—Και ήσανε εσύ, μανίτσα, τις άλλες στο γλέντι; ρωτάει τη Χαΐδω.

—Μπορεί και να 'μανε, απάντησε κρυπτικώς εκείνη.

—Τι λες του ανθρώπου, βρε παρμένο; φώναξε εν εξάλλω η Θανάσω. Ποιο γλέντι και πράσιν' άλογα; Μην την ακούς, μπέη μ', εδώ ήτουνε και σφουγγάριζε τα πατώματα. Αλλά θα τη συγυρίσω εγώ, έννοια σου.

Η περιέργεια όμως του Μήτσου είχε κεντριστεί.

—Κι ας πούμε ότι ήσανε στο γλέντι, μανίτσα, λέει της Χαΐδως. Εμείς οι δυο μιλήσαμε αν τύχει;

—Μπορεί και να μιλήσαμε, απάντησε μειδιώσα η κοπέλα.

—Και... μήπως σε ακούμπησα κιόλας, κουζούμ; επέμεινε το κοτζαμπασόπουλο.

—Μπορεί και να μ' ακούμπησες, μπέη μ'...

Ο Μήτσος ενθουσιάστηκε.

—Για έλα να δούμε, τζάνουμ, είπε. Μήπως και —ο μη γένοιτο— έχουμε αποτέλεσμα.

5 Δεν το είπε έτσι βεβαίως ο Μήτσος.

Και παρά το ότι ήτουνε καταπονημένος από τις τρεις προηγούμενες δοκιμές στο σπίτι αυτό, έσφιξε τα δόντια κι επιτέλεσε το καθήκον του ευσυνειδήτως.

Και βεβαίως, από την πρώτη κιόλας επαφή, αντελήφθη ότι η επίπονη αναζήτησή του είχε λάβει τέλος.

—Το αιδόιον! αναφώνησε περιχαρής. Το αιδόιον!⁶

* * *

Η συνέχεια είναι βεβαίως η αναμενόμενη.

Ο Μήτσος στεφανώθηκε τη Χαϊδω, με κουμπάρα τη νονά Ασπασία, και γίνηκε ένας καλός νοικοκύρης και υπόδειγμα συζύγου, που δεν είχε μάτια για άλλη γυναίκα παρεξ' τη δική του.

Μερικούς μήνες αργότερα (αλλά πάντως όχι εννέα) το ζεύγος απέκτησε ένα χαριτωμένο μικρό που δηλώθηκε θήλυ αν και μερικοί εκ των θεραπόντων ιατρών που παρευρέθηκαν στη γέννα δήλωσαν τις αμφιβολίες τους για το ακριβές φύλο του νεογέννητου.

Όσο για τη μητριά Θανάσω και τις κόρες της η Χαϊδω απεδείχθη μεγαλόψυχη και τις κράτησε σαν δούλες στο αρχοντικό της.

Αυτή όμως είναι μια άλλη, πολύ μπερδεμένη ιστορία, και θα την αφήσουμε να την πούμε μια άλλη μακριά χειμωνιάτικη νύχτα.

⁶ Που πέρασε στην λαϊκή παράδοση ως το περίφημο «Αιδόιον της Χαϊδως», στο λιγότερο εκλεπτυσμένο βεβαίως.

Η Χιόνω και οι Αδερφοί Ζουμπάδες
Η Αληθινή Ιστορία της Διασήμου Χιονάτης

Η ιστορία της Χιονάτης έγινε γνωστή στο πλατύ κοινό από τους αδελφούς Grimm, όταν την συμπεριέλαβαν στη συλλογή των παραμυθιών που εξέδωσαν στα 1812.

Οι λόγιοι σχολιασταί του μνημειώδους έργου των, υπέθεσαν πως την είχαν αντλήσει, όπως πολλές εκ των ιστοριών των, από την πλουσιοπάτη γερμανική παράδοση θρύλων και δοξασιών και η άποψις αυτή ήτο εκείνη που επικράτησεν εις το ακαδημαϊκόν γίγνεσθαι μέχρις των ημερών μας.

Και όμως, τόσο ο Pitcher όσο και ο Fairburn αμφισβήτησαν σθεναρώς την τευτονικήν προέλευσιν του μυθεύματος, αντιπροτείνοντες βαλκανικήν ταυτότητα. Ο μεν πρώτος προσανατολιζόμενος προς την Αλβανικήν παράδοσιν, ο δε δεύτερος, πλέον σωστότερος, προς την Ελληνικήν τοιαύτην.⁷

Επιτέλους σήμερον η Ελληνική προέλευσις της εν λόγω ιστορίας επιβεβαιώνεται. Και όχι μόνον αυτό, αλλά, ως φαίνεται, έχουμε εδώ να κάνουμε με ένα αληθινόν περιστατικόν, το οποίον, συμφώνως με χειρόγραφον (εις την ελληνοτουρκικήν), χρονολογηθέν ιδιοχείρως υπό του συγγραφέως, ο οποίος τυγχάνει εκ των πρωταγωνιστών της ιστορίας, εις το έτος 1801, τουτέστιν ένδεκα ολοκλήρους ενιαυτούς προ της κυκλοφορίας του πονήματος των αδελφών Grimm.

Είχαμεν την τύχην και το προνόμιον να μελετήσωμεν το εν

7 James Pitcher, «Balkan Myths and Fairy Tales», Smyth & Smyth, London 1958.

Gregory Fairburn, «Possible sources of the Grimm Brothers' material», Saxon & Co., 1963.

λόγω πολύτιμον χειρόγραφον, το οποίον έθεσεν εις την διάθεσίν μας απόγονος του συγγραφέως.

Έτι μεγαλυτέρα τύχη υπήρξεν η ακρόασις της εν λόγω ιστορίας υπό της μαριάς Γαρέφως, εις Μακρυνίτσαν Πηλίου, ήτις περιέγραψεν γλαφυρώς τα συμβάντα, όπως αυτά διεσώθησαν από γενεάς εις γενεάν από την οικογένειάν της.

Θα επιχειρήσωμεν λοιπόν να αποδώσωμεν –κατά το κοσμιώτερον– την διήγησιν αυτήν εις γλώσσαν κοινήν ίνα δυνηθούν και οι απαίδευτοι εκ των αναγνωστών να λάβουσιν γνώσιν του θησαυρού αυτού της Ελληνικής παραδόσεως.

Ζητούμε προκαταβολικώς την κατανόησιν του νοήμονος κοινού δια την κάποιαν σκανδαλώδη χροιάν της εν λόγω διηγήσεως, την οποίαν όμως είχαμεν χρέος να αποδώσωμεν κατά πως μας την παρέθεσεν η εκ Μακρυνίτσης γερόντισσα. Ας είμεθα επιεικείς, αναλογιζόμενοι ότι αι εποχαί εκείναι, υπό το στυγνόν καθεστώς κατοχής ενός βαρβάρου εισβολέως –και δη Οθωμανού– δεν διέθεταν την ηθικήν λάμψιν που επέφερεν εις τον λαόν μας ο θρίαμβος της επικρατήσεως των ελληνοχριστιανικών μας ιδεών, που χαρακτηρίζουν την παρούσαν σεμνήν και θεοφοβούμενην εποχή μας.

Τα χρόνια τα παλιά, όταν ακόμη εις την Πόλη βασίλευε ο πολυχρονεμένος μας Πατισάχ, και οι καλοί και νομιμόφρονες νοικοκυραίοι κοιμούνταν με τις πόρτες και τα παράθυρα ανοιχτά, γιατί δεν υπήρχαν κλέφτες και λαθρολωποδύτες όπως τώρα, στον Βόλο ζούσε και διαφέντευε ένας σπουδαίος προεστός και караβοκύρης ονόματι καπτά-Μουτζούρης. Τον ονομάτισαν δε έτσι γιατί ήτουνε μαυριδερός σαν τηγανόψωμο, από τον ήλιο και την αλμύρα της θάλασσας, αλλά κι από φυσικού του, διότι, όπως λεγόταν –αλλά αν θέλουμε το πιστεύουμε– η μάνα του ήτουνε Σαρακηνή, από τη Μπαρμπαριά.

Ο καπτά-Μουτζούρης το λοιπόν είχε τα κελάρια του τίγκα στα φαγιά και τα κρασιά –δόξα τω Θεώ– και τα σεντούκια του γιομάτα λίρες χρυσές κι όλο μάζωνε περισσότερα, όχι μόνο απ' το χαράτσι που εισέπραττε για τον Σουλτάνο, αλλά κι από τα ταξίδια του τα εμπορικά στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

Ο καπετάνιος είχε παντρευτεί κιόλας μια πλούσια νύφη από τα Γιαννιτσά, ονόματι Παγώνα. Τούτη εδώ η Παγώνα και όμορφη ήτουνε και ζουμπουρλή και καλή νοικοκυρά κι απ' όλα. Ένα ελάττωμα μόνο είχε κι αυτό ήτουνε και το μεγάλο παράπονο κι ο καημός του αντρούς της. Δεν την ένοιαζε καθόλου να κάμει παιδιά. Κι όταν λέμε δεν την ένοιαζε εννοούμε ότι δεν της καιγότανε καρφί, όταν ερχότανε η ώρα που τέλος πάντων τα αντρόγυνα το ρίχνουν έξω και μετά, όταν γκαστρωθεί η γυναίκα, λένε: «ο Θεός το 'στειλε». Μπα, η Παγώνα τίποτις. Άλλοτε την πόναγε το κεφάλι, άλλοτε το πόδι, άλλοτε το χέρι... προφάσεις δηλαδή για να μην του καθίσει του έρμου του Μουτζούρη. Αλλά

κι όταν του καθόταν, με τα πολλά, είτε κούτσουρο ήτουνε είτε γυναίκα ένα και το αυτό.

—Μαρή, της έλεγε ο απηυδισμένος σύζυγος. Για σύνελθε και συγκεντρώσου. Γι' αυτό σε στεφανώθηκα εγώ, το φελέκι μου μέσα;! Για να τρέχω μετά να ξαλαφρώσω στις καμπαρετζούδες; (Θε μου 'σχώρα με).

—Ε, τι να κάνουμε, άντρα μου; απαντούσε εκείνη. Δεν μας έφτιαξε ούλες ο Θεός παστρικές, να κάνουμε τα κέφια στους άντρηδοι. Ειμάστενε και μερικές που έχουμε το σπιτικό και το νοικοκυριό μας πρώτο στο νου μας κι όχι αυτά τα κατάπτυστα που μου ζητάς ελόου σου.

—Κατάπτυστο είναι, μαρή παρμένη, που θέλω να κάμω ένα παιδάκι, να με γεροκομήσει αύριο, μεθαύριο, που λέει ο λόγος; απορούσε ο άνθρωπος.

—Έτσι όπως θες να το κάμεις εσύ το παιδί κατάπτυστο χίλιες βολές είναι, απαντούσε εκείνη ατάραχη.

—Και πώς τα κάμουν τα παιδιά, μαρή, αν δεν τα κάμουν έτσι;

—Περικαλάνε το Θεό να τα στείλει, απαντούσε με τουπέ η Παγώνα. Έτσι κάμουν οι καλοί νοικοκυραίοι και Χριστιανοί, όχι όπως το 'χετε στο μυαλό σας εσείς οι αλητήριοι οι ναυτικοί.

Είδε κι απόειδε ο καφερός, έπαψε ν' ασχολείται κι όταν τον έζωναν οι ανάγκες έκανε μια βόλτα από τα ταβερνεία του λιμανιού, να βολευτεί με ότι γκαρσόνες ήτουνε διαθέσιμες, αφήνοντας την Παγώνα στο νοικοκυριό και στα κεντήματά της.

Όσπου σ' ένα ταξίδι οπού 'καμε στο Μισίρι επιστρέφοντας δεν βρήκε Παγώνα στο σπίτι να τον περιμένει με το τσουκάλι στη φωτιά. Τι είχε συμβεί; Κατά την απουσία του πλάκωσαν δυο μπρίκια Ρούσικα, πειρατικά, κι όπως συχνά συνέβαινε τότε στα παράλια, οι ναύτες κούρσεψαν, έκλεψαν, ατίμασαν (που λέει ο λόγος), έκαψαν και φεύγοντας πήραν μαζί τους κάμποσες κυράδες, τις πιο σουλουπωμένες, άλλες να τις πουλήσουν σκλάβες στην Ταγγέρη κι άλλες για να ζητήσουν λύτρα από τους δικούς τους, για να τις στείλουν πίσω —ελαφρώς μεταχειρισμένες αλλά ανέπαφες.

Έμαθε τα κακά μαντάτα ο καπτά-Μουτζούρης, αλλά δεν πολυστεναχωρέθηκε, γιατί το σπίτι του και τα καλούδια του δεν μπόρεσαν να πειράξουν οι κουρσάροι, ένεκα που ήτουνε σωστό κάστρο, κι όσο για την Παγώνα αναστέναξε με ανακούφιση που τον απάλλαξαν οι καλοί άνθρωποι από ένα βάρος κι έναν μπελά. Έτσι, όταν του στείλαν μαντάτο για λύτρα οι Ρούσοι, προκειμένου να την ελευθερώσουν εκείνος τους απάντησε:

«Ήτουνε φαίνεται θέλημα Θεού να αποστερηθώ την αγαπημένη μου συμβία και ως καλός Χριστιανός δεν προτίθεμαι να εναντιωθώ εις τας βουλάς του Υψίστου. Κάμετε ότι σας φωτίσει ο Πανάγαθος κι ο Άη Νικόλας, ο προστάτης μας, εμάς των ναυτικών, και καλή επιτυχία σας εύχομαι.

*Με συναδελφικούς χαιρετισμούς,
Καπτά-Μουτζούρης».*

Αλλά ο Θεός είχε φαίνεται κέφι για καλαμπούρια, οπότεν, εκεί που είχε αρχίσει ο καπτά-Μουτζούρης να ψάχνεται για άλλη συμβία, καθόσον αμαρτία δεν θα ‘ταν να γέρναγε μαγκούφης;... νά που μια μέρα καταφθάνει στο Βόλο μ’ ένα καράβι Χιώτικο η Παγώνα, αφράτη και τροφαντή και με μια κοιλιά στρογγυλή σαν μπαλόνι!

Τρελάθηκε ο καπτά-Μουτζούρης να τη δει, αφού την είχε πια ξεγραμμένη, και τη ρωτάει:

—Τι γένηκε, μαρή; Γιατί σ’ αφήκαν οι κουρσάροι και δεν σε στείλαν σκλάβα στη Μπαρμπαριά και στο Τούνεζι, όπως θα ήτουνε το σωστό και το πρέπον και το σύμφωνο με ούλους τους κώδικες της ναυτοσύνης και της πειρατοσύνης;

—Δεν ξεύρω, άντρα μου, τι να σε πω..., απάντησε η Παγώνα. «Πάγαινε στην ευχή του Θεού» με είπανε μια μέρα. «Σε μας βάρος θα είσαι κι όσο να σ’ αγοράσει κανένας για σκλάβα δεν υπάρχει περίπτωση, γιατί από κούτσουρα, δόξα τω Θεώ, γιομάτο το δάσος». Αυτά με είπαν και με βάλαν σ’ ένα μπάρο Χιώτικο και να ‘μαι!

—Να ‘σαι, της λέει ο καπτά-Μουτζούρης, αλλά να ‘σαι και γκαστρομένη.

—Έδωκε ο Θεός, άντρα μου! ανέκραξε περιχαρής η Παγώνα. Θυμάσαι όπου σου τα ‘λεγα και δεν με πίστευες;

Τι να πει ο καφερός ο καπετάνιος, δεν μπορούσε να πει τίπο-
τις. Την πήρε λοιπόν στο σπίτι, έσφιξε τα δόντια κι έκανε υπο-
μονή. Τι άλλο;

Στους τρεις μήνους πάνω η Παγώνα απέκτησε –ήτουμε φαί-
νεται προχωρημένη η γκαστριά, από Θεού. Απέκτησε το λοιπόν
ένα κοριτσάκι όμορφο κι άσπρο-άσπρο, σαν το χιόνι.

Να το δει ο καπετάνιος κόντεψε να του ‘ρθει νταμπλάς.

—Ορή γυναίκα, λέει της λεχώνας. Πώς γίνεται εσύ να είσαι
μαυροτσούκαλη, εγώ ακόμα πιο σκούρος και τούτο ‘δώ το νήπιο
να βγει έτσι άσπρο;

—Ε, ξέρω κι εγώ, άντρα μου; απάντησε η Παγώνα. Από
Θεού είναι αυτά. Τι τώρα, θα ζητήσουμε τα ρέστα κι από τον
Πανάγαθο;

—Ορή, καλά ο Πανάγαθος, λέει ο καπετάνιος. Αλλά σκέβο-
μαι, εκεί που σε πήραν αυτοί οι ρεμπεςκέδες οι πειρατές, μην
και σε πείραξε κανένας...

—Να με πειράξει; Ποιος να με πειράξει, άντρα μου, Θεός
φυλάξει! διαμαρτυρήθηκε η Παγώνα. Αφού με ξέρεις τώρα
εμένα. Δίνω δικαίωμα; Δεν δίνω.

—Και καλά... δεν σ’ ακούμπησε κανείς, που λέει ο λόγος;
επέμεινε ο ευτυχής πατέρας.

—Ε, μ’ ακούμπησε, πώς δεν μ’ ακούμπησε, απάντησε η
Παγώνα. Αλλά τι σχέση έχει αυτό;

—Λέω μήπως κι έχει..., είπε σκεφτικός ο καπτά-Μουτζού-
ρης.

Και ονόμασαν το κοριτσάκι Χιόνω.

Θα περίμενε κανείς ότι η Παγώνα θα συμμορφωνόταν κι ότι
θα αφοσιωνόταν στον καινούργιο της ρόλο της μάνας. Αλλά μπα!
Σαν να μην γένηκε τίποτις αυτούνη! Όπως πάντα και τώρα. Το
νοικοκυριό και τα κεντήματα και φαγητό, μέχρι που γίνηκε σαν
κανονική γελάδα και πάει κι η ομορφάδα της (που της ήτουμε
άχρηστη έτσι κι αλλιώς), πάνε κι όλα.

Και για τη μικρή ούτε που σκοτιζόταν. Ευτυχώς το είχαν

αναλάβει παραμάνες και βάγιες και γκουβερνάντες το κακόμοιρο και μεγάλωνε όπως-όπως.

Όσο περνούσε ο καιρός τόσο και πιο συχνά απουσίαζε ο καπτά-Μουτζούρης στα ταξίδια του και τόσο πιο με τα μούτρα έπεφτε στο φαί η Παγώνα. Όσπου, ένα βράδυ που καταβρόχθισε μια ολόκληρη γαβάθα γιουβαράκια, της κάθισαν στο στομάχι και δεν τη βρήκε το ξημέρωμα. Η Χιόνω ήτουνε τότε κοντά δεκαπέντε χρονών, κοπέλα της παντρειάς πια, κι όλα έδειχναν ότι μεγαλώνοντας θα γινόταν πρώτης τάξεως τσοκ γκιουζελί.

Κανείς δεν πολυστεναχωρέθηκε για την απώλεια της Παγώνας, της φέραν μοιρολογίστρες να την κλάψουν κατά πως αρμόζει βέβαια, για να μη λείει ο κόσμος, αλλά πριν ακόμα σαραντήσει δεν τη θυμόταν πια κανείς.

Ο καπτά-Μουτζούρης, κύριος, κράτησε το πένθος της μακαρίτισσας για κάνα μήνα και μετά έδωκε τόπο στην οργή και ξαναπαντρεύτηκε.

Πρόσεξε όμως τη φορά αυτή, γιατί όποιος καίγεται στο χυλό φουσάει και το γιαούρτι.

Τη νύφη την έφερε από τη Σμύρνη και ήτουνε μια κυρά πανέμορφη, από κείνες που περπατούν στις ρούγες και στενάζουν τα καλντερίμια. Ψηλή, μακρομαλλούσα, με κορμί όλο στροφές και γυρίσματα κι ένα μάτι πράσινο που σε κοίταζε και σου κόβονταν τα γόνατα, αλλά το σπουδαιότερο ήτουνε το ταμπεραμέντο της, που βρισκόταν στους αντίποδες αυτού της συχωρεμένης και που ο χαροκαμένος καπετάνιος έλαβε πάνω απ' όλα υπόψη του.

Η Μαγδάλω, όπως ήτουνε το όνομα της καινούργιας καπετάνισσας, εγκαταστάθηκε στο αρχοντικό του καπτά-Μουτζούρη κουβαλώντας μαζί της ολόκληρη αυλή από παρατρεχάμενους. Υπηρέτες και υπηρέτριες, κομμώτριες και φτιασιτζούδες, μαγείρους και μαγείρισσες, μια χαρτορίχτρα, μια ειδική στα μαντζούνια, έναν παπά αστρολόγο, που έκανε και χρέη εξομολογητή, τρεις τραγουδιάρες, για να της λένε αμανέδες της πατρίδας της, κηπουρούς, αμαξάδες και τον Γκουντή, ο οποίος ήτουνε ο εξ' απορρήτων της κι έκανε χρέη οικονόμου και γενικού δερβέναγα. Όλο το παλιό προσωπικό πήρε πόδι.

Τη νεαρή Χιόνω η μητριά της την είδε με μεγάλη συμπάθεια, που ίσως, με τον χρόνο, μεταλλάσσόταν σε αγάπη.

—Τι ωραίο γχιουζελί που είσαι εσύ, κουζούμ! της είπε όταν την πρωτοείδε. Θα κάψεις καρδιές ελόου σου, να με θυμηθείς.

—Καμιά δεν είναι ωραιότερή σας, μητέρα, απάντησε με ειλικρινή θαυμασμό η παιδίσκη. Μπορώ να πω ότι εφεξής η φιλοδοξία μου είναι να σας μοιάσω κατά τι, αν και αμφιβάλω.

Γέλασε ευχαριστημένη η Μαγδάλω.

—Εύγε σου, γιαβρούμ! της είπε. Έτσι σε θέλω, πάντα στη ζωή σου να στοχεύεις ψηλά, έστω κι αν οι φιλοδοξίες σου φαίνονται ανέφικτες. Πού ξέρεις καμιά φορά... ο Θεός είναι μεγάλος.

Κι έτσι μητριά και προγονή πορεύονταν μια χαρά, ενθουσιασμένες από τη συντροφιά η μια της άλλης. Συχνά, ιδίως όταν ο καπετάνιος έλειπε ταξίδι, ούτε ο ύπνος, που λέει ο λόγος, δεν τις χώριζε.

Τώρα, όσο ξενέρωτη ήτουνε η συχωρεμένη η Παγώνα σε ότι είχε να κάμει με το κατάπτυστο, τόσο νταβραντισμένη κι ενθουσιώδης παντοιοτρόπως απεδείχθη η Μαγδάλω (την οποία η λαϊκή σοφία αποθανάτισε, όχι αδικώς, με την παροιμία «Η Μαγδάλω με το στόμα το μεγάλο»). Σε τέτοιο σημείο μιλάμε που ο έρμος ο καπτά-Μουτζούρης, όσο στερημένη ζωή κι αν πέρασε προηγουμένως, έφτακε να πει τον Δεσπότη Παναγιώτη, κι όπως ήτουνε και μιας κάποιας ηλικίας σε μια στιγμή τα βρήκε μπαστούνια. Κι όλο κι επινοούσε ταξίδια εμπορικά που, φορά με τη φορά, κρατούσαν όλο και περισσότερο.

Στο τέλος της μπήκαν υποψίες της Μαγδάλως.

—Δεν φαντάζομαι, άντρα μου, να βρίσκεις τα ταξίδια σαν πρόφαση για να τσιλιμπουρδίζεις από 'δώ κι από κει με την κάθε παστρική, του λέει μια μέρα που εκείνος ετοιμαζόταν πάλι να σαλπάρει.

—Ποιος, εγώ, κουζούμ; διέρρηξε τα ιμάτιά του ο καπετάνιος. Εγώ που σ' έχω καμάρι και κορώνα στο κεφάλι μου; Ντροπής και να το σκέβεσαι.

—Το σκέβομαι γιατί τόσα ταξίδια πια... νισάφι! Τι σου λείπει; Τα κασούνια σου είναι τίγκα στα χρυσά και στα ασήμια.

—Τι να κάμω, ο άχαρος; κλάφτηκε ο καπτά-Μουτζούρης. Η δουλειά βλέπεις, Αν την αφήσεις τη δουλειά θα σ' αφήκει και κείνη. Και μετά οποία η θέση μας, σε ερωτώ. Τόσες υποχρεώσεις έχουμε. Μισθά, χαράτσια... αύριο, μεθαύριο τα προικιά της Χιόνως... Ε, πώς;

—Κι εντάξει, του λέει η Μαγδάλω. Καταλαβαίνω... Άντρας είσαι κι ελόου σου και ναυτικός, διαόλου κάλτσα. Δεν λέω... και με χαμπαρετζούδες θα πας, και με σαντέζες και με καλντεριμιτζούδες... Ταμάμ. Μόνο μη μάθω, κακομοίρη μου, ότι έχεις σπιτωμένη καμιά παστρικά πουθενά γιατί θα γενούμε από δυο χωριά χωριάτες.

Ορκίστηκε ο καπτά-Μουτζούρης... «Νά, μα την Παναγία, αν σου λέω ψέματα... να βουλιάξω, που λέει ο λόγος...» και πήγε στο καλό, κατά Μισίρι μεριά, να φορτώσει βαμπάκια για τη Βενετιά, που έδινε τότε την καλύτερη τιμή.

Όχι ότι την έκοφτε τη Μαγδάλω για τις κουτσουκέλες του αντρού της, το ατύχημα φοβότανε, μην και τον μπλέξει καμιά επιτήδεια και του τα μασήξει ως την τελευταία δεκάρα, χωρίς να το καταλάβει ο ίδιος. Γιατί ήξερε ότι οι άντρηδοι σ' αυτή την ηλικία είναι ζυμάρια πανάθεμά τους, ότι θες τους κάνουνε. Εξ' ιδίων έκρινε.

Όσο για το άλλο, δεν την ένοιαζε, γιατί, όπως όλες οι κυράδες του πάνω διαζώματος της κοινωνίας εκείνη την εποχή, είχε ανοιχτό μυαλό και προχωρημένο και ήξερε τρόπους να βολεύεται, χωρίς να δίνει δικαίωμα στον κόσμο τον κακό να την πιάκει στο στόμα του. Μήπως δεν είχε άλλωστε τη Χιόνω, μια γκιουζελί χανούμ, ουρί του παραδείσου, που τη λάτρευε και που θα 'πεφτε και στη φωτιά, που λέει ο λόγος, για χατήρι της;

Όλα ωραία και καλά το λοιπόν στο Μουτζουρέϊκο κι όλοι, ξενιτεμένοι και μη ευχαριστημένοι. Όμως, το κακό παραδοκεί και δεν θέλει πολύ να ξετροπώσει —τα ξέρουμε αυτά, δεν τα ξέρουμε;... τα 'χουμε ζήσει.

Είχε το λοιπόν η Μαγδάλω κληρονομήσει από τη συχωρεμένη τη μάνα της, που ήτουνε μάγισσα ξακουστή στη Σμύρνη, έναν τέντζερη μπακιρένιο, που δεν ήτουνε σαν τα άλλα τέντζερέδια, αλλά ήτουνε μαγικός. Γιατί, όταν τον γιόμιζες νερό μπο-

ρούσες να του ζητήσεις ότι ήθελες κι αυτός, πάραυτα και ευπειθώς, στο έδειχνε. Του 'λεγες ας πούμε... «Δείξε μου, μπρε τέντζερη, τι γίνεται τώρα που μιλάμε στο χαρέμι του πολυχρονεμένου μας Σουλτάνου, στην Πόλη» ή «Δείξε μου την Αμέριχα, να δω τι κόλπα κάνουν εκεί οι Ινδιάνοι» κι αμέσως το νερό γινόταν σαν κενιματόγραφος ένα πράμα κι έβλεπες.

Τώρα η Μαγδάλω σιγά μην νοιαζόταν για το χαρέμι του Σουλτάνου (εξόν κι αν βρισκόταν στο τσακίρ κέφι) ή την Αμέριχα! Άλλο την έκοφτε εκείνη.

—Δείξε μου, μπρε τέντζερη, την πιο έμορφη γκιουζέλ σ' ολάκερο τον ντουινιά, πρόσταζε τον τέτζερη.

Κι αμέσως το νερό γινόταν καθρέφτης κι έβλεπε μέσα τον εαυτό της κι ευχαριστιότανε.

Κάποια φορά όμως ο τέντζερης δεν της τα 'δειξε καλά. Γιατί πίσω ακριβώς από τη δική της εικόνα ξεπρόβαλε και μια δεύτερη. Κι αυτή δεν ήτουνε παρά της Χιόνως, η οποία ομολογούμενως τελευταία είχε αναπτυχθεί με τρόπο θαυμαστό και ιλιγγιώδη για την ηλικία της.

Ταράχτηκε η Μαγδάλω, αλλά τι να πει; Μήπως δεν έβλεπε κι η ίδια ότι το κορίτσι είχε ανθίσει επικινδύνως; Όμως εδώ το πράμα σοβάρευε. Γιατί αν συνεχιζόταν αυτό το βιολί πού θα πάγαινε δηλαδή η ιστορία; Θα διεκδικούσε η μικρή τα δικά της τα πρωτεία; Κάνει; Δεν κάνει.

«Μπα...» είπε μέσα της. «Θα πάλιωσε ο τέντζερης και όπως όλα τα γερόντια μόλις αντικρίσουν κάνα φυντανάκι του τρέχουν τα σάλια».

Και φώναζε γανωτήδες να γανώσουν τον τέντζερη κι έβαλε τις δούλες να τον τρίψουν καλά-καλά και να τον γυαλίσουν μέχρι που ήρθε και γίνηκε σαν καινούργιος.

Άντε πάλι τώρα να ρωτάει η Μαγδάλω την επίμαχη ερώτηση κι άντε πάλι ο τέντζερης να της δείχνει την ίδια εικόνα.

Στεναχωρέθηκε η Μαγδάλω, γιατί η Χιόνω, κακά τα ψέματα, της άρεζε ποικιλοτρόπως. Το σκέφτηκε το λοιπόν από 'δώ, το σκέφτηκε από κει, είδε ότι άλλη λύση δεν υπήρχε.

Με σπαραγμό ψυχής στέλνει και φωνάζει τον έμπιστό της, τον Γκουντή.

—Γκουντή, τζάνουμ, του λέει. Έχω να σε ζητήξω μια μεγάλη εξυπερέτηση.

Ο Γκουντής ήτουμε μια απ' αυτές τις λέρες που ευδοκιμούν σ' όλες τις χώρες, σ' όλες τις αυλές και σ' όλες τις εποχές, αλλά της κυράς του της ήτουμε αφοσιωμένος μέχρι θανάτου, που λέει ο λόγος.

—Χαλί να γενώ να με πατήσεις, κυρά, της λέει προσκυνώντας εδαφιαίως. Διάταξε ότι θες και πες πως γίνηκε.

—Αύριο, πουρνό-πουρνό, θα πάρεις με το κάρο τη Χιόνω και θα την πας στο βουνό, να μαζώξετε δήθεν χόρτα και μαντζούνια που χρειάζονται της Μαριγώς για τα γιατροσόφια της, του λέει.

—Ταμάμ, κυρά, της λέει εκείνος. Πες πως γίνηκε.

—Περίμενε, του λέει η Μαγδάλω. Βιάζεσαι. Μη βιάζεσαι. Έχει και παρακάτω. Το λοιπό... θα την πας στο δάσος... Εκεί θα βρεις μια πρόφαση... πες πως είδες κάτι σπάνια πούλουδα... και θα την παρασύρεις σε καμιά χαράδρα. Ε, το κορίτσι απρόσεχτο... θα γλιστρήσει... και... ζή σε λόγου μας, να ζήσουμε να τη θυμόμαστε. Αντιλαβού;

Ο Γκουντής ήτουμε μεν λέρα, αλλά του 'κοβε κιόλας. Δεν ρώτησε το πώς και το γιατί —τους αρχόντους δεν τους ρωτάμε γιατί κακό της κεφαλής μας. Μόνο έκαμε τον σκεπτικό.

—Κι αν μας πάρει κάνα μάτι, κυρά; ρώτησε.

—Γι' αυτό θα φύγετε πουρνό-πουρνό, για να μην σας δει κανείς, εξήγησε η Μαγδάλω.

—Χμμ..., έκαμε ο Γκουντής. 'Πικίντυνα πράματα αυτούνα, κυρά, είπε. Ο διάλογος έχει πολλά ποδάρια...

—Θα αμειφθείς πλουσιοπάροχα, βρε βλάκα, του κάνει με ανυπομονησία η Μαγδάλω. Ένα σακί χρυσά θα σε δώκω.

—Με το συμπάθιο, κυρά, αλλά από ελόου σου λεφτά δεν θέλω να πάρω, είπε ταπεινά ο άθλιος.

Η Μαγδάλω κατάλαβε.

—Ταμάμ, μπρε, του λέει χαμογελώντας. Κάμε εσύ το καλό κι έννοια σου, ξέρω εγώ πώς να σ' ανταμείψω. Τι, χτεσινή είμαι;

—Εδαφιαίως προσκυνώ την υψηλότη σου, απάντησε ο ποταπός προσκυνώντας εδαφιαίως. Γεννηθήτω το θέλημά σου.

Η Χιόνω, όταν ο πανάθλιος Γκουντής της πρόφτασε τα καθέκαστα, πέταξε τη σκούφια της από χαρά. Τόσο της έκοβε και δαύτης.

—Α, τι ωραία! είπε. Και δεν έχω πάει ποτέ στο δάσος. Θα 'ρθει και η μητέρα μαζί;

—Όχι, μπρε τζάνουμ, της λέει ο λερός. Μονάχοι μας θα πάμε, για να της κάνουμε έκπληξη μετά.

Κι έτσι, αξημέρωτα, ανέβηκαν στο κάρο και πήραν το δρόμο για το δάσος του Πηλίου, που μην κοιτάς τώρα που γίνηχε θέρετρο για λεφτάδες, τότε ήτουνε ακόμα απάτητο.

Καλοκαιράκι ήτουνε κι όπως το κορίτσι δεν φόραγε και πολλά ο Γκουντής, που κάθε άλλο παρά του κατηχητικού λογιζόταν, όλο και ξέκλεβε ματιές προς το μέρος του. Κι όσο κοίταζε τόσο προβληματιζόταν.

«Μπρε, μπρε, μπρε» έλεγε μέσα του. «Δεν είναι αμαρτία ένα τέτοιο τσοκ γχιουζελί να πάει χαμένος;».

Αλλά από την άλλη αναλογιζόταν και την ανταμοιβή που του 'χε τάξει η κυρά του και συνερχόταν.

Φτάκαν στο δάσος, αφήκαν το κάρο στη δημοσιά και μπήκαν στα δέντρα. Όπου ο Γκουντής έκανε ότι μάζωνε χόρτα κι η Χιόνω πούλουδα, να τα πάει στην πολυαγαπημένη της μητριά. Κι όλο και πιο βαθιά χώνονταν στο δάσος κι όλο και περισσότερο προβληματιζόταν ο Γκουντής όπως έβλεπε το κορίτσι να σκύβει για να μαζώξει άνθη... ώσπου στο τέλος του ήρθε μια φαιινή ιδέα.

«Αν δεν τη φουντάριζα στη χαράδρα;» σκέφτηκε. «Αλλά να την αφήνα εδώ πέρα που έχει λύκους και τσακάλια κι αρκούδες κι' απ' ούλα τα θερία;... Το ίδιο δεν θα ήτουνε; Κι εγώ δεν θα έχω το κρίμα στο λαιμό μου κι αν το χειριστώ σωστά, πού ξέρεις... μπορεί να βγω και κερδισμένος».

Κι όσο το σκεφτόταν, κι όσο παρατηρούσε τις αποκαλύψεις στις οποίες άθελά του προέβαινε το κορίτσι, τόσο του φαινόταν το σχέδιό του ιδιοφυές.

Στο τέλος το πήρε απόφαση.

—Έχω να σε πω μια κουβέντα στενάχωρη, κουζούμ, λέει στη Χιόνω σε μια στιγμή.

—Τι στενάχωρη, μπέη μ'; απόρησε το κορίτσι.

—Νά... δεν ήρθαμε εδώ να μαζώξουμε ούτε χόρτα, ούτε πούλουδα.

—Και τι ήρθαμε να κάνουμε τότενες; ξανα-απόρησε το απονήρευτο πλάσμα.

—Έχω εντολή —μη με ρωτάς από ποιόνα— να σε φονέψω, είπε δήθεν στεναχωρημένος ο άθλιος.

—Να με φονέψεις;!!! ανέκραξε το κορίτσι. Μα γιατί; Τι έχωμα;

—Ότι ξέρεις, ξέρω, απάντησε ο Γκουντής τραβώντας τον σουγιά από το ζωνάρι του —δήθεν. Δυστυχώς, αυτές τις εντολές έχω.

—Μα δεν φοβείσαι τον Θεό; αναφώνησε η Χιόνω έντρομη. Τι ψυχή θα παραδώσεις;

—Η αλήθεια είναι ότι δεν τον φοβάμαι, απάντησε με κάθε ειλικρίνεια ο Γκουντής.

—Και σου βαστάει η καρδιά να με φονέψεις πάνω στο άνθος της ηλικίας μου;

Ο Γκουντής προσποιήθηκε τον δισταχτικό.

—Η αλήθεια είναι ότι προβληματίζομαι, είπε.

—Εμ τότενες μη με φονέψεις.

—Μα πώς; Αφού υποσχέθηκα..., έκανε τον δύσκολο ο Γκουντής.

—Ε, να υποσχεθείς και σε μένα ότι δεν θα με φονέψεις, βρήκε τη λύση η αθώα κορασίδα.

—Ναι, αλλά εγώ τι θα κερδίσω, τζάνουμ;

—Θα έχεις τη συνείδησή σου ήσυχη.

—Τώρα μην σου πω τι την έχω τη συνείδησή μου, απάντησε με ειλικρίνεια ο Γκουντής. Άλλωστε θ' ανταμειφθώ πλουσιοπάροχα.

—Κι από μένα θ' ανταμειφθείς.

—Και πώς, κουζούμ;

—Ο πατέρας μου έχει σεντούκια ολόκληρα γιομάτα λίρες χρυσές, είπε η Χιόνω.

—Ναι, αλλά ο πατέρας σου λείπει κι εδώ που βρισκόμαστε σεντούκια δεν γλέπω, παρατήρησε ο πονηρός Γκουντής.

—Τότες;

—Ξέρω κι εγώ, κουζούμ; Δικό σου είναι το πρόβλημα. Σκέψου κατιτίς κι αν είναι το συζητάμε.

Το σκέφτηκε η Χιόνω και στο τέλος –επιτέλους!– το μυαλό της πήρε στροφές.

—Α! είπε. Κάτι σκέφτηκα, αλλά δεν ξέρω αν φτάνει.

—Αν είναι αυτό που σκέβομαι κι εγώ, γιαβρούμ, φτάνει και περσεύει, είπε ο εκμεταλλευτής Γκουντής.

—Να το δούμε τότες...

Και το είδαν και ω, του θαύματος, την ίδια σκέψη είχαν κάνει και οι δυο και πέρασαν καλά κι εμείς όχι και τόσο, αλλά εμάς δεν μας έβαλε καμιά Μαγδάλω να ξεφορτωθούμε μια ωραία κορασίδα, οπότε...

Και με τούτα και με κείνα πέρασε η ώρα και η Χιόνω, εξαντλημένη από τις συγκινήσεις, αποκοιμήθηκε κι έτσι βρήκε την ευκαιρία ο Γκουντής να εξαφανιστεί και να την αφήκει στο έλεος των αγρίων θηρίων, όντας βέβαιος ότι δεν επρόκειτο να γλυτώσει το αθώο θύμα του κι ας μην έβαψε ο ίδιος τα χέρια του με αίμα.

Το κορίτσι ξύπνησε όταν το απόγευμα είχε προχωρήσει αρκετά. Στην αρχή δεν κατάλαβε πού βρισκόταν, αλλά όπως το

μυαλό του πήρε να ξελαμπικάρει δεν άργησε να συνειδητοποιήσει την κατάστασή της.

«Α, τελικά αυτός ο καλός άνθρωπος κράτησε τον λόγο του και δεν με φόνεψε» είπε μέσα της. «Ευτυχώς που υπάρχουν και τίμιοι άνθρωποι στον κόσμο αυτόν τον σκάρτο, αλλιώς τι θα 'ταν η ζωή μας; Μια κόλαση θα ήτουμε».

Κοίταξε γύρω της, είδε δέντρα κι άλλα δέντρα κι ακόμη πιο πολλά δέντρα κι αντελήφθη ότι βρισκόταν χαμένη στην καρδιά του δάσους κι ότι θα ήτουμε αδύνατο να βρει μόνη της τον δρόμο της επιστροφής.

«Δεν πειράζει» ξανάπε μέσα του το αθώο πλάσμα. «Το παν είναι η υγεία. Αν έχουμε την υγεία μας όλα γίνονται».

Πεινούσε κιόλας και δίψαγε, γιατί από το πρωί δεν είχε βάλει τίποτα στο στόμα της –φαγώσιμο. Ευτυχώς που ήτουμε καλοκαίρι και δεν κρύωνε τουλάχιστον, έτσι ελαφρά που ήτουμε ντυμένη –ή μάλλον γδυμένη.

«Ας περπατήσω ίσια μπροστά μου και βλέπουμε» ξανάσκέφτηκε. «Πού ξέρεις, μπορεί να βρω κανένα χωριό εδώ κοντά. Ο Θεός είναι μεγάλος και θαυμαστά τα έργα του. Όπως με προστάτεψε μέχρι στιγμής –λέμε τώρα...– θα με προστατέψει και στη συνέχεια».

Και πήρε να βαδίζει θαρρετά, με την αισιοδοξία που δίνει η νεότης και μερικά άλλα πράγματα που όταν προκύπτουν, έστω κάτω απ' αυτές τις περίεργες συνθήκες, μας ανεβάζουν το ηθικό.

Η ώρα πέραγε όμως και η Χιόνω όλο και πιο βαθιά χωνόταν στο άγριο δάσος του Πηλίου ενώ από μακριά ακούγονταν ανησυχητικά μουγκρητά αγριμιών, που 'τοιμάζονταν για τη νυκτερινή τους έξοδο σε αναζήτηση τροφής και ότι άλλο τους χρειαζόταν τέλος πάντων.

Στο τέλος κι εκεί που άρχισε ν' απελπίζεται κάνει έτσι και διακρίνει κάτι σαν σπίτι ανάμεσα στα δέντρα, στη μέση του πουθενά!

«Μπα! Λες να είμαι τυχερή;» σκέφτηκε.

Και τάχυνε το βήμα της. Έτσι σε λίγο έφτασε σ' ένα μικρό

ξέφωτο στην άλλη άκρη του οποίου βρισκόταν πράγματι ένα σπιτάκι. Δηλαδή σπιτάκι δεν το 'λεγες, σπιταρόνα το 'λεγες, αλλά σε σύγκριση με το αρχοντικό της στην πόλη η Χιόνω το 'βλεπε σαν χαμοκέλα.

Στο σημείο αυτό η παραδοσιακή Αμερικάννα μπίμπο που έκαμε «hiking» θα φώναζε μελωδικά «Χελόσοου», θα χτυπούσε την πόρτα και θα περίμενε ν' ανοίξουν. Η Χιόνω όμως δεν ήτουνε Αμερικάννα μπίμπο, ήτουνε Ελληνίδα μπίμπο, και στην Ελλάδα δεν χτυπάμε τις πόρτες, ανοίγουμε και μπαίνουμε. Κι αυτό ακριβώς έπραξε κι η ίδια.

Το σπίτι ήτουνε ωραίο μεν, αλλά ακατάστατο. Φως-φανάρι πως χέρι γυναίκας δεν είχε δουλέψει το φροκάλι και το σφουγγαρόπανο εδώ πέρα για καιρό. Τώρα φαίνεται πως κάτι από την παθολογική νοικοκυροσύνη της συχωρεμένης της Παγώνας είχε ξεβάψει και πάνω στην κόρη, γιατί, παρ' όλη της την κούραση, δεν μπόρεσε ν' αντισταθεί στον πειρασμό να βάλει μια κάποια τάξη στο χάος. Και νά που σε λίγο η μεγάλη τραπεζαρία του ισόγειου καθώς και η κουζίνα έλαμπαν από πάστρα.

Ξεμπερδεμένη τώρα τελείως η Χιόνω ανέβηκε στο πάνω πάτωμα που ήτουνε όλο μια μεγάλη κάμαρη με επτά κρεβάτια στη σειρά, άστρωτα βεβαίως, βρήκε ένα που της φάνηκε κάπως πιο σουλουπωμένο κι έτσι όπως ήτουνε, με τα ρούχα, έπεσε να ξαποστάσει.

«Για λίγο» σκέφτηκε, αλλά, χωρίς να το καταλάβει, την πήρε ο ύπνος.

Ποιοι μέναν όμως σ' αυτό το σωτήριο για τη Χιόνω καταφύγιο στη μέση του δάσους; Σίγουρα κάποιοι που η δουλειά τους απαιτούσε να βρίσκονται σ' αυτά τα άγρια μέρη, γιατί, είπαμε... βίβλες αναψυχής για εύπορους Αθηναίους δεν υπήρχαν ακόμη τότε. Κι ακριβώς αυτό συνέβαινε, γιατί οι κάτοικοι και ιδιοκτήτες του σπιτιού στο δάσος δεν ήτουνε άλλοι από τους Αδερφούς Ζουμπάδες, τους περίφημους ξυλοκόπους, που ήτουνε ξακουστοί σε όλο το Πήλιο κι ακόμα παραπέρα.

Ήτουνε δε αυτοί επτά αδέρφια, όλοι τους μπεκιάρηδες, όλοι τους κοντοί, εξ' ου και το προσωνύμιο «ζουμπάδες» που γίνηκε επίθετο, οι οποίοι υλοτομούσαν το δάσος και προμήθευαν όλη

την περιοχή με ξύλα για τη φωτιά, αλλά και για ξυλουργικές και οικοδομικές εργασίες.

Σαράντα χρόνων ο μικρότερος, πενήνταφεύγα ο πρεσβύτερος, ζούσαν μονάχοι τους στο δάσος, ζωή λιτή και ήσυχη και μάζωναν τα όβολα που βγάζαν από τη δουλειά τους, χωρίς να ξοδεύουν τίποτις, για να έχουν, λέει, για τα γεροντάματα, μιας και σκυλιά, γατιά, παιδιά και γυναίκες δεν είχαν να τους γεροκομήσουν. Σπάγκοι ήτουνε και καρμίρηδες και πολλά-πολλά δεν είχαν με κανέναν, αλλά επειδή και τύγχαναν στη δουλειά τους σκυλιά ανήμερα και δεν βγαίναν από λόγο, αλλά ούτε κι άνθρωπο πείραζαν ποτές, ούλοι τους είχαν σε μεγάλη εκτίμηση και τους αφήναν στην ησυχία τους.

Ήτουνε δε αυτοί ονομαστικώς ο Τάτσης, ο Μήτσης, ο Κώτσης –που ευθύνονται για το «τάτση-μήτση-κώτση» της γνωστής λαϊκής ρήσης– ο Λάκης, ο Σάκης, ο Τάκης και ο πρεσβύτερος και αρχηγός της οικογένειας Λουκάς.

Το οποίο, επιστρέφοντας κείνο το βράδυ στο κονάκι τους οι ξυλοκόποι Ζουμπάδες βρέθηκαν σ' ένα σπίτι συγυρισμένο και καθαρό, λες και μια καλή παραδουλεύτρα νεράϊδα είχε ανασκουμπωθεί για να τους κάνει έκπληξη.

—Τι γένηκε εδώ, ρε μάγκες; απόρησε ο Τάτσης. Μπας και κάναμε λάθος στο σπίτι;

—Σάματις υπάρχει κι άλλο εδώ κοντά για να λαθέψουμε; είπε ο Μήτσης.

—Εδώ μοιάζει σαν να 'ρθε νοικοκυρά να κάμει γκιορνάδα,⁸ παρατήρησε ο Κώτσης, που είχε παλιά ένα νταραβέρι με μια Κερκυραία δούλα κι ως εκ τούτου είχε μάθει ξένες γλώσσες.

—Μυστήρια πράματα! σχολίασε ο Λάκης, που ήτουνε πάντα ολιγόλογος.

—Εμένα πάντως δεν με χαλάει ποσώς, δήλωσε ο Σάκης.

—Κι αφόσον συγύρισε που συγύρισε, χάθηκε ο κόσμος να βάλει και το τσουκάλι, να φτιάξει ένα φαί της προκοπής, είπε ο Τάκης, ο πιο κοιλιόδουλος απ' όλους.

⁸ Γκιορνάδα: Το μεροκάματο, συνήθως αναφερόμενο σε συγύρισμα, Κερκυραϊστί.

Ο Λουκάς πάλι δεν είπε τίποτις, αλλά πρακτικός όπως ήτουνε ανέβηκε στο πάνω πάτωμα. Και τι να δουν τα μάτια του! Μια πανέμορφη κι ελαφρότατα, λόγω του θέρους, ενδεδυμένη νε-άνιδα, με καμπύλες ιλιγγιώδεις και δέρμα άσπρο σαν το χιόνι ή το βαμπάκι ή κάτι άσπρο τέλος πάντων, να κοιμάται του καλού καιρού! Κατεβαίνει τρέχοντας κάτω, φωνάζει τους άλλους, ανεβαίνουν όλοι μαζί, βλέπουν τη Χιόνω να αναπαύεται στην κατάσταση που περιγράψαμε προηγουμένως, τρελάθηκαν οι μπεκιάρηδες!

—Ορέ τ' είναι τούτο εδώ;!!! αναφώνησε (πλην ψιθυριστά) ο ένας.

—Ουρί του παραδείσου, είπε ο άλλος.

—Τσοκ γχιουζελί! είπε ένας τρίτος.⁹

—Ο Θεός μας την έστειλε, είπε ο θεοσεβάμενος της οικογένειας.

—Ή ο διάολος, είπε σκεπτικός ο πρεσβύτερος Λουκάς.

—Γιατί, βρε Λουκά;

—Γιατί όλοι μας ξέρουμε πολύ καλά τι μπελάδες είναι τα θήλεα, είπε ο Λουκάς. Τούτο εδώ το θήλεο όμως παραείναι θήλεο, οπότεν και οι μπελάδες που κουβαλάει θα είναι περισσότεροι.

—Και πώς βρέθηκε εδώ πέρα; αναρωτήθηκε ο Μήτσης.

—Έλα μου ντε!

—Εγώ λέω να τη στείλουμε από κει που ήρθε, πρότεινε ο Λουκάς.

Τη στιγμή εκείνη, ίσως από τις κουβέντες, η Χιόνω ξύπνησε, και ζαλισμένη όπως ήτουνε από τον ύπνο και τα γεγονότα της ημέρας, αναρωτήθηκε πού και πώς βρέθηκε εδώ πέρα μ' όλες αυτές τις τραχιές φάτσες ολόγουρά της να την κοιτάζουν με απορία —κι όχι μόνο.

—Τι εισάστενε εσείς; ήτουνε οι πρώτες της λέξεις.

⁹ Εννοείται ότι έχουμε εξωραΐσει επί το σεμνότερο τους θαυμαστικούς χαρακτηρισμούς της ομήγυρης.

—Ανθρώποι, απάντησε ο Λουκάς, κάπως εκνευρισμένος. Εσύ πάλι τι είσαι;

—Άνθρωπος κι εγώ, απάντησε μηχανικά το κορίτσι.

—Όχι κι άνθρωπος! Θήλεο, διόρθωσε ο Κώτσης που του άρεσε να ακριβολογεί.

—Ε, ναι..., μουρμούρισε η κοπέλα. Θήλεο άνθρωπος.

—Και τίνος είσαι εσύ, κουζούμ; ρώτησε ο Λουκάς.

«Του προεστού караβοκύρη, του καπτά-Μουτζούρη, του ξακουστού» παραλίγο να πει η Χιόνω, αλλά συγκρατήθηκε, γιατί δεν ήξερε με ποιους είχε να κάμει και τούτοι εδώ μπορεί να ήτουνε ληστές, που αν μάθαιναν την ταυτότητά της μπορεί να την κρατούσαν αιχμάλωτη για λύτρα —τόσα ακούμε να γέρονται κάθε μέρα... τι, ψέματα;

—Μια πτωχή ορφανή είμαι, του λέει. Που βγήκε στο δάσος να μαζώσει χορταράκια για σούπα και χάθηκε.

—Και τι, μονάχη σου βγήκες στο δάσος, κορίτσι πράμα; απόρησε ο Τάτσης.

—Εμ, αφού δεν έχω κανέναν στον κόσμο και στον ντουινιά, με ποιον να βγω; απάντησε μισοκακόμοιρα η Χιόνω.

Οι Ζουμπάδες αλληλοκοιτάχτηκαν με αμηχανία.

—Και πού μένεις ελόου σου, τζάνουμ; ρώτησε ο Λουκάς, που ως πρεσβύτερος ήτουνε ο πιο δύσπιστος απ' όλους.

—Πού να μένω, η κακομοίρα; Από 'δώ κι από κει, απάντησε το κορίτσι παίζοντας τον ρόλο του στην εντέλεια, καθόσον θήλεο, τουτέστιν γεννημένη θεατρίνα. Πότε σε καμιά σπηλιά, πότε σε καμιά κουφάλα δέντρου, άλλοτε σε καμιά ερειπωμένη καλύβα... Όπου τύχει.

—Και πώς δεν σε φάγαν τα θερία που τριγυρίζουν στο δάσος; αναρωτήθηκε φωναχτά ο Τάκης.

—Ε, δεν έτυχε...

—Πάντως, μιας και μας συγύρισες κι επειδή είναι αργά η ώρα γι' απόψε θα σε φιλοξενήσουμε εδώ, δήλωσε ο Λουκάς —που

ήτουνε αυτός που έπαιρνε τις σοβαρές αποφάσεις. Θα πεινάς κιόλας, ε, γιαβρούμ;

—Σαν λύκος, απάντησε αυθορμήτως το κορίτσι. Όλη μέρα δεν έβαλα τίποτις στο στόμα μου —που να τρώγεται δηλαδή.

Κι έλεγε βεβαίως την αλήθεια.

—Ωραία το λοιπό... Κόπιασε μαζί μας κάτω στην τραπεζαρία... Σπανακόρυζο από χτες που έμεινε έχουμε. Το τρως το σπανακόρυζο, κουζούμ;

Τι να πει τώρα το αρχοντογεννημένο κορίτσι, ότι δεν ήξερε καν τι είναι το σπανακόρυζο;

—Πώς δεν το τρώω; είπε. Όλα τα τρώω. Αύριο όμως λέω να σας φτιάξω φρικασέ.

—Φρικασέ;!!! ανέκραξαν εν χορώ οι ξυλοκόποι.

Και η Χιόνω κατάλαβε πως αυτομάτως είχε κερδίσει πόντους.

Κατέβηκαν λοιπόν στην τραπεζαρία, σερβίρησε η Χιόνω το φαγητό, μιας και ήτουνε η μοναδική γυναίκα εκεί μέσα, φάγαν το χθεσινό φαγητό με όρεξη και μετά, με το καφεδάκι τους το καϊμακλίδικο, οι ξυλοκόποι άναψαν τα τσιμπούκια και τους αργιλέδες τους, ενώ η μουσαφίρισσα πήγε να πλύνει τα πιάτα, ως είναι πρόπον κι αρμόζει.

—Πού θα τη βάνουμε να κοιμηθεί, την ταλαίπωρη την ορφανή; έθεσε το ακανθώδες ερώτημα ο Σάκης. Άλλα κρεβάτια πάρεξ τα δικά μας δεν μας βρίσκονται.

—Πού θα κοιμηθεί;... Όπου θέλει θα κοιμηθεί το κορίτσι, είπε ο Λουκάς. Απάνω. Κι εμείς εδώ κάτω, στρωματσάδα. Αυτό είναι το σωστό και το πρόπον κι άλλωστε μια νύχτα είναι, θα περάσει. Αύριο βλέπουμε.

—Τι, θα τη διώξουμε αύριο; ρώτησε ο Τάκης.

—Και το φρικασέ; είπε ο Σάκης.

—Αφού φτιάξει το φρικασέ, διευκρίνησε ο Λουκάς.

—Και τι... θα γχιζερνάει πάλι από 'δώ κι από χει στις ερημιές το κορίτσι;

—Να τη φάνε τα θερία;

—Να τη χτυπάει τ' αγιάζι και να πλευριτώσει, κορίτσι πράμα;

—Αμαρτία.

—Και ντροπή μας.

—Τι ντροπή; Αίσχος πες καλύτερα.

Ο Λουκάς τους κοίταξε παραξενεμένος. Πρώτη φορά συμφωνούσαν όλοι σε κάτι.

—Δηλαδή τι; τους κάνει. Θέτε να την κρατήσουμε εδώ, μουσαφίρισσα επ' αόριστον;

—Ναι, ναι! ανέκραξε εν αγαστή ομοφωνία η ομήγυρη.

—Να μας συγυρίζει και να μας παστρεύει...

—Να μαγερεύει, που εμείς δεν προκάνουμε...

—Να βάνει και μπουγάδα...

—Να σιδερώνει...

—Να μας μπαλώνει κάλτσες και σώβρακα...

Το σκέφτηκε ο Λουκάς και φώναξε τη Χιόνω.

—Δεν με λες, γιαβρούμ, της λέει. Εσύ είσαι ορφανό και δεν έχεις στον ήλιο μοίρα. Θεσ να κάτσεις εδώ, μαζί μας, να μας νοικοκυρεύεις και να 'χεις ένα κεραμίδι πάνω απ' το κεφάλι σου κι ένα πιάτο φαί, που λέει ο λόγος;

—Θέλω, πώς δεν θέλω, είπε η Χιόνω πρόσχαρα. Αν δεν σας γένομαι βάρος δηλαδή...

—Κανένα βάρος, τι βάρος; ανέκραξε και πάλι η ομήγυρη ομοφώνως.

—Οπόταν, άιντε, σύρε πάνω να πέσεις, που θα 'σαι κουρασμένη κι εμείς θα στρώσουμε εδωπά, είπε ο Λουκάς.

Η Χιόνω, φιλότιμο και φιλότιμο παιδί όπως ήτουνε, δίστασε.

—Μα τι, να σας ξεβολέψω; είπε. Δεν είναι σωστό.

—Α, μπα... συνηθισμένοι ειμάστενε εμείς... Αύριο, πρώτα ο Θεός, θα δούμε πώς θα βουλευτούμε καλύτερα.

—Α, δεν θα σας βγάλω κι από τα κρεβάτια σας για το ευχαριστώ, επέμεινε η κοπέλα.

—Και πώς θα γένει, κουζούμ; Αφόσον δεν περσεύουν κρεβάτια.

—Ειμάστενε οχτώ και τα κρεβάτια είναι επτά, είπε η Χιόνω. Αν μοιραζόμανε το ένα με κάποιον από σας οι άλλοι έξι θα βολεύονταν μια χαρά. Και κάθε νύχτα θ' αλλάζω κρεβάτι, για να μην στριμώχεται πάντα ο ίδιος.

Οι Ζουμπάδες αλληλοκοιτάχτηκαν άναυδοι.

—Λες; είπε σκεπτικός ο Λουκάς.

—Έτσι είναι το σωστό και το δίκιο, απάντησε η Χιόνω.

—Ε, τότενες ας δοκιμάσουμε και βλέποντας και κάνοντας.

Και δοκίμασαν κι έμειναν όλοι πολύ ευχαριστημένοι. Και παραδόξως οι πιο ευχαριστημένοι ήτουνε εκείνοι που ξεβολεύονταν κάθε βράδυ και στριμώχονταν στο κρεβάτι με τη μουσαφίρισα. Αλλά, είπαμε, άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου, τι να το ψάχνουμε;

Κι ενώ η Χιόνω είχε τακτοποιηθεί μια χαρά στο σπίτι του δάσους, κάτω στον Βόλο και η Μαγδάλω δεν πέραγε άσχημα. Ο σύζυξ έλειπε ακόμα στο ταξίδι κι έτσι εκείνη ήτουνε απόλυτη μονάρχισσα και κουμανταδόρισσα στο αρχοντικό, χωρίς να έχει να δώκει λογαριασμό σε κανέναν.

Βεβαίως τηρούσε σχολαστικά τα προσχήματα, γιατί τι θα 'λεγε ο κόσμος, αλλά ούτε οι διασκεδάσεις της έλειπαν ούτε η ευχάριστη συντροφιά, αφού είχε φροντίσει να έχει στην αυλή της από χορεύτριες και αυλητρίδες, από χαρτορίχτρες και καφετζούδες, από αστρολόγους κι εξομολογητές μέχρι κάθε είδος αγύρτη και θου Κύριε φυλακή τω στόματί μου, που όλοι τους ήτουνε έτοιμοι να την εξυπηρετήσουν ποικιλοτρόπως.

Ωστόσο η Χιόνω της έλειπε, να λέμε την αλήθεια. Της έλειπε ο αυθορμητισμός και η αφέλεια —μέχρι κουταμάρας— του κο-

ριτσιού, το γέλιο και ο πρόσχαρος χαρακτήρας του, αλλά πάνω απ' όλα, κακά τα ψέματα, της έλειπε η ομορφάδα και τα άπειρα χαρίσματά του. Στο σημείο αυτό καμιά από τις ξεσκολισμένες σαντέζες και χορεύτριες που είχε στη δούλεψή της (και που ήτουνε γενικών και ειδικών καθηκόντων) δεν μπορούσε να της παραβγεί της μικρής προγονής.

«Κοίτα να δεις που μου 'λειψε το κνώδαλο» έλεγε μέσα της σε κατ' ιδίαν διάλογο με τον εαυτό της. «Βρε μπας και μεγαλώνοντας μαλακώνω; Μπα... τουλάχιστον έχω την παρηγοριά να είμαι τώρα, άνευ συναγωνισμού, και η πρώτη τσοκ γχιουζέλ της Υδρογείου. Λίγο το 'χεις;».

Λίγο δεν ήτουνε, αλλά, όπως όλες οι ωραίες, υπήρχαν κάποιες στιγμές που είχε και η ίδια τις αμφιβολίες της. Δεν θες, στα καλά του καθουμένου, κάπου στην άλλη άκρη της Γης –στη Σαλονίκη για παράδειγμα ή στο Κογκό– να ξεπεταχτεί κάνα άλλο φυντανάκι κι άντε να το βρεις μετά, να το βγάλεις από τη μέση;

Σε μια απ' αυτές τις στιγμές της αμφιβολίας λοιπόν 'τοίμασε τον μαγικό τέντζερη και του έκαμε την ερώτηση.

Και βέβαια γχρο-πλαν στην εικόνα βγήκε η αφεντιά της, αλλά πολύ κοντά πίσω της ποια είδε λες; Μα ναι, ποια άλλη, την αδικοχαμένη τη Χιόνω!

Ήτουνε έτοιμη να εκπλαγεί η Μαγδάλω και μετά να θυμώσει –έχει γούστο να τη γέλασε αυτή η λέρα ο Γκουντής, κι όχι τίποτις άλλο, αλλά είχε κιόλας λάβει, επανειλημμένως, την ανταμοιβή του– αλλά μετά θυμήθηκε ότι τούτο εδώ το μαραφέτι κάτι φορές κόλλαγε κι έβγαζε την ίδια εικόνα με την προηγούμενη φορά. Μπρόζιν χίστορου το έλεγε ο μάστορης συντηρητής που είχε στη δούλεψή της εξεπιτούτου. Έστειλε λοιπόν να φωνάξουν τον εν λόγω μάστορη, να τσακιστεί να έρθει, να δει τι συμβαίνει με το εργαλείο.

Τσακίστηκε όντως ο μάστορης, έλεγξε τον τέντζερη, της έλεγε κιόλας ένα σωρό ακαταλαβίστικα της τέχνης του... κάτι κλήαρ μπρόζιν χίστορου, κάτι για φόρματ και κάτι για κούκισ... και στο τέλος της δήλωσε ότι το μηχάνημα είναι σαν καινούργιο.

Τον έδιωξε η Μαγδάλω, έκαμε πάλι τη δοκιμή... και πάλι

παρόμοια εικόνα της βγήκε, αλλά όχι ακριβώς σαν την προηγούμενη γιατί τώρα η Χιόνω φορούσε άλλα ρούχα.

Αυτή τη φορά η Μαγδάλω φυλλιάστηκε. Και δεν φώναξε τον μάστορη, αλλά τον Γκουντή, ο οποίος βεβαίως δεν ήξερε για τον μαγικό τέντζερη –αλλιώς σιγά μην την πάταγε!

—Για έλα εδώ, γιαβρούμ, του κάνει. Κείνη τη Χιόνω τη θυμάσαι;

Σταυροκοπήθηκε ευλαβικά ο Γκουντής.

—Τη θυμάμαι, κυρά, πώς δεν τη θυμάμαι, είπε. Να ζήσουμε να τη θυμόμαστε.

—Κι αν σου ‘λεγα εγώ τώρα ότι ζει και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει, τι θα μου ‘λεγες;

Εδώ κόμπλαρε ο Γκουντής, αλλά δεν τα ‘χασε.

—Θα σου ‘λεγα αδύνατον, κυρά, είπε. Αφόσον εγώ ο ίδιος την έσμπρωξα στον γκρεμό.

—Φαίνεται ότι δεν την έσμπρωξες καλά, είπε η Μαγδάλω.

—Ότι την έσμπρωξα την έσμπρωξα, κυρά, διαμαρτυρήθηκε ο Γκουντής. Αλλά ήτουνε και σκοτάδι, ε...

—Εγώ όμως ξέρω ότι γλύτωσε.

Ο Γκουντής έκανε ότι σκεφτόταν.

—Λες να πιάστηκε σε κανένα κλαρί; είπε.

—Σε κλαρί θα σε κρεμάσω κι ανάποδα μάλιστα, φώναξε η Μαγδάλω. Πρόσεξε καλά, κακομοίρη μου, αν μου λες ψέματα...

—Ψέματα εγώ, κυρά;!!! εξανέστη ο Γκουντής. Εγώ που δεν ξέρω τι είναι το ψέμα;!!!

Τώρα, τον πίστεψε η Μαγδάλω, δεν τον πίστεψε, δεν ξέρουμε, πάντως τον άφηκε να φύγει κι απευθύνθηκε και πάλι στον τέντζερη.

—Για να βλέπουμε πού βρίσκεται η Χιόνω..., διέταξε.

Αμέσως σχεδόν είχε μια εικόνα του δάσους και μετά του σπιτιού στο ξέφωτο. «Οικία ξυλοκόπων Ζουμπάδων» εμφανίστηκε μια καλλιτεχνική επιγραφή στο νερό του τέντζερη.

Τώρα τι άλλες λεπτομέρειες είδε η Μαγδάλω ούτε αυτό το ξέρουμε, αλλά την επομένη ανέβηκε στο άλογό της και κίνησε για το Πήλιο.

Με τα πολλά κι αφού ταλαιπωρήθηκε μέσα στις φυλλωσιές των δέντρων κι αφού ρώτησε δυο-τρεις τζομπαναραίους, που ο καθένας τους της έδινε και διαφορετικές οδηγίες, έφτακε επιτέλους στο ξέφωτο των Ζουμπάδων.

Η Χιόνω, που πότιζε τη στιγμή εκείνη τις γλάστρες, την είδε κι έκαμε χαρές και πανηγύρια.

—Μητέρα, εσείς εδώ!!! ανέκραξε ενθουσιωδώς κι έσπευσε να την ασπασθεί περιπαθώς, γιατί και σε κείνη είχε λείψει η Μαγδάλω.

Όταν τελείωσαν καμιά φορά οι διαχύσεις και οι περιπτώξεις, σε καμιά ώρα, οι δυο τους κάθισαν στην τραπεζαρία να πουν τα δικά τους.

—Πού χάθηκες, βρε κορίτσι μου; ρώτησε με πειστική απορία η Μαγδάλω. Δεν φαντάζεσαι πόσο ανησύχησα!

—Πού να στα λέω, μητέρα!..., αποκρίθηκε η Χιόνω.

Κι άρχισε να της διηγείται την περιπέτειά της με το νι και με το σίγμα, μην παραλείποντας παρά ελάχιστα, προσωπικής φύσεως.

—Ο Γκουντής ήθελε να σε φονέψει;!!! ανέκραξε η Μαγδάλω (δήςθεν). Μα γιατί;

—Δεν ξέρω τι να πω, μητέρα, και δεν μου είπε κι ο ίδιος, απάντησε το κορίτσι. Μόνο ότι κάποιος τον έβαλε.

—Μα ποιος; Διερωτώμαι!

—Μήπως καμιά από τις δούλες σου, που ζήλεψε επειδής τέλος πάντων μου έχεις αδυναμία; πρότεινε το κορίτσι.

—Χμμ... δεν αποκλείεται, είπε η Μαγδάλω. Άσε, θα το διερευνήσω εγώ. Δεν θα τ' αφήνω να περάσει έτσι, έννοια σου. Ευτυχώς να λες που ο Γκουντής σε λυπήθηκε και δεν είχαμε τίποτις ανεπανόρθωτο.

—Να 'ναι καλά ο άνθρωπος, του το χρωστάω χάρη, είπε η Χιόνω εντελώς ανυποψίαστη.

—Καλά, λέει η Μαγδάλω. Φτιάξε μου τώρα ένα φασκόμηλο —σου ‘φερα απ’ αυτό που σ’ αρέσει— και μετά θα σκεφτούμε τι θα κάνουμε.

Και της έδωσε ένα σακουλάκι με φασκόμηλο, που μέσα όμως υπήρχε ανακατεμένο κι ένα πολύ δυνατό βότανο που είχε φτιάξει η μαντζουνίστρα της εξεπιτούτου.

Έβρασε το λοιπόν το φασκόμηλο το ανυποψίαστο κορίτσι — που, είπαμε, ήτουνε όμορφο αλλά από ανθρώπους είχε μαύρα μεσάνυχτα— και το ήπιε με ιδιαίτερη ευχαρίστηση, ενώ η Μαγδάλω καμωνόταν ότι της έκαμε παρέα, μιλώντας της για άλλα αντ’ άλλων, ώστε να την κρατάει απασχολημένη.

Σε μια στιγμή η Χιόνω άρχισε να γλαρώνει.

—Σαν να νυστάζω μου φαίνεται, μητέρα, είπε.

—Απ’ τη συγκίνηση θα ‘ναι, κουζούμ, της λέει η Μαγδάλω. Έλα να σε βάλω να ξαπλώσεις, να ξαποστάσεις λίγο, να ‘συχάσει και το μυαλουδάκι σου που το κούρασες.

—Μα θα ‘ρθουν οι άντρηδοι και δεν έχω μαγερέψει ακόμα, είπε η Χιόνω.

—Μη σκοτίζεσαι γι’ αυτό, γιαβρί μ’, θα μαγερέψω ελδού μου, υποσχέθηκε η Μαγδάλω. ‘Σύχασε εσύ κι ούλα θα γένουν.

Και την πήγε πάνω, στην κάμαρη, και την έβαλε να ξαπλώσει κι ώσπου ν’ ακουμπήσει το όμορφο κεφάλι της στο μαξιλάρι η Χιόνω είχε βυθιστεί σε λήθαργο.

«Αχ τι κρίμα!» σκέφτηκε η Μαγδάλω κοιτάζοντας την κοιμισμένη προγονή της. «Τέτοια ομορφιά και να πάει χαμένη! Αλλά, λίγο λιγότερο νόστιμη να ήσανε κι εσύ, μπρε κουζούμ, θα γλύτωνες. Τώρα...».

Το βράδυ που επέστρεψαν απ’ τη δουλειά οι Ζουμπάδες βρήκαν το σπίτι σκοτεινό και τις φωτιές στην κουζίνα σβησμένες. Φώναξαν τη Χιόνω, απάντηση δεν πήραν, ανέβηκαν πάνω και την είδαν να κοιμάται του καλού καιρού.

—Θα κουράστηκε, το καφερό, και το πήρε ο ύπνος, είπε ο Τάτσης.

—Να ‘χε τουλάχιστον μαγερέψει, η ακαμάτρα!..., γκρινιάξε ο Μήτσος.

—Μπρε μήπως και δεν είναι καλά; έκανε ανήσυχος ο Κώτσος.

Την κούνησαν, της φώναξαν, της έριξαν νερό, αλλά μπα... Τίποτις! Το κορίτσι δεν ξυπνούσε. Τα χρειάστηκαν οι ξυλοκόποι. Την είχαν συνηθίσει βλέπεις και θα τους κακοφαινόταν αν πάθαινε κάτι.

—Τρέχα στο χωριό να φέρεις τη Σταυράκαινα, που ‘ναι μαμή και ξέρει από γιατροσόφια, είπε ο Λουκάς στον Λάκη.

Ο οποίος Λάκης έκοψε τα πόδια στο κεφάλι κι έγινε μπουχός. Δυο ώρες αργότερα επέστρεψε μαζί με τη μαμή.

Η οποία εξέτασε το κορίτσι ενδελεχώς και κούνησε το κεφάλι της.

—Απονθαμένη δεν είναι, δήλωσε. Είναι όμως σαν απονθαμένη κι αυτό δεν μ’ αρέσει ντιπ καταντίπ. Τι έφαγε σήμερα;

Πού να ‘ξεραν οι Ζουμπάδες τι έφαγε η Χιόνω όσο έλειπαν; Το ευτύχημα που είδε η Σταυράκαινα τις κούπες το φασκόμηλο που βρίσκονταν ακόμα στο τραπέζι. Δοκιμάζει στην άκρη της γλώσσας της...

—Όπως το φοβήθηκα, είπε. Ήπια απ’ το χαμόχορτο. Θα το πέρασε φαίνεται για φασκόμηλο, το βλαμμένο, γιατί μοιάζει πολύ. Τώρα... καλά ξεμπερδέματα.

—Δηλαδή είναι σοβαρά, θειά; ρώτησε ο Λουκάς.

—Πιο σοβαρά δεν γίνεται, απάντησε η μαμή. Αν δεν ξυπνήσει σε καμιά βδομάδα... ζωή σε λόγου σας.

—Μα... δεν υπάρχει φάρμακο; Δεν γίνεται τίποτις;

Η Σταυράκαινα έπεσε σε σκέψη.

—Φάρμακο δεν υπάρχει, είπε τέλος. Το μόνο που μπορεί να τη σώσει είναι μια δυνατή συγχίνηση... Τίποτις άλλο.

—Τι συγχίνηση; απόρησε ο Λουκάς. Αφού είναι τέζα και δεν καταλαβαίνει Χριστό!

Η Σταυράκαινα τον κοίταξε σκωπτικά.

—Υπάρχουν και συγκινήσεις που και νεκρούς ανασταίνουν, είπε. Αμάν, όλα πρέπει να σας τα 'ξηγάω πια;!

—Αααα!... Τέτοια συγκίνηση!...

—Εμ τέτοια για!...

—Μπα, είπε ο Τάτσης. Και ζωντανή που ήτουνε η μακαρίτισσα δεν νόγαγε και πολλά-πολλά... Να λέμε την αλήθεια.

Η Σταυράκαινα συνοφρυώθηκε.

—Για ξεβρακωθείτε, να δω κάτι..., διέταξε.

—Μα θειά!...

—Θα κάνουμε ντροπές τώρα ή θα δούμε μήπως μπορούμε να σώσουμε μια ζωή; είπε η μαμή αυστηρά.

Τι να κάνουν οι Ζουμπάδες, υπάκουσαν.

Υπάρχει μια λαϊκή δοξασία που θέλει τους κοντούς να είναι... χμμ... εξαιρετικά προικισμένοι. Αν η δοξασία έχει βάση αληθείας τότε αυτοί εδώ οι κοντοί αποτελούσαν την εξαίρεση. Ίσως κάποιος προπάππος τους να ήτουνε Κινέζος, τι να πω!...

Κούνησε το κεφάλι της η Σταυράκαινα.

—Όπως το φαντάστηκα, μουρμούρισε. Τέλος πάντων... με ότι έχουμε θα πορευτούμε... Μπείτε στη σειρά κι ο Θεός βοηθός.

—Μα, θειά... Κάνει;

—Για θεραπευτικούς σκοπούς κάνει και παρακάνει, είπε αυτή. Άϊντε, μην το καθυστερούμε.

Κι έτσι οι Ζουμπάδες έκαμαν το επιστημονικό τους χρέος, πλην... αποτέλεσμα μηδέν.

—Καλά, είπε η Σταυράκαινα. Μην απογοητευόμαστε. Κάντε εσείς τη θεραπεία πρωί, μεσημέρι και βράδυ και βλέποντας και κάνοντας. Ο Θεός είναι μεγάλος.

Κι όταν λέει η επιστήμη ότι ο Θεός είναι μεγάλος τον ασθενή είναι να τον κλαις.

Ακολούθησαν λοιπόν τις επιταγές της μαμής οι Ζουμπάδες

με ιδιαίτερο ζήλο και ελπίζοντας για ένα θαύμα, πλην θαύμα δεν γινόταν.

Πλησίαζε η λήξη της προθεσμίας και ήτουμε ούλοι τους στα μαύρα πανιά, γιατί έβλεπαν ότι τον έχαναν τον άνθρωπό τους, όταν έτυχε να περνάει από τα μέρη εκείνα ο Ντούλας, ο κυνηγός.

—Τι χαμπέρια, ορέ Ζουμπάδες; χαιρετάει τους Ζουμπάδες ο Ντούλας.

—Τι χαμπέρια... Μαύρα κι άραχλα, του λένε αυτοί.

Και του διηγούνται τα καθέκαστα.

Τώρα, ο Ντούλας πολύ μυαλό δεν είχε —ήτουμε ψηλός, άνω του 1,65— αλλά μέχρι εκεί του ‘κοβε. Κατάλαβε αμέσως την κρισιμότητα της περιστασης.

—Μπρε παιδιά, τους λέει, μήπως και μπορώ να βοηθήσω ελόου μου;

Αλληλοκοιτάχτηκαν οι Ζουμπάδες.

—Τι, μπορείς; τον ρωτάει ο Λουκάς τον Ντούλα.

—Ότι μπορώ, μπορώ, απαντάει αυτός. Τώρα, αν έχει αποτέλεσμα δεν εγγυώμαι.

Τι είχαν, τι χάσαν οι καλοί ξυλοκόποι. Παίρνουν τον Ντούλα και τον πάνε στην ετοιμοθάνατη. Να τη δει αυτός έμεινε!

—Μπρε, τι τσοκ γκιουζελί είναι αυτούνο! αναφώνησε.

—Και πού να την έγλεπες ζωντανή! αναστέναξε ο Λουκάς.

—Μπα, κι απονθαμένη εγώ δεν κωλύομαι, τον διαβεβαίωσε ο Ντούλας.

Κι έτσι με ενθουσιασμό ο θεόσταλτος κυνηγός ξεκίνησε πάραυτα τη θεραπεία.

Αν τώρα υπάρχει λαϊκή δοξασία που να θέλει τους ψηλούς, εξόν από άμυαλους, κι ελάχιστα προικισμένους, ο Ντούλας θα ήτουμε κι αυτός η φωτεινή, φωτεινότατη εξαίρεση.

Μισό λεπτό μετά την έναρξη της θεραπείας η νεκρή άφηκε ένα μακρόσυρτο «Αααααχ!» και... αναστήθηκε! Μέσα σε χαρές

και πανηγύρια! Μέχρι να λάβει τέλος η θεραπεία ήτουνε και πάλι όπως πριν. Τι λέω;... Καλύτερα από πριν.

* * *

Τα υπόλοιπα είναι γνωστά. Ο Ντούλας, η Χιόνω και οι Ζουμπάδες κατέβηκαν αντάμα στο Βόλο, όπου ο σωτήριος κυνηγός ζήτησε από τον καπτά-Μουτζούρη, που μόλις είχε επιστρέψει, το χέρι της θυγατέρας του. Κανείς δεν υποψιάστηκε τη Μαγδάλω ότι βρισκόταν πίσω απ' όλα αυτά, ο Γκουντής εξαφανίστηκε, ως δια μαγείας, και οι δυο νέοι τέλεσαν τους γάμους τους πανηγυρικά.

Εννιά μήνες αργότερα η Χιόνω έφερε στον κόσμο οχτάδυμα, ούλα, ευτυχώς, σερνικά. Τα επτά ήτουνε κοντά και το όγδοο ψηλό.

Όσο για τη Μαγδάλω, δεν είχε πια ν' ανησυχεί για τα πρωτεία στην καλλονή, καθόσον η Χιόνω, όπως οι περισσότερες Ρωμιές αφού παντρεύονται, πλακώθηκε στο φαί και γίνηκε αγνώριστη –ίσως να έφταιγε και το γονίδιο που κληρονόμησε από τη συχωρεμένη τη μάνα της. Οπότεν ο τέντζερης δεν ασχολήθηκε πια μαζί της κάνοντας την ντελίτ οριστικώς (κατά πως θα 'λεγε ο μάστορης συντηρητής).

«Όλα εν σοφία...» που λένε και οι Γραφές.

Τα Παθήματα της Ωραίας Αυγής
Η Αληθινή Ιστορία της Ωραίας Κοιμημένης

Η αρχαιότερα εκδοχή του εν λόγω μυθεύματος συναντάται κατά πρώτον εις την διήγησιν υπό τον τίτλον «Perceforest» (μεταξύ 1330 και 1344). Εξεδόθη δε εις το μνημειώδες «Pentameron» του Gianbattiste Basile το 1634. Εν συνεχεία ο Perrault το χρησιμοποίησε στη συλλογή του «Contes du temps passé» (1697) κι εν συνεχεία παρελήφθη υπό των πολυπραγμόνων αδελφών Grimm.

Και όμως, η πραγματικά αρχαιότερα μορφή της ωραίας και διδακτικής αυτής ιστορίας είναι κι αυτή Ελληνική. Και τούτο προκύπτει από το άγνωστον εις τους πολλούς Βυζαντινόν Χρονικόν, αγνώστου συγγραφέως υπό τον τίτλον «Χρονικόν του Άρχοντος Αλέκου» το οποίον ανεκαλύφθη υπό του αιμνήστου καθηγητού των Λατινικών Ευτυχίου Βαμπακούρα,¹⁰ όστις και μας ενεπιστεύθη προσχέδιον του συγγράμματος του ολίγον πριν αποδημήσει εις Κύριον. Φευ, το πρωτότυπον έγγραφον εχάθη εις μίαν εκ των συχνών θερινών πυρκαγιών η οποία κατέστρεψεν ολοσχερώς την βιβλιοθήκην της ιεράς μονής όπου εφυλάσσετο. Τουλάχιστον αυτό ισχυρίζονται οι καλόγηροι.

Το αποδίδωμεν λοιπόν και τούτο εις το φιλομαθές μας κοινόν εις γλώσσαν κοινήν, ίνα γίνη κατανοητόν από τον απαιδευτον όχλον.

¹⁰ Ευτύχιος Β. Βαμπακούρας, «Το Χρονικόν του Άρχοντος Αλέκου», (ανέκδοτον).

Περί το έτος 1150, τουτέστιν πενήντα χρόνια πριν από την Άλωση της Πόλης από τους αντίχριστους Σταυροφόρους, αρχόντευε σε τιμάριο της Ορεινής Αρκαδίας, γνωστό ως Σύδεντρο, άρχοντας λεβέντης και καραμπουζουκλής ονόματι Αλέκος. Αυτός ο Αλέκος άχρηστος και ρεμπεσκές ήτουνε, όπως ούλοι οι αρχόντοι, πλην επειδής και τύγχανε αρχοντογεννημένος, έφερε και τον τίτλο του Σφουγγοκωλάριου της Αυλής, από πάππου εις πάππο, ο γαληνότατος Αυτοκράτωρ του δώρισε το Σύδεντρο, να έχει να πορεύεται και να ταλαιπωρεί τους χωρικούς, οι οποίοι, ως χωρικοί, σε όλα τα μήκη και πλάτη της Οικουμένης αυτόν τον ρόλο έχουν, να ταλαιπωρούνται (άλλοτες από τους αρχόντους κι άλλοτες συναμετάξυ τους).

Αυτός ο Αλέκος, όπως προείπαμε, για τίποτις δεν φτούραγε, ούτε για πόλεμο έκανε, ούτε για γράμματα, ούτε για παπαδηλίκι. Φτούραγε όμως και παραφτούραγε στο ευγενές άθλημα του ποδόγυρου. Μη δει θηλυκιά γάτα ο άρχοντας, αμέσως επιλαμβάνόταν. Κι αφού εξάντλησε τα έμψυχα¹¹ αποθέματα του τιμαρίου του και της γύρω περιοχής βαρέθηκε και είπε ν' αποκατασταθεί, να κάμει κι αυτούνος οικογένεια, να έχει κάποιον να τον φροντίζει στα γεροντάματα, να τσεπώσει και καμιά προίκα παχυλή.

Του κάναν λοιπόν προξενιό με μια Λαρσινή αρχοντοπούλα ονόματι Κατίγκω. Δεν φτούραγε ως μόστρα η καφερή, ένα πατσούρι απερίγραπτο ήτουνε, πλην όμως ο πατέρας της, καλή του ώρα του ανθρώπου, την προίκιζε παραπάνω από πλουσιοπάροχα

¹¹ Να υπενθυμίσουμε εδώ ότι η Οικουμενική Σύνοδος της Νικαίας απεφάνθη, με μια ψήφο διαφορά, ότι και θα θήλεα διαθέτουν ψυχή.

–να την ξεφορτωθεί και να την φορτώσει σε άλλο κοροΐδο. Το σκέφτηκε από ‘δώ ο Αλέκος, το σκέφτηκε από κει, στο τέλος το αποφάσισε. Σου λέει, τόσα στρέμματα ποτιστικά στο Ασμάκι, τόσοι κολήγοι, τόσα σπίτια, σε Λάρσα και περίχωρα, τόσα υπέρ-πυρα και τόσα φλουριά... πάει στο διάολο, συμφέρει να το φορτωθώ το κνώδαλο κι όσο για το περί την κράβατον άθλημα σάματις χάθησαν τα πρόθυμα θήλεα;

Τη ζαλώθηκε το λοιπόν ο άρχοντας Αλέκος την Κατίγκω, δόξη και τιμή, ήρθαν και οι γειτονικοί αρχόντοι στις χαρές, κι όλο το παπαδαριό, με δεσποτάδες και ηγουμένους κι αρχιμανδρίτες, ψήσαν κι αρνιά στη σούβλα –με έξοδα του πεθερού, ως είθισται– ανοίξαν και βαρέλια με κρασί, φέραν και μουζικάντες με νταούλια και κλαρίνα και άλλα τερψικάρδια κι ούλα ωραία και καλά και παράπονο δεν είχε κανείς, ούτε καν ο ίδιος ο Αλέκος, που έκαμε τη θυσία και φορτώθηκε το απερίγραπτο πατσούρι και περί ορέξεως εμάς δεν μας πέφτει λόγος.

Τώρα είπαμε πως ο Αλέκος ήτουνε επιτήδειος, αλλά και οπαδός –χωρίς να το ξέρει– του «λυχνίας σβησθείσης» κλπ. Οπότε νά την η Κατίγκω και γκαστρωμένη κι εννιά μήνες αργότερα υπερήφανη μητέρα ενός κοριτσιού (δυστυχώς, η ώρα η κακιά) το οποίο, όπως όλα τα μωρά, είχε τα χάλια του, αλλά που όλοι –ως συνήθως– έβρισκαν ιδιαίτερα όμορφο.

Έκαμε το λοιπόν ο Αλέκος την καρδιά του πέτρα και –με τα όβολα από την προίκα της Κατίγκως βέβαια– οργάνωσε ένα γλέντι τρικούβερο για τα βαφτίσια του μωρού (τότε δίναν το όνομα αμέσως), που ονόμασαν Αυγή επειδής γεννήθηκε πρωί-πρωί με τη δροσούλα, πάνω στον πρώτο αργιλέ, και όπου κάλεσε το ανφάν γκατέ της περιοχής αλλά και των περιχώρων.

Πλην όμως... παράληψη. (Τι να σου κάμει ένα μυαλό, το ίδιο χειμώνα καλοκαίρι;). Ξέχασε ο Αλέκος; Αμέλησε; Το έκαμε εξεπίτηδες;... Δεν κάλεσε μια παλιά του αρραβωνιάρα, ονόματι Μπιρμπίλω, μια θεογχομενάρα πρώτης, πλην μετριοφρόνως εύπορη, προς το φαλιμέντο, εξ’ ου και χάλασε τότες το προξενιό, ένεκα που δεν συνέφερε.

Τώρα, αυτή η Μπιρμπίλω δεν ήτουνε μόνο θεογχομενάρα πρώτης, καίτοι στον άσσο κτηματικώς και περουσικώς, αλλά ασχολιόταν και με τις μαγγανείες, καθώς λεγόταν, και μάλιστα

με μεγάλη επιτυχία αφού είχε φτιάξει όνομα στην περιοχή και όλες οι κυράτσες, ευγενείς και μη, σε τούτη πρόστρεχαν να τους πει τον καφέ, να τους ρίξει τα χαρτιά και να τους προμηθεύσει μαντζούνια και φίλτρα, οπότε και βιοποριζόταν το κορίτσι ευπρεπώς.

Έμαθε το λοιπόν για το γλέντι που έδινε ο τέως αρραβωνιάρης η Μπιρμπίλω, πρόσκληση η ίδια δεν είχε λάβει, παρεξηγήθηκε –και με το δίκιο της– πήρε ανάποδες, το πήρε και πατριωτικά.

—Α, τον λέχρο! αναφώνησε μονάχη της. Δεν φτάνει που μας άδειασε κανονικά, αφού έλαβε ότι πολυτιμότερο –λέμε τώρα!– έχει ένα κορίτσι, δεν μας καλεί και στα γλέντια; Δεν σε ξέρω... δεν σε είδα... δεν σε άκουσα, κερία μου; Εμένα, ρε λούστρο, που γένηκα θυσία για την πάρτη σου; Τώρα θα δεις!

Μετέβη το λοιπόν ακάλεστη στο γλέντι, πήγε και δώρο στο μωρό μια κουδουνίστρα –μην μας πουν και γύφτους– την είδε ο Αλέκος να μπουκάρει φουριόζα, τα χρειάστηκε ο τσίφτης, καθόσον ήξερε καλά τι τσαούσα ήτουνε έτσι κι έπαιρνε ανάποδες – που έπαιρνε συχνά.

—Ω, την αγαπητή! την προσφώνησε. Οποία χαρά να σας δεχτούμε στο φτωχικό μας.

—Ναι, αλλά πρόσκληση δεν έλαβα, τον κάρφωσε η Μπιρμπίλω (με το γάντι όμως –κυρία!).

—Θα καθυστέρησε το ταχυδρομείο, είπε ο Αλέκος μουλωχτά.

—Μπορεί, είπε η Μπιρμπίλω. Μάλλον δεν θα έβανες σωστά τα γραμματόσημα, τέτοιος καρμίρης που είσαι.

—Σημασία έχει ότι σας έχουμε ανάμεσά μας, αγαπητή Μπιρμπίλω, προσπάθησε να υπεκφύγει ο όντως κι αποδεδειγμένα καρμίρης Αλέκος.

—Μπα, δεν θα μείνω, διότι έχω εργασίες που επείγουν, απάντησε η Μπιρμπίλω. Μόνο να πω τη μοίρα του στο βρέφος πέρασα και θα την πουλέψω.

Τι να κάμει κι ο Αλέκος, φοβόταν το σκάνδαλο, την πήγε στην κούνια του μωρού.

—Άσχημο είναι, όπως όλα τα μωρά, αλλά θα φτιάξει μεγαλώνοντας, είπε η Μπιρμπίλω. Μην σου πω ότι μπορεί να γένει κι αυτή θεογχομενάρα, σαν ελόου μου.

—Αμήν Παναγία μου, είπε ο Αλέκος σταυροκοπούμενος ευσεβώς.

—Διαβλέπω ωστόσο ένα πρόβλημα, πρόσθεσε η Μπιρμπίλω.

—Τι πρόβλημα; απόρησε ο Αλέκος.

—Κάποια στιγμή, μεγαλώνοντας, θα τρυπηθεί με κάτι σουβλερό, είπε η Μπιρμπίλω οραματιζόμενη το μέλλον.

—Αμάν! Να έχουμε πρόχειρο οινόπνευμα κι οξυζενέ, είπε η Κατίγκω, που παρευρισκόταν, έχουσα πλήρη άγνοια της σχέσης του αντρούς της με την εν λόγω απρόσκλητη μουσαφίρισσα.

—Μπα, δεν θα φτουρήσουν οινοπνεύματα και καταπλάσματα, είπε με χαιρεκακία η Μπιρμπίλω. Καθόσον ευθύς πάραυτα το θήλεο θα περιπέσει σε κώμα και τρέχα γύρευε. Η επιστήμη, να το δεις, θα σηκώσει τα χέρια ψηλά.

Κι άφησε τους άναυδους γονείς σύξυλους, αποχωρώντας θριαμβευτικά, έχοντας προφητέψει τον όλεθρο του ανυποψίαστου και άδολου βρέφους.

Τώρα ο Αλέκος δεν πολυπίστεψε την προφητεία, αλλά η Κατίγκω, όπως όλες οι κυράτσες, δεν λάβαινε καμιά από τις μαγανείες αφήφιστα κι απαίτησε να ληφθούν μέτρα, ώστε να προστατευθεί η θυγατέρα της από το πεπρωμένο.

Έτσι στο αρχοντικό απαγορεύτηκαν αργαλιοί, βελόνες και μαχαίρια και κάθε τι το σουβλερό που θα μπορούσε να επιφέρει το μοιραίο. Ούτε τριαντάφυλλα δεν φύτευαν να φανταστείς.

Κι έτσι η Αυγή μεγάλωσε και όντως, όπως το είχε προβλέψει η έμπειρη Μπιρμπίλω, εξελίχθη σε θεογχομενάρα πρώτης κι ως εκ τούτου ο πάντα φιλόδοξος Αλέκος οραματιζόταν ισχυρές συγγένειες εξ' αγχιστείας, μέχρι και στην Πόλη μην σου πω! Γιατί, η αλήθεια να λέγεται, ειδικά ανάμεσα στην αριστοκρατία, τέτοια ωραία κομμάτια σπάνιζαν –και τότες και πάντα.

Τώρα στο αρχοντικό βρισκόταν ένας παραμάγερας, ονόματι Θανάσης. Κοντός, ατσούμπαλος, μαυριδερός και στραβοχυμένος

ήτουνε, πλην τον πήγαινε φαίνεται τραίνο ο διάολος κι ως εκ τούτου δεν είχε αφήσει θήλεο για θήλεο απείραχτο στα πέριξ. Αυτός λοιπόν ο Θανάσης δεν κώλωνε μπροστά σε τίποτις και δεν καταλάβαινε Χριστό όταν επρόκειτο περί ποδόγυρου (αφού, οι κακές γλώσσες λένε ότι μέχρι την αρχόντισσα Κατίγκω εξυπερετούσε, αν του λάχαινε αναβροχιά).

Το οποίο, ένας τέτοιος γυπαιετός δεν θα ήτουνε ποτέ δυνατόν να παραβλέψει έναν κόμματο ιλιγγιώδη σαν την νεαρά Αυγή και τω όντι δεν την παρέβλεψε. Πλην, γνωρίζων ότι η μικρή τύγγχανε ακόμα άπειρη κι ανέγγιχτη (από ανδρός τουλάχιστον) φρόντισε να κάμει τις κυκλωτικές του κινήσεις με σύνεση κι επιτελικό σχέδιο.

Και νά ένα μπουρεκάκι για σας, μανδαμίτσα, και λάβετε και τούτη την ωραία πίτα που έφτιαξα με τα χεράκια μου, ορίστε κι ένα κέικ δια να λάβετε με το τέϊόν σας... Το σκλάβωσε το κορίτσι.

Και μιας και τούτη, όπως όλα τα κορίτσια, είχε έφεση στη μαγειρική, όλο και σύχναζε στις κουζίνες κι όλο ο Θανάσης έκανε τα τσαλίμια τα δικά του που τη διασκέδαζαν –το τερπνόν, πάντα, μετά του ωφελίμου.

Οπότε, ένα εσπέρας όπου η Αυγή μετέβη στην κουζίνα προκειμένου να ρωτήσει τον Θανάση πώς γίνεται το γλυκό το βερούκοκο, εκείνος, επωφελούμενος της ερημίας του χώρου της είπε:

—Έλα εδώ, μανίτσα, να σου δείξω εγώ τι εστί βερούκοκο.¹²

Και όντως ο πολυπράγμων Θανάσης ανέλαβε να διαφωτίσει την φιλομαθή νέα ποικιλοτρόπως, σε σημείο που όταν έλαβε τέλος η επίδειξη εκείνη είχε απωλέσει (ασυναισθήτως) ότι πολυτιμότερο διαθέτει μια κόρη.

Κι επιστρέφουσα εις τα δώματά της, περιχαρής, ανακοίνωσε στην παραμάνα της ότι γνώριζε πλέον τα πάντα περί του βερούκοκου, πλην όμως νυστάζουσα ελαφρώς θα έπαιρνε, λέει, έναν υπνάκο πριν από το δείπνο προκειμένου να ανακάμψει.

Και τω όντι εκοιμήθη η νεαρά και δεν ξέρουμε τι όνειρο είδε, ξέρουμε όμως ότι δεν ξυπνούσε με τίποτις, οπότε βάρεσε συναγερμός στο αρχοντικό.

12 Από εκεί και η γνωστή λαϊκή ρήση.

—Αμάν, τι πάθαμε!... Η προφητεία της Μπιρμπίλως! είπε ο δυστυχής Αλέκος και δεν μπορούσε να καταλάβει πώς εφόσον η μικρή δεν φαινόταν πουθενά τρυπημένη.

Φώναξε το λοιπόν ντοτόρους, σπουδαγμένους κι εμπειρικούς, οι οποίοι την εξέτασαν, αλλά ούτε αυτοί μπόρεσαν να βρουν τίποτις, πλην ενός, γηραλέου, ο οποίος σκέφτηκε να την εξετάσει πλέον ενδελεχώς κι ανακάλυψε πρόσφατη παραβίαση του παρθενικού ασύλου.

—Αμάν! Αυτό δεν το σκεφτήκαμε, ανέκραξε ο δυστυχής πατέρας. Ίδού το σουβλερό που έλεγε η αναθεματισμένη η Μπιρμπίλω. Την πατήσαμε!

Και για μια ακόμη φορά η επιστήμη σήκωσε τα χέρια ψηλά και οι ντοτόροι είπαν: «Τώρα... ο Θεός!». Κι όλοι ξέρουμε ότι όταν οι επιστήμονες επικαλούνται τον θεό κλάφτον τον ασθενή, αλλά αυτά έχει η ζωή και ποιοι είμαστε εμείς να το αμφισβητήσουμε;

Οπότε, τι να κάμει ο Αλέκος ο δύστυχος, τοποθέτησε την ωραία κοιμωμένη σε ένα ευήλιο κι ευάερο περίπτερο στην εξοχή, ανέθεσε την φύλαξή της στην απέλπιδα παραμάννα και περίμενε πότε θ' αδειάσει ο Θεός ν' ασχοληθεί και με την υπόθεση της άμοιρης Αυγής. Ζήσε Μάη μου να φας τριφύλλι δηλαδή.

Κι έτσι περνούσε ο καιρός και θα περνούσε μέχρι Δευτέρας Παρουσίας αναλλοίωτος, αν δεν μας προέκυπτε ο Βιτσέντζος.

Ο Βιτσέντζος, κόμης της Παλούκας, φαλιρισμένος Βενετσιάνος ιππότης, που είχε μεταβεί με άλλους φαλιρισμένους ομοϊδεάτες του δήθεν να ελευθερώσει τους Αγίους Τόπους από τους άπιστους Αγαρηνούς, αλλά τα βρήκε μπαστούνια και λιποτάκτησε με συνοπτικές διαδικασίες, βρέθηκε μετά από πολλές περιπέτειες στο τιμάριο του άρχοντα Αλέκου καθ' οδόν για το σπίτι του, πιο αδέκαρος απ' ότι όταν έφυγε.

Κι όπως συνηθίζεται μεταξύ ρεμαλιών... αρχόντων θέλω να πω... φιλοξενήθηκε στο Αλεκέϊκο. Όπου βεβαίως ο χαροκαμένος πατέρας του διηγήθηκε τον πόνο του, μεταξύ τυρού και αχλαδιού.

—Τι με λες, κύριε συνάδελφε! θαύμασε ο πονηρός Βενετσιάνος, που διέβλεψε εδώ μια περίπτωση βολέματος. Γίνονται αυτά τα πράγματα στις μέρες μας;

—Γέγονται και παραγέγονται, αναστέναξε ο Αλέκος. Ένα κορίτσι σαν τα κρύα τα νερά και να έχει καταντήσει κανονικό φυτό; Άσε! Απελπισία σου λέω!

—Και η επιστήμη; Τίποτις; ρώτησε ο Βιτσέντζος.

—Τίποτις κατατίποτις! Σηκώνει τα χέρια ψηλά!

—Δεν μπορεί... Κάποιο κόλπο θα υπάρχει, είτε σκεφτικά ο Βενετσιάνος.

—Τι να σε πω, κύριε συνάδελφε; Αν υπάρχει εγώ δεν το ξέρω. Η μόνη που μπορεί ίσως να διαφωτίσει κάπως την κατάσταση είναι η Μπιρμπίλω. Πλην εγώ κωλύομαι να της κάνω νύξη καθόσον με έχει άχτι και θα τα κάμω χειρότερα.

—Να τη βολιδοσκοπήσω τότενες εγώ, προσφέρεται ο καλοθελητής Βενετσιάνος. Με το αζημίωτο εννοείται...

—Τι να σε πω;... Αν τα καταφέρεις θα στο χρωστάω χάρη. Κι έννοια σου... δεν πρόκειται να σε αφήνω έτσι...

Πήγε το λοιπόν ο Βιτσέντζος να βρει τη Μπιρμπίλω. Περίμενε να δει καμιά γρια πατσούρω, να σιχαίνεσαι να τη φτύσεις, αλλά αντ' αυτού βρήκε έναν θεοκόμματο μπουκιά και συχώριο, να σου φεύγει ο τάκος μιλάμε!

Ωραίο παιδί τώρα ο Βιτσέντζος, όπως όλοι οι αδίστακτοι αλητάμπουρες, έπεσε από δίπλα στο ευγενικό και στο έτσι.

—Μα τι θεσπεσία οπτασία εισάστενε ελόου σας!... της λέει.

—Εντροπή σας, κύριε κόμη, γέλασε η Μπιρμπίλω κολακευμένη. Είμαι βεβαία ότι τα ίδια λέγουμε σε όλες τας καλλονάς που συναντάτε.

—Ουδαμώς! διαμαρτυρήθηκε ο Βιτσέντζος. Ομολογώ πως με έχετε αφήκει άναυδο!

Άναυδος ο Βιτσέντζος, στερημένη η Μπιρμπίλω, ε, δεν θέλει πολύ η ζημιά να γένει... Συντόμως απέκτησαν μια οικειότητα εξαιρετικώς οικεία.

Οπότε κάποια στιγμή ο Βιτσέντζος έθεσε, δήθεν ασυναίσθητως και τάχαμου, το φλέγον θέμα της κοιμωμένης Αυγής.

—Α, αυτή θα κοιμάται μέχρι Δευτέρας Παρουσίας, γέλασε η Μπιρμπίλω. Μην ασχολείσθε. Ασχοληθείτε μάλλον με εμέ, που κάθε άλλο παρά κοιμωμένη είμαι, όπως πιθανώς έχετε διαπιστώσει.

—Μα... εκ περιεργείας..., είπε ο Βιτσέντζος.

—Τίποτις, είπε στρυφνά η Μπιρμπίλω. Ξεχάστε το όλον ζήτημα διότι θα ενοχληθώ.

—Δηλαδή... πάντα εκ περιεργείας... υπάρχει αντίδοτον; ρώτησε ο τυχάρπαστος.

—Υπάρχει, αλλά δεν θα σας το πω.

—Αυτό θα το δούμε, απάντησε ο αδίστακτος λιποτάκτης σταυροφόρος.

Και λαμβάνων ένα φτερό από ουρά πετεινού την υπέβαλε πάραυτα στο φοβερό μαρτύριο του γαργαλητού, βασανιστήριο που έμαθε από τους Ναΐτες εκεί κάτω, στους Άγιους Τόπους.

Η Μπιρμπίλω άντεξε όσο άντεξε, αλλά και η ανθρώπινη αντοχή έχει τα όριά της. Στο τέλος αναγκάστηκε να ομολογήσει. Δια γρίφου, ως αρμόζει σε διηγήσεις του είδους αυτού.

—Με σουβλί κοιμήθηκε, με σουβλί θε να ξυπνήσει, ανέκραξε.

Κι ευθύς μετά παρέδωσε το πνεύμα.

Αναθαρρήσας κατά τι ο αδίστακτος λιποτάκτης των Σταυροφοριών μετέβη εις το περίπτερο όπου η κοιμωμένη και όντως εξεπλάγη ευχαρίστως από την απαράμιλλη ομορφιά της τέως κόρης.

Εκεί, οπλισμένος με κάθε είδος σουβλιού που μπορούσε να φανταστεί άρχισε να την κατατρυπά, πλην εις μάτην. Η κοιμωμένη δεν έλεγε ν' ανοίξει βλέφαρο.

—Άδικα παιδεύεσαι, του λέει η παραμάνα. Τα δοκίμασαν όλα οι ντοτόροι, αλλά τζίφος.

—Μα τότενες τι διάλογο έλεγε η Μπιρμπίλω; απόρησε εκνευρισμένος ο Βιτσέντζος.

—Για πε, τι σου 'πε ακριβώς; ρώτησε η παραμάνα.

Ο Βιτσέντζος της επανέλαβε τον γρίφο και το πρόσωπο της γραίας φωτίστηκε.

—Αμ για το άλλο σουβλί πρόκειται! ανέκραξε.

Και τον διαφώτισε επί των πεπραγμένων.

—Δηλαδή;

—Δηλαδή, παληκάρι μου, ένας τρόπος υπάρχει. Κι απορώ πώς δεν το σκέφτηκε κανείς μπριχού.¹³

—Μα... την απονθαμένη; είπε δισταχτικά ο Βιτσέντζος.

—Δεν είναι απονθαμένη, κοιμισμένη είναι, είπε η παραμάννα.

Ο Βιτσέντζος, μέγας παλιανθρωπαρέας και ρεμάλι πρώτης, ηθικούς ενδοιασμούς δεν είχε —στους Αγίους Τόπους είχε κάμει σημεία και τέρατα, όπως και οι άλλοι ευσεβείς Σταυροφόροι— πλην όμως η κατατονία της κοπελός του δημιουργούσε μια κάποια σωματική αδράνεια, για να το πούμε σεμνά.

—Αμφιβάλω εάν δύναμαι, δεδομένων των ιδιαιτέρων αυτών συνθηκών, ομολόγησε στην παραμάννα.

—Ε, τότενες να σε βοηθήσω η ίδια το κατά δύναμιν, προσφέρθηκε η αφοσιωμένη γραία με αυτοθυσία. Τι, σε λεπτομέρειες θα κωλώσουμε τώρα;

Και βεβαίως ανέλαβε την αναζωπύρωση του ζήλου του πρόθυμου Βενετσιάνου με τέχνη και φιλοτιμία, ούτως ώστε μετ' ολίγον ο εν λόγω ευρίσκετο σε θέση να επιτελέσει το θεάρεστο καθήκον του και να επαληθεύσει την προφητεία.

Έτσι κι έγινε.

Κι από τους πρώτους κιόλας θεραπευτικούς σουβλισμούς η κοιμωμένη Αυγή θαυματουργώς ανένιψε και κραυγάζουσα και αναφωνούσα μετ' αγαλιάσεως συνετέλεσε κι εκείνη στην επαλήθευση της προφητείας και την κατάλυση του αναθέματος.

Ανανήψασα λοιπόν και συνειδητοποιώντας την κατάσταση στην οποία βρισκόταν, το ακόμη θολωμένο από τον ύπνο και ότι ακολούθησε εν συνεχεία μυαλό της, έκαμε έναν λογικό συνειρμό.

¹³ Μπριχού: πρωτού, κερκυραϊστί. Εξ' ου συνάγεται ότι η παραμάννα ήτο ενδεχομένως Κορφιάτισσα.

—Θανάσης;! είπε.

—Ποιος Θανάσης; απόρησε ο καταπονηθείς —για καλό σκοπό— Βιτσέντζος.¹⁴

—Δεν είσαι ο Θανάσης, είπε η νεαρά τέως κοιμωμένη με κάποια έκπληξη.

—Όχι, εγώ είμαι ο Βιτσέντζος, απάντησε ο Βιτσέντζος.

—Μα πώς; απόρησε η Αυγή. Εγώ τον Θανάση ενθυμούμαι στη στάση αυτή.

—Δεν ξέρω τι ενθυμείσαι εσύ, κυρά μου, απάντησε ο Βιτσέντζος. Εκείνο που ξέρω εγώ είναι ότι νυστάζω.

Και με τα λόγια αυτά ο σωτήρας βυθίστηκε με τη σειρά του σε ύπνο βαθύ, παρόμοιο με κείνο που είχε υποστεί η νεαρά που μόλις είχε διασώσει.

Διότι το μαγικό της Μπιρμπίλως ήτουμε κολλητικό, όπως η γρίπη, και βεβαίως ο σωτήρας δεν το γνώριζε, οπότε στην περίπτωση του το «κάνε το καλό και ρίξτο στο γιαλό» δεν ίσχυσε.

* * *

Οπότε επέστρεψε η Αυγή στην κανονική καθημερινότητα, προς μεγάλη χαρά των γονέων της και λιγότερη δική της, διότι, όπως είχε απωλέσει (δεις) ότι πολυτιμότερο έχει μια κόρη, έμεινε στο ράφι, καθόσον οι ηθικοί κανόνες της εποχής ήτουμε άτεγκτοι κι όχι όπως σήμερα όπου κάτι τέτοια είναι μικρές κι επουσιώδεις λεπτομέρειες.

Ο Βιτσέντζος απέμεινε κοιμώμενος στο περίπτερο της Αυγής, αναμένοντας την περαστική που ίσως κάποτε τον έσωζε με τη σειρά της, ενώ ο Θανάσης, εξ' αιτίας του οποίου είχε προκληθεί το συμβάν, είχε φροντίσει να μεταναστεύσει εις Γερμανία, φοβούμενος πιθανές συνέπειες, όπου εργάστηκε ως μάγειρος σε ψησταριά που είχε ανοίξει εκεί ένας Έλληνας από τη Δράμα, κι αυτή είναι βεβαίως μια εντελώς διαφορετική ιστορία.

¹⁴ Έτσι έμεινε από τότε και η συγκεκριμένη λαϊκή έκφραση απορίας.

Η Ευμορφία και ο Σκυλάραψ Γιουσούφ
Η Αληθινή Ιστορία της Ωραίας και του Τέρατος

Θεωρείται πως το εν λόγω μύθευμα εγράφη υπό της Γαλλίδος συγγραφέως Gabrielle-Suzanne Barbot De Villeneuve και εξεδόθη εν πρώτοις το έτος 1740. Και όμως, κατά πρώτον δεν πρόκειται περί μυθεύματος, αλλά περί αλληθροστάτης ιστορίας, και κατά δεύτερον, ως βασίμως υπεστήριξεν ο αείμνηστος λαογράφος Άνθιμος Καρκατσούλιας, η προέλευσίς της είναι ακραιφνώς ελληνική.¹⁵

Είχαμεν την απίστευτον τύχην να ανακαλύψωμεν εις καθολική ιεραποστολήν της Σιέρρα Λεόνε, πολύτιμον σύγγραμμα τυπωθέν εν Βιέννη, εν έτει 1698 υπό τον τίτλον «Η Ευμορφία και ο Σκυλάραψ», συγγραφέως φέροντος το όνομα Αστέριος Τοπουζλάριος –προφανώς λογοτεχνικόν ψευδώνυμον. Φαντάζεται δε κάποιος την έκπληξίν μας ότε διαπιστώσαμεν πως επρόκειτο περί αυτής ταύτης της ιστορίας της «Ωραίας και του Τέρατος», αποδοθείσα υπό μορφήν χρονικού, διατηρούσα ωστόσο στοιχεία μυθιστορίας, όπως οι διάλογοι.

Το ανεκτίμητον τούτο κειμήλιον ευρίσκετο εις χείρας σεπτής μοναχής, ήτις, μετά από πολλάς περιπετείας και παρακλήσεις μας επέτρεψεν όπως φωτογραφίσωμεν με την βοήθειαν μιας αρχαίας Kodak Instamatic, την οποίαν προμηθευτήκαμεν έναντι παχυλού αντιτίμου από τον επικεφαλής της εν λόγω ιεραποστολής.

Μη φειδόμενοι κόπων και θυσιών επεξεργάσθημεν το αρχικόν δυσνόητον εις τον χύδη όχλον κείμενον, αποδίδοντάς το εις

¹⁵ Άνθιμος Καρκατσούλιας, «Λαθροχειρία των Ευρωπαϊών εις την Λαϊκήν μας Παράδοσιν», Καρπενήσι 1967.

γλώσσαν απλήν, καθημερινήν και κάθε άλλο παρά λογίαν, διατηρώντας ωστόσο το ύφος και εις σημεία το τοπικόν ιδίωμα του πρωτοτύπου.

Το οποίο, τα χρόνια τα παλαιά, ζούσε στο Σατζιλάρ ένας καλός άνθρωπος και καλός Χριστιανός, ονόματι Θύμιος Μπαρκατσούλιας. Όπως όλοι οι καλοί άνθρωποι και καλοί Χριστιανοί κείνα τα χρόνια, αλλά και τώρα, ο κυρ-Θύμιος ήτουνε γεωργός και πορευότουνε, χρόνος μπαίνει, χρόνος βγαίνει, με τα κάμποσα κτηματάκια που του βρίσκονταν, τα πιο πολλά μισιακά με τον αδερφό του, τον Μήτσο, με τον οποίο – όπως οι περισσότεροι– δεν μιλιόταν και κάθε τόσο, στη σοδιά, παίζαν και μαγκουριές.

Ο κυρ-Θύμιος είχε τώρα έξι παιδιά κι έξι τσούπρες, με το συμπάθιο. Είχε φροντίσει βλέπεις ο Γιαραμπής να του στείλει τζάμπα χέρια να δουλεύουν στα χτήματα για ένα μπουκούνι ψωμί και τρεις ελιές. Δόξα να 'χει ο Κύριος, ο Θύμιος παράπονο δεν είχε. Άλλοι ότι βγάνουν τ' ακουμπάνε στα εργατικά –άσε πια το χαράτσι του Πασά–, ο ίδιος ότι του 'δινε ο ιδρωτας των παιδιών (και των κοριτσιών, δεν λέω...) του 'μενε στην τσέπη. Κι όσο για το χαράτσι, κι αυτό το 'χε κανονίσει ο καλός Χριστιανός και άνθρωπος με τον Πασά, να είναι πολύ χαμηλό, καθόσον, ως τίμιος νοικοκύρης που ήθελε για τον τόπο του ησυχία, τάξη κι ασφάλεια, όταν έπαιρνε είδηση για τίποτις ρεμάλια κλέφτηδες κι αρματωλούς που βγαίναν στο κλαρί (ασκώθηκαν τα ποδάρια να βαρήσουν το κεφάλι, Θε μου σχώρα με) έσπευδε να το προφτάσει στους ζαπτιέδες κι αυτούνοι κάμαν τη δουλειά τους μια χαρά. Μέχρι και στασίδι δικό του είχε στην εκκλησία ο κυρ-Θύμιος να φανταστείς, κι ας μην ήτουνε προύχοντας. Οι πνευματικές αρχές του τόπου, το παπαδαριό δηλαδή, ήξεραν να επιβραβεύουν το ήθος των καλών Χριστιανών του ποιμνίου, όπως ήξεραν και οι Οθωμανικές Αρχές.

Τώρα έτυχε ο κυρ-Θύμιος να κατεβεί στη Λάρσα για δουλειές κι εκεί έμπλεξε, όπως γένεται συνήθως, με κάτι παρέες και ήπιανε οι ανθρώποι κάμποσα τσίπρα κι όπως ξέρουμε το ένα τσίπρο φέρνει τ' άλλο κι άιντε ένα στην υγεία του πολυχρονεμένου μας Σουλτάνου, κι άιντε ένα ακόμα στην υγεία του Πασά... κι ένα τελευταίο για το δρόμο... οπότεν όταν κίνησε να επιστρέψει στο χωριό του ο καλός άνθρωπος και Χριστιανός είχε γίνει κουνουπίδι, τόσο ώστε αποκοιμήθηκε πάνω στο μουλάρι κι άφηκε το ζωντανό να παγαίνει όπου το φώτιζε ο θεός των μουλαριών —που συχνά είναι ο ίδιος μ' αυτόν των ανθρώπων.

Όταν με το καλό ξύπνησε ο κυρ-Θύμιος είχε αρχίσει να σουρουπώνει και με μια θολή ματιά που έριξε γύρω του αντελήφθη ότι είχε για τα καλά χαθεί.

—Άϊντι, ζουντόβουλου! πρόγκηξε το αδιάφορο μουλάρι του. Είχισ δεν είχισ μας έχασισ. Κι σιγά μην καταλάβου ιγώ τώρα πού ειμάστινι!

Κι εκεί που το 'χε πάρει απόφαση ο καλός ταξιδιώτης ότι θα διανυκτέρευε στο ύπαιθρο, σε κάνα χαντάκι, κάνει έτσι και βλέπει από μακριά κάτι σαν φωτισμένα παραθύρια.

—Σώθ'καμι, μουρμούρισε. Τ'λάχιστου δεν θα μας φαν τα τσακάλια. Μάλλον κάνα χάν'ι θα 'νι αυτούνου.

Μεγάλο σαν χάνι φαινόταν το φωτισμένο οίκημα, αλλά χάνι δεν ήτουνε. Το αρχοντικό του Γιουσούφ Μπέη, του Μισιρλή, του επιλεγόμενου από τους ντόπιους και Σκυλάραπα, ήτουνε, αλλά ο σουρωμένος Θύμιος πού να το ξέρει, αφού δεν ήξερε πού βρισκόταν, τρομάρα του!

Τέλος πάντων ξεπέζεψε, έδεσε το μουλάρι σ' ένα δέντρο όπως-όπως και χτύπησε την πόρτα.

Του άνοιξε μια δούλα τσουπωτή και σκυθρωπή, ούτε πολύ πατσούρω, αλλά ούτε και καμιά καλλονή (πού να βρεθεί καλλονή στον κάμπο, στον θεό που πιστεύεις;!...).

—Τι 'σι συ, μαρή; ρώτησε ευγενικά ο Θύμιος.

—Τι να 'μι, δούλα τ' αφέντη μ' είμι, απάντησε η δούλα. Τι θέλ'ς να 'μι;

—Σύρι τότε να ρουτήσ'ς τ'ν αφέντη σ' μήπους κι μ' αφήκ'ει να ξιραθώ γι' απόψι σι καμιά γουνιά, γιατί μ' έμπλαξι η νύχτα, τουν καιφιρό, κι αμαρτία να μι φαν τα τσακάλια ιδώ απόξου, είπε ο Θύμιος.

—Δεν χρειάζιτι, απάντησε η δούλα μουτρωμένη. Γιατί η αφέντ'ς μ' μ' έχει δώκ'ει ιντουλή τ'ς μουσαφραίοι να τ'ς περιποιέμι. Άϊντι, σκούπισ' τα πουδάρια σ' κι μπούγιουρουμ.

Τον έμπασε λοιπόν στο αρχοντικό τον Θύμιο, που είχε χαζέψει από τη χλιδή και τα λούσα που έβλεπε τριγύρω του, του 'βαλε να φάει στην κουζίνα φακές και μετά του 'στρωσε σ' ένα από τα πολλά δωμάτια του σπιτιού και τον άφηκε να κοιμηθεί του καλού καιρού, ευλογώντας την καλή του τύχη που τον έφερε σ' αυτό το φιλόξενο κονάκι αντί να τον αφήκει στο έλεος των θερίων, όπως του άξιζε.

Το πρωί που ξύπνησε ο Θύμιος κατέβηκε στην τραπεζαρία κι εκεί βρήκε να τον περιμένει στρωμένος στο τραπέζι ο οικοδεσπότης του, ο φοβερός και τρομερός Μισιρλής Αράπης Γιουσούφ Μπέης. Ήτουνε δε αυτός ένα θερίο ίσαμε κει πάνω και με μια φάτσα να φοβίζουν οι μανάδες τα παιδιά όταν κάνουν αταξίες. Εξ' ου και το προσωνύμιο «Σκυλάραπας».

Προσκύνησε το λοιπόν σεβαστικά, εδαφιαίως, ο Θύμιος κι ευχαρίστησε τον Γιουσούφ για τη φιλοξενία που του παρείχε.

—Κάτσε να φας, ορέ γκιαούρη, του λέει ο Αράπης με βροντερή φωνή. Και πε μου πώς και βρέθηκες από τα μέρη μας; Γιατί εδώ κάνει κρα το μάτι μας να δούμε άνθρωπο, να πούμε μια κουβέντα.

Κάθισε το λοιπόν ο Θύμιος —τι να 'κανε;— άκρη-άκρη στην καρέκλα του και διηγήθηκε στον Γιουσούφ τα παθήματά του.

Αυτός γέλασε τρανταχτά, κάνοντας τα τζάμια να τρίξουν.

—Αμ' το τσίπρο θέλει ρέγουλα, είπε. Γιατί ορίστε τα αποτελέσματα.

—Δεν θα τ' ξαναβάλου στου στόμα μ', μπέη μ', υποσχέθηκε προθύμως ο Θύμιος. Μιτά του χουνέρ'ι οπού 'παθα έβαλα μυαλό.

Κουβέντιασαν κι άλλο και μετά ο Θύμιος ετοιμάστηκε να φύγει. Αλλά άπληστος χωριάτης όπως ήτουνε φρόντισε να σου-

φρώσει και κάνα-δυο ασημένια κηροπήγια και να τα κρύψει κάτω από την λερή πουκαμίσια του.

Όπως λέει το σοφό ρητό όμως ο Θεός αγαπάει τον κλέφτη (δεν ξέρω γιατί), αλλά αγαπάει και τον νοικοκύρη. Κι ο Αράπης τον είδε και πάτησε κάτι φωνές να σου κόβεται το αίμα.

—Μπρε κιαρατά! φώναξε. Εγώ σε τάϊσα, σε κοίμισα, κι εσύ για το ‘φχαριστώ με κλέβεις κι από πάνω;

Ο κυρ-Θύμιος τα χρειάστηκε.

—Όχι, Πασά μ’, να σι χαρώ, δεν σ’ έκλιψα, κλαψούρισε. Για ενθύμιου τα πήρα... για να σι θυμώμι... Τι, ψέματα θα σι πω;

—Αϊ κιοπόγλου κιοπέχ! φώναξε ο Αράπης. Και κλέφτης και ψεύτης! Στον πλάτανο ανάποδα θα σε κρεμάσω.

—Λυπήσου μι, Πασά μ’, τσίριξε ο χωριάτης. Κι ιγώ σκλάβος σ’ να γενώ. Χαλί να μι πατήσ’ς, που λέει ου λόγους.

—Και τι να σε κάνω, ορέ πεζεβέγκ’; Όρεξη έχω να βλέπω τα μούτρα σου κάθε μέρα;

—Κι τι να κάν’μι τότες, Πασά μ’;

Ο Αράπης το σκέφτηκε.

—Παιδιά έχεις, ορέ γκιαούρη; τον ρωτάει.

—Έχου, πώς δεν έχου, προθυμοποιήθηκε ο δόλιος. Έξ’ι πι-διά κι έξ’ι τσούπρις, μι του συμπάθιου.

Σαν να ενδιαφέρθηκε ο Γιουσούφ.

—Έξι τσούπρες, ε; είπε. Είναι, ορέ, καμιά τους όμορφη ή πήραν ούλες από σένα;

—Πρώτ’ς τάξιους, Πασά μ’! ανέκραξε ο Θύμιος. Η μια κα-λύτιρ’η απού τ’ν άλλ’η. Να, ρώτα όποιουν θέλ’ς.

Ο Αράπης έπεσε σε περισυλλογή.

—Καλά, είπε τέλος. Μπορεί και να σε συχωρέσω.

—Να μι σχουρέσ’ς τουν έρμου, Πασά μ’, τον προέτρεψε ο Θύμιος. Γιατί να μη μι σχουρέσ’ς;

—Με μια συμφωνία...

—Τι συμφωνία, Πασά μ'; Παράδης δεν έχου η καψιρός, φτουχός μιρουκαματιάρ'ς είμι... Ρώτα όποιοιου θέλ'ς να σι πει.

—Δεν θέλω παράδες, είπε ξερά ο Γιουσούφ. Αλλά θα μου στείλεις μια από τις τσούπρες σου, να μου κάνει παρέα.

—Να σι στείλου, Πασά μ', ανέκραξε ανακουφισμένος ο Θύμιος. Κι μια, κι δυο, κι τρεις... που λέει ου λόγους.

—Μια θα μου στείλεις, αλλά να είναι τσοκ γχιουζέλ, αλλιώς, αν μου στείλεις κάνα πατσούρι, θα 'ρθω να σε βρω, κακομοίρη μου.

Κι έτσι τη γλύτωσε την κρεμάλα ο Θύμιος κι επέστρεψε στο Σατζιλάρ με την ψυχή στο στόμα.

Εκεί διηγήθηκε το πάθημά του στην οικογένεια κι απ' όλους εισέπραξε επικριτικά σχόλια.

—Αμ, αυτά παθαίν'ει όποιοιους μπικρουλιάζ'ει μι τ'ς παρέϊς απού 'δώ κι απού χει, είπε η Θύμιαινα.

—Πάλ'ι καλά που δεν σι κράτ'σι για δούλου η Αράπ'ς, να δλιεύ'ς τζάμπα, είπε ένας γιος.

—Ιγώ δεν ξιέρου τίπουτας, είπε η μεγάλη κόρη. Όπους έστρουσις θα κοιμ'θείς.

Με το οποίο συμφώνησε σύσσωμη η ομήγυρη.

—Μα, μπρε πιδιά μ', αν δεν κρατήσου τ' συμφωνία ου Αράπ'ς θα ρθει να μι μπλάξ'ει, να μι κριμάσ'ει ανάπουδα στ'ν πλάτανου, εξήγησε ο ταλαίπωρος.

—Να τα σκιφτόσαν αυτά προυτού, είπε μια κόρη.

—Να κόψ'ς τουν λιμό σ', είπε μια άλλη.

—Δηλαδή δεν θέλ'ει να πάει καμιά; ρώτησε άπελπις ο Θύμιος.

—Σιγά μην πάου να κάτσου τ' Αράπ'η, είπε μια κόρη.

—Ούτι γι' αστείου, είπε μια άλλη.

—Ιγώ τ'ς αράπηδ'οι τ'ς φουβάμι, είπε μια τρίτη.

—Απαπαπά, είπε μια άλλη. Αμαρτία!

—Άσι που αυτούν'οι τ'ν έχουν μακριά, σαν τ' γαϊδούρ', επιχειρηματολόγησε μια άλλη.

Μόνο η Ευμορφία φαινόταν σκεφτική.

—Δεν μι λες; ρωτάει τον πατέρα της σε μια στιγμή. Ου ιν λόγου αράπ'ς τουν φυσάει τουν παρά για είνι κάνας μπατίρ'ς;

—Αν τουν φυσάει λέει;! αναφώνησε ο Θύμιος. Μέσα στα χρυσά κι στα μαλάματα είνι η σπιταρώνα τ'. Τι λιέου σπιταρώνα; Του σαράϊ θέλου να πω. Μι χρυσά κουτάλια τρώγαμι να φανταστείς.

—Αμ τότες να του σκιφτούμι, είπε η φρόνιμη Ευμορφία.

Οπότε το σκέφτηκαν από 'δώ, το σκέφτηκαν από κει και στο τέλος το κορίτσι έκανε την καρδιά του πέτρα και τ' αποφάσισε.

—Θα πάου ιγώ, δήλωσε.

Και πήγε.

Να τη δει τώρα ο Αράπης, έτσι ζουμπουρλούδικη κι αφράτη που ήτουνε, ενθουσιάστηκε.

—Βάϊ βάϊ βάϊ! αναφώνησε. Τι τσοκ γχιουζελί οπού 'σαι ελόου σου, κουζούμ! Έκτακτα θα περάσουμε.

—Από ελόου σ' ιζαρτάτι, απάντησε ετοιμολόγως (πάντα) η μικρή. Αν έχ'ς κατά νου να μι κάν'ς δούλα σ' —ιμένα που η μάνα μ' μ' είχε στα ώπα-ώπα— τότες σίγουρα δεν θα πιράσουμε καλά.

—Δούλα μ' εγώ; διαμαρτυρήθηκε ο Αράπης. Εγώ που σκοπεύω να σ' έχω βασίλισσα; Με αδικείς, γιαβρούμ.

—Α, δεν ξιέρου..., είπε η Ευμορφία. Στην αρχή ούλοι σας τα ίδια λέτι, αλλά μιτά...

Όμως ο Σκυλάραψ ήτουνε ειλικρινής —όσο ειλικρινής μπορεί να είναι βεβαίως ένας σκούρος αλλόθρησκος. Η μικρή, με τα αδιαμφισβήτητα χαμπυλωτά προσόντα, τον είχε εντυπωσιάσει. Σ' έναν τόπο όπου τα πατσούρια ήτουνε ο κανόνας τούτο εδώ το παραδείσιο ουρί —δόξα να 'χει ο Αλλάχ, που ούλα εν σοφία εποίησε— έβγαζε μάτι. Και δεν ήτουνε μόνο ο αναμφισβήτητος ψυχικός της πλούτος, που ο καθείς μπορούσε να διαπιστώσει... φαι-

νόταν ότι της έκοβε κιόλας το τσερβέλο. Άλλο σπάνιο φαινόμενο για θήλεο –κι όχι μόνο ενταύθα.

Η Ευμορφία πάλι δεν τα είχε βιάσει μαύρα με τη συμφορά όπου της έλαχε, όπως θα ‘κανε κάθε ραγιαδοπούλα στη θέση της. Εντάξει, με τον Σκυλάραπα δεν της είχε πέσει ο πρώτος αριθμός του λαχείου (αν κι αυτά τα συμπεραίνουμε αργότερα –λυχνίας σβησθείσης– όταν θα ‘χουμε όλα τα στοιχεία στη διάθεσή μας), αλλά κρίνοντας από το μεγαλόπρεπο σαράϊ και τα πλούτη που αφθονούσαν ολόγυρα δεν φαινόταν πως, οικονομικώς τουλάχιστον, θα δυστυχούσε.

Και ναι μεν μπορεί ο Σκυλάραψ να φαινόταν φοβερός και τρομερός, όπως όλοι οι σκυλάραπες, αλλά η Ευμορφία γνώριζε ήδη απταίστως ότι για μια ξύπνια και καπάτσα γυναίκα κι αυτός τούτος ο λέων της ζούγκλας δύναται να μεταμορφωθεί συντομότατα σε σκυλάκι του καναπέ.

Το ίδιο βράδυ λοιπόν η Ευμορφία διαπίστωσε ότι αυτά που λέγονται (χρυφίως και ψιθυριστά) από τις γνωστικές κυράδες για τους αραπάδες αληθεύουν και με το περιπλέον. Και ούτω πως, μιας και δεν μπορούσε ν’ αποφύγει την ταλαιπωρία, έσφιξε τα δόντια, είπε μέσα της το «πατερημών» κι ενέδωσε εις τας ποταπάς ορέξεις του ειδεχθούς Μισιρλή Οθωμανού.

Ο οποίος εντυπωσιάστηκε από την προθυμία και πολυπραγμοσύνη της φιλοξενούμενης του. Συνήθως οι ντόπιες, εκτός του ότι επρόκειτο περί πατσούρια απερίγραπτα, παρέμεναν σύξυλες, ακούνητες κι ατάραχες, χωρίς να επιδεικνύουν το παραμικρό ζήλον. Σε αντίθεση τούτο εδώ το ουρί του παραδείσου, όχι μόνον υπέμενε ενθουσιωδώς αλλά, ενίοτε –εντός των πλαισίων του επιτρεπτού βεβαίως– ελάμβανε και... πρωτοβουλίες!

—Πού τα ‘μαθες εσύ, κουζούμ, ούλα αυτά τα κόλπα, κορίτσι πράμα; απόρησε στο τέλος ο Σκυλάραψ.

Η Ευμορφία μειδίασε.

—Τι λες, Πασά μ’; είπε. Έξ’ι αδέρφια κι πέντι αδερφές έχου. Ε, ούλου κι κατιτίς δεν θα μάθινα;

—Α, μπα; ξανα-απόρησε ο Σκυλάραψ. Έτσι το ‘χετε εσείς εδώ;

—Αμ πώς να το ‘χμι; απάντησε η εύστροφη Ευμορφία. Ξέρ’ς τι γέν’τι στα χουριά όταν κλείν’ει πίσου η πόρτα; Ιγώ να σι πω, να τρίβ’ς τα μάτια σ’!

—Βαϊ βαϊ βαϊ! ανέκραξε ο Γιουσούφ. Κι εγώ που σας είχα για θεοσεβάμενους εσάς τους ραγιαδες, τους Γιουνάνηδες!

—Θιουσιβάμιν’οι ειμάστ’νι κι του πηρηφανητούμαστι, είπε πικαρισμένη η Ευμορφία. Πλην όμους, άλλου του ένα κι άλλου του άλλου. Άλλουστι μι του παπαδαριό να δεις τι γέν’τι!

—Τι με λες; αναφώνησε ο Σκυλάραψ.

—Αμ τι; Δεν ξιέρ’ς ότ’ι στα μαναστήρια γίνονται τα πιο ουραία; Γιατί λίες ούλ’οι να θέλουν να γένουν καλόγιρ’οι κι καλουγριές;

—Τι με λες; ξανάπε σαστισμένος ο Γιουσούφ, που μάθαινε ο άνθρωπος αντί να διδάσκει.

—Αμ τι, για βλάκις μας έχ’ς; απάντησε η Ευμορφία. Κι η σκλαβιά θέλ’ει την καλουπέρασή τ’ς, Πασά μ’. Αλλιώς υπουφέριτι ου Ουθουμανικός ζυγός; Δεν υπουφέριτι.

Κι έτσι περνούσαν οι μέρες —και οι νύχτες καλύτερα— κι όσο γνώριζε ο Σκυλάραψ ποικιλοτρόπως τη νεαρή Ευμορφία τόσο και πιο πολύ εντυπωσιαζόταν.

Όσπου ένα βράδυ, πάνω στον ενθουσιασμό του, της έσκασε το μυστικό.

—Τι θα ‘λεγες, γιαβρούμ, της λέει, να φώναζα τον ιμάμη να μας στεφανώσει μια απ’ αυτές τις μέρες, ν’ αποκατασταθείς κι ελόου σου, να βουλευτώ κι εγώ κοινωνικώς;

—Αδύνατον! ανέκραξε η Ευμορφία. Ιγώ είμι μια υπιρήφαν’η Ιλληνίς Χριστιανή Ουρθόδοξ’η κι ισύ ένας άσπιστους σκυλάραπας Μουσουλμάνους. Τι θα πει ου κόσμους;

—Τι μας νοιάζει τι θα πει ο κόσμος; απόρησε ο Γιουσούφ.

—Μας νοιάζ’ κι μας κόφτ’ει, απάντησε η Ευμορφία. Ιμείς τούτου μας ιδώ (χτύπησε με την παλάμη της το μέτωπό της) το χ’μι καθαρό. Κι ιξ’ άλλ’ iέτσ’ι τα βρήκαμι, iέτσ’ι θα τ’ αφήκουμι.

—Και τι... αστεφάνωτο θα μ' έχεις; παραπονέθηκε ο Γιου-
σούφ.

—Δεν παθαίν'ς τίπουτις, τον αποπήρε η Ευμορφία. Μι-
γάλου πιδί είσι, θα πουρητείς.

—Μα...

—Βγάλτου απ' του μυαλό σ' λέμι.

—Καλά, καλά, γιαβρί μ'... Μη σεκλητιζεσαι...

—Πώς να μη σικλιτιζουμε όταν μι ζητάς του ανέφικτου;!

Κι έτσι το ζεύγος πορευόταν μια χαρά. Η μεν Ευμορφία υπομένοντας στωικώς, ως αυθεντική Ελληνίδα, τους εξευτελι-
σμούς που αναγκαζόταν να υφίσταται από τον Οθωμανό κατα-
κτητή—όπως τόσοι και τόσοι ραγιάδες σε τούτο τον άδικο ντου-
νιά—ο δε Γιουσούφης αρκούμενος σε ότι είχε (που δεν ήτουνε και
λίγο) πλην ονειρευόμενος, όπως όλοι οι κανονικοί άνθρωποι,
άσπροι και αραπάδες, αυτά που δεν είχε.

Κάθε βράδυ, μετά απ' όσα κατάπτυστα διαδραματίζονταν
στον πολυτελή οντά του σαραγιού, επαναλάμβανε την πρότασή
του και κάθε φορά έτρωγε πόρτα.

—Μα τι πράμα είσαι εσύ, κουζούμ! ανέκραζε ο δυστυχής
υποψήφιος μνηστήρ. Άλλες κάνουν πώς και πώς ν' αποκαταστα-
θούν, να βάνουν στεφάνι, να γενούν κυρίες, κι ελόου σου, που σου
'φεξε τέτοιο λαχείο, κι αν πεις το ναι θα σε κάμω βασίλισσα,
έχεις μουλαρώσει και πετάς την τύχη σου από το παραθύρι;

—Ιέτσ'ι είμι ιγώ, μουλάρα, γελούσε φιλάρεσκα η Ευμορφία.
Αν σ' αρέσ'ει.

Δήλωση που δημιουργούσε κατάπτυστους συνειρμούς στη
λίμπιντο του λάγνου σκυλάραπα, ο οποίος, εν τω άμα, έσπευδε
να αποδείξει εμπράκτως—και οθωμανικώς— την ευαρέσκειά του
για την ανένδοτη μουλάρα φιλοξενούμενή του.

Τέλος πάντων μετά από κάμποσο καιρό η νεαρή Ευμορφία
άρχισε να βαριέται. Καλά και άγια τα λούσα και τα μεγαλεία, κι
ακόμα πιο καλές οι αποδέλοιπες δραστηριότητες, αλλά δεν είχε,
βρε παιδί μου, έναν άνθρωπο να μιλήσει, όλες οι δούλες, εκτός
του ότι ήτουνε θεόχαζες ήτουνε κι απασχολημένες με τις δου-

λειές, που δεν είχαν τελειωμό, στο αχανές σαράϊ. Όσο για τον σκυλάραπα, αυτός τη μόνη κουβέντα που ήξερε να κάμει ήτουμε για τα παντρολογήματα, που του είχαν γίνει πια έμμομη ιδέα – ποιος ξέρει γιατί.

Τέλος, ένα βράδυ, όταν μετά από τα καθιερωμένα γυμνάσματα, έπεσε η αναπόφευκτη πρόταση, εκεί που περίμενε ο άμοιρος Γιουσούφ να φάει και πάλι πόρτα, παρατήρησε έκπληκτος πως η ανένδοτη Ευμορφία φάνηκε να το σκέφτεται.

—Το σκέβεσαι, γιαβρούμ; απόρησε ο άνθρωπος.

—Αμ του σκέβουμι, δεν του σκέβουμι; απάντησε διεξοδικά η μικρή.

—Α, αυτό είναι ευχάριστο! αναφώνησε ο Γιουσούφ.

—Δεν είπα «ναι», είπα του σκέβουμι, διευκρίνισε η Ευμορφία κοφτά.

—Καλά, κουζούμ, καλά, βιάστηκε να την καθησυχάσει ο Μισιρλής Αράπης. Σκέψου το όσο θες, αρκεί στο τέλος να πεις το «ναι».

—Μόνου που ιδώ δεν μπουρώ να σκιφτώ σουστά, απάντησε τεχνηέντως η πονηρή.

—Γιατί, κουζούμ;

—Διότ'ι ούλου κι κάτ'ι προκύπτ'ει κι διαταράσσιτι η ρουή της σκέψης μ'. Χρειαζόμυ να πάρου τ'ς απουστάσεις μ', να μείνου για λίγου μόν'η μ', ουτουσώστι να ζυγιάσου τα υπέρ κι τα κατά κι ν' απουφασίσου αναλόγους.

—Ταμάμ, γιαβρούμ, της λέει ο αγαθός. Τότενες να πάω να δω τον φίλο μου, τον Τουρχάν-μπέη στο Μεζούρλο, για μερικές μέρες, να σ' αφήκω στην ησυχία σου.

—Α, όχ'ι, δεν πάει έτσ'ι, τον έκοψε η Ευμορφία. Ιγώ πρέπ'ει ν' απομακρυνθώ, ώστι να μην ιπηριάζουμι απού του πλούσιου περιβάλλον.

—Και πού ν' απομακρυνθείς, τζάνουμ; ρώτησε ο Αράπης συνοφρωμένος.

—Νά... έλιγα να πάου να δω τ'ς δικούς μ', που έχου να τ'ς δω κιρό.

Ο Σκυλάραπας το σκέφτηκε.

—Να πας, της λέει στο τέλος. Όμως, να ‘μαστε ξηγημένοι... Ότι κι αν αποφασίσεις θα ξανάρθεις εδώ. Γιατί έτσι και δεν έρθεις μέσα σ’ ένα μήνα θα ‘ρθω να σε μαζώξω ο ίδιος, θα βάλω φωτιά στο καλύβι και στα χωράφια σας και θα σουβλίσω ούλους τους δικούς σου. Να ‘μαστε ξηγημένοι.

—Μη σκουτίζισι, Πασά μ’, γέλασε η Ευμορφία. Τι, χαζή είμι να μην έρθου πίσου, που μ’ έχ’ς βασίλισσα;

—Στεφανωμένη ή αστεφάνωτη, εξηγήθηκε ο Γιουσούφ.

—Εμ, ναι, τι λέμι;...

Κι έτσι, αφού τα συμφωνήσανε, ο Σκυλάραπας της φόρτωσε ένα κάρο δώρα, φόρτωσε και κείνη πάνω και την ξαπόστειλε στους δικούς της, στο Σατζιλάρ.

Οι οποίοι βεβαίως έκαναν χαρές να τη δουν.

—Τι γίν’κι, μαρή, σ’ έδιουξι η Σκυλάραπας; ρώτησε η μάνα της.

—Ένα ακόμ’ στόμα να θρέψου, σχολίασε ο πατέρας.

—Πώς αδυνάτ’σις ιέτσ’ι, μαρή; Χάλια γίν’κισ, είπαν οι αδερφές.

—Πιάσι, μαρή, ένα δριπάν’ι, κι ήρθις στ’ν ώρα για τουν θιρισμό, είπαν τ’ αδέρφια.

Όταν όμως είδαν τα δώρα που είχε στείλει ο Σκυλάραπας άλλαξαν όλοι αμέσως τροπάριο.

—Α, μα αυτούνους είν’ ανοιχτουχέρ’ς! είπε η μάνα.

—Κοίτα, μαρή, να τ’ν κουκουλώσ’ς, να σουθούμι ούλ’οι! συμβούλεψε ο πατέρας.

—Στραβώθ’καμι κι δεν πήγαμι ιμείς, να τ’ κάτσουμι του Σκυλάραπα, είπαν οι αδερφάδες χολωμένες.

—Μην του κουνήσ’ς ντιπ καταντίπ απού κει, συμβούλεψαν τ’ αδέρφια.

Όταν κάθισαν γύρω από το τραπέζι του καλωσορίσματος με ψωμί, ελιές και κρομμύδι, η Ευμορφία εξήγησε στην οικογένεια το δίλημμα που αντιμετώπιζε.

—Ου Γιουσούφ'ς θέλ'ει να μι στιφανουθεί κανουνικά, τους πληροφόρησε.

—Κι κάθισι; αναφώνησε αγανακτισμένη η μάνα. Τι περιμέν'ς, να σιτέψ'ς;

—Μόνου να τ' πεις ότ'ι προίκα δεν υπάρχ'ει ούτι γρόσ'ι, εξηγήθηκε ο πατέρας Θύμιος, που πάντα έβλεπε την πρακτική πλευρά των πραγμάτων.

—Διστάζου, απάντησε η Ευμορφία. Μα τώρα, τον Σκυλάραπα θα πάρου; Τι θα πει ου κόσμους;

—Μην σι πω τι τουν έχου τ'ν κόσμου, είπε η μάνα.

—Μα... είναι κακάσχημους!

—Ε, και; Για άντρα σ' τουν παίρν'ς, δεν τουν παίρν'ς γι' αγαπητικό, είπε διδακτικά η Θύμιανα.

—Είσι μαύρους...

—Κι τι μ' αυτό; Τ' νύχτα ούλ'οι μαύρ'οι είναι.

—Είσι κι ουθουμανός...

—Σιγά! Τόσις κι τόσις κουπιλούδισ κάναν τ'ν τύχη τ'ς που τ'ς πήραν Τούρκ'οι. Κι τι πάθαν; Πάθαν τίπουτα; Σουλτάνις τ'ς έχουσι!

Γενικά το κλίμα ήτουμε ευνοϊκό προς μια πιθανή συγγένεια με τον Μισιρλή Σκυλάραπα κι ο καθένας στο σπίτι της Ευμορφίας έβλεπε μόνο τα πλεονεκτήματα αυτής της ένωσης —με το αζημίωτο για τον ίδιο/ίδια βεβαίως.

Πλην η Ευμορφία δεν είχε εκφράσει ούλους τους ενδοιασμούς που είχε προκειμένου να υποκύψει, καθόσον υπάρχουν και μερικά πράγματα που δεν λέγονται, ιδίως την εποχή εκείνη και σε ανθρώπους αυτής της νοοτροπίας.

Μεταξύ αυτών (των ενδοιασμών) υπήρχε κι ένας, ίσως ο σημαντικότερος, ονόματι Κανέλος.

Ο Κανέλος ήτουμε ένας σέμπρος του πατέρα της, ο οποίος εξαπανέκαθεν την περιβολτάριζε. Καλός ήτουμε ο καφερός (μην φανταστείς τώρα κάνα βασιλόπουλο), λίγο μπασμένος, αλλά

τσαχπίνης και με το μουστακάκι του κι απ' όλα κι άρεζε στα θή-
λεα, πλην η Ευμορφία πάντα δίσταζε να του παραχωρήσει ότι
πολυτιμότερο διαθέτει μια κόρη, πρώτον διότι ο τόπος ήτουμε
μικρός και κανείς δεν χρωστάει καλό και δεύτερον επειδή ήλπιζε
να άνοιγε η τύχη της μια μέρα (όπως και γίνηκε), να τη δει
κάννας παραλής προύχοντας (όπως κι αυτό γίνηκε) και να την
πάρει, να σωθεί.

Τώρα, με τον Σκυλάραπα θα είχε πετύχει το τέλειο κι επιθυ-
μητό, αν ο εν λόγω δεν ήτουμε Οθωμανός (κι αυτό κάπως χω-
νεύεται) και –Θε μου σχώρα με– μαύρος (αυτό δεν χωνεύεται με
τίποτις). Περιπλέον, όπως και το όνομά του υποδήλωνε, ήτουμε
σκυλομούρης (καλά, όπως όλοι οι αραπάδες θα μου πεις) κι άσε
πια πόσο απαιτητικός στα άλλα, τα κατάπτυστα. Κανονικό με-
ροκάματο (και νυχτοκάματο) δούλευε η άμοιρη η Ευμορφία, ε,
νισάφι πια! Θα μου πεις, οριζοντίως κοπίαζε... Ε, εντάξει, κάντο
κι εσύ κι έλα μετά να το συζητήσουμε.

Οπότεν το σκεφτόταν η Ευμορφία με τον Κανέλο, μπας και
της ταίριαζε καλύτερα η εργολαβία. Το σκεφτόταν αυτή, το σκε-
φτόταν κι ο Κανέλος, στο τέλος κάθισαν να το σκεφτούν μαζί –
στον σταύλο. Και το σκέφτηκαν και το ξανασκέφτηκαν και δεν
λέω... γερό μυαλό ο Κανέλος και φιλότιμος δουλευταράς, αλλά
όταν γινόταν (αναπόφευκτα) η σύγκριση με τον Σκυλάραπα σαν
να έβγαινε κάπως ελλιπής, ο άχαρος. Άσε που από φαντασία
μηδέν! Εκεί όπου έπεφτε εκεί τον έβρισκες.

Αλλιώς είχε συνηθίσει η Ευμορφία, κι από πλευράς μεγέθους
–δεν το συζητάμε– κι από ποικιλία.

Άσε πια που οι προοπτικές καριέρας ήτουμε πέρα ως πέρα
απογοητευτικές. Τι δηλαδή... μια ζωή με την τσάπα στα χω-
ράφια, ν' αραδιάζει κουτσούβελα σαν κουνέλα και να τρώει ψωμί,
ελιές και χρομμύδι; Μπα, τελικά ο Κανέλος τζούφιος μας βγήκε
κι εντελώς ακατάλληλος ως αντίβαρο στην επιμονή του Σκυ-
λάραπα.

Βεβαίως, για να σιγουρευτεί εντελώς η Ευμορφία, που ήτου-
νε από τη φύση της δίκαιος άνθρωπος, έδωκε μια ευκαιρία και
στον Μήτσο, τον Τσαούση της Χωροφυλακής, και στον Κίτσο,
τον ντελάλη, ακόμα και στον παπά, που πήγε να εξομολογηθεί
(κι ο οποίος την απείλησε με το πυρ το εξώτερον για τις αμαρτί-

ες που του ομολόγησε), αλλά τι τα θες... άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας.

Έτσι στο τέλος η Ευμορφία έκαμε την καρδιά της πέτρα και το πήρε απόφαση.

—Του πήρα απόφασ'η, είπε στη μάνα της. Θα τουν πάρου τουν Σκυλάραπα κι ου Θιός βουηθός.

—Μπράβου του κουρίτσι μ'! αναφώνησε η καλή γυναίκα. Ιέτσ'ι θέλου να σκέβισι! Καπάτσα να είσι! Αϊντι, μι την ιφχή μ' κι μην ξιχνάς να μας στέλν'ς παράδις για να πιρνάμι κι ιμείς καλά.

Έφυγε λοιπόν η Ευμορφία κι επέστρεψε στο σαράϊ του Σκυλάραπα, ο οποίος την περίμενε εναγωνίως κι αφού την καλωσόρισε εμπράκτως κι ενθουσιωδώς, σ' ένα διάλειμμα της πανηγυρης τη ρώτησε δειλά-δειλά.

—Το σκέβηκες εκείνο που είπαμε, κουζούμ;

—Του σκέβ'κα, Πασά μ', απάντησε μειδιώσα η νεαρά.

—Και τ' αποφάσισες, γιαβρούμ;

—Τ' αποφάσισα, Πασά μ'.

—Τι αποφάσισες, τζάνουμ;

—Τι ν' αποφασίσου, Πασά μ'; Ε, είπα μέσα μ'... μαρή Ευμορφία, ένας άντρας σι πέφτ'ει στη ζουή, καφιρή... Ε, ας είναι κι Σκυλάραπας.

Ενθουσιάστηκε ο Σκυλάραψ και βεβαίως πάραυτα βάλθηκε να το εκφράσει εμπράκτως. Αργότερα ωστόσο θέλησε να σιγουρευτεί —καθόσον είναι γνωστό και στους αραπάδες ακόμη ότι στη βράση κολλάει το σίδερο.

—Να πω του μουφτή να 'ρθει αύριο λέω, κουζούμ, της είπε.

—Τι να 'ρθει να κάν'ει η μουφτής; απόρησε η Ευμορφία.

—Τι θα πει τι να κάνει; Να μας στεφανώσει, γιαβρούμ. Δεν είπαμε;

Η Ευμορφία θύμωσε.

—Α, για να σι πω!..., του κάνει. Δε φτάν'ει που κάνου την αβαρία κι σι παίρνου μι τα χάλια που 'χ'ς, ιγώ η καλλονή, θες

να μας αλλαξοπιστήσ'ς κιόλα; Μάθι λοιπόν, κυρ-Γιουσούφ, ότ'ι ιγώ είμι μια πιρήφαν'η κι τίμια Ιλληνίδα κι ουρθόδοξ'η γινηθή'κα, ουρθόδοξ'η θε να πιθάνου.

—Μα... είπα εγώ, ο έρμος, ν' αλλαξοπιστήσεις; διαμαρτυρήθηκε ο Σκυλάραψ.

—Είπις να μας παντρέψ'ει η μουφτής.

—Εμ και ποιος να μας παντρέψει;

—Να μας παντρέψ'ει η Δισπότ'ς, απάντησε ανένδοτη η τιμία ορθόδοξη Ελληνίς.

—Μα θα είναι έγκυρος ο γάμος; είπε σκεφτικός ο Γιουσούφ. Εγώ είμαι μουσουλμάνος, οπότεν ο πάπαρδος ο δικός σου δεν έχει δικαιοδοσία σε μένα.

—Ιγώ πάντους δεν αλλαξοπιστάου, να του βγάλ'ς απ' του μυαλό σ', είπε πεισματικά η Ευμορφία.

Βυθίστηκε σε σκέψεις ο Σκυλάραψ.

—Άσε να δω τι μπορεί να γένει, κουζούμ, είπε μετά.

Την επομένη έστειλε και κάλεσε στο σαράϊ τον τοπικό Δεσπότη των ραγιαδών και τον μουφτή των βάρβαρων κατακτητών.

Αυτοί προσκύνησαν εδαφιαίως, ως είθισται, και μετά άκουσαν το ασυνήθιστο αίτημα του Μισιρλή πασά. Κι έφριξαν αμφότεροι!

—Αδύνατον! ανέκραξε ο Δεσπότης. Ουδεπόποτε θα επιτρέψω τοιούτον μιαρόν γεγονός όπως λάβει χώραν εις την σεπτήν επικράτειάν μου. Ουχί, εμφατικώς, εις τον αιώνα τον άπαντα!

—Αμ εγώ λες να το επιτρέψω; εξεμάνη ο μουφτής. Πού ακούστηκε πιστός να θέλει να νυμφευθεί μιαν άπιστη; Θα ρίψει φωτιά, πίσσα και πούπουλα ο μεγαλοδύναμος Αλλάχ, να μας κάψει. Ποτές των ποτών!

—Να το πάρουμε λοιπόν αλλιώς, άγιοι πατέρες, είπε με μειλίχιο τόνο ο Σκυλάραψ. Ας πούμε ότι, αν δώκετε τόπο στην οργή, φεύγετε από εδώ ο καθείς μ' ένα σακί χρυσά φλουριά. Ει-

δάλλως λέω να σας ρίξω σ' ένα ανήλιαγο μπουντρούμι, να σας φάνε οι αρουραίοι κι οι κατσαρίδες καθώς εσείς θα προσευχούσα-
στε στο θεό σας να σας σώσει. Τι λέτε;

Ο Δεσπότης το συλλογίστηκε.

—Τώρα που το σκέβομαι, τέκνον μου..., είπε. Ίσως αυτός ο γάμος να μην είναι και τόσο κατάπτυστος. Ενδέχεται δε η πολυμήχανος γυνή να εύρει τον τρόπον κάποιαν στιγμήν να σε φέρει εις τους κόλπους της αληθούς θρησκείας.

—Κι εγώ αυτό ακριβώς σκεβόμανε, σιγοντάρησε ο μουφτής. Ίσως, μετά πάροdon χρόνου, η άπιστη να διαπιστώσει ότι η δική μας είναι η μόνη αληθής θρησκεία και να μεταμεληθεί.

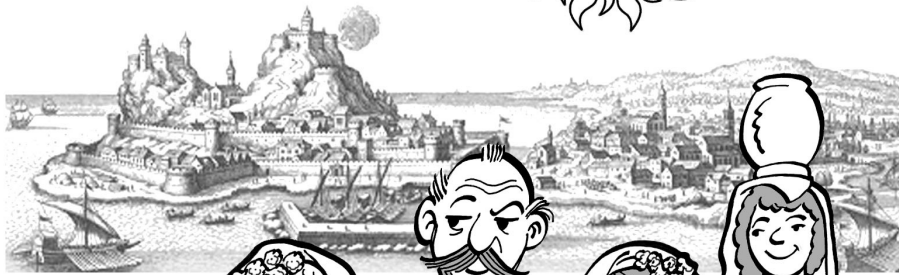
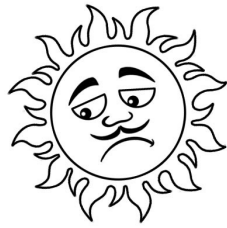
Κι έτσι οι δυο σοφοί και άγιοι ιερωμένοι έκαμαν την καρδιά τους πέτρα και στεφάνωσαν δόξη και τιμή το παράταιρο ζεύγος, πράγμα που δείχνει πως η σύγκλιση διαφορετικών δογμάτων δεν είναι αδύνατη όταν μεσολαβεί ικανή ποσότητα χρυσών φλουριών.

* * *

Κατόπιν οι ευτυχείς νεόνυμφοι αναχώρησαν για το Μισίρι, τον τόπο του γαμπρού, όπου ο μεν Σκυλάραψ, μετά από λίγο έπαθε υπερκόπωση και τον πηγαίνουν με καρότσι, η δε Ευμορφία διέπρεψε ποικιλοτρόπως, σε βαθμό που γίνηκε και τραγούδι —τη «Μισιρλού», αν έχετε ακουστά— αλλά αυτή είναι μια άλλη ενδιαφέρουσα ιστορία που θα διηγηθούμε ίσως μελλοντικώς.

Ο Φοβερός Κόντε Τάτσης και οι Δυο Ξαδρέφες
Η Αληθινή Ιστορία του Κυανοπώγωνος

P. Coliopoulos
20

Επί μακρόν χρονικόν διάστημα οι παγκοσμίου φήμης φιλόλογοι –μηδέ εμού του ιδίου εξαιρουμένου– υποθέταμε ότι η παλαιότερα καταγραφή της τρομακτικής και άκρως ανηθίκου ιστορίας του Κυανοπώγωνος ανήκε εις τον Γάλλον παραμυθογράφον Charles Perault, κατά πρώτον εκδοθείσαν υπό του οίκου Barbin, εις Παρισίους εν έτει 1697, εις την συλλογήν παραμυθιών τιτλοφορουμένην «Histoires ou Contes du Temps Passé».

Πολλοί δε ήσαν εκείνοι που εξέφρασαν την άποψιν ότι ο χαρακτήρ του Κυανοπώγωνος ήτο εμπνευσμένος από τον κατά συρροήν δολοφόνον του 15ου αιώνος Giles de Rais, όστις διετέλεσεν στρατάρχης της Γαλλίας και προστάτης της μισοπάλαβης Ιωάννας της Λωραίνης. Ωστόσο γνωρίζομεν άριστα ότι ο εν λόγω ύποπτος ούτε πολύγαμος υπήρξεν, ούτε την μοναδικήν αυτού σύζυγον εφόνευσεν.

Κατόπιν μίας απιστεύτου αλληλουχίας συγκυριών ανεκαλύψαμεν εις την βιβλιοθήκην ευγενούς οικογενείας των Κορυφών άγνωστον μέχρι τούδε πόνημα Γάλλου περιηγητού, όστις είχεν επισκεφθεί τας Ιονίους Νήσους περί τας αρχάς του 16ου αιώνος, υπό τον τίτλον: «Superstitions et Légendes des Îles Ioniennes». Μεταξύ δε των διαφόρων τοπικών θρύλων στους οποίους λεπτομερώς αναφέρεται υπήρχε και μία ιστορία καταγραφείσα υπό του εφημερίου Κ.Σ. ο οποίος αποκαλύπτει εξομολόγησιν τινά που έλαβεν από την ετοιμοθάνατον χήραν μυστηριωδώς εξαφανισθέντος εντοπίου ευγενούς. Τοιαύτη ήτο η έκπληξις του ευσεβούς ιερωμένου δε ώστε, παραβαίνων το αδιάβλητον και απόρρητον της εξομολογήσεως, κατέγραψεν λεπτομερώς τα εξο-

μολογηθέντα εις το προσωπικόν του ημερολόγιον. Τώρα τίνι τρόπω το ημερολόγιον τούτο έφτασεν εις χείρας του Γάλλου περιηγητού αποτελεί μυστήριον προς διελεύκανσιν από ειδικούς ερευνητάς πλέον πεπειραμένους ημών εις την ιχνηλάτησιν μυστηρίων.

Οπλισμένοι λοιπόν με το αδιάσειστον τούτον στοιχείον δυνάμεθα, εκ του ασφαλούς, να υποστηρίζωμεν ότι ο Charles Perault οικειοποιήθη αναισχύντως τον ιδιόν μας θρύλον παρουσιάζων αυτόν ως εμπνευσθέντος υπό του ιδίου ή τέλος πάντων από κάποιαν παλαιότεραν γαλατικήν παράδοσιν.

Ο Θεός της Ελλάδος όμως αγαπά τον (βάρβαρον) κλέπτην, έτι όμως περισσότερον αγαπά τον (πεπολιτισμένον) νοικοκύρη.

Ούτω πως, δια πρώτην φοράν εις τα παγκόσμια φιλολογικά χρονικά παρουσιάζομεν υπερηφάνως την πραγματικήν ιστορίαν του Κυανοπώγωνος εις γλώσσαν κοινήν και εκλαϊκευμένην, προσιτή εις τον απαίδευτον και ημιεγγράμματον όχλον.

Βρισκόμαστε στους Κορυφούς, στα μέσα της ευλογημένης Ενετοκρατίας των Ιονίων Νήσων, όταν η Γαληνοτάτη διαφέντευε Ανατολή και Δύση και ο υπερήφανος Λέων του Σαν Μάρκο υπογράμμιζε την κυριαρχία της, από περίοπτη θέση στα φρούρια της πόλης κρατώντας σε σεβαστική απόσταση κάθε επίβουλο κατακτητή, αλλά και κάθε δήθεν «πεφωτισμένο» μεταρρυθμιστή. Ήτουνε ωραίες εποχές εκείνες, προ-τουριστικές, που όμως, φευ, παρήλθαν, πολύ φοβούμαι ενεπιστρεπτί.

Στην περιοχή πλησίον της πόλης, που σήμερα ονομάζεται Κοντόκαλι κι αποτελεί θέρετρον των εξ' Εσπερίας τουριστικών κοπαδιών, αλλά που τότε δεν ήτουνε παρά ένας ταπεινός αραιοκατοικημένος αγροτικός συνοικισμός, είχε κτίσει το επιβλητικό του εξοχικό αρχοντικό ο κόντε Τάτσης –όπως τον προσφωνούσαν σεβαστικά οι χωριάτες. Ο κόντες, ένας πάμπλουτος και πολυταξιιδεμένος νόμπιλος,¹⁶ είχε και στην πόλη σπίτι, όμως όσο βρισκόταν στους Κορυφούς, του άρεζε καλύτερα να περνάει τον καιρό του στο μεγάλο του εξοχικό, το οποίο είχε μετατρέψει έτσι σε κύρια κατοικία του.

Στα εξηνταφεύγα του ήτουνε ο κόντες, ζωηρός και κοτσονάτος όμως ακόμη, και με γένη κατάμαυρο, σαν του κοράκου. Τόσο μαύρο που στο φως του ήλιου έβγανε μπλε ανταύγειες, εξ' ου και οι ντόπιοι του κόλλησαν το προσωνύμιο «Μπαρμπάμπλου», κάτι που τον ίδιο δεν φαινόταν να ενοχλεί, γιατί, όπως έλεγε στους φίλους του, όταν ερχόταν στο κέφι: «Τους ξεχωριστούς ανθρώπους ακόμα κι ο αμαθής κι απαίδευτος όχλος ξέρει

16 Νόμπιλος: ο Ευγενής κερκυραϊστί.

να τους ξεχωρίζει». Άλλωστε, τους χωριάτες τους τσάκιζε στο διάφορο¹⁷ κάθε που η ανάγκη το ‘φερνε έτσι που να δανειστούν από την εξοχότη του, οπότε, κατά έναν τρόπο, και το αίμα του έπαιρνε πίσω και όβολα κέρδιζε με την ίδια κίνηση.

Τώρα, απέναντι από το αρχοντικό του κόντε βρισκόταν ένα μικρό αγρόκτημα, μπαχτσές περισσότερο παρά τίποτις άλλο, που ανήκε σε μια χήρα ονόματι Κανέλλα, η οποία καλλιεργούσε ζαρζαβατικά που πούλαγε μετά στην πόλη και προευόταν κουτσά-στραβά. Όμως η σόρα Κανέλλα δεν είχε μόνο αγγουράκια, ντομάτες, κρεμμύδια και πράσα, είχε και δυο θυγατέρες –και μια ανεψιά, κόρη του συχωρεμένου του αδερφού της, ορφανό κι από μάνα, που μεγάλωνε η ίδια σαν δικό της παιδί.

Από τις δυο κόρες η μεν μεγάλη, η Σπυριδούλα, ήτουνε ένα κομμάτι μπουκιά και συχώριο, ούλο στροφές και καμπύλες, και τσαχπίνα και πρόσχαρη, ένα κορίτσι χαρά θεού (και διαβόλου), ενώ η μικρότερη, η Θεodώρα, ήτουνε ένα πατσούρι απερίγραπτο, ένα μουρόχαβλο, επιρρεπές στα θεοτικά και που σκόπευε να πάει σε μοναστήρι. Μ’ άλλα λόγια εντελώς ανάξια αναφοράς και δεν θ’ ασχοληθούμε εδώ μαζί της περαιτέρω, γιατί δεν έχει νόημα.

Θ’ ασχοληθούμε όμως ενδελεχώς με την ανεψιά της σόρας Κανέλλας, τη Λουκία. Η οποία ήτουνε κι αυτούνη πολύ όμορφη κοπέλα, σε άλλο τύπο από τη Σπυριδούλα, και χωρίς τον αλέγκρο χαρακτήρα της ξαδρέφης¹⁸ της, σοβαρή όμως, δουλευταρού και σεστάδα¹⁹ κι αν δεν αντρόφερνε κάπως, σε φέριμο και (λένε οι κακές γλώσσες) έργα, θα ήτουνε κι αυτούνη το τέλειο για κάθε υποψήφιο πολύφερο γαμπρό.

Οι δυο ξαδρέφες ήτουνε αγαπημένες στο έπακρο κι όπως λεγόταν σκωπτικά στο χωριό (πάντα οι κακές γλώσσες) ούτε ο ύπνος δεν τις χωρίζε. Η σόρα Κανέλλα, ως κωλοπετσωμένη χήρα που ήτουνε και γυναίκα με πείρα της ζωής, τα ‘ξερε αυτά τα καμώματα (εάν βεβαίως ευσταθούν τα κακοήθη κουτσομπολιά –που εμείς δεν το ξέρουμε), αλλά δεν έλεγε τίποτις γιατί προκειμένου να έμπλεκαν τα κορίτσια, πάνω στη βράση τους, με

17 Διάφορο: ο τόκος κερκυραϊστί.

18 Ξαδρέφη: η ξαδέρφη κερκυραϊστί.

19 Σεστάδα: Νοικοκυρεμένη, ταχτική κερκυραϊστί.

κανέναν επιτήδειο μορόζο²⁰ (Θε μου σχώρα με) και να ‘χουμε άλλα, καλύτερα συναμετάξυ τους, να ξεθυμαίνουν –όπως άλλωστε ήτουνε και είναι το άγραφο έθιμο στα χωριά– και να ‘χουμε το κεφάλι μας ήσυχο. «Αν» λέμε, θετικά δεν το ξέρουμε και να μην παίρνουμε ανθρώπους στο λαιμό μας αδίκως.

Τώρα, ο κόντε Τάτσης, που παρά τα χρονάκια του ήτουνε ιδιαίτερα ανοιχτομάτης, είχε το νου του στις γειτόνισσες, που τις χάζευε όπως δούλευαν στο περβόλι κι εμπνεόταν. Κι όπως η κάμαρή του έβλεπε φάτσα-μόστρα στην κάμαρη των κοπελών – όχι της θεούσας, που κοιμόταν σόλα, των άλλων δυο– κάθε βράδυ σχεδόν είχε πάρτυ, ο άχαρος, έστω και κατά μόνας.

Βεβαίως οι δυο ξαδρέφες δεν άργησαν να το αντιληφθούν και παιχνιδιάρες και σκανταλιάρες όπως ήτουνε φρόντιζαν να προσφέρουν θέαμα, που αν μιλάγαμε για σινεμά θα είχε ενδεχομένως χαρακτηριστεί ως «αυστηρώς ακατάλληλο και δι’ ενηλίκους». Ε, παιδιά ήτουνε... στο χωριό πώς να διασκεδάσουν τα έρμα; Μην ειμάστενε τόσο άτεγκτοι.

Ωστόσο το τερπνό δεν εμπόδιζε και το ωφέλιμο να τρυπώσει στο ευφάνταστο μυαλό των δυο όμορφων κοπελών.

—Ορή, το σκέβεσαι να στραβωθεί λέει ο γερο-τράγος και να κάμει την τύχη τση μια από τση δυο μας; είπε ένα βράδυ η Λουκία στην ξαδρέφη της.

—Ο Άγιος να κάμει το θάμα του, απάντησε η Σπυριδούλα αναστενάζοντας. Αλλά πού; Νόμπιλος αυτούνος, εμάς τση παρακατιανές θα κοιτάξει;

—Όσο για να κοιτάξει, κοιτάζει, δεν μπορείς να πεις, γέλασε η Λουκία.

—Παναπεί ότι το λέει ακόμα η περδικούλα του.

—Λένε ότι παντρεύτηκε πολλές βολές.

—Οπόταν θα είναι κι έμπειρος.

—Αν μπορεί ακόμα...

—Μωρέ ας στραβωθεί να πάρει μια από μας και τον σιάζουμε εμείς κατά πως του πρέπει.

20 Μορόζος: ο αγαπητικός κερκυραϊστί.

—Αυτό να μου πεις... Και στο κάτω-κάτω έχουμε η μια την άλλη.

—Δόξα τον Άγιο!

Δόξα τον Άγιο πράγματι, που έχει το νου του και φροντίζει για ούλους στο ευλογημένο νησί κι όλως ιδιαιτέρως, μιας και το 'φερε η κουβέντα, κοπέλες ορφανές και πτωχές πλην τίμιες.

Έτσι του έγινε του κόντε Τάτση έμμονη ιδέα το σκέδιο με τση κοπελούδες, τση γειτόνισσες, τόσο που δεν του 'φτανε πια το κοίταγμα, αλλά ήθελε κι άλλα (τρομάρα του!), που δεν είναι εύκολα πράματα σ' έναν μικρό τόπο, όπου κανείς δεν χρωστάει καλό, και μάλιστα σε κείνες τις πρωτόγονες εποχές (όχι ότι τώρα είναι καλύτερα) και που ο μόνος τρόπος πέραναγε από την εκκλησία και το «Ησαΐα χόρευε» του τραγόπαπα.

Και μια κουβέντα ήτουνε αυτή, αλλά ποια από τις δυο να διαλέξει ο γερο-νόμπιλος; Η καθεμιά είχε τα δικά της απαράμιλλα σουσούμια και χαρίσματα και δυστυχώς η θρησκεία μας (την ατυχία μας μέσα!) δεν επιτρέπει να τις πάρεις και τις δυο.

«Άσε που μπορεί να 'χω και πρόβλημα να μου δώσει άδεια ο Δεσπότης, με τόσους γάμους όπου έχω κάμει» σκέφτηκε στεναχωρημένος ο κόντες. «Και καλά, πες ότι αυτό μ' ένα πουγγί χρυσά (για το φιλόπτωχο) τακτοποιείται. Όμως με τι καρδιά θα διαλέξω τη μια και θ' αφήνω την άλλη; Αμαρτία δεν είναι; Εξόν κι αν... στεφανωθώ τη μια κι έχω την άλλη καβάτζα από δίπλα, σαν μοροζα. Αυτό θα ήτουνε μια σωστή και τίμια λύση για ούλους μας».

Αμ έπος, αμ έργον το λοιπόν στέλνει να φωνάξει τη σόρα Κανέλλα, να 'ρθει στο αρχοντικό δελέγκου²¹ λέει, οπού 'χε να τση κάμει μια κουβέντα σοβαρή λέει.

Έρχεται η σόρα Κανέλλα το λοιπόν, έφερε και ρεγάλο ένα καλάθι με ντομάτες, αγγούρια κι άλλα ζερζαβατικά από τον κήπο τση κι έκατσε να την τρατάρει ο γείτονας ο κόντες γλυκό περγαμόντο και λικέρ κουμ-κουάτ, φτιαγμένο με ρετσέτα που του 'χε αφήκει η συχωρεμένη η νόνα του, και πιάκαν την κουβέντα για τούτο και για κείνο, τον καιρό, τση καλλιέργειες, τση

21 Δελέγκου: γρήγορα, αμέσως κερκυραϊστί.

ελιές που ήτουνε η χρονιά τσου να μαζωχτούν, την ακρίβεια τση ζωής και τσου φόρους που έβανε το άπονο το γκουβέρνο τση Βενετιάς και στο τέλος ο κόντες έσκασε το μυστικό.

—Ελόου σου, σόρα Κανέλλα μου, Παναγιά κοντά σου, έχεις τρεις κοπελούδες στο σπιτικό σου, της λέει.

—Ναίσκε, κόντε μου, να σε χαρώ, απάντησε η χωριάτα. Δυο είναι δικές μου, η μια ζαβή που θέλει να πάει σε μαναστήρι —Θε μου σχώρα με— και την ανεψούδα μου τη Λουκία, το αρφανό, το άχαρο, του συχωρεμένου τ' αδερφού μου, που το 'χω κι αυτοόνο καλύτερα κι από δικό μου παιδί μην σου πω.

Κούνησε την κεφάλα του την καραφλή ο κόντες κι έψαξε να βρει τρόπο πώς να τση πάει την κουβέντα εκεί όπου 'θελε.

—Ελόου μου, σόρα Κανέλλα μου, τση λέει, λογίζομαι για προσώπατο ρεσπετάδο²² και μόλτο σεστάδο²³ στην κοινωνία.

—Αμ δεν το ξέρω, η καφερή, κόντε μου; Ούλοι μας έχουμε τον καλό σου τον λόγο στο χωριό, τι περσοναλιτά ετσελέντε²⁴ όπου είναι η αφεντιά σου.

—Έχω κι εγώ τον τρόπο μου, συνέχισε ο κόντες αναθαρημένος από τα κομπλιμέντα τση πονηρής σόρας. Παναπεί, σόρα Κανέλλα μου, όχι που να το παινευτώ, αλλά τη γυναίκα που θα πάρω θα την έχω βασίλισσα κι ο Άγιος να με κορπίρει²⁵ αν λέω μπαρτσολέτες.

—Φορτουνάτα²⁶ θα 'ναι η καφερή, κόντε μου, αναστέναξε δήθεν με κατανόηση η Κανέλλα.

—Πλην, όπως είναι γνωστό, εγώ στη ζωή μου, στο θέμα αυτό, ατύχησα, σόρα Κανέλλα μου, είπε ο κόντες αναστενάζοντας κι αυτός δήθεν.

—Καμπόσες φορές λέει ο κόσμος, ε, κόντε μου;

22 Ρεσπετάδος: ο σεβαστός κερκυραϊστί.

23 Μόλτο σεστάδος: πολύ νοικοκυρεμένος κερκυραϊστί.

24 Περσοναλιτά ετσελέντε: εξέχουσα προσωπικότητα κερκυραϊστί.

25 Κορπίρω: παθαίνω αποπληξία κερκ

26 Φορτουνάτα: η τυχερή κερκυραϊστί.

—Εφτά, σόρα Κανέλλα μου. Εφτά.

—Εφτά, κόντε μου;

—Είπαμε, στάθηκα άτυχος ο καφερός. Άλλες απόνθαναν και πάνε κι άλλες το ‘σκασαν χωρίς να απονθάνουν, κακοχρόνο να ‘χουν.

—Ε, τυχερά είναι αυτά, κόντε μου. Από θεού... Τι να κάνουμε;

Ξερόβηξε ο κόντες.

—Κι έτσι έμεινα σαν καλαμιά στον κάμπο, σόρα Κανέλλα μου.

—Αμ δεν ξέρω; Κι ελόου μου χήρα δεν είμαι, η άχαρη;

—Κακό πράμα η μοναξιά, σόρα Κανέλλα μου.

—Κακό κι άραχλο, κόντε μου.

—Γι’ αυτό κι εγώ είπα να πάρω την απόφαση...

—Τι, να απονθάνεις σολαμέντο μαγκούφης, κόντε μου;

—Να ξαναπαντρευτώ, σόρα Κανέλλα μου.

—Α μπα; Και ποια είναι η φορτουνάτα;

Αναστέναξε —όχι δήθεν τη φορά αυτή— ο κόντες.

—Εδώ είναι το πρόβλημα, είπε. Δεν είναι μια αλλά δυο που μ’ αρέζουν.

—Δυο, κόντε μου;!!!

—Δυο, σόρα Κανέλλα μου. Και δυστυχώς πρέπει να διαλέξω μόνο μία.

Η πονηρή χωριάτα είχε μπει βεβαίως προ πολλού στο νόημα, αλλά έκαμε την αθώα.

—Ε, να διαλέξεις, κόντε μου, του κάνει.

—Ναι, αλλά ποια από τση δυο;

—Κι εγώ που θες να ξέρω, μια; Σάματι τση είδα;

—Τση βλέπεις κάθε μέρα, σόρα Κανέλλα μου.

- Μη μου πεις!...
- Ναίσκε. Καλά το κατάλαβες. Η μια είναι η θυγατέρα σου...
- Ποια, η ζαβή;
- Όχι, κυρά μου, η άλλη, η ζουμπουρλή.
- Α, είπα κι εγώ!...
- Και η δεύτερη που λέγαμε... η ανηψούδα σου.
- Οχού κακό που μ' έβρηκε, χήρα γυναίκα! έσκουξε δήθεν σοκαρισμένη η χωριάτα. Τι μου λες εδώ, κόντε μου, αυτά είναι ντροπής πράγματα.
- Γιατί ντροπής; διαμαρτυρήθηκε ο κόντες. Αφόσον έχω καλό σκοπό.
- Ναι, αλλά... δύο;!!!
- Μία είπαμε. Όμως... δυσκολεύομαι να διαλέξω. Η καθεμιά έχει τση χάρες της. Μπελέτσες²⁷ και οι δυο.
- Χμμ..., έκαμε η χωριάτα κάνοντας ότι σκέφτεται. Και δεν έχεις καμιά προτίμηση περιπλέον στη μια από την άλλη;
- Αυτό είναι το δράμα μου, ανέκραξε ο κόντες. Δεν ξέρω σε ποια να πω το ναι.
- Χμμ..., ξανάκανε η Κανέλλα διεκπεραιώνοντας συγχρόνως ενδομύχως πολύπλοκους υπολογισμούς για τα πιθανά οφέλη που θα είχε η ίδια και η φαμίλια τση από το συμπεθέρισμα με τον ερωτύλο κόντε, είτε μέσω τση κόρης, είτε μέσω τση ανεψούδας.
- Ένας τρόπος υπάρχει για να βρεις ποια από τση δυο σου ταιριάζει καλύτερα, κόντε μου, του είπε στο τέλος. Να τση δοκιμάσεις και τση δυο.
- Ο κόντες έμεινε άναυδος. Ήτουνε βεβαίως γνώστης της κυνικότητας των συμφεροντολόγων χωριατών, που δεν δίσταζαν μπροστά σε τίποτις προκειμένου να βάνουν καμπόσα όβολα στο

27 Μπελέτσα: η ομορφιά κερκυραϊστί.

κασετί,²⁸ αλλά τούτο εδώ το κάζο δεν το περίμενε... Η μάνα και τζία²⁹ να είναι έτοιμη να του πασάρει, εν ψυχρώ, θυγατέρα κι ανεψιά για... δοκιμή!

Ωστόσο ο κόντες ήτουμε άνθρωπος του κόσμου και τση πιάτσας και δεν σοκαριζόταν εύκολα.

—Και πώς θα γένει αυτό, σόρα Κανέλλα μου; τη ρώτησε προβληματισμένος. Τι θα πει ο κόσμος;

—Υπάρχει τρόπος, έννοια σου, είπε η Κανέλλα. Θα πούμε ότι δήθεν τα κορίτσια έρχονται να σου κάμουν γκιονάδα³⁰ μιας και είσαι μαγκούφης κι άχρηστος περί τα νοικοκυριά, όπως ούλοι οι άντρηδοι. Μια η μια και μια η άλλη, μη δώκουμε υποψίες, κι έτσι κι όποιου το μυαλό πάει στο κακό —που κακοχρόνο να ‘χει— τη δικαιολογία την έχουμε και ειμάστενε σένιοι και σεστάδοι.

—Μωρ’ καλά λες! ενθουσιάστηκε ο κόντες. Αυτό να κάνουμε.

—Σιγά, κόντε μου, μη βιάζεσαι, είπε η πονηρή χωράτα. Για τα μισθά δεν μιλήσαμε...

—Ποια μισθά; απόρησε ο άνθρωπος (που ήτουμε και γνωστός σπάγκος).

—Εμ τι, τζάμπα θα ‘ρθούν να σε νοικοκυρέψουν τα κορίτσια; είπε η σόρα Κανέλλα μισοκακόμοιρα. Δεν είναι κρίμα κι άδικο;

—Μα... για τα μάτια του κόσμου δεν είπαμε ότι το στήνουμε ούλο αυτό το κάζο; ξανα-απόρεσε ο κόντες.

—Ναι, αλλά να μην πάρουν οι κοπελούδες το καντιντίς για τον κόπο τσου;

Αναστέναξε ο κόντες, που του πονούσε ν’ αποχωριστεί έστω και μια δεκάρα από τα πλούτη του.

—Ε, να τσου δώκω εκεί ένα ρεγάλο..., μουρμούρισε.

—Δυο χρυσά η καθεμιά, είπε η Κανέλλα. Για κάθε βολά που σου ‘ρχονται για γκιονάδα —μέχρι να σιγουρευτείς.

28 Κασετί: το συρτάρι κερκυραϊστί.

29 Τζία: η θεία κερκυραϊστί.

30 Γκιονάδα: το μεροκάματο συγυρίσματος κερκυραϊστί.

—Δυο χρυσά! ανέκραξε ο κόντες. Με δυο χρυσά ψουνίζω αλόγατο, σόρα Κανέλλα μου, να σε χαρώ!

—Τότενες να ψουνίσεις αλόγατο, απάντησε η πονηρή χωριάτα και ασκώθηκε³¹ να φύγει.

Βλέποντας την εργολαβία να χαλάει ο κόντες τα χρειάστηκε.

—Εντάξει, εντάξει, είπε. Δυο χρυσά. Αλλά θα σκουπίσουν και θα μαγερέψουν κιόλας.

—Η πρώτη φορά μπροστά, είπε η Κανέλλα. Όχι πως δεν υπάρχει 'μπιστοσύνη, κόντε μου, αλλά να... άνθρωποι ειμάστενε κι ο διάλογος έχει πολλά ποδάρια.

Τι να κάνει ο κόντες, πήγε στο κασετί και της έφερε τέσσερα αστραφτερά χρυσά —απ' τα καλά, όχι από τα κάλπικα που έδινε στα κορόϊδα.

Η σόρα Κανέλλα τα πήρε και τα 'δεσε κόμπο στο μαντήλι τση. Κοντοστεκόταν όμως...

—Ξέρεις τι σκέβομαι, κόντε μου; είπε τέλος.

—Τι σκέβεσαι, σόρα Κανέλλα μου; ρώτησε ο κόντες. Μόνο άλλα όβολα μη μου γυρέψεις.

—Νά... σκέβομαι ότι εγώ, σαν μάνα και τζία των κοπελώνε, δεν έχω ευθύνη μην και κακοπέσουν;

Μπερδεύτηκε ο κόντες.

—Πώς θα κακοπέσουν, σόρα Κανέλλα μου; τση λέει. Βασίλισσες θα τση έχω!... Αυτή που θα στεφανωθώ δηλαδή, αλλά και την άλληνε... έννοια σου, δεν θα την αφήνω έτσι.

—Ναίσκε, κόντε μου. Αλλά ο γάμος δεν είναι μόνο τα υλικά αγαθά, έχει σημασία και το ποιον του ανθρώπου. Κι εγώ σαν μάνα και τζία δεν έχω χρέος να ερευνήσω αυτό το ποιον;

—Δηλαδή πώς;

—Ελόου σου θα δοκιμάσεις τηνπραμάτεια, κόντε μου, εγώ δεν θα 'πρεπε, από καθήκον, να κάμω το ίδιο αντιστρόφως;

Την κοίταξε ο κόντες, άρχισε να μπαίνει στο νόημα... Η

31 Ασκώνομαι: σηκώνομαι κερκυραϊστί.

αλήθεια είναι ότι του καλογυάλιζε η γειτόνισσα, έτσι κοτσονάτη όπως ήτουνε... είχε κι ο ίδιος απαυδήσει με το μοναχικό... Χαμογέλασε.

—Το δίχως άλλο έχεις ιερό καθήκον, σόρα Κανέλλα μου, είπε. Δεν έρχεσαι στην κάμαρη να δεις αν το στρώμα είναι καθώς πρέπει, μην και χρειαστεί να τ' αλλάξουμε;

—Μετά χαράς, κόντε μου, απάντησε η χωριάτα. Πάνω απ' όλα το καθήκον. Το χρέος μας απέναντι στα παιδιά μας και την κοινωνία. Έτσι ειμάστενε εμείς, οι σωστές μανάδες.

Οπότεν η σόρα Κανέλλα έπραξε το χρέος τση, ως μάνα και τζία, κι αφού βεβαιώθηκε, πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι το στρώμα του κρεβατιού πληρούσε τση προδιαγραφές πήγε στο σπιτάκι τση να προφτάσει τα νέα στις άμεσα ενδιαφερόμενες.

Οι οποίες δεν φάνηκαν να ενθουσιάζονται ιδιαίτερας, παρ' όλο που, θεωρητικά τουλάχιστον, αναγνώριζαν πως επρόκειτο για μεγάλη τύχη.

—Καλέ τι, τον γέρο θα πάρουμε; γκρίνιαξε η Λουκία.

—Και μ' αυτή τη μπάρμπα,³² τη μπλε..., σιγοντάρισε η Σπυριδούλα.

—Ναι, λίγος σας πέφτει, πέταξε το χριστιανικό της δηλητήριο η Θεodώρα. Αλλά έτσι είναι... οι τύχες οι καλές είναι για τση εξώλης και προώλης και τση ξετσιπώτες, ενώ εμείς τα τίμια και σεμνά κορίτσια πορευόμαστε με τον σταυρό του μαρτυρίου στον Γολγοθά μας.

Και πήγε να θυμιατίσει τα 'κονίσματα στην κάμαρή τσης.

—Ορέ βουρλισμένες, βουρλιστήκατε τέλεια μια;! έβαλε τση φωνές η σόρα Κανέλλα. Τέτοιο σχέδιο λες θα σας ξανατύχει; Δεν λες που στραβώθηκε ο άνθρωπος και θα κάνουμε ούλες την τύχη μας;

—Για να στραβωθεί δεν θα το 'λεγα, γέλασε η Σπυριδούλα. Το αντίθετο, για ανοιχτομάτη τον ζυγίζω τον κόντε.

Γέλασε και η ξαδρέφη τση κι αλεγράρισε η ατμόσφαιρα, οπότε μπόρεσε και η σόρα Κανέλλα να τση ορμηνέψει κανονικά

³² Μπάρμπα: το γένη κερκυραϊστί.

και πες-πες στο τέλος, ε, δεν θέλαν και πολύ οι κοπελούδες, τση έπεισε.

—Εγώ πάντως, αν με διαλέξει εμένα ο κόντες, που λέει ο λόγος, νά, μα τον Άγιο, θα σας φροντίξω ούλες, έννοια σας, δήλωσε η Σπυριδούλα.

—Αμ εγώ τι θα κάμω, θα κάτσω; σιγοντάρησε η Λουκία.

Η σόρα Κανέλλα συγκινήθηκε από τα ευγενή αισθήματα των κοπελών τση, βλέποντας τους κόπους μιας ζωής να δικαιώνονται με τον καλύτερο τρόπο.

—Μπράβο, τση κοπελούδες μου, ανέκραξε σκουπίζοντας τα μάτια τση με την ποδιά τση. Έτσι σας θέλω! Μία για ούλες και ούλες για μία.

Κι από εδώ, μη με ρωτάτε πώς, πήρε το γνωστό του σύνθημα κείνος ο ατάσθαλος ο Γάλλος συγγραφέας, ο Αλέκος ο Δουμάς, στους «Τρεις Σωματοφύλακες» και το ‘καμε διάσημο ανά την Υφήλιο. Αλλά έτσι είναι, η μικρή πλην τιμία κι ένδοξος Ελλάς, πάντα να διαδίδει τα φώτα του πολιτισμού εις την βάρβαρον και απολίτιστον Δύση και ποιο είναι το ‘φχαριστώ; Μνημόνια κι ανέκδοτα εις βάρος μας. Αλλά αυτή είναι μια άλλη ιστορία που έχουμε πλειστάκις θίξει ακροθιγώς κι επισταμένως.

Το οποίοι οι κοπέλες έριξαν κορώννα-γράμματα, ήρθε η δεκάρα κορώννα, κι έτσι πήγε πρώτη η Σπυριδούλα, η ζουμπουρλή, δήθεν για γχιορνάδα στου κόντε.

Να τη δει αυτούνος από κοντά του ‘φυγε το τσερβέλο!

—Παναγιά κοντά σου, κοπελούδα μου! ανέκραξε. Τι μπελέτσα³³ είσαι εσύ μια;!

—Υπερβολές, κόντε μου, απάντησε σεμνοτύφως η Σπυριδούλα. Δεν είμαι παρά μια απλή, καθημερινή καλλονή, σαν τότες και τότες.

—Η μετριοφροσύνη σου είναι αντάξια τση ομορφάδας σου, είπε ο κόντες. Έλα όμως να σε ξεναγήσω στο φτωχικό αρχοντικό μου, για να ξεύρεις πού ευρίσκεσαι και για να θαυμάσεις τα

33 Μπελέτσα: η ομορφιά κερκυραϊστί.

διάφορα κουάντρα³⁴ αξίας και τα μόμπιλα³⁵ που έχω συσσωρευμένα εδώ όπου ζω, όπως γνωρίζεις, μόνος κι έρμος, σαν την καλαμιά στον κάμπο.

—Μα πώς; απόρесе —δήθεν— η Σπυριδούλα. Ένας τόσο εξαιρετικός και πλούσιος νόμπιλος κόντες και μ' ούλα τα καλά του Αγίου Σπυριδώνου, να μην έχετε αποκατασταθεί ακόμη; Επιτρέπεται; Δεν επιτρέπεται.

—Αχ, ωραία μου και φιλοσοφημένη κοπελούδα! αναστέναξε ο κόντες. Θίξατε, άθελά σας, τον μεγάλο μου καημό. Πλην, μάθετε πως υπήρξα ατυχήσας εις τον βίον μου και ως εκ τούτου δεν ηδυνήθη προσέτι να εύρω σύζυγον ανταξίαν των προσόντων και των προσδοκιών μου.

—Υπεμονή, συνέστησε ψυχραίμως η Σπυριδούλα. Μην απελπίζεσθε και μπορεί ο Άγιος να κάμει το θαύμα του —τόσα ακούμε καθημερινώς.

—Αμήν, είπε σταυροκοπούμενος ευλαβικά ο κόντες. Κι από εδώ... η κρεβατοκάμαρη...

—Ω! Τι μεγάλη όπου είναι! αναφώνησε η Σπυριδούλα. Και τι ωραίο κρεβάτι!

—Δοκίμασέ το, μάτια, την προέτρεψε ο κόντες. Θα σε βοηθήσω κι ο ίδιος, όσον δύναμαι.

Κι έτσι γίνηκε. Όμως, όταν κάποια στιγμή το πράγμα έφτακε στο μη παρέκει, η κοπελούδα θυμήθηκε όσα όλες οι κοπέλες —ειδικά στην επαρχία— διδάσκονται κι έβανε φρένο στις ανομολόγητες μάλλον προθέσεις του γηραιού ερωτύλου.

—Α, όλα κι όλα, κόντε μου! του λέει. Για ποια με περάσατε; Καμιά τυχαία ή για καμιά ξετσίπωτη χωρίς βεργχόνια;³⁶ Μάθετε ότι τυγχάνω κόρη υπερήφανος και τιμιά (πλην πτωχή) και ούτως προτίθεμαι να παραμείνω ως την ημέραν του γάμου μου!

Βουρλίστηκε ο άνθρωπος —που τέλος πάντων, και λόγω ηλι-

34 Κουάντρο: ο πίνακας ζωγραφικής κερκυραϊστί.

35 Μόμπιλο: το έπιπλο κερκυραϊστί.

36 Βεργχόνια: η ντροπή κερκυραϊστί.

κίας, είδε κι έπαθε να βρεθεί σε μια λίγο-πολύ αποδεκτή μάχη-μη κατάσταση.

—Μα πώς; ανέκραξε άπελπισ. Κι εγώ τώρα τι θα κάμω;

—Ότι σας φωτίσει ο Άη Σπυρίδωνας ο θαυματουργός, απάντησε ετοιμολόγως η υποψήφια νύφη. Πλην βεβαίως του κα-τακρίτεου. Οτιδήποτε άλλο δεν θα σας μποδίσω.³⁷

Και βεβαίως ο φιλότιμος κι εργατικός κόντες ακολούθησε την προτροπή της κι έκαμε ότι τον φώτισε ο Άγιος και μάλιστα το υδραυλικό σύστημα λειτούργησε πολύ καλύτερα απ' ότι ο ίδιος φοβόταν, ίσως λόγω της έμπνευσης και του εξωτισμού της

37 Έχουμε και πάλι εδώ μια περίπτωση ιδιαίζουσας ηθικής, εις χρήσιν ανά την Ελληνικήν επικράτειαν, τόσον κατά τους παρελθόντας χρόνους όσον και εις τους τωρινούς —εις μικρότερον βεβαίως βαθμόν.

Αναφέρεται εις το φαινόμενον αυτό με τρόπον γλαφυρόν ο πασίγνωστος Άγγλος περιηγητής και διαβόητος φιλέλλην του 19ου αιώνος Λόρδος Κάρδαμον:

«Εις Ελλάδαν επικρατεί μεταξύ των Ιθαγενών μία περίεργος συνήθεια —ήτις κατέληξεν να γίνει δόγμα— αποδίδουσα ιδιαίτεραν αξίαν εις την παρθενίαν των νεαρών γυναικών, ιδίως εις τας κατωτέρας κοινωνικάς τάξεις και εις την επαρχίαν, αλλά και εις τας ανωτέρας κοινωνικάς διαστρώσεις, ως αύται προ-κύπτουν εν Αθήναις ως επί το πλείστον. “Η παρθενία είναι ότι πολυτιμότερον διαδέτει μία ανύπανδρος κοπέλα” λέγει ο άξεστος και αμαθής λαός —και το εν-νοεί. Η παρθενία είναι απαραίτητος προϋπόθεσις προκειμένου να νυμφευθεί μία κόρη (ετέρα προϋπόθεσις είναι βεβαίως η προίκα).

»Τούτο όμως έχει δημιουργήσει κωμικοτραγικάς καταστάσεις, καθόσον αι ορ-μαί των νεαρών κορασίδων, όπως και αυταί των αγοριών, δεν είναι εύκολον να τιτασενδούν και να υποχωρήσουν εις οιανδήποτε παράλογον απαιτήσιν της κοινωνίας.

»Ούτω πως αι νεάνιδαι, ότε καδίσταται αδύνατον εκ της Φύσεως να αποφύ-γουν την επαφήν, καταφεύγουν εις μύρια όσα τεχνάσματα επινοώντας τρόπους συννευρέσεως που δεν θα θέσουν εις κίνδυνον την ακεραιότητα της πολυτίμου ανατομικής των λεπτομερείας. Πολλαί δε εκ των μεθόδων τούτων θα ηδύναντο να χαρακτηρισθούν ως διαστροφικαί εις την πεπολιτισμένην Δύ-σιν. Πλην εις την συνείδησιν των ενθάδε Ιθαγενών όλα επιτρέπονται αρκει να παραμείνει η παρθενία ανέπαφος».

Λόρδος Κάρδαμον, «Ηθη και δοξασίαι των Ιθαγενών της Ανατολικής Με-σογειού», Εκδόσεις Πλάτανος, Αθήναι 1953. Βιβλίον αποσυρθέν εντός μιας εβδομάδος από της εκδόσεώς του κατόπιν επεμβάσεως της εισαγγε-λικής αρχής, χαρακτηριζόμενον ως προσβάλλον τα χρηστά ήθη και την δημοσίαν αιδώ.

όλης υπόθεσης, στοιχεία που, ως γνωστό, ανορθώνουν με τρόπο θαυματουργό την λίμπιντο –κι επομένως όλα τα παρελκόμενα αυτής– των γερόντων, οπότε όλα τελικώς πήγαν κατ' ευχήν και η δοκιμή εστέφθη από απόλυτον επιτυχίαν.

«Σίγουρα βρήκαμε εδώ την άξια» σκέφτηκε μετά ο κόντες ενδομύχως. «Τέτοιο πράγμα προικισμένο και τόσο ενθουσιώδες εγώ δεν ξαναματαείδα στον βίο μου. Καμιά από τις συχωρεμένες δεν μπορεί να συγκριθεί μ' ελόου τση. Αλλά... αφού έχουμε την ευκαιρία... για να δούμε και την ξαδρέφη, τι καπνό φουμάρει. Όχι τίποτις άλλο, αλλά να ξέρουμε και σε τι οικογένεια μπαίνουμε –η πεθερά ήδη πέρασε τις εξετάσεις με άριστα».

Ήρθε το λοιπό και η ξαδρέφη ο Λουκία για γχιορνάδα –άλλη μπελέτσα κι αυτή φαμόζα!³⁸– επανελήφθη η ίδια διαδικασία κι ο κόντες έμεινε πάλι εκστατικά ευχαριστημένος, διότι ως φαίνεται, το περίεργο τούτο και τα μάλα ανορθόδοξο (κυριολεκτικά και μεταφορικά) σκηνικό πολύ τον ενέπνεε και βεβαίως στην ηλικία του, όπου τα φουσέκια είναι πλέον μετρημένα, η έμπνευση είναι το άπαν.

Πλην όμως βρισκόταν και πάλι σε δίλημμα, ο άχαρος! Αυτό το αιώνιο και τυραγνικό «απ' την Κική και την Κοκό ποια να διαλέξω;», που ταλαιπωρεί τον άρρενα χριστιανικό πληθυσμό αιώνες τώρα και που άλλες, πιο ρεαλιστικές και προχωρημένες κουλτούρες, όπως για παράδειγμα το Ισλάμ, έχουν λύσει με τον καλύτερο και πλέον πρακτικό τρόπο.

Την μπουζουρλούδικη και πεταχτή Σπυριδούλα ή την σαν αρχαίο άγαλμα, εύφλεκτη –ψυχή τε και σώματι– Λουκία; Μεγάλο το πρόβλημα κι ο κόντες αδυνατούσε να πάρει μια απόφαση.

Στο τέλος κι αφού ξόδεψε κάμποσα χρυσά ακόμα –μαχαιριά στην ευαίσθητη ψυχή του– σε μερικές επιπλέον «γχιορνάδες» σκέφτηκε ότι τούτο το σχέδιο δεν συνέφερε καθόλου οικονομικώς κι έτσι, το 'στριψε κι αυτούνος κορώννα-γράμματα, ήρθε κορώννα (ένα μυστήριο πράμα!), οπότε παράγγειλε στην πανευτυχή συμπεθέρα ότι ζητάει το χέρι –κι όλα τα αποδέλοιπα– τση θυγατέρας της και να 'τοιμαστούν για τση χαρές. Όσο για την ξα-

38 Φαμόζα: η ξακουστή κερκυραϊστί.

δρέφη, τη Λουκία, θα την έκαμε λέει οικονόμο του, να φροντίζει το σπίτι και να διαφεντεύει τσου υπερέτες, να είναι και η ίδια βασίλισσα και να βρίσκει και κοντά στην αγαπημένη της ξαδρέφη –μη χωρίσουν τα κορίτσια, αμαρτία θα ήτουμε.

Όπως ήτουμε αναμενόμενο ο Δεσπότης έκαμε σκέρτσα και δυσκολίες... «μα... μου... δεν είναι δυναμόν...», λόγω της πλούσιας γαμήλιας προΐστορίας του γαμπρού, αλλά όταν εισέπραξε (ιδιοχειρώς βεβαίως) ένα όχι και τόσο σεβαστό ποσό –αλλά παραδόπιστος όπως ήτουμε σκέφτηκε «πάλι καλά»– για το φιλόπτωχο εννοείται, έκαμε την καρδιά του πέτρα κι έδωκε «κατ' εξαίρεσιν» τη συγκατάθεσή του. Εφτά γάμοι ήτουμε αυτοί του κόντε, ούτε δυο, ούτε τρεις. Και οι άπιστοι Οθωμανοί ακόμη τέτοια καμώματα δεν κάμαν (πόσο μάλλον οι ακόμα πιο άπιστοι –και κατάπτυστοι– Δυτικοί Παπιστές, που μέχρι τα τέλη του 20ου αιώνα δεν επέτρεπαν ούτε το διαζύγιο!).

Ο γάμος δεν μπορούμε να πούμε ότι υπήρξε μεγαλόπρεπος κι αυτό για πολλούς λόγους. Πρώτα απ' όλα, είπαμε... ο κόντε ήτουμε σπάγκος και με την πρόφαση του μη σκανδαλισμού τση κοινής γνώμης (λόγω των προηγούμενων γάμων), αλλά κι επειδής η νύφη ήτουμε παρακατιανή, από το μπάσο πόπολο,³⁹ κι ως εκ τούτου οι νόμπιλοι του Libro d' Oro⁴⁰ θα τον σνόμπαραν ανυπερθέτως, φρόντισε να φέρει στο αρχοντικό τον παπά του χωριού, ο οποίος λόγω ηλικίας και θρησκοληψίας τα είχε ελαφρώς χαμένα, και με μόνους παριστάμενους τη συμπεθέρα, τη θεούσα Θεodώρα, τη Λουκία και το υπερετικό προσωπικό του κόντε ετελέστη η σεμνή τελετή κι όζω από την πόρτα. Κι όσο για το γαμήλιο δείπνο που παρέθεσε ο τσίπης, με τραχανά και κόκορη παστιτσάδο κι ένα κρασί χαλασμένο, που ήτουμε να γένει ξύδι, την έβγαλαν και πολύ που ήτουμε.

Η πρώτη νύχτα κύλησε λίγο-πολύ αξιοπρεπώς. Ο κόντε κατέβαλε φιλότιμες προσπάθειες, βόηθησαν και κάτι μαντζούνια που του 'φτιαξε η πολυπράγμων πεθερά Κανέλλα, βόηθησε όσο μπορούσε και η νύφη και θα ζούσαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα, πλην η πρώτη νύχτα δεν είναι όλος ο γάμος, αλλιώς δεν θα υπήρχαν και τα διαζύγια, ούτε και οι λαθραίες καταστάσεις ή

39 Μπάσο πόπολο: η πλέμπα κερκυραϊστί.

40 Libro d' Oro: η «Λίστα των Ευγενών» τση Κέρκυρας.

ακόμα χειρότερα οι βαρυγκώμιες του τύπου «Μα πώς στραβώθηκα ελόου μου και ζαλώθηκα τούτο εδώ το παλτό;» ή «Ε, τυχερά είναι αυτά, τι να κάνουμε;», οπότε ο κόσμος μας θα ήτουμε σαν το τέλος των αμερικάνικων ρομαντικών κομεντί «till death do us part».

Όμως η ζωή είναι αλλιώς κι ο έγγαμος βίος –με απειροελαχιστατότατες εξαιρέσεις– πανομοιότυπος για όλους. Ακούς μια ιστορία και τις έχεις ακούσει ούλες. Και θα μου πεις... εφτά βολές την έκαμε τη στραβή ο κόντες, τίποτις δεν έμαθε; Εμ, φαίνεται ότι υπάρχουν και πράματα που όσες φορές κι αν τα κάμεις δεν τα μαθαίνεις ποτές. Κι ο γάμος είναι πάνω-πάνω στη λίστα.

Από την πρώτη λοιπόν βδομάδα κιόλας το πράμα φάνηκε καθαρά πού πήγαινε. Η πτωχή πλην τιμία Σπυριδούλα, που βεβαίως δεν νυμφεύτηκε τον παππού τση γιατί τον ερωτεύτηκε κεραινοβόλα και που περίμενε –με το δίκιο του το κορίτσι– λούσα και μεγαλεία αντελήφθη ότι δεν ήτουμε στις προθέσεις του γαμπρού να την κάμει βασίλισσα, όπως ούλοι τάζουν τση αρραβωνιάρεις τους, αλλά λίγοι το μπορούν κι ακόμα λιγότεροι το θέλουν.

Και πρώτα απ' όλα βρέθηκε κλεισμένη στη σπιταρόνα με μόνη τση συντροφιά την ξαδρέφη Λουκία –πάλι καλά!– και τση δούλες.

—Πότε λες να με βγάνεις και μένα να πάρω αέρα, η καφερή; ρωτάει μια μέρα τον συμβίο.

Παραξενεύτηκε ο κόντες.

—Τόσον κήπο έχεις, μάτια, τση λέει. Αέρας όσο θες! Να σου βγει κι από τ' αυτιά, που λέει ο λόγος.

—Κήπο είχα και στη χαμοκέλα μου, του απαντάει εκείνη με ποντίγιο.⁴¹ Πότε λες να με πας στην πόλη;

—Να κάμεις τι στην πόλη, μάτια, καλά δεν είναι εδώ; Ότι θες το έχεις στα χέρια. Η μαγέρισσα να σου μαγερέψει, η δούλα να κάμει τση δουλειές, η πλύστρα να σου πλύνει τα ρούχα στην ταβλομαστέλα... Βασίλισσα σ' έχω!

41 Ποντίγιο: το πείσμα κερκυραϊστί.

—Έλεγα μήπως με πάγαινες να ψουνίσω τίποτσι, είπε μου-
τρωμένη η Σπυριδούλα.

—Τι λες, μάτια;! εξανέστη ο κόντες, ο τσίπης. Για έξοδα ει-
μάστενε τώρα; Τα πράματα είναι δύσκολα και οι καιροί χαλεποί.
Δεν με γλέπεις που με το ζόρι τα φέρνω βόλτα;

—Να με πάγαινες μια περατζάδα στο Λιστόν και τι στον
κόσμο! επέμεινε η Σπυριδούλα.

—Στο Λιστόν! έφριξε ο κόντες. Τι, να μας πιάκουν στο
στόμα τσου οι φαρμακόγλωσσες; Απαπαπαπά!

—Πες μας τώρα ότι ντρέπεσαι για ελόου μου! φώναξε αγα-
νακτισμένη η κοπέλα.

—Για να ντραπώ δεν ντρέπομαι, Παναγιά κοντά σου, μάτια,
απάντησε μαγκωμένος ο κόντες. Πλην, πώς να το κάνουμε...
έχουμε και μια διαφορά ηλικίας, μια! Όρες είναι να πεταχτεί
κάνα χαμίني να μου φωνάζει: «Ε, γερο-μπισμπίκη, πού την πας
την αγγόνα σου;». Οποία η θέση μου τότενες, μάτια;

Κατάλαβε η Σπυριδούλα ότι είχε μπλέξει εδώ όπου έμπλεξε
και χρειαζόταν να κάμει υπομονή. Πόσο θα ζούσε ακόμα το ρα-
μολιμέντο; Φαγωμένα τα είχε τα ψωμιά του... ε, θα βόθηθαγε κι
η ίδια!... πού θα πάγαινε, πόσο θα άντεχε, θα τα τίναζε. Και
τότενες... α! τότενες να δεις τι ζωή θα έκαμε! Κι αυτή και η Λου-
κία φυσικά.

Δεν είχαν τι να κάμουν οι δυο κοπέλες όλη μέρα που έλειπε ο
κόντες στις δουλειές του στα χτήματα και στην πόλη, να ει-
σπράττει νοίκια από τα σπίτια και τα μαγαζιά όπου είχε και να
δανείζει με διάφορο⁴²—όπως πολλοί από τους νόμπιλους του σι-
ναφιού του (τότε, όχι τώρα)— φρόντιζαν να διασκεδάζουν όπως
μπορούσαν συναμετάξυ τους και να περιδιαβαίνουν χαζεύοντας
στο μεγάλο σπίτι, όπως οι γιαπωνέζοι τουρίστες σήμερα στα
μουσεία.

Ήτουνε σε μια απ' αυτές τις εξερευνήσεις που κατέβηκαν ένα
απόγευμα στο κελάρι. Εκεί, στο βάθος, πίσω από τα ράφια με
τα αραχνιασμένα μπουκάλια των κρασιών βρέθηκαν μπροστά σε
μια σιδερένια πόρτα, αμπαρωμένη και κλειδωμένη με καμιά δε-
καριά χοντρά λουκέτα.

42 Διάφορο: ο τόκος κερκυραϊστί.

—Μπα! Τι ‘ναι τούτο εδώ; απόρησε η Σπυριδούλα.

—Για να το ‘χει κλειδωμένο έτσι ο σπάγκος μάλλον εδώ μέσα φυλάει τα σεντούκια με τση λίρες, είπε η Λουκία.

—Μπα, αυτά τα φυλάει σε μια καταπακτή κάτω απ’ το κρεβάτι, είπε η Σπυριδούλα. Μου έδειξε και το κλειδί που έχει πάντα πάνω του «για παν ένα ενδεχόμενο». Μην και του ‘ρθει κάνας νταμπλάς λέει, να ξέρω πού θα βρω όβολα για να τον γιατροπορέξουν οι κουράντηδες.⁴³

—Τότενες εδώ τι φυλάει;

—Αμ, ξέρω, μάτια; Μπορεί μακάρι κι άλλα πλούτια αξίας. Τίποτσι κοσμήματα, τίποτσι κουάντρα... Αυτά που μαζώνουν οι νόμπιλοι και δεν ξέρουν πού να τα βάνουν.

—Μωρέ με τρώει η περιέργεια, ομολόγησε η Λουκία.

—Κι εμέ το ίδιο, συμφώνησε η Σπυριδούλα.

—Και πώς θα γένει να την ανοίξουμε τη ρημάδα, μια; αναρωτήθηκε σκεφτική η Λουκία.

—Να ρωτήξω τον προκομμένο; πρότεινε η Σπυριδούλα.

—Μην είσαι χαζή, την αποπήρε η ξαδρέφη της. Για να το έχει έτσι τριπλοκλειδαμπαρωμένο αυτό το δωμάτιο κάτι θα κρύβει που δεν θέλει να το μάθει κανείς. Μόνο με πονηριά θα τα καταφέρουμε.

—Ναι, αλλά πώς;

—Δεν πρόσεξες ότι από τη ζώνη του κρέμεται πάντα μια αρμαθιά κλειδιά; Αυτά θα είναι σίγουρα. Αν του τα βουτήξουμε όταν κοιμάται;

—Μπα... Κοιμάται ελαφρά, πανάθεμά τον. Και τη νύχτα ασκώνεται κάθε τόσο για κατούρημα. Θα δει ότι λείπω απ’ το κρεβάτι και θ’ αρχίσει να ψάχνει.

Η Λουκία το σκέφτηκε.

—Κοίτα να δεις τι θα κάνουμε, είπε στο τέλος. Μόλις κοιμηθεί, εσύ θα πάρεις τα κλειδιά και θα τους βγάλεις το αποτύπωμα

43 Κουράντες: ο γιατρός κερκυραϊστί.

πάνω σε κερύ. Εγώ θα το πάω σ' έναν γύφτο στην πόλη κι αυτός θα μας φτιάξει αντικλειδιά. Ο κόντες δεν θα καταλάβει τίποτσι.

—Ορή καλά λες! ενθουσιάστηκε η Σπυριδούλα. Αυτό να κάνουμε.

Κι αυτό έκαναν. Οπότε με την πρώτη ευκαιρία που ο κόντες έφυγε για τση δουλειές του οι δυο ξαδρέφες πήραν τα αντικλειδιά και κατέβηκαν στο κελάρι ν' ανοίξουν την πόρτα που θα τση έμπαζε στην κάμαρη των θησαυρών, όπως πίστευαν.

Η κάμαρη ήτουμε μεγάλη και σκοτεινή, αραχνιασμένη και υγρή και μύριζε άσχημα.

—Ορή, σαν βόθρος βρωμάει, είπε η Λουκία στην ξαδρέφη τση μορφάζοντας.

—Ασπέτα⁴⁴ ν' ανάψω ένα σπαρματσέτο, να δούμε τι έχει και φεύγουμε δελέγκου, απάντησε η Σπυριδούλα, που ήτουμε η πιο περιέργη, ίσως και η πιο άπληστη από τση δυο.

Άναψε το λοιπό το σπαρματσέτο και το άσκωσε ψηλά.

Και κόντεψε να κορπίρει επιτόπου! Και μαζί τση κι η Λουκία, που ήτουμε σίγουρα η πιο ψύχραιμη.

Αλλά πώς να μην πάθουν ταρακούλο οι ανυποψίαστες κοπελούδες όταν ξαφνικά βρέθηκαν φάτσα-μόστρα με τον Κάτω Κόσμο; —την Κόλαση πιο συγκεκριμένα.

Εφτά χλωμές φιγούρες γυναικών τση ατένιζαν αυστηρά από τον απέναντι τοίχο. Ήτουμε ούλες τους ζόρκες⁴⁵ και αν και ωραίες σαν αγάλματα κάθε άλλο παρά καθησυχαστική ήτουμε η παρουσία τσου, ειδικά σ' αυτόν τον μακάβριο χώρο.

—Άγιε μου Σπυρίδωνα θαυματουργέ! έμπηξε μια φωνή η Σπυριδούλα.

—Ο Χριστός κι ο Απόστολος! μουρμούρισε η ψύχραιμη Λουκία και σταυροκοπήθηκε.

Για μια στιγμή τα δυο κορίτσια νόμισαν ότι οι απόκοσμες φιγούρες προχωρούσαν προς το μέρος τους. Πρώτη η Λουκία κατάλαβε ότι παρέμεναν ακίνητες κι αμίλητες.

44 Ασπέτα: περίμενε κερκυραϊστί.

45 Ζόρκος: ο γυμνός κερκυραϊστί.

—Σαν απονθασμένες μου φαίνονται, ψιθύρισε στην ξαδρέφη τση.

—Και τότενες πώς στέκουν ντούρες; ρώτησε πανιασμένη η άλλη.

—Μάλλον στηρίζονται στον τοίχο, είπε η Λουκία κοιτάζοντας καλύτερα. Για φέρε εδώ το σπαρματσέτο...

—Πάμε να φύγουμε, παρακάλεσε η Σπυριδούλα. Φοβάμαι.

Η Λουκία όμως δεν φοβόταν κι αν φοβόταν δεν το 'δειχνε, ήτουνε ο χαρακτήρας τση έτσι. Πήρε λοιπόν το σπαρματσέτο από το τρεμάμενο χέρι τση ξαδρέφης και πλησίασε αργά αλλά αποφασιστικά τση ανησυχητικές φιγούρες.

—Μπαλσαμωμένες είναι, δήλωσε μετά από λίγο. Φαίνονται σαν ζωντανές, αλλά είναι επειδής γίνηκε καλή δουλειά.

—Άγιε μου Σπυρίδωνα! μουρμούρισε η Σπυριδούλα και σταυροκοπήθηκε. Ποιος τση μπαλσάμωσε μια, και γιατί;

—Μάλλον ο προκομμένος σου, είπε η Λουκία. Εφτά είναι, όσες και οι γυναίκες που παντρεύτηκε.

—Εύγε! ακούστηκε μια βροντερή φωνή από την πόρτα. Σωστά μαντέψατε κι ευτυχώς που μου 'κοψε να γυρίσω πίσω γιατί είχα κακό προαίσθημα.

Οι δυο ξαδρέφες αναπήδησαν κατατρομαγμένες και στράφηκαν για ν' αντικρίσουν τον φοβερό κόντε Τάτση στο άνοιγμα τση πόρτας.

—Ούλα τα θήλεα είναι περίεργα, είπε αυτός διδακτικά. Αλλά ήλπιζα ότι ελόου σας δεν θα ησάστενε. Και είναι κρίμα, γιατί περνάγαμε τόσο καλά ως τα τώρα ούλοι μας.

Η Σπυριδούλα είχε παγώσει από τον φόβο τση κι έμενε άφωνη. Η Λουκία όμως συνήλθε από τη δυσάρεστη έκπληξη γρήγορα.

—Τι είναι εδώ; ρώτησε σε αυστηρό τόνο. Ποιες είναι αυτές;

—Όπως το μάντεψες, μάτια, είπε ο κόντες. Οι συχωρεμένες —αλλά όχι από μένα— οι γυναίκες μου.

—Είσαι ένα τέρας! φώναξε η Λουκία. Εσύ τση σκότωσες!

Ο κόντες κούνησε το καραφλό του κεφάλι.

—Όσχε, είπε. Εγώ ήμανε απλά το όργανο τση Θείας Δίκης για τση αμαρτίες τσου. Για ότι έπαθαν μόνο αυτούνες ευθύνονται και κανένας άλλος.

—Μα... γιατί; ψέλλισε η Σπυριδούλα.

—Διότι ούλες οι γυναίκες είναι άστατες, ψεύτρες, κάλπικες και διεφθαρμένες στο έπακρο, είπε ο κόντες.

Έδειξε την πρώτη μπαλσαμωμένη από αριστερά.

—Η Πουλχερία, είπε. Η πρώτη μου σύζυγος. Δεκαοχτώ χρονώ ήτουμε όταν την έφερα νύφη εδώ πέρα. Νερό στ' όνομά μου έπινε. «Εγώ εσένα, άντρα μου, παντοτινά θα σε λατρεύω» μου 'λεγε. Στους έξι μήνους μέσα την έπιακα με τον περβολάρη πίσω από μια μάντρα. Αυτόν τον έριξα στο πηγγάδι κι όσο για δαύτη... Έτη!⁴⁶

Έδειξε τη δεύτερη.

—Η Καλλιόπη, είπε. Κι αυτούνη όρκους για αιώνια αγάπη κι αφοσίωση. Το 'σκασε μια νύχτα μ' ένανπραματσουλή.⁴⁷ Τους πρόκανα με το αλόγατο και... τέλος πάντων... Είχαν το τέλος που τσου έπρεπε.

Πήγε να σταθεί μπροστά στην τρίτη κατά σειρά.

—Τούτη εδώ είναι η Μερόπη, είπε. Λίγο χαζή, αλλά είχα καεί με τση έξυπνες βλέπεις και είπα να 'χω το κεφάλι μου ήσυχο. Μπα... χαζές κι έξυπνες ούλες τον διάλογο μέσα σας έχετε. Το 'σκαγε και πάγαινε σε κάτι γύφτουλες που ήτουμε περαστικοί από 'δώ. Θιος σχωρέστην —εγώ, είπαμε, δεν συχωρνάω.

Στην επόμενη...

—Η τέταρτη ήτουμε μια δούλα που είχα να φροντίζει τη μακαρίτισσα τη μάνα μου και την έκαμα κυρία. Κατίνα την έλεγαν. Ένας άγγελος! Στα μάτια με κοιτούσε. Μέχρι που κλέφτηκε μ' ένα φοιτητάριο που σπούδαζε ντοτόρος στην Πάντοβα. Τσου έψαξα, τσου βρήκα και την έφερα πίσω, εδώ όπου ανήκε.

46 Έτος, έτη, έτο: νάτος, νάτη, νάτο κερκυραϊστί.

47 Πραματσουλής: ο πλανόδιοςπραματευτής κερκυραϊστί.

Πιο πέρα...

—Η πέμπτη ήτουμε χήρα ενού κόντε, φίλου μου, που απόν-
θανε καταχρεωμένος. Την πήρα για να τη γλυτώσω απ' τη μι-
ζέρια και την κακομοιριά. Και το 'φχαριστώ;... Έβγανε τα
μάτια τση με τον αμαξά, τον θαλαμηπόλο, το παιδί για τα θελή-
ματα, τον δραγάτη και τον γραμματικόνε μου.

Η άλλη...

—Η έκτη, μια Ιγγλέζα που 'ρχόταν εδώ τα καλοκαίρια,
Άννα ονόματι. Α, απ' αυτή δεν έχω παράπονο! Ήτουμε τύπος
και υπογραμμός! Με το 'βαγγέλιο στο χέρι! Αυτούνη δεν πήγε
με κανέναν. Αλλά ούτε και μ' ελόου μου. Τι να την έκαμα, να την
ταΐζω και να την ντύνω τζάμπα;

Στάθηκε τέλος μπροστά στην τελευταία. Μια νταρντανογυ-
ναίκα με τα ούλα τση!

—Η Ζηνοβία, είπε. Την πήρα από το μαναστήρι όπου ήτου-
νε καλογριά. Πού να το φανταστώ ότι είχε μορόζο τον παπά του
χωριού; Θιός σχωρέστους —αλλά ελόου μου, είπαμε, δεν σχωρ-
νάω τ' αμαρτήματα, ποτές.

—Και γιατί τση μπαλσάμωσες; ρώτησε η Λουκία.

Ο κόντες γέλασε.

—Ε, τι να 'κανα; είπε. Μόνος μου ήμανε και τση είχα επι-
τέλους ούλες τους πιστές και διαθέσιμες, όπως δεν ήτουμε ποτές
ζωντανές. Όταν είχα μοναξιές και σφίξεις... ε, κατέβαινα εδώ
κάτω να τσου κάμω παρέα. Μέχρι που γνώρισα τση αφεντιές
σας και είπα, για μια τελευταία βολά, να κάμω μια προσπάθεια.
Αλλά βλέπεις γελάστηκα πάλε.

—Γιατί; είπε η Σπυριδούλα. Εμείς δεν σε γελάσαμε όπως
αυτές. Και δεν πήγαμε, ούτε θα πάμε, με κανέναν άλλο.

Ο κόντες κούνησε το κεφάλι του.

—Αυτό είναι αλήθεια, παραδέχτηκε. Και παράπονο δεν έχω
—θα ρίξει φωτιά ο Άγιος να με κάψει. Όμως, δυστυχώς, ένεκα η
περιέργειά σας, μάθατε το μυστικό μου.

—Δεν θα πούμε τίποτσι σε κανέναν, βιάστηκε να υποσχεθεί
η Σπυριδούλα.

—Μακάρι να μπορούσα να σας πιστέψω, είτε ο κόντες τραβώντας το σπαθί του. Πλην όμως έμαθα, εξόδοις μου, να μην 'μπιστεύομαι τα θήλαα.

Σήκωσε το φονικό όπλο και στράφηκε προς την πελιδνή και ικετεύουσα συμβία του αποφασισμένος να φέρει τάχιστα εις πέρας το εγκληματικό του σχέδιο. Ήτουνε κατά τη στιγμή εκείνη που η εσαεί ψύχραιμη Λουκία επωφελήθηκε ώστε ν' αρπάξει ένα σαθρό, ξύλινο σκάνιο⁴⁸ που βρισκόταν εκεί και να το κοπανήσει με δύναμη κι αποφασιστικότητα στο καραφλό κεφάλι του επίδοξου δολοφόνου τους.

Το σκάνιο διαλύθηκε μ' έναν υπόκωφο κρότο κι ο κόντες σωριάστηκε κεραυνοβολημένος και αιμόφυρτος στις υγρές, βρώμικες πλάκες του ανήλιαγου υπόγειου, όπου παρέμεινε ασάλευτος, άνευ αισθήσεων.

Η Λουκία άρπαξε την εμβρόντητη ξαδρέφη τση και την έσουρε έξω από το υποχθόνιο αυτό δωμάτιο τση φρίκης και τση συμφοράς κλείνοντας, κλειδώνοντας κι αμπαρώνοντας μέσα τον αναίσθητο κόντε.

Δεν ξέρουμε ποια ήτουνε τα αισθήματα του εν λόγω όταν συνήλθε —εάν συνήλθε— και διαπίστωσε την καταδίκη του, αυτή που η Θεία Δίκη, δια μέσου των δύο κοπελών, αποφάσισε να του επιβάλει, να απονθάνει δηλαδή θάνατον οικτρόν, ολίγον κατ' ολίγον, εις το σκότος του υγρού και βρωμερού αυτού μαυσωλείου, περιστοιχισμένος από τα μακάβρια ταριχευμένα πτώματα των (όχι και τόσο) αθών θυμάτων του.

Για τον πολύ κόσμο ο κόντες είχε αναχωρήσει για ταξίδι στην αλλοδαπή, όπως φρόντισε να διαδώσει η παρ' ολίγον φονευθείσα συμβία του, εκ του οποίου ταξιδιού δεν επέστρεψε ποτέ, για λόγους ανεξιχνίαστους και μυστηριώδεις. Μετά πάροδο ευλόγου χρονικού διαστήματος το δικαστήριο των Κορυφών ανακήρυξε τον κόντε Τάτση ως οριστικώς εκλιπόντα και την απαρηγόρητη χήρα του ως τη νόμιμη κληρονόμο του.

Η οποία έζησε στα αρχοντικά τση εξοχής και τση πόλης ζωή χαρισάμενη, συντροφευμένη από την αγαπημένη τση ξαδρέφη Λουκία και τη μητέρα σόρα Κανέλλα, ως το βαθύ γήρας και των τριών.

48 Σκάνιο: το σκαμνί κερκυραϊστί.

Καμιά από τση τρεις δεν κατέβηκε ξανά στο μακάβριο κε-
λάρι, απ' όπου τις νύχτες, για κάποιο διάστημα, ακούγονταν
υπόκωφες φωνές και βογγητά, που το υπερετικό προσωπικό
απέδωσε σε φαντάσματα, ώσπου κάποτε έπαψαν ν' ακούγονται
κι αυτά.

Ο Γιάκωβος και η Φασουλιά
Η Αληθινή Ιστορία του Τζακ και της Μαγικής Φασουλιάς

Δεν υπάρχει, κατά την επιστημονική μας πεποίθησιν, άνθρωπος εις την βάρβαρον Δύσιν που να μην γνωρίζει την χαριτωμένην, πλην εμπεριέχουσαν στοιχεία αγριότητος, ιστορίαν του «Τζακ και της Μαγικής Φασολιάς». Εις την καθ' ημάς πεπολιτισμένην Ανατολήν βεβαίως η εν λόγω μυθοπλασία δεν είναι και τόσο γνωστή ή έστω δημοφιλής και τούτο αποτελεί παράδοξον, διότι και τούτη, ως και η συντριπτική πλειοψηφία των ευρωπαϊκών παραμυθιών έλκει την καταγωγήν της από τα εδάφη της ενδόξου Ελληνικής Χερσονήσου, όπου άλλοτε εβάδισαν Ολύμπιοι θεοί, ημίθεοι και ήρωες.

Πρώτος ο αείμνηστος καθηγητής της συγκριτικής παραμυθολογίας Αιμίλιος Καρατσούκας εξέφρασεν την υποψίαν μιας τολαυτής προελεύσεως, βασιζόμενος εις θρύλους και παραδόσεις περιοχών της Βορείου Ελλάδος –πάλαι ποτέ γνωστής και ως Μακεδονίας και νυν, φευ, ως Νοτίου Μακεδονίας– εις περισπούδαστον άρθρον δημοσιευθέν εν έτει 1945,⁴⁹ πεποίθησιν την οποίαν ενδελεχώς διερευνήσαμεν και κατόπιν των αόκνων μας προσπαθειών επιτύχαμε όπως επιβεβαιώσωμεν όλως προσφάτως.

Δύο είναι τα αδιαμφισβήτητα ντοκουμέντα εις τα οποία οφείλομεν την επιτυχίαν αυτήν.

Κατά πρώτον, εις ανέκδοτον εργασίαν του διασήμου καθηγητού του Πανεπιστημίου της Βιτεμβέργης Ιερεμίου Δόρπφελδ (Jeremiah Dorpfeld), φέρουσα ημερομηνίαν 4η Αυγούστου

49 Αιμίλιος Π. Καρατσούκας, «Η Ελληνική Παράδοσις ως πηγή εμπνεύσεως της Δυτικής Μυθοπλασίας», Δελτίον της Εθνικής Εταιρείας προς Διάδοσιν του Ελληνικού Πολιτισμού, Αθήναι 1945.

1835 και τίτλον «De Gigantis» («Περί Γιγάντων»), όπου ο καταξιωμένος τούτος ερευνητής αναφέρεται εις διήγησιν Γάλλου τινός περιηγητού του 17ου αιώνας, όστις εξιστορεί μαρτυρίαν που ο ίδιος συνέλεξεν εν' Ελλάδι υπό τινος Ιακώβου Μπουρμπουκλή, κατοίκου Κοζάνης, αναφορικώς με τας απιστεύτους περιπετείας του ιδίου εν έτει 1660, ήτοι εκατόν επτά έτη από της Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως.

Το δεύτερον έγγραφον αφορά χειρόγραφον διαθήκην (τουρκιστί) ιερέως τινός εις Τοπουζιάρ Θεσσαλίας όστις αναφέρεται εις διήγησιν του πάππου του αναφορικώς με τας περιπετείας του φίλου του Ιακώβου, όστις, ειρήσθω εν παρόδω, τω εκληροδότησεν ποτιστικόν τινά αγρόν εις χωρίον της Κοζάνης εν έτει 1721, ότε ο εν λόγω Ιάκωβος απεβίωσεν εις βαθύ γήρας.

Κατόπιν τούτου και έχοντες πλήρην συναίσθησιν του πατριωτικού κι επιστημονικού μας καθήκοντος συνθέσαμεν τα ως άνω φοβερά ντοκουμέντα εις τρόπον ώστε η ιστορία αποκτήσει συνοχήν και καταστεί εύληπτος ακόμη και υπό του πλέον απαιδέυτου αναγνώστου. Ως εκ τούτου εξηναγκάσθημεν, μετά βδελυγμίας, δια μίαν εισέτι φοράν όπως χρησιμοποιήσωμεν γλώσσαν κοινήν, λαϊκήν και ως εκ τούτου χυδαίαν, εγχείρημα δια το οποίον ζητούμε την κατανόησιν από την ισχυνοτάτην μειοψηφίαν των καλλιεργημένων εγγραμμάτων του τόπου τούτου.

Βρισκόμαστε στην περιοχή της Κοζάνης, στα 1660, εκατόν επτά χρόνια δηλαδή αφ' ότου οι άπιστοι Οθωμανοί κατέλαβαν την Πόλη –προδοτικώς, όπως κάνουν πάντα (πίσσα στα κόκαλα των Νοταράδων).

Σ' ένα μικρό αγρόκτημα στη μέση κάποιου Αγγελοπούλειου πουθενά ζούσε μια χήρα, ονόματι Χαρίκλεια, που πάλευε με νύχια και με δόντια, όπως όλοι οι ραγιάδες τότε –πλην των κοτζαμπάσηδων, των παπάδων και των προσκυνημένων φυσικά– να τα φέρει βόλτα. Ο άντρας της, ο συχωρεμένος, ήτουμε μισθοφόρος στην υπηρεσία του Σουλτάνου και σκοτώθηκε πέφτοντας από τ' αλόγατο, όπως επέστρεφε στη στρατώνα από το χάνι όπου είχε πει, ο ευλογημένος, καθώς λενε οι συντρόφοι του (άλλες καλές λέρες κι αυτούνοι!), τον Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα μαζί σε ραχί, αφήνοντάς την μόνη κι έρμη με πέντε παιδιά εκ των οποίων το μεγαλύτερο ήτουμε δώδεκα χρονών, ο Γιάκωβος.

Τούτος εδώ ο Γιάκωβος λοιπόν βόηθαγε τη μάνα του στις δουλειές, όσο μπόραγε, αλλά ήτουμε φανερό ότι δεν φτούραγε γι' αγροτικές εργασίες το παληκαράχι. Από μικρός είχε την πετριά με τα γράμματα και παρά τις απέλπιδες προσπάθειες των γονιών του –οι οποίοι, ως γνωστόν, πάντα θέλουν το καλό των παιδιών τους– έμαθε να γράφει και να διαβάζει, όχι μόνο ρωμείικα, αλλά και τούρκικα κι αρβανίτικα.

—Τι θα σε κάνουμε, ορέ πεζεβεγκη, λιμοκοντόρο γραμματικό; του φώναζε ο πατέρας του. Για συγκεντρώσου στις δουλειές, να γένεις άνθρωπος, μην αρπάξω τη λουρίδα.

—Εγώ θα γενώ επιστήμων αστρολόγος, πατέρα, δήλωνε ο Γιάκωβος. Θα μελετώ τα μυστήρια της Φύσης.

—Α, καλά! γελούσε ο πατέρας του. Πάγαινε τώρα να μελετήσεις πώς αρμέγουν τις γελάδες κι όσο για τα άλλα έχουμε καιρό.

Ο Γιάκωβος πάγαινε, πάντα πρόθυμος να βοηθήσει, όμως το μυαλό του ταξίδευε αλλού. Επέστρεφε έχοντας ξεχάσει τον κουβά με το γάλα στον στάβλο —γελούσαν και τα γελάδια με την αφηρημάδα του.

Κι η μάνα του κούναγε το κεφάλι της κι έλεγε του αντρούς της, όχι χωρίς δηλητηριώδη διάθεση —όπως όλες οι μανάδες που τρέχουν όλη μέρα και δεν φτάνουν.

—Θα 'θελα να 'ξερα πόσους αργιλέδες προυσαλιό είχες φουμάρει τη βραδιά που με γκάστρωσες στο πρωτότοκο.

Αλλά όσους και να 'χε φουμάρει ο συχωρεμένος, πάει, σχωρέθηκε (έπεσε από τ' αλόγατο της είπαν, αλλά μια γειτόνισσα, που ο δικός της ο προκομμένος ήτουνε συνάδελφος του μακαρίτη, της σφύριξε ότι του 'ρθε νταμπλάς καθώς προσπαθούσε να εξυπερετήσσει κάτι Τσερκέζες, μάνα και κόρη, στο Κορδελιό) και την αφήκε αμανάτι με το αγγελοκρουσμένο σαν μοναδικό της στήριγμα.

Και πάλι καλά να λες, γιατί —κακά τα ψέματα— ο Γιάκωβος είχε καρδιά από μάλαμα και ήτουνε πάντα πρόθυμος να κάνει ότι του 'λεγαν, μόνο που νά... δεν ήτουνε φτιαγμένος γι' αυτές τις δουλειές, τις σκληρές, της υπαίθρου. Το 'ξερε η χαροκαμένη μάνα, αλλά τι να 'καμε, έκαμε την καρδιά της πέτρα κι αναστέναζε —κρυφά, όπως όλες οι μανάδες.

«Αχ, καφερό!» έλεγε μέσα της. «Να ήσανε τουλάχιστον θηλυκό, να σε μοσχοπάντρευα με κάναν πλούσιο τσιφλικά ή με κάναν κοτζάμπαση, ακόμα καλύτερα, να σωνόμασταν ούλοι μας. Αλλά, βλέπεις, ο Γιαραμπής τσιγκουνεύτηκε και μου 'δωκε μόνο σερνικά, και το μεγαλύτερο ζαβό! Τι να κάνουμε, θα πορευτούμε όπως μπορούμε».

Και ήρθε η μέρα όπου άρχισαν όλα.

Η χήρα φώναξε τον Γιάκωβο, που τη στιγμή εκείνη μελε-

τούσε εμβριθώς μια μυρμηγκοφωλιά, και του 'δωκε μια κατσίκα δεμένη με σκοινί.

—'Αϊντε, γιόκα μου, του λέει. Πάρε την κατσίκα και σύρε να την πουλήσεις στο παζάρι, στο χωριό, γιατί έχουμε ανάγκη από παράδες. Πρόσεξε όμως... Δεν θα τη δώξεις για λιγότερο από πέντε τάλαρα. Κατάλαβες;

—Κατάλαβα, μάνα, είπε ο Γιάκωβος σεβαστικά. Πέντε τάλαρα. Ούτε ένα λιγότερο.

—Μπράβο, πασά μου, είπε η χήρα κι έκαμε τον σταυρό της ξεπροβοδίζοντας τον.

Κίνησε για το παζάρι το λοιπόν ο Γιάκωβος, παρέα με την κατσίκα, στην οποία μιλούσε σαν να είχε να κάμει με άνθρωπο. Στον δρόμο όμως βρέθηκε μπροστά σε μια τσαγαλιά που ήτουνε φορτωμένη με ωραιότατα, ώριμα τσάγαλα κι όπως τα τσάγαλα του άρεσαν πολύ, έκοψε μερικά για τον εαυτό του, έδωκε και στην κατσίκα και κάθισε κάτω από το δέντρο για να ξεκουραστεί. Φαγωμένος όμως όπως ήτουνε τον πήρε ο ύπνος, κι όταν ξύπνησε διαπίστωσε ότι ο ήλιος είχε κατέβει αρκετά στον ουρανό και το παζάρι όπου να 'ταν θα σκόλαγε.

—Πωπώ τι έπαθα, ο άχαρος! μονολόγησε. Τώρα τι θα πω στη μάνα μου, που θα με βάλει πόστα και με το δίκιο της;

Τη στιγμή εκείνη βλέπει να 'ρχεται προς το μέρος του ένας καλόγερος Αγιορίτης, απ' αυτούς που αλωνίζουν στα χωριά πουλώντας δήθεν θαυματουργά 'κονίσματα, φυλαχτά και κομποσκοίνια στους αδαείς, αγράμματους χωριάτες και κοιτάζουν να τους αποσπάσουν, με πονηριά ή με τον φόβο του Θεού, ότι μπορούν.

Ο Γιάκωβος, σαν καλό παιδί που ήτουνε, μεγαλωμένο με χριστιανικές αρχές, έσπευσε να φιλήσει το λερό χέρι του παμπόνηρου καλόγερου, που είχε ήδη το αεικίνητο μάτι του στην κατσίκα.

—Την ευχή σου, παππούλη, είπε το παιδί.

—Την έχεις, τέκνον μου, απάντησε ο λίγδας με κείνη τη γλιτσερή, φαλμουδιαστή φωνή που έχουν όλοι του σιναφιού του. Για πού το 'βαλες, να 'χουμε το καλό ρώτημα;

—Για το χωριό πάγαινα, παππούλη, να πουλήσω την κατσίκα στο παζάρι, απάντησε στεναχωρημένος ο Γιάκωβος. Πλην όμως αποκοιμήθηκα εδώ και τώρα δεν προκάνω.

—Γι' αυτό στεναχωρεύεσαι; ανέκραξε ο πονηρός. Στην αγοράζω εγώ. Νά, θα σου δώσω τη θαυματουργή εικόνα του Αγίου Παταπίου, μεγάλη η χάρη του, καθώς κι ένα κομποσκοίνι αγιασμένο στο Όρος, που όπως καταλαβαίνεις έχουν πολύ μεγαλύτερη αξία από το ζωντανό, πλην χαλάλι σου, γιατί σε συμπάθησα.

—Δεν μπορώ, παππούλη, απάντησε στεναχωρημένο το παιδί. Η μάνα μου είπε να μην πουλήσω την κατσίκα για λιγότερο από πέντε τάλαρα.

—Κι εγώ σου λέω πως η θαυματουργή εικόνα και το κομποσκοίνι το καθαγιασμένο έχουν αξία δέκα φορές περισσότερο από τα πέντε ψωροτάλαρα, επέμεινε ο λιγδερός ρασοφόρος απατεώνας.

—Δεν γίνεται, παππούλη, θα με σκοτώσει η μάνα μου, είπε το παιδί.

Ο άθλιος κατάλαβε ότι έτσι δεν γινόταν τίποτις κι ότι θα 'πρεπε να σκαρφιστεί άλλη μηχανή.

—Καλά τότενες, του λέει μειλίχια. Να σου δώσω το λοιπό δυο τάλαρα που έχω πάνω μου και τρία μαγικά φασούλια, να γένουν πέντε;

Κι έβγαλε να του δείξει τρία μεγάλα κόκκινα φασούλια, που είχε αποσπάσει με απάτη από έναν Γενοβέζο ναυτικό που τα 'χε φέρει από τις Ινδίες.

Ο Γιάκωβος δεν είχε ξαναδεί τέτοια φασούλια κι αμέσως η φιλομάθειά του κεντρίστηκε.

—Και τι κάνουν αυτά τα μαγικά φασούλια; ρώτησε.

—Θα τα φυτέψεις και θα δεις, είπε ο πονηρός. Και θα με θυμηθείς.

Δίστασε το παιδί. Απονήρευτο όπως ήτουνε ζύγισε το πράμα από 'δώ, το ζύγισε από κει, κι ο λογαριασμός του 'βγαине σωστός. Δυο τάλαρα και τρία μαγικά φασούλια κάνουν παναπεί και παραπάνω από πέντε τάλαρα. Πού να φανταζόταν, το άχα-

ρο, ότι και τα τάλαρα που του ‘δινε ο αγύρτης ρασοφόρος ήτουνε κι αυτά κάλπικα;

—Ταμάμ, είπε στο τέλος. Να γένει έτσι.

Οπότεν πήρε ο παναθλιότατος την κατσίκα κι ο Γιάκωβος τα κάλπικα τάλαρα και τα φασούλια και γύρισε πανευτυχής στο αγρόκτημα, που είχε πετύχει τέτοιο κελεπούρι!

—Την πούλησες την κατσίκα, καμάρι μου; ρώτησε η μάνα η Χαρίκλεια.

—Έννοια σου, μάνα, και τη μοσχοπούλησα, απάντησε όλος χαρά ο Γιάκωβος.

—Πέντε τάλαρα, όπως σε ορμήνεψα;

—Πολύ παραπάνω, καμάρωσε ο Γιάκωβος και βγάζοντας της έδωκε τα δυο κάλπικα τάλαρα και τα τρία φασούλια.

Τα κοίταξε η άμοιρη η χήρα κι έτριβε τα μάτια της.

—Τι ‘ναι τούτα; ρώτησε ξέψυχα.

Ο Γιάκωβος της διηγήθηκε τη συνάντηση που είχε με τον αγιογδύτη κι όσα διημείφθησαν μεταξύ τους. Η κακομοίρα η Χαρίκλεια σωριάστηκε σ’ ένα σκαμνί γιατί δεν τη βαστούσαν πια τα ποδάρια της.

—Πάει η κατσίκα μας! ψέλλισε ξέψυχα. Αχ, κακόμοιρο ζαβό!... Τι φταις κι εσύ; Τόσο σου κόβει... Εγώ φταίω, η κακούργα, που σ’ εμπιστεύτηκα.

—Γιατί, μάνα; απόρησε ο Γιάκωβος. Δεν σου ‘φερα δυο τάλαρα; Και τρία μαγικά φασούλια;

—Αχ, παιδάκι μου, είπε η χαροκαμένη. Σε γέλασε ο τρισκατάρατος, που κακοχρόνο να ‘χει, να βγάλει το κακό σπυρί, ο αγύρτης... Τα τάλαρα είναι κάλπικα. Όσο για τα «μαγικά» φασούλια... τι να πω; Τόσο σου κόβει, έρμο!...

Ο Γιάκωβος στεναχωρέθηκε. Στο αθώο του μυαλό η απάτη και η παλιανθρωπιά δεν είχαν θέση. Να τον γελάσει ένας καλόγερος και μάλιστα από το Όρος; Ένας άγιος άνθρωπος; Γιατί; Όμως η μάνα του λέει ότι τα τάλαρα είναι κάλπικα... Ε, ίσως τον γέλασαν και κείνον και μέσα στην αγιοσύνη του δεν το κα-

τάλαβε ο άνθρωπος. Όσο για τα φασούλια... ο Γιάκωβος δεν είχε καμιά αμφιβολία πως ήτουνε μαγικά.

Τα πήρε λοιπόν και πήγε να τα φυτέψει στον κήπο του σπιτιού, δίπλα στις ντομάτες και τ' αγγουράκια.

—Για να δούμε τι θα γίνει, είπε όταν τελείωσε το φύτεμα και το πότισμα.

Για μια βδομάδα δεν γίνηκε τίποτις. Μετά ο Γιάκωβος είδε με χαρά του ότι είχε ξεπεταχτεί βλαστάρι! Συνέχισε λοιπόν τη φροντίδα και το πότισμα και να δεις που η φασουλιά αναπτυσσόταν με ασυνήθιστη ταχύτητα! Σ' ένα μήνα είχε γίνει σωστό δέντρο κι έδινε ήδη άφθονο καρπό.

Η χήρα έτριβε τα μάτια της και δεν το πίστευε!

—Μας λυπήθηκε ο Θεός, είπε και σταυροκοπήθηκε.

Δεν πρόφταιναν να μαζώνουν φασούλια και να τα πουλάνε στο χωριό, με ρυθμό που γρήγορα καλύφτηκε η ζημιά από την κατσίκα. Φαίνεται ότι ο πονηρός καλόγερος αγνοούσε την αξία των φασουλιών και νόμιζε ότι είχε ξεγελάσει το ζαβό παιδί.

Και η φασουλιά όλο και μεγάλωνε, ώσπου γίνηκε δέντρο θεόρατο με καρπούς που με την πώλησή τους εξασφάλιζαν για πρώτη φορά στα χρονικά μια άνεση στη φτωχή οικογένεια.

Τώρα, μια μέρα έτυχε να περνάει από τα μέρη εκείνα ένας σοφός δερβίσης, απ' την Ανατολή, και η χήρα, πάντα φιλόξενη, τον φίλεψε και του 'στρωσε να κοιμηθεί κοντά στο παραγώνι — ήτουνε και λεβεντάνθρωπος ο ξένος, οπότε...

Το πρωί, όπως έπινε τον καφέ του στην αυλή ο δερβίσης, κάνει έτσι και βλέπει τη γιγάντια φασουλιά.

—Τι 'ναι τούτο εδώ το θερίο; θαύμασε.

—Φασουλιά που φύτεψε ο γιόκας μου, τον πληροφόρησε η Χαρίκλεια. Δεν μπορείς να φανταστείς τι καρπό μας δίνει!... Σωθήκαμε, δερβίση μου, δόξα να 'χει ο Γιαραμπής που μας λυπήθηκε.

Ο δερβίσης κοίταξε τη φασουλιά και κούνησε το σοφό του κεφάλι.

—Έχω ξαναδεί τέτοια φασουλιά στην Ανατολή, είπε. Λένε ότι αν ανεβείς στην κορφή της σε βγάνει σ' έναν άλλο κόσμο, όπου ζουν ανθρωποι πλούσιοι πολύ, αλλά αλλιιώτικοι από μας. Αυτούνες είναι μαγικές φασουλιές, λένε οι σοφοί. Ο Αλλάχ μόνο ξέρει αν είναι αλήθεια.

Ο Γιάκωβος, πάντα φιλομαθής, άκουσε τον δερβίση κι εντυπωσιάστηκε.

—Δηλαδή υπάρχουν κι άλλοι κόσμοι εξόν από τούτον εδώ; ρώτησε.

—Πολλοί, απάντησε ο δερβίσης. Το λένε τα σοφά κιτάπια που μας αφήκαν οι παλαιοί, που ήτουνε ανθρωποι σοφοί και διαβασμένοι, πολύ σοφότεροι από εμάς.

—Δηλαδή, αν ανεβώ στην κορφή θα βρεθώ σε άλλον κόσμο; ρώτησε ο Γιάκωβος.

—Έτσι λένε, απάντησε ο δερβίσης. Κανένας όμως απ' όσους το δοκίμασαν δεν γύρισαν πίσω να μας πουν τι είδαν. Κι αυτό από μόνο του είναι μεγάλο μυστήριο.

Το 'δεσε κόμπο αυτό ο Γιάκωβος και το ίδιο βράδυ, μόλις κοιμήθηκαν ούλοι στο σπίτι, ξεγλίστρησε όξω κι άρχισε να σκαρφλώνει στη φασουλιά.

Εύκολο ήτουνε, γιατί τα κλαριά ήτουνε πυκνά και γερά, αλλά ανέβαινε, ανέβαινε και τελειωμό δεν είχε το παιδί. Ώρες σκαρφάλωνε και μόνο όταν λάλησε ο πρώτος πετεινός, ο μαύρος, μπόρεσε να διακρίνει τ' αστέρια μέσα από τα φυλλώματα κι έτσι κατάλαβε ότι πλησίαζε στην κορφή.

—Άϊντε, ένα κουράγιο ακόμα και φτάκαμε, είπε του εαυτού του. Θα δούμε αν είναι αλήθεια αυτά που λένε τα σοφά κιτάπια.

Σκαρφάλωσε το λοιπόν λίγο ακόμα και ξαφνικά, χωρίς προειδοποίηση, βρέθηκε να πατάει στις πλάκες της αυλής ενός παλατιού πελώριου, με πύργους και μιναρέδες που υψώνονταν σ' έναν πρασινογάλανο ουρανό, όπου ο ήλιος βρισκόταν εκεί που τον βλέπουμε το μεσημέρι.

—Μπα! μονολόγησε ο Γιάκωβος. Τι θάμα είναι πάλι τούτο! Μια στιγμή πριν ήτουνε νύχτα και τώρα είναι μέρα! Εκεί που πάταγα στα κλαριά της φασουλιάς τώρα πατάω σε πλάκες!

Κοίταξε γύρω του και είδε, κοντά σ' ένα πέτρινο σκαλιστό πηγάδι, να κάθεται μια όμορφη γυναίκα και να κεντάει. Όμως τούτη εδώ ήτουνε πελώρια! Θα 'λεγε κανείς ότι είχε το μπόι δυο αντρών που στέκονταν ο ένας πάνω στους ώμους του άλλου!

Εκείνη τη στιγμή η γιγάντισσα σήκωσε τα μάτια από το εργόχειρο και τον είδε.

—Μπα, τι βλέπω, έχουμε επισκέψεις; είπε με βροντερή φωνή. Ποιος είσαι ελδού σου και πώς βρέθηκες εδεπά;

—Είμαι ο Γιάκωβος, είπε ο Γιάκωβος μουδιασμένος. Κι ανέβηκα από τη φασουλιά...

—Από τη φασουλιά, ε; είπε η γυναίκα και γέλασε.

Ήτουνε μια πολύ όμορφη γυναίκα ομολογουμένως, αλλά τα χαρακτηριστικά της ήτουνε τραχιά και οι καμπύλες του κορμιού της, παρ' ότι εν αφθονία, έμοιαζαν σκληρές σαν πέτρα. Ο Γιάκωβος είχε εντυπωσιαστεί, γιατί τέτοιο πλάσμα δεν είχε αντικρίσει ποτέσ πριν.

—Έλα εδώ, μη φοβάσαι, του είπε η γιγάντισσα. Κάτσε δίπλα μου, πιες μια κούπα νερό, να ξεδιψάσεις και πες μου την ιστορία σου.

Υπάκουσε ο Γιάκωβος, ήπτε νερό, ξεδιψάσε και της διηγήθηκε την ιστορία του, από τη συνάντηση με τον καλόγερο μέχρι το σκαρφάλωμα στη μαγική φασουλιά, οι κορφές της οποίας ξεπρόβαλαν στην άλλη άκρη της αυλής.

Η τεράστια γυναίκα τον άκουγε μ' ένα ευγενικό χαμόγελο στην άκρη των χειλιών της κεντώντας το εργόχειρό της. Μάλλον θεωρούσε πως το παιδί, όπως όλα τα παιδιά, τα είχε σκαρώσει όλα αυτά στη φαντασία του.

—Όστε ανέβηκες από τη φασουλιά, είπε τέλος. Θα πρέπει να είσαι πολύ κουρασμένος και ίσως και να πεινάς κιόλας, ε;

Ο Γιάκωβος ντρεπόταν να ομολογήσει στην ευγενική γυναίκα ότι η πείνα ήτουνε σχεδόν μόνιμη κατάσταση εκεί απ' όπου ερχόταν. Αλλά ούτε την κούραση δεν τον άφηνε η περηφάνια του να ομολογήσει.

—Μπα, είπε. Δεν έχω ανάγκη εγώ. Ούτε κουράζομαι, ούτε πεινάω.

—Πείνασα όμως εγώ, ακούγοντάς σε να μου διηγείσαι τις περιπέτειές σου, είπε η γιγάντισσα και χτύπησε παλαμάκια.

Αμέσως δυο δούλες κατέφθασαν με χρυσούς δίσκους φορτωμένους με φαγιά και φρούτα που ο καημένος ο Γιάκωβος δεν είχε ξαναδεί στη ζωή του.

Αλλά και οι κοπέλες τον εντυπωσίασαν γιατί ήτουνε κι αυτές το ίδιο ψηλές με την κυρά τους και όμορφες, αν και με μια όψη πιο ήμερη και πιο καρτερική από εκείνης —που μάλλον ήτουνε φυσικό αφού εκείνες ήτουνε δούλες κι αυτή κυρά.

Έφαγαν λοιπόν οι δυο τους κι όπως έτρωγαν ο Γιάκωβος ζήτησε πληροφορίες για τον περίεργο αυτόν τόπο, όπου τόσο απροσδόκητα βρέθηκε.

—Αυτή η χώρα λέγεται Μαγκόνια, εξήγησε η οικοδέσποινά του. Και βρίσκεσαι στο σαράϊ του Χασάνμπεη, που διαφεντεύει όλον αυτόν τον τόπο, καθώς και μερικούς άλλους, με τη θέληση του παντοδύναμου Αλλάχ βεβαίως.

«Τούρκοι είναι λοιπόν» σκέφτηκε ο Γιάκωβος. «Αλλά τέτοιους Τούρκους γίγαντες δεν έχω ξαναματαδεί. Εκεί κάτω ούλοι τους είναι το ίδιο κοντοί με μας, τους ραγιαδες, μπορεί και πιο κοντοί».

—Και είσαστε ούλοι σας τόσο ψηλοί κι όμορφοι, σαν εσένα, κυρά; ρώτησε το παιδί με αφέλεια.

—Ούλοι μας, είπε αυτή γελώντας. Όστε με βρίσκεις όμορφη, ε;

—Πιο όμορφη δεν έχω ξαναματαδεί, κυρά! Νά, μα την Παναγία! είπε αυθόρμητα ο Γιάκωβος.

—Ποια είναι αυτή η Παναγία; απόρησε η γιγάντισσα. Καμιά μορφονιά από τα μέρη σου;

—Μορφονιά δεν τη λες, απάντησε με ειλικρίνεια το παιδί. Είναι όμως η μάνα του Θεού.

—Τι, έχει ο Αλλάχ μάνα;! αναφώνησε η οικοδέσποινα κατάπληκτη.

Ο Γιάκωβος ξεροκατάπτε. Κατάλαβε ότι είχε κάνει γκάφα.

—Όχι ο Αλλάχ, ο άλλος..., μουρμούρισε.

—Τι, υπάρχει κι άλλος;! Ξανα-απόρησε η γιγάντισσα.

—Έτσι λένε οι παπάδες, προσπάθησε να τα μπαλώσει ο Γιάκωβος.

—Οι παπάδες αυτή τη δουλειά έχουν, να μπερδεύουν τον κοσμάκη, είπε η γιγάντισσα και σηκώθηκε. Αυτοί τη δουλειά τους κι εμείς τη δικιά μας. Έλα τώρα να σε πάω να ξαποστάσεις, γιατί είμαι σίγουρη ότι είσαι κουρασμένος από το ταξίδι.

Οδήγησε λοιπόν τον Γιάκωβο στο εσωτερικό του μεγαλοπρεπέστατου και αχανούς σαραγιού και πιο συγκεκριμένα στον οντά της, ένα δωμάτιο ίσαμε μια εκκλησία και διακοσμημένο με απίστευτη πολυτέλεια.

Η οικοδέσποινα έβαλε το παιδί να πλαγιάσει στο ντιβάνι με τα μαλακά, μεταξένια μαξιλάρια και ξάπλωσε και η ίδια πλάϊ του, για συντροφιά, μέχρι να το πάρει ο ύπνος.

Τώρα το μυαλό του υποψιασμένου αναγνώστη μπορεί να κάνει περίεργες σκέψεις και συνειρμούς και δικαίως, γιατί όλοι ξέρουμε ότι η ανθρώπινη φύση, κανονική ή γιγάντια, είναι απρόβλεπτη κι ακόμα πιο απρόβλεπτη αυτή των γυναικών, το μυαλό των οποίων, όπως επίσης όλοι ξέρουμε, λειτουργεί μ' έναν πολύ περίεργο τρόπο. Και φαίνεται ότι η γιγάντισσα της ιστορίας μας δεν αποτελούσε εξαίρεση, διότι, ενώ ίσως η αρχική της πρόθεση ήτουνε να βάλει πράγματι το παιδί για ύπνο, καθ' οδόν σαν κάτι να άλλαξε και η συμπεριφορά της πήρε διαφορετική τροπή. Μια τροπή που σίγουρα θα καταδίκασαν μετά βδελυγμίας οι γηραλέοι κι ευσεβείς επίτροποι της εκκλησίας του Αγίου Χαραλάμπους, στην οποία υπαγόταν το κτήμα της μάνας του Γιάκωβου.

Ο Γιάκωβος όμως είχε μαύρα μεσάνυχτα απ' αυτά τα πράγματα (εδώ είχαν οι μεγάλοι, που πίστευαν πως τα παιδιά τα στέλνει ο Θεός), αλλά φιλομαθής και φιλοπερίεργος όπως ήτουνε, και υπό τη σοφή καθοδήγηση της γιγάντισσας, σύντομα μπήκε στο νόημα και μάλιστα με τέτοιο ενθουσιασμό ώστε ξέχασε και την κούραση και το ξάφνιασμά του κι όλα, συγκεντρωμένος στους ανοιχτούς ορίζοντες της μάθησης που ανοίγονταν μπροστά του, μεταφορικά και κυριολεκτικά.

Τόσο δε ενθουσιάστηκε η οικοδέσποινα από τον υπέρμετρο ζήλο του ώστε στο τέλος ανέκραξε:

—Μωρ' τ' είσαι συ, κουζούμ;!!! Ο Αλλάχ σ' έστειλε να φωτίσεις την άχαρη ύπαρξή μου!

—Γιατί άχαρη, κυρά; απόρησε το παιδί. Τι σου λείπει; Μέσα στα πλούτια και τα χρυσάφια ζεις κι ότι πεθυμήσει η ψυχή σου το έχεις.

—Αχ, τζάνουμ! είπε η γυναίκα. Μεγάλη κουβέντα ξεστόμισες. Γιατί καλά είναι τα πλούτια, τα λούσα και τα μεγαλεία, όμως η ψυχή της γυναίκας έχει ανάγκη κι από άλλα πράγματα, που δεν αγοράζονται. Κι όταν δεν τα έχεις... φασκελοκουκούλωτα.

—Μα τι δεν έχεις, κυρά; ξανα-απόρησε ο Γιάκωβος, που δεν μπορούσε να καταλάβει πώς κάποιος που ζούσε σε τέτοια χλιδή μπορεί να μην είναι ευχαριστημένος.

—Τι δεν έχω; είπε μελαγχολικά η γυναίκα. Από πού ν' αρχίσω κι από πού να τελειώσω;... Το χάδι μου λείπει, ο καλός ο λόγος, η τρυφεράδα, η αγάπη... Κάποτε όλα αυτά μου τα 'δινε ο άντρας μου, χρόνια και χρόνια πριν, όμως τώρα με βαρέθηκε πια και δεν νοιάζεται. Μόνο για γλέντι και πιοτί, αργιλέδες, φαί και ύπνο ενδιαφέρεται. Εμένα μ' έχει τέλεια παραμελημένη. Νιώθω σαν αυτήν εκεί την κότα που βλέπεις μέσα στο χρυσό κλουβί.

Και τότες μόνο πρόσεξε ο Γιάκωβος, σε μια γωνιά του οντά, μια πουλάδα που καθόταν ήσυχα-ήσυχα μέσα σ' ένα ολόχρυσο κλουβί. Παραξενεύτηκε, γιατί είχε δει καρδερίνες, καναρίνια κι άλλα ωδικά πτηνά σε κλουβιά, ποτές όμως μια κοινή κότα.

—Κότα σε κλουβί! θαύμασε. Μα πώς; Κελαηδάει;

Η γιγάντισσα γέλασε.

—Όχι, είπε. Κάνει κάτι πολύ πιο σημαντικό.

Σηκώθηκε, πήγε κοντά στο κλουβί, άνοιξε την πόρτα, ανασήκωσε την κλώσα και πήρε από κάτω της τρία μεγάλα χρυσά αυγά και τα έδειξε στο έκθαμβο παιδί.

—Χρυσά αυγά, είπε. Κάθε μέρα γεννάει, πότε τρία, πότε τέσσερα, καμιά φορά και πέντε χρυσά αυγά. Δεν υπάρχει άλλη τέτοια κότα σ' ολόκληρο το βιλαέτι.

—Και τρώγονται; ρώτησε με αφέλεια το παιδί.

—Όχι, απάντησε η γυναίκα γελώντας. Είναι από συμπαγές χρυσάφι. Σ' αυτά οφείλουμε όλα τούτα τα πλούτια που βλέπεις γύρω σου.

—Κι όταν η κότα πεθάνει; ρώτησε ο Γιάκωβος. Θα γένετε φτωχοί, σαν εμάς;

Η γιγάντισσα γέλασε πάλι.

—Μέχρι να πεθάνει η κότα θα έχουμε μαζώξει τόσο χρυσάφι που θα φτάσει να περάσουμε πλουσιοπάροχα όχι για μια, αλλά για δέκα ζωές, είπε.

Ο Γιάκωβος έπεσε σε σκέψεις.

—Όμως, κυρά, νά που μ' όλα αυτά τα πλούτια σου, εσύ δεν είσαι ευτυχισμένη, είπε τέλος.

—Δεν ήμανε μέχρι που σ' έστειλε ο Αλλάχ σε μένα, είπε η γυναίκα κι αγκάλιασε το παιδί τρυφερά. Τώρα μου φαίνεται πως όλα αυτά θ' αλλάξουν.

Και πράγματι, ακόμα και σε μας, που δεν γνωρίζουμε τα ντέρτια και τους καημούς της γιγάντισσας, έτσι δείχναν τα πράγματα, ότι θα άλλαζαν δηλαδή, όχι μόνο για την παραμελημένη κυρά του σαραγιού της φασουλιάς, αλλά για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, προς το σαφώς καλύτερο —αν και διατηρούμε κάποιες επιφυλάξεις κατά πόσο το καλύτερο ήτουνε και το πλέον ηθικό.

Όμως όσα ξέρει ο νοικοκύρης δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος, οπότεν εμάς τι λόγος μας πέφτει; Για παράδειγμα, αν στον δικό μας πολιτισμένο κόσμο παραμελημένη συμβία παρουσίαζε στον αδιάφορο συμβίο της υποψία έστω παρασπονδίας, ενσαρκωμένης στο πρόσωπο ευειδούς τεχνού, έστω και προεφηβικής ηλικίας, θα είχαμε ντράβαλα και δράματα. Εδώ όμως, τούτοι οι γιγαντάνθρωποι φαίνεται πως σκέφτονταν και πορεύονταν διαφορετικά. Καθόσον όταν το ίδιο εκείνο βράδυ η γιγάντισσα παρουσίασε έναν εξαντλημένο Γιάκωβο στον κύριο και αυθέντη της, αυτός του έριξε μια αδιάφορη ματιά μέσα από τους καπνούς του αργιλέ του και ρώτησε βαριεστημένα:

—Τι 'ναι τούτο εδώ το σαμιαμίδι πάλι, ορή Αϊσές;

—Τούτος είναι ο Γιάκωβος, απάντησε η Αϊσέ. Είναι ο καινούργιος μου υπερέτης. Και μην τον βλέπεις έτσι μπασμένο... είναι μικρός αλλά θαυματουργός.

—Είναι κοντός, είπε με στόμφο ο Χασάνμπεης ρουφώντας το τσιμπούκι του και πασπατεύοντας μια χορεύτρια που είχε πρόχειρη εκεί δίπλα. Κι εγώ, όπως ούλοι ξέρουμε, τους κοντούς δεν τους 'μπιστεύομαι.

—Δεν είναι κοντός, ο άμοιρος, υπερασπίστηκε η κυρά τον Γιάκωβο. Παιδί είναι ακόμα. Όπου να 'ναι θα ρίξει μπόϊ.

—Εσύ ξέρεις, είπε βαριεστημένα ο γίγαντας και κατεβάζοντας μια κούπα κρασί χτύπησε παλαμάκια να παίξει η ορχήστρα και να χορέψουν τα γιγάντια χανούμια του παραδείσου που τον περιστοίχιζαν ξαπλωμένα νωχελικά στα μεγάλα, αφράτα μαξιλάρια.

Έτσι πέρασαν μερικές μέρες ωραία και καλά κι ο Γιάκωβος ευχαριστήθηκε φαγητό και ξάπλα κι όλα τα αποδέλοιπα ώσπου στο τέλος μπούχτισε απ' όλα κι άρχισε να νοσταλγεί το σπίτι του, τη μάνα του και τ' αδέρφια του. Γιατί και η κακομοιριά ασθένεια είναι κι αν την κολλήσεις νωρίς, πάει, δεν σ' αφήνει ποτές.

—Λέω να παγαίνω σιγά-σιγά, είπε ένα βράδυ στην κυρά του, που τη βρήκε μπόσικη και σε καλή διάθεση. Για επίσκεψη ήρθα κι αυτή γίνηκε Αρμένικη. Ντροπή!

—Τι είναι η Αρμένικη; απόρησε η Αϊσέ.

—Όταν πάνε βίζιτα οι Αρμένηδες ξεχνάνε να φύγουν, κι έτσι τους κάναμε παροιμία, εξήγησε ο Γιάκωβος.

—Και οι Αρμένηδες τι είναι; ξαναρώτησε η γιγάντισσα.

—Ανθρώποι σαν εμένα, εξήγησε ο Γιάκωβος. Μόνο που έχουν μεγάλους μύτους και μιλάνε περίεργα.

—Και τι, πεθύμησες τους Αρμένηδες; ρώτησε η Αϊσέ συνοφρυωμένη.

—Όχι, τη μάνα μου και τ' αδέρφια μου πεθύμησα, είπε το παιδί.

—Μπα, τι να τους κάνεις αυτούς; τον πρόγkηξε η Αϊσέ. Έχεις εμένα, δεν σου φτάνω;

—Μου φτάνεις και μου περσεύεις, κυρά («Κυριολεκτικά μου περσεύεις» σκέφτηκε από μέσα του ο Γιάκωβος, αλλά δεν το είπε). Αλλά να...

—Τίποτις. Μην ακούω βλακείες, τον αποπήρε η γιγάντισσα. Και στο κάτω-κάτω πώς θα πας από κει που ήρθες;

—Απ' τη φασουλιά, είπε το παιδί.

Η γιγάντισσα γέλασε.

—Α, μα η φασουλιά δεν φανερώνεται παρά μια φορά στους τρεις μήνους, είπε. Όταν έχουμε στον ουρανό δυο φεγγάρια. Μετά χάνεται πάλι.

—Δυο φεγγάρια! θαύμασε ο Γιάκωβος, που, είπαμε, του άρεσαν τα μυστήρια της Φύσης. Πώς γένηται αυτό;

—Γιατί εσείς εκεί κάτω πόσα φεγγάρια έχετε; ρώτησε η γιγάντισσα μ' ένα χασμουρητό, γιατί βαριόταν τις επιστημονικές κουβέντες.

—Ένα, είπε ο Γιάκωβος. Κι άλλοτε το βλέπουμε μισό, άλλοτε σαν δρεπάνι κι άλλοτε ολόκληρο. Όλο κι αλλάζει και κανείς δεν ξέρει γιατί.

Αλλά η Αϊσέ είχε πια αποκοιμηθεί και το παιδί μιλούσε μόνάχο του.

Και πέρασαν οι μέρες, οι βδομάδες και οι μήνες και ήρθε επιτέλους η νύχτα που στον ουρανό ανέβηκαν τα δυο φεγγάρια. Με το που τα είδε ο Γιάκωβος είπε στην κυρά του.

—Τώρα που ανέβηκαν τα δυο φεγγάρια θα εμφανίστηκε και η φασουλιά, ε, κυρά;

Η γιγάντισσα είχε ξεχάσει την προηγούμενη κουβέντα τους.

—Και τι μ' αυτό; είπε αδιάφορα.

—Ε, λέω να παγαίνω σιγά-σιγά κι εγώ, είπε δειλά το παιδί.

—Μπα, καλά είσαι εδώ, απάντησε η γιγάντισσα. Κάτσε ώσπου να σε βαρεθώ για τα καλά και μετά βλέπουμε.

—Και πότε λες να με βαρεθείς, κυρά; ρώτησε με αγωνία ο Γιάκωβος.

—Ξέρω κι εγώ;... Μπορεί κι αύριο... Μπορεί μεθαύριο... σ' ένα μήνα... σ' ένα χρόνο... μπορεί και ποτέ. Άϊντε, άσε τη γκρίνια τώρα και λούφαξε. Δεν σε γλέπω από τη νύστα απόψε. Θα 'ναι αυτό το κόκκινο κρασί που ήπια με το φαγητό... Το παράκανα και μου 'κανε το κεφάλι κουδούνι.

Και μ' αυτά τα λόγια η κυρά Αϊσέ έκλεισε τα μάτια της κι αμέσως αποκοιμήθηκε.

Τώρα ο Γιάκωβος, όσο αφελής κι αν ήτουνε, κατάλαβε πως ο λόγος και οι υποσχέσεις της γιγάντιας κυράς του δεν ήτουνε για εμπιστοσύνη.

«Αυτή δεν πρόκειται να μ' αφήκει να φύγω ποτέ» σκέφτηκε. «Πρέπει να το σκάσω απόψε κιόλας, γιατί ποιος ξέρει πότε θα έχω ξανά την ευκαιρία».

Άφησε να περάσει λίγη ώρα κι όταν βεβαιώθηκε από το φοβερό ροχαλητό της ότι η γιγάντισσα είχε ξεραθεί για τα καλά. Σηκώθηκε προσεκτικά, ντύθηκε και νυχοποδητί κατευθύνθηκε προς την πόρτα που έβγαζε στην αυλή. Ξαφνικά το μάτι του έπεσε στο χρυσό κλουβί με την πουλάδα που έκανε τα χρυσά αυγά κι αμέσως το μυαλό του πήρε στροφές.

«Να κλέψω την κότα, να την πάω στη μάνα μου και δεν πρόκειται ποτέ πια να μας λείψει τίποτις» σκέφτηκε.

Άνοιξε το κλουβί, πήρε την κότα, αυτή μισοκοιμισμένη δεν έφερε αντίσταση κι έτσι ο Γιάκωβος βγήκε στην αυλή, έτρεξε προς το μέρος της φασουλιάς κι άρχισε να κατεβαίνει προσεκτικά κλαρί με κλαρί.

Όμως, το κρασί μπορεί ν' αποκοιμίζει τον άνθρωπο —και τον γίγαντα, όπως αποδείχτηκε— αλλά έχει κι άλλες συνέπειες. Οπότε η Αϊσέ ξύπνησε ξαφνικά να πάει προς νερού της. Κάνει έτσι και βλέπει το κρεβάτι άδειο. Κι όπως από την ανοιχτή πόρτα της αυλής έμπαινε ένα δροσερό αεράκι ξύπνησε εντελώς. Και κατάλαβε.

—Α, το άθλιο ζαγάρι! αναφώνησε. Το 'σκασει!

Πετάγεται πάνω, σκοντάφτει πάνω στο χρυσό κλουβί... το βλέπει άδειο!

—Πανάθεμά σε, κιοπόγλου κιοπέκ! ούρλιαξε. Θα σε πιάκω και θα σε σουβλίσω, μάρτυράς μου ο Αλλάχ!

Τρέχει στην αυλή, φτάνει στη φασουλιά... βλέπει τον Γιάκωβο που κατέβαινε, αμολιέται ξωπίσω του φωνάζοντας κατάρες και φοβέρες... Όμως... Τα πάνω κλαριά της φασουλιάς ήτουνε λεπτά και δεν σήκωναν το βάρος της γιγάντισσας. Ακούγεται λοιπόν ένα φοβερό «κράαακ!» κ ένα ουρλιαχτό τρόμου και η γιγάντια Αϊσέ γκρεμίστηκε από κλαρί σε κλαρί, ώσπου πήγε να φουρκιστεί σ' ένα μυτερό σαν πάσσαλο κι έμεινε στον τόπο.

Τώρα αν ο Γιάκωβος ανακουφίστηκε ή στεναχωρέθηκε δεν το ξέρουμε, όμως συνέχισε να κατεβαίνει κλαρί με κλαρί, με την κότα υπό μάλης, και κατέβαινε όλη τη νύχτα ώσπου κάποτε, το πρωί, έφτασε στο έδαφος και το σπίτι του, που τόσο του είχε λείψει.

Να τον δει η μάνα του, που ίσα που είχε ξυπνήσει κι ετοιμαζόταν να πάει στα ζα, πάτησε τις τσιρίδες.

—Πού ήσανε, μπρε παρλιακό, κακοχρονονάχεις, που μ' άφηκες να παιδεύομαι μονάχη μου κι εσύ γκιζερνούσες από 'δώ κι από κει; του φώναξε.

—Πάνω στη φασουλιά, μάνα, στο σαράϊ του γίγαντα, απάντησε ο Γιάκωβος δίνοντάς της την κότα. Μόνο που πρέπει να την κόψουμε μην κατέβει να με κυνηγήσει κανείς όπου έφυγα σκαστός.

—Να κόψουμε τη φασουλιά που μας ταΐζει, αχρόνιαγο; φώναξε η Χαρίκλεια. Τι άλλο θ' ακούσω, Θε μου!

Κείνη τη στιγμή, ακούγοντας τη φασαρία, βγήκε κι ο δερβίσης από το σπίτι, όπου φαίνεται ότι του καλάρωσε και είχε αράξει, είδε τον Γιάκωβο και κατάλαβε.

—Τι είδες εκεί πάνω, τζάνουμ; Τι έχει; τον ρώτησε με επισημονικό ενδιαφέρον.

—Ένα τεράστιο σαράϊ, πλούσιο, ούλο χρυσά κι ασήμια και μετάξια, όπου μένουν γίγαντες, απάντησε ο Γιάκωβος. Αν με

κυνηγήσουν και κατέβουν από τη φασουλιά, που τους έκλεψα την κότα, χαθήκαμε. Πρέπει να την κόψουμε.

—Κρίμα, είπε ο δερβίσης. Αλλά τι να κάνουμε; Αφού δεν γένεται αλλιώς...

Έτσι, μ' ένα τσεκούρι ο καθένας, πιάκανε να πελεκάνε το τεράστιο δέντρο ώσπου, κατά το ηλιοβασίλεμα, ήρθε και γκρεμίστηκε όλο κάτω.

Το ίδιο βράδυ η χήρα Χαρίκλεια μαγείρεψε την κότα που της έφερε ο κανακάρης της βραστή, πριν προλάβει εκείνος να της εξηγήσει πόσο πολύτιμο ήτανε αυτό το πουλερικό που δεν το 'πιανε το μάτι σου. Από το περιστατικό αυτό βγήκε και το ρητό του σοφού λαού μας «Δεν σφάζεις την κότα που γεννάει χρυσά αυγά».

Κι έτσι η οικογένεια του Γιάκωβου, αυγατισμένη με τον μουσαφίρη δερβίση, που δεν έλεγε να ξεκουνήσει από κει —προς μεγάλη χαρά της χήρας που είχε έναν άνθρωπο να λέει δυο κουβέντες μαζί, που λέει ο λόγος— επέστρεψε στη προ της φασουλιάς ρουτίνα της κακομοιριάς και της ανέχειας, γιατί είναι γραφτό για μερικούς ανθρώπους να μη φτουράνε να ορθοποδίσουν μακάρι και να τους τύχαιναν όλα τα μαγικά κι όλα τα θαύματα του κόσμου ετούτου.

Όσο κι αν έψαξε μετά ο Γιάκωβος —μέχρι στο Όρος πήγε να βρει τον πονηρό καλόγερο (και δεν τον βρήκε)— άλλα μαγικά φασούλια δεν κατάφερε να ξαναματαβρεί. Κι όταν έλεγε αργότερα, σαν γέρασε, την ιστορία με την κότα που έκανε τα χρυσά αυγά στον καφενέ, οι άλλοι ένα γύρο κουνούσαν το κεφάλι τους και χαμογέλαγαν με κατανόηση. Ο καημένος ο Γιάκωβος από πάντα ήτανε λίγο ζαβός. Καλός άνθρωπος και καλός φίλος, αλλά, δυστυχώς, αγγελοχρυσμένος.

Ούτε και παντρεύτηκε ποτέ του ο Γιάκωβος. Βλέπεις, δεν ξέχασε ποτέ την υπέροχη γιγάντισσα Αϊσέ, θιος σχωρέστην, και πια από τις εδώ τις πατσούρες, τις χωριάτες, θα μπορούσε ποτέ να συγκριθεί μαζί της.

Επίσης δεν έβαλε ποτέ ξανά, όσο ζούσε, στο στόμα του φασούλια. Και τη φασουλάδα, που η αλήθεια είναι ότι πάντα του άρεσε, τη στερήθηκε.

Τα Δυο Αδέρφια και η Πονόψυχη Μανιά
Η Αληθινή Ιστορία του Χάνσελ και της Γκρέτελ

Μια από τις σκοτεινότερες ιστορίες των αδελφών Grimm, που πρωτοδημοσιεύτηκε στη συλλογή παραμυθιών υπό τον τίτλο «Kinder und Hausmarchen» στα 1812, στην οποία εμπεριέχεται το στοιχείο του κανιβαλισμού, διαστροφή αποδεκτή από την σεμνότυφον τευτονικήν κοινωνίαν, η οποία θα φρικιάζε εάν αντ' αυτής παρετίθετο το εντελώς απαράδεκτον στοιχείον της σεξουαλικής δραστηριότητος, η οποία διαπλέει εις την πραγματικότητα το εν λόγω περιστατικόν, πόσο δε μάλλον όταν αύτη εμπεριέχει το αδιάσειστον στοιχείον της αιμομιξίας και δη μεταξύ ανηλίκων, πρώτου βαθμού συγγενείας ατόμων.

Βεβαίως και η ιστορία αυτή, καθώς και πλήθος άλλων, όπως ήδη αποδείξαμε, αποτελεί κλειψίτυπον έργον την καταγωγήν του αντλουμένην εκ της ηλιολούστου και χαρωπής πατρίδος μας, αντί των ομιχλωδών και σκιερών δασών της βορείου Ευρωπαϊκής επικρατείας. Πώς θα ήτο δυνατόν λοιπόν εις τον χαρίεντα ετούτον τόπον να γεννηθεί θρύλος τοσούτον φρικιαστικός;

Τι με κάμνει όμως να επιμένωμεν μετά τοσαύτης βεβαιότητος δια την ελληνικήν πατρότητα της τυπικά γερμανικής, εκ πρώτης όψεως, αυτής ιστορίας;

Το έναυσμα μας εδόθη περί τα μέσα της δεκαετίας του '70, ότε ελάβαμεν ανέκδοτον μελέτην του αιμνήστου λαογράφου Παντελή Ζαρατσούλια, εκ Ραψάνης Λαρίσης, όστις εις συνοδευτικόν του σημείωμα μας επισήμανεν ότι ήκουσεν αυτηκόως και αυτοπροσώπως την εν λόγω διήγησιν παρά σεβασμίου γέροντος υπερογδογητακοντούτιδος εις το χωρίον Νιμπεγλέρ της Θεσσαλίας. Ο γέρων ούτος, το όνομα του οποίου, δι' ευνοήτους λόγους δέον όπως κρατηθεί μυστικόν, ήτο κατευθείαν απόγονος των

πρωταγωνιστών του δράματος και ως εκ τούτου η μαρτυρία του έχει ιδιαίτερον βαρύτητα.

Με το επιστημονικόν μας ενδιαφέρον ευλόγως κεντρισθέν διεξήγαμεν και οι ίδιοι ενδελεχήν έρευναν η οποία πανηγυρικώς απέδειξεν την αυθεντικότηταν του εν λόγω ντοκουμέντου καθώς και του αληθούς της διηγήσεως.

Αποδίδομεν λοιπόν τον θησαυρόν τούτον της αγνώστου λαϊκής μας παραδόσεως εις το νοήμον και φιλομαθές κοινόν επιστώντες την προσοχήν των ευαισθήτων περί την ηθικήν αναγνωστών καθ' όσον η διήγησις βρίθει λεπτομερειών που ίσως σκανδαλίσουν την χριστιανικήν των αισθητικήν.

Οφείλω ωστόσο να υπογραμμίσω ότι τα περιγραφόμενα γεγονότα λαμβάνουν χώραν εις μίαν εποχήν όπου εις την τουρκοκρατουμένην Ελληνικήν επαρχίαν επικρατούσε μία χαρακτηριστική, αν και υποκριτικώς συγκεκαλυμμένη, έκλυσις των χρηστών ηθών. Κατεβλήθησαν εν τούτοις προσπάθειαι εξομαλύνσεως διαφόρων επιμάχων σημείων τα οποία εις την αυθεντικήν διήγησιν του εκ Νιμπεγλέρ ιστορητού έχουν αποδοθεί με σκανδαλιστικήν ελευθεροστομίαν και ανατριχιαστικάς λεπτομερείας.

Βρισκόμαστε στα μέσα του 18ου αιώνα, όταν η Ελλάδα στέναζε κάτω από τον Οθωμανικό ζυγό και που η ζωή για τους ραγιάδες υπηκόους της Υψηλής Πύλης ήταν δύσκολη και προβληματική.

Μέσα στα απάτητα δάση της περιοχής του Πολυδενδρίου της Θεσσαλίας, που περιήλθαν αργότερα στην βασιλική οικογένεια της ελεύθερης πατρίδας, ζούσε σε μια μίζερη καλύβα ένας ξυλοκόπος ονόματι μαστρο-Κώτσος, ο επιλεγόμενος και Πελεκούδας, με τη γυναίκα του τη Μαριγούλα και τα επτά παιδιά τους. Ο μαστρο-Κώτσος έκοβε ξύλα στο δάσος και τα πουλούσε στους εμπόρους των γύρω χωριών και παρ' ότι ήταν και δουλευτής και φιλότιμος Χριστιανός, πολύ δύσκολα τα 'φερνε βόλτα, γιατί σε τέτοιους χαλεπούς καιρούς δεν είναι και τόσο εύκολο να θρέψεις τόσα στόματα.

Θα μου πεις επτά παιδιά τι τα 'θελε ο άχαρος; Δεν ήξερε ότι όλα αυτά θέλουν να φάνε; Ήξερε, πώς δεν ήξερε, αλλά αφού του τα 'στελνε ο Θεός τι να 'καμε; Μπορείς να τα βάλεις με την Ανωτέρα Δύναμη; Δεν μπορείς. Θα μου πεις επίσης γιατί δεν έκανε κράτει; Μα ήξερε ο αμαθής χωριάτης πώς γίνονται τα παιδιά; Αλλά και να 'ξερε, πάλι εύκολο το 'χεις να κρατηθεί. Καθόσον η κυρά του, η Μαριγούλα, εκτός του ότι ήτανε μπουκιά και συχώριο –για την τότε χωριάτικη αισθητική– είχε κι ένα ταμπεραμέντο διαολεμένο, σε αντίθεση με τις γυναίκες της εποχής και της κοινωνικής της τάξης, που απλά «υπέμεναν» τις ορέξεις του αφέντη τους. Τούτη εδώ ήτανε φωτιά και λάβρα! Και να 'θελε, που λέει ο λόγος, ο μαστρο-Κώτσος να κρατηθεί δεν τον άφηγε ο πειρασμός του Τρισκατάρατου.

Τώρα, όλοι μας αντιλαμβανόμαστε πως υπάρχει το στερεότυπο της γονικής αγάπης και στοργής, της μυθοπλασίας δηλαδή σύμφωνα με την οποία η πρώτη και τελευταία έγνοια ενού πατέρα και μιας μάνας είναι για τα παιδιά τους. Μπορεί να είναι κι έτσι –σε μερικές περιπτώσεις. Σε κείνες που οι άνθρωποι δεν λειτουργούν μόνο με το ένστικτο της επιβίωσης, όπως τα ζώα, αλλά και συναισθηματικά και διανοητικά. Για να λειτουργήσει όμως κανείς έτσι προαπαιτείται μια στοιχειώδης παιδεία και καλλιέργεια (και δεν αναφέρομαι φυσικά στο σχολείο), χαρακτηριστικά που δεν θα περίμενε βέβαια κανείς να συναντήσει σε άξεστους ξυλοκόπους που ζουν μακριά από την κοινωνία των ανθρώπων, στη μέση του πουθενά, και που αντιμετωπίζουν επιπλέον τον βραχνά της καθημερινής επιβίωσης.

Έτσι συνέβαινε και για το ζεύγος Πελεκούδα της ιστορίας μας, τον μαστρο-Κώτσο και την κυρα-Μαριγούλα. Τα κουτσούβελα ήτουνε για κείνους βάρος και τιμωρία, που τους έστειλε ο Θεός για τις αμαρτίες τους –και αυτές της σαρκός, στις οποίες αναφερθήκαμε ήδη διεξοδικά, και σε όποιες άλλες τους βρουν ενδεχομένως οι παπάδες. Οπότεν το μόνο που τους έκοφτε ήτουνε πώς να τα ξεφορτωθούν.

Και για μεν τα πέντε μικρότερα ήτουνε σχετικά εύκολο. Δυο τα δώκανε σε μοναστήρι, να τα κάμουν, όταν μεγάλωναν λίγο, υπηρέτες ή παπάδες, αναλόγως πού υπήρχε μεγαλύτερη χρεία, ένα το έδωκαν του τοπικού Πασά, να το κάμει Γενίτσαρο και τ' άλλα δυο τα πούλησαν –όχι για τίποτις πολλούς παράδες, μη φανταστείς– σε κάτι πλούσιους στη Λάρσα, που ήτουνε άτεκνοι και το 'φερναν βαρέως. Τους έμειναν όμως αμανάτι τα δυο μεγάλα, ένα παιδί, ονόματι Χρύσανθο, και μια τσούπρα, μετά συγχωρήσεως, ονόματι Γρηγορία. Τούτα εδώ τύγχαναν, δυστυχώς, πολύ ηλικιωμένα –δεκαπέντε και δεκάξι χρονών αντιστοίχως– και δεν τα 'θελε κανείς, γιατί άλλο να μεγαλώνεις ξένα παιδιά σαν δικά σου από μικρά, που δεν καταλαβαίνουν, οπότε τους φτιάχνεις το μυαλό κατά πως το θες και σε βολεύει, κι άλλο να τα 'χεις έτοιμα, με τον δικό τους χαρακτήρα διαμορφωμένο, οπότεν μπορεί να σου βγουν καλά ή σκάρτα, αλλά πάντως όχι ποτέ σύμφωνα μ' αυτό που σου χρειάζεται εσένα.

Καλά παιδιά ήτουνε τα έρμα, δεν λέω, αλλά για τους χωριάτες, που μετράνε στόματα που θέλουν φαί, ειδικά σε δύσκο-

λους καιρούς, αυτά είναι βάρος. Και ναι μεν κάτω στον κάμπο, στα χωράφια, που χρειάζονται πάντα χέρια να δουλέψουν –και μάλιστα τζάμπα– κάπως βολεύεται το πράγμα, όμως εδώ πάνω, στα δάση και στις ερημιές, τι εργασία να σου προσφέρουν τα άχαρα; Άντε, να μαζώξει τίποτις χόρτα για φαγητό το σερνικό και να δουλέψει το φροκάλι στο σπίτι το θήλεο. Τζάμπα το φαί κι ο ρουχισμός δηλαδή, γιατί αν δεν δουλέψει τσάπα και δρεπάνι προκοπή δεν γένηται. Γένηται;

—Τι θα γένει, ορή γυναίκα; μουρμούρισε ένα βράδυ που πέφταν για ύπνο, η οικογένεια στρωματσάδα μπροστά στο παραγώνι. Πώς θα τα ξεφορτωθούμε αυτά τα άχρηστα που μας απόμειναν αμανάτι;

—Ξέρω κι εγώ, άντρα μου; απαντούσε η γυναίκα. Και δεν είναι μόνο το φαί... Μας μποδάνε και μας να κάνουμε τα δικά μας με την ησυχία μας, να το ‘φχαριστηθούμε.

—Εσένα πια εκεί το μυαλό σου! γέλασε ο άντρας και την πασπάτευε ευχαριστημένος που του ‘τυχε, μέσα σ’ όλα τα δεινά, και τούτο εδώ το λαχείο.

—Εμ πού αλλού να το ‘χω, άντρα μου, στο κέντημα για στο πλέξιμο; γουργούριζε σαν κάργια η γυναίκα συνοδεύοντας τα λόγια της και με κινήσεις που η σεμνοτυφία δεν μας επιτρέπει να περιγράψουμε.

Τώρα είπαμε... στα χωριά και στην ύπαιθρο, όπως καληώρα, οι οικογένειες κοιμόνταν στρωματσάδα στη σειρά. Και οι χαμοκέλες και τα καλύβια δεν ήτουνε τίποτις αχανή παλάτια. Οπότεν, ότι γενόταν κι ότι λεγόταν το έβλεπαν και τ’ άκουγαν όλοι κι όποιος καταλάβαινε κατάλαβε. Σε τούτη εδώ λοιπόν την περίπτωση τα παιδιά είχαν μεγαλώσει κι ότι απορίες κι αν είχαν τόσο το παράδειγμα των μεγάλων όσο και οι ορμόνες τους, που είχαν αρχίσει να χορεύουν τσάμικο, αναλάμβαναν να τις ξεδιαλύνουν. Και βέβαια, τα παιδιά, όπως οι μαϊμούδες, είναι ζώα μιμητικά και περιπλέον δεν σκοτίζονται για όσα οι μεγάλοι χαρακτηρίζουν σωστό και λάθος. Το μυαλό τους δουλεύει με τρόπο απλό. Σου λέει... αφού το κάνουν οι μεγάλοι παναπεί ότι είναι σωστό, οπότεν για να το κάνουμε κι εμείς, να δούμε... Κι αν τώρα τυχαίνει αυτό να τους αρέσει από πάνω, άντε μετά να τους εξηγήσεις ότι δεν είναι πρέπον κι ότι τους περιμένει το πυρ το

εξώτερον –στην άλλη ζωή. Αλλά για την άλλη ζωή ποιος σκοτίστηκε; Ούτε καν οι παπάδες που τη διαφημίζουν. Σε τούτη εδώ είναι το ζητούμενο να περνάς καλά.

Κι έτσι τα δυο αδέρφια, ο Χρυσάνθος και η Γρηγορία, κατά τα πρότυπα που τους δίνονταν, πέρασαν κι αυτά καλά, κάτι που τα έφερε αναπόφευκτα πιο κοντά, σε σημείο που να νοιάζονται ανυποκρίτως το ένα για το άλλο. Τώρα αν αυτό είναι επιλήψιμο ως έρθουν οι ειδικοί να μας το ξεδιαλύνουν, εμείς, όπως και τα ίδια άλλωστε, αλλιώς το βλέπουμε.

Να πούμε μόνο εδώ ότι τέτοια φαινόμενα και καταστάσεις δεν σπάνιζαν καθόλου στις τάξεις των άξεστων χωρικών και τότε και τώρα και πάντα. Και δεν πάει να λέγαν οι σοφολογιότατοι και δεν πάει να φοβέριζαν με το πυρ της κολάσεως οι παπάδες. Πίσω από τις κλειστές πόρτες και τα παράθυρα οι άνθρωποι πορεύονται κατά πως νομίζουν και τους συμφέρει και δεν σκοτίζονται για λεπτομέρειες που απασχολούν τους χασομέρηδες των πόλεων και των μοναστηριών. Αρκεί βεβαίως να μην υπάρχουν ενοχλητικές συνέπειες. Άλλως, όπως λέει και η σοφή παροιμία: 'Όσα ξέρει ο νοικοκύρης δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος.

Οπότε κι εμάς λόγος δεν μας πέφτει να κρίνουμε τα καλώς ή τα κακώς έχοντα κι απλώς επιτελούμε το επιστημονικό μας λειτουργήμα παραθέτοντας τα γεγονότα ως έχουν κι όχι όπως θα θέλαμε να έχουν.

Οι μεγάλοι τώρα έχουν ένα ελάττωμα (πολλά δηλαδή, αλλά προσωράς εμάς αυτό το ένα μας ενδιαφέρει). Πιστεύουν ότι αν πουν κάτι χαμηλόφωνα και με μισόλογα τα παιδιά, που τρώνε σανό, δεν θα το καταλάβουν. Ειδικά όταν υποτίθεται πως κοιμούνται. Δεν θυμούνται βλέπεις οι μεγάλοι πώς τότε που ήτουνε οι ίδιοι πιτσιρίκια έπιαναν τα πάντα με κεραίες που τύφλα να 'χει ο πιο δυνατός ασύρματος.

Έτσι, κείνο το βράδυ, μετά την αναπόφευκτη παράσταση στα σκοτεινά, ο μαστρο-Κώτσος και η κυρα-Μαριγούλα πιάκαν και πάλι το μπίρι-μπίρι για το επίμαχο πρόβλημα, πώς θ' απαλλαγούν δηλαδή από τα ανεπιθύμητα δυο στόματα που τους είχαν απομείνει.

Εξέτασαν διάφορες εκδοχές και στο τέλος ο Κώτσος κατέβασε τη φαεινή ιδέα.

—Πώς δεν το σκέφτηκα πιο πριν; είπε. Αυτό είναι! Αύριο να τα πάρουμε μαζί μας στο δάσος, βαθιά, δήθεν για να μαζώξουν χόρτα, μανιτάρια και βατόμουρα και με τρόπο θ' απομακρυνθούμε εμείς και θα τ' αφήσουμε εκεί αμανάτι.

—Και καλά, δεν θα βρουν τον δρόμο να γυρίσουν πίσω; παρατήρησε η Μαριγούλα.

—Μπάααα..., είπε ο Κώτσος. Εδώ καλά-καλά εγώ και δυσκολεύομαι σ' αυτή τη ζούγκλα! Δεν υπάρχει περίπτωση.

—Και δεν θα τα φάνε οι λύκοι κι οι αρκούδες; ρώτησε μωδιασμένα η γυναίκα.

—Αν είναι γραφτό τους τι να κάνουμε εμείς; επιχειρηματολόγησε ο στοργικός πατέρας. Από Θεού είναι αυτά. Τι, θα ασκώσουμε τώρα κεφάλι και στο Θεό, κυρα-Μαριγούλα; Σύνελθε σε περικαλώ.

—Αυτό να κάνουμε τότες, άντρα μου, είπε η Μαριγούλα. Να μας φύγει επιτέλους το βάρος από πάνω μας, που πλαγιάζουμε πια σαν τους κλέφτηδες, στα μουλωχτά.

—Εσένα εκεί το μυαλό σου, πονηρή! χαμογέλασε ο Κώτσος.

—Εμ τι, άδικο έχω;

Άδικο δεν είχε, αλλά την κουβέντα την άκουσε αυτούσια ο Χρυσάνθος, που προσποιόταν τον κοιμισμένο, αγκαλιά με την αδερφή του. Και δεν χρειαζόταν φιλοσοφία για να καταλάβει τι σκαρφίζονταν σε βάρος τους οι στοργικοί γονείς. Έτσι, άφηκε να περάσει κάμποση ώρα, να κοιμηθούν οι μεγάλοι, και μετά σηκώθηκε και βγήκε στην αυλή, δήθεν προς νερού του, αλλά εκεί μάζωξε πολλά μικρά χαλίκια και γιόμισε τις τσέπες του. Μετά γύρισε και πάλι να κοιμηθεί του καλού καιρού και τελείως ησυχασμένος. Γιατί μπορεί να είχαν οι μεγάλοι το σκέδιό τους, αλλά είχε κι εκείνος το δικό του και να δούμε στην πράξη ποιανού θα πετύχαινε καλύτερα.

Την άλλη μέρα το πρωί ο μαστρο-Κώτσος διέταξε την οικογένειά του —αυτή που είχε απομείνει μετά τα ξεσκαρταρίσματα δηλαδή— να 'τοιμαστεί και να τον ακολουθήσει σύσκαρη στο δάσος, όπου, όπως είπε, είχε σημαδεμένα κάμποσα δέντρα για κόψιμο και χρειαζόταν την κυρά του να κουβαλήσει κλαριά για

τον φούρνο, που ήτουνε γυναικεία δουλειά (γιατί οι άντρηδοι δεν κουβαλάνε κλαράκια, είναι ντροπή, κουβαλάνε κούτσουρα) και τα παιδιά για να μαζώξουν ότι έβρισκαν φαγώσιμο για το βραδινό τραπέζι.

Ο Χρύσανθος φρόντισε να βαδίζει τελευταίος και κάθε τόσο έριχνε κι ένα χαλίκι πίσω του, σημαδεύοντας έτσι τον δρόμο της επιστροφής. Περπάτησαν έτσι ώρες πολλές, ώσπου έφτακαν σ' ένα μέρος του δάσους που έδειχνε απάτητο και ανέγκιχτο κι εκεί ο μαστρο-Κώτσος δήλωσε πως αυτό ήτουνε το σημαδεμένο μέρος κι έστειλε τα παιδιά ν' αναζητήσουν βατόμουρα, μανιτάρια και χόρτα. Όταν αυτά απομακρύνθηκαν οι δυο στοργικοί γονείς περίμεναν λίγο και μετά μάζωξαν μάνι-μάνι τα τσαμασίρια τους και πήραν τον δρόμο του γυρισμού στα κλεφτά.

Μια παράξενη ησυχία είχε πέσει στο δάσος και η Γρηγορία ήτουνε η πρώτη που το πρόσεξε.

—Πολλή ησυχία δεν έχει; είπε του αδερφού της. Ούτε το τσεκούρι του πατέρα δεν ακούγεται.

Για μια στιγμή ο Χρύσανθος σκέφτηκε να της πει την αλήθεια, αλλά το καλοσκέφτηκε κι άλλαξε γνώμη. Γιατί να το ανησυχήσει το κορίτσι; Και γιατί να το κάνει να νιώσει άσχημα μαθαίνοντας ότι οι γονείς τους δεν τα ήθελαν; Έφτανε η στενοχώρια που φορτώθηκε ο ίδιος ακούγοντας τη νύχτα το ποταπό σκέδιο των μεγάλων. Την αδερφή του ήθελε να την προστατέψει όσο γινόταν καλύτερα, γιατί είχε συνειδητοποιήσει πια το αγόρι ότι αυτή, εκτός από κείνον, δεν είχε άλλον στον κόσμο που να τη νοιάζεται και να την αγαπάει. Και τούμπαλιν. Βρήκε λοιπόν μια πρόχειρη δικαιολογία.

—Έχει γυρίσει ο άνεμος, είπε. Κι έχει πάρει τους ήχους στην αντίθετη μεριά από μας. Μην ανησυχείς, έφερα μαζί ψωμί κι ελιές, κάτσε να φάμε και μετά γυρίζουμε.

—Δεν πεινάω, είπε το κορίτσι ανήσυχο. Καλύτερα να γυρίσουμε τώρα γιατί αρχίζω και φοβάμαι.

Ο Χρύσανθος δεν επέμεινε. Την καθυσάχασε όπως μπορούσε και μετά την πήρε από το χέρι και την οδήγησε εκεί που είχαν χωρίσει με τους γονείς πιο πριν.

—Δεν είναι κανείς εδώ, είπε το κορίτσι. Τι, έφυγαν χωρίς εμάς;

—Μπορεί να είδαν που χάλαγε ο καιρός, τα μπουρδούκλωσε ο Χρύσανθος. Κι έτσι φύγαν προτού για ν' ανάψουν τη φωτιά στο τζάκι και να 'τοιμάσει η μάνα μας το φαγητό. Κι άλλες φορές έχει γίνει έτσι.

—Όμως εδώ ειμάστενε βαθιά στο δάσος, είπε το κορίτσι κοιτάζοντας γύρω του αλαφιασμένο. Δεν έχουμε έρθει ποτές άλλοτε στο μέρος αυτό. Πώς θα βρούμε τον δρόμο; Ούτε μονοπάτι υπάρχει, ούτε τίποτις.

—Μη σε νοιάζει, είπε το αγόρι. Τον θυμάμαι εγώ τον δρόμο καλά. Θα δεις, θα φτάσουμε στο σπίτι πριν νυχτώσει.

Κι έτσι γίνηκε. Ακολουθώντας τα χαλίγια που είχε σπείρει στον ερχομό ο Χρύσανθος βρήκε τον δρόμο μια χαρά και πριν σκοτεινιάσει βρίσκονταν και τα δυο στο σπίτι τους.

Όπου οι γονείς τα υποδέχτηκαν με οδυνηρή έκπληξη.

—Τι, βρήκατε τον δρόμο;!!! είπε η Μαριγούλα.

—Πού χαζεύατε πάλι; τα μάλωσε ο πατέρας. Σας ψάχναμε, σας ψάχναμε και δεν σας βρίσκαμε πουθενά.

—Ψάχναμε για μανιτάρια, αλλά δεν είχε πουθενά, απολογήθηκε ο Χρύσανθος. Έτσι απομακρυνθήκαμε χωρίς να το καταλάβουμε.

—Να 'χετε το νου σας άλλη φορά, γρύλισε θυμωμένος ο μαστρο-Κώτσος. Άλλη δουλειά δεν έχουμε από να σας νταντεύουμε, γχοτζάμ γομάρια!

Την ίδια νύχτα ο Χρύσανθος έστησε αυτί και παρ' όλο που οι γονείς μιλούσαν ιδιαιτέρως χαμηλόφωνα το γυμνασμένο αυτί του αγοριού κατάφερε να πιάσει την ουσία των λεγομένων.

—Πώς κατάφεραν να βρουν τον δρόμο πίσω; απορούσε η Μαριγούλα.

—Μάλλον θα μας άκουσαν που σχεδιάζαμε να τα παρατήσουμε και φρόντιζαν να σημαδέψουν τη διαδρομή, απάντησε ο μαστρο-Κώτσος. Ο μικρός είναι σπίρτο μοναχό —όσο ζωντόβολο είναι η άλλη.

—Και τώρα τι θα κάνουμε; ρώτησε η Μαριγούλα.

—Τώρα θα τα πάμε από την άλλη μεριά του δάσους, που είναι ακόμα χειρότερα, αλλά θα το κάνουμε ξαφνικά, μην και μας ακούσουν και προετοιμαστούν, είπε ο ξυλοκόπος, χωρίς ίχνος μεταμέλειας για την ειδεχθή του πράξη.

Μερικοί άνθρωποι μόνο κατ' όνομα λογίζονται άνθρωποι. Βρίσκονται τόσο χαμηλά, ηθικά και νοητικά, στην κλίμακα της Δημιουργίας που θα ήτουνε προσβολή και για τα ζώα να τους χαρακτηρίσουμε έτσι. Ο μαστρο-Κώτσος και η κυρα-Μαριγούλα ανήκαν σ' αυτή ακριβώς την κατηγορία και το αποδείκνυαν καθημερινά με τη συμπεριφορά και τις πράξεις τους. Λειτουργώντας με το ζωώδες ένστικτο και μόνο δεν νοιάζονταν παρά για την προσωπική τους επιβίωση κι ευχαρίστηση. Τα παιδιά τους ήτουνε ανεπιθύμητο βάρος κι αν ήξεραν πώς να το αποφυγούν θα το είχαν κάνει. Έτσι όμως που είχαν έρθει τα πράγματα κοίταζαν να δουν πώς θα ξεμπλέξουν και σχεδόν τα είχαν καταφέρει, αφού μπόρεσαν ν' απαλλαγούν από τα πέντε μικρότερα. Μια προσπάθεια ακόμα για τα μεγάλα, που κανείς δεν είχε όρεξη να υιοθετήσει, και θα μπορούσαν να ανασάνουν ελεύθερα.

Κι έτσι, ένα πρωί με συννεφιά που προμήνυε βροχή, ο μαστρο-Κώτσος διέταξε απρόοπτα την οικογένειά του να τον ακολουθήσει στο δάσος. Αιφνιδιασμένος ο Χρύσανθος δεν πρόκανε να μαζώσει χαλίγια για να σημαδέψει τον δρόμο κι έτσι αρκέστηκε να ρίχνει πίσω του μπουκίτσες από το ξεροκόμματο που του είχαν δώσει για κολατσιό.

Το σκηνικό της προηγούμενης φοράς επαναλήφθηκε σε μια άλλη μεριά του δάσους, πολύ πιο άγρια κι αδιάβατη, αλλά όταν τα παιδιά θέλησαν να γυρίσουν πίσω διαπίστωσαν ότι αυτή τη φορά είχαν χαθεί στ' αλήθεια. Τα πουλιά είχαν φάει τις μπουκίτσες του ψωμιού του Χρύσανθου κι έτσι δεν είχε μείνει κανένα σημάδι.

Χωρίς σημάδια και χωρίς μονοπάτια σ' ένα πυκνό κι άγνωστο δάσος ο άνθρωπος είναι χαμένος. Ώρες τριγύριζαν τα παιδιά στην άγρια ερημιά κι αντί να πλησιάσουν πιο κοντά στο σπίτι τους χώνονταν όλο και πιο βαθιά στον κυκεώνα των δέντρων και της βλάστησης. Είχε νυχτώσει πια και είχε πιάσει και μια ψιχάλα που μούσκευε τα άμοιρα παιδιά και τα περόνιαζε.

—Πάει, χαθήκαμε! Ψιθύρισε απελπισμένη η Γρηγορία σφίγοντας νευρικά το χέρι του αδερφού της. Θα απονθάνουμε εδώ από το κρύο ή θα μας φάνε τα θηρία.

—Τίποτις δεν θα μας φάει κι ούτε θα απονθάνουμε, της έδινε κουράγιο ο Χρύσανθος. Πορπάτα και θα δεις όπου στο τέλος κάπου θα φτάσουμε.

Αλλά έτσι το 'λεγε, για να τη στηρίξει. Στην πραγματικότητα ούτε ο ίδιος το πίστευε.

Περπάτησαν ώρα πολλή κι εκεί που φαινόταν χαμένη κάθε ελπίδα και τα εξαντλημένα παιδιά ήτουνε έτοιμα να τα παρατήσουν και να σωριαστούν στα βρεγμένα χόρτα, αποδεχόμενα τη μοίρα τους, αντίκρισαν μέσα από τα δέντρα ένα φως που τρεμόπαιζε.

Με ανανεωμένο το κουράγιο τους βάδισαν κατά κει και μετά από λίγο βρέθηκαν σ' ένα μικρό ξέφωτο του δάσους. Και τι να δουν! Στη μέση του υπήρχε ένα πολύ όμορφο σπιτάκι με την καμινάδα του να καπνίζει και να υπόσχεται σωτηρία και θαλπωρή.

—Σωθήκαμε, είπε ο Χρύσανθος κι αγκαλιάζοντας την αδερφή του, που δεν την κρατούσαν πια τα πόδια της, κούτσα-κούτσα έφτακε μέχρι την πόρτα του σπιτιού και χτύπησε το μπατιδούρο.

Η πόρτα δεν άργησε ν' ανοίξει και τα δυο παιδιά είδαν να στέκεται στο κατώφλι μια ψηλή, ηλικιωμένη γυναίκα. Όταν λέμε «ηλικιωμένη» υπολογίζουμε βέβαια τους κανόνες της τότε εποχής, όπου κάποιος στα σαράντα θεωρείτο ραμολιμένο και στα πενήντα υπέργηρος. Η άγνωστη γυναίκα βρισκόταν ανάμεσα σ' αυτές τις ηλικίες, ήτουνε όμως ευθυτενής κι εξαιρετικά καλοφτιαγμένη, το δε πρόσωπό της, πλαισιωμένο με πλούσια ανοιχτοκάστανα μαλλιά που γκριζάριζαν κατά περιοχές, ήτουνε όμορφο και πρόσχαρο, παρά την έκπληξη που είχε ζωγραφιστεί σ' αυτό, λόγω της απροσδόκητης νυχτερινής επίσκεψης.

—Δυο παιδιά! αναφώνησε η γυναίκα σαν να μιλούσε στον εαυτό της. Τέτοια ώρα, σ' αυτό το άγριο μέρος του δάσους! Πώς βρεθήκατε εδώ;

—Χαθήκαμε, κυρά, εξήγησε ο Χρύσανθος. Δεν μπορούμε να βρούμε τον δρόμο για το σπίτι μας.

—Είσαστε μούσκεμα και θα πεινάτε, κακόμοιρα, είπε η γυναίκα. Ελάτε να καθίσετε κοντά στη φωτιά, να ζεσταθείτε και θα σας ετοιμάσω μια ζεστή σούπα, να συνέλθετε. Με τέτοιον καιρό δεν είναι να βρίσχετε κανείς έξω. Αργότερα απόψε θα χιονίσει.

Τα δυο παιδιά μπήκαν στο ζεστό σπίτι, κάθισαν μπροστά στο τζάκι όπου έκαιγε μια υπέροχη φωτιά και σε λίγο έτρωγαν με όρεξη την υπέροχη σούπα που τους πρόσφερε η οικοδέσποινα τους. Η οποία τους έφερε στεγνά, μάλλινα ρούχα, ν' αλλάξουν κι άπλωσε τα δικά τους, τα βρεγμένα, μπροστά στη φωτιά, για να στεγνώξουν.

Αφού έφαγαν μια θρεπτική σούπα και ήπιαν μια κούπα ζεστή σοκολάτα, που στο φτωχικό τους δεν είχαν αξιωθεί να δοκιμάσουν ποτέ, η Γρηγορία, που με το ζόρι κρατούσε τα μάτια της ανοιχτά, έγειρε στον τοίχο του τζακιού κι αποκοιμήθηκε. Η καλή γυναίκα την σκέπασε στοργικά με μια χνουδωτή κουβέρτα και στράφηκε στον Χρύσανθο.

—Πες μου τώρα πώς βρεθήκατε εδώ, του είπε. Την αλήθεια όμως. Θα καταλάβω αν μου πεις ψέματα.

Τι να 'κανε και το αγόρι, μπορούσε να κάνει κι αλλιώς; Έπιακε λοιπόν και διηγήθηκε την πονεμένη του ιστορία με το νι και με το σίγμα, χωρίς να παραλείψει τίποτις.

Η οικοδέσποινα τον άκουσε προσεκτικά κι όταν αυτός τελείωσε κούνησε το κεφάλι της με κατανόηση.

—Τέτοιοι γονείς είναι τέρατα, είπε. Αν υπάρχει Θεός τους αξίζει να τους ρίξει στην Κόλαση, στο πυρ το εξώτερο. Καημένα παιδιά! Πόσο θα υποφέρατε!

—Η αδερφή μου δεν ξέρει τίποτις, βιάστηκε να την πληροφορήσει το παιδί. Σε παρακαλώ, κυρά, μην της πεις τίποτις γιατί θα στεναχωρηθεί και δεν θέλω.

—Καλά, αυτά θα τα δούμε αύριο, είπε. Για την ώρα ξεκουραστείτε και ξεγνοιάστε. Μπορείτε να μείνετε εσύ κι η αδερφή σου στο σπίτι μου όσο θέλετε. Κανείς δεν θα σας διώξει από εδώ και κανείς δεν πρόκειται να σας αφήκει να χαθείτε στο δάσος.

—Ευχαριστούμε, κυρά, είπε το παιδί. Δεν θέλουμε να σου γενούμε βάρος.

—Κανένα βάρος, είπε χαμογελώντας η γυναίκα. Συντροφιά θα σας έχω. Κι όσο για ένα πιάτο φαί κι ένα ζεστό κρεβάτι... δεν πρόκειται να σας λείψει. Με λένε μανιά⁵⁰ Γκιόσα και το δάσος είναι το σπίτι μου εδώ και πολλά χρόνια.

Είδε την έκφραση απορίας στο πρόσωπο του παιδιού και χαμογέλασε —είχε ένα πολύ ευχάριστο χαμόγελο.

—Τι; του κάνει. Γιατί παραξενεύτηκες;

—«Μανιά Γκιόσα»; είπε το παιδί. Γιατί μανιά, κυρά; Εσύ είσαι ακόμα νέα. Και... γκιόσα;!... Τόσο όμορφη και να σε λένε «γκιόσα»;

Η γυναίκα έβαλε τα γέλια.

—Την ευχή μου να 'χεις, παιδάκι μου, είπε. Μου 'φτιαξες το κέφι. Το όνομα αυτό μου το 'δωκαν οι χωριάτες από τα γύρω χωριά κι όσο για το Γκιόσα... με ονόμασε έτσι η νονά μου, από την Οσία Γκιόσα, μεγάλη η χάρη της, που είχε τη γιορτή της τη μέρα που γεννήθηκα. Ήμουν ασθενικό μωρό. Για να πεθάνω με υπολόγιζαν και μ' έταξαν στην Οσία, που έκαμε, όπως βλέπεις, το θαύμα της.

Μετά σηκώθηκε, έστρωσε φλοκάτες και ζεστές κουβέρτες μπροστά στο τζάκι, έβαλε τα δυο παιδιά να πλαγιάσουν και πήγε και κείνη για ύπνο.

Πρώτη φορά στη ζωή τους τα δυο αδέρφια κοιμήθηκαν τόσο καλά. Ενδόμυχα ο Χρυσάνθος, πριν αποκοιμηθεί, έκαμε μια ευχαριστήρια προσευχή στην άγνωστή του μέχρι τη στιγμή αυτή Οσία Γκιόσα.

Τα δυο παιδιά, τα παρατημένα μ' αυτόν τον φρικιαστικό τρόπο από άσπλαχνους γονείς, ήτουνε τελικά πολύ τυχερά που η μοίρα τα οδήγησε σ' αυτό το φιλόξενο καταφύγιο κι ας μην το ήξεραν ακόμη.

Η μανιά Γκιόσα ήτουνε γνωστή σε όλα τα χωριά της περιοχής και σ' αυτή πρόστρεχαν όσοι είχαν προβλήματα υγείας, συχνά κι από την πόλη, γιατί δεν υπήρχε όμοιος της στη γνώση όλων των θαυματουργών βοτάνων που φύτρωναν στο δάσος. Εκείνη τα μάζευε σχολαστικά, τα παρασκευάζε, ανακατεύοντας

50 Μανιά, η γριά καραγκουνιστί.

τα μεταξύ τους κι έφτιαχνε θαυματουργά φίλτρα και μαντζούνια που θεράπευαν όλες τις αρρώστιες, ψυχικές και σωματικές, γρήγορα κι αποτελεσματικά. Οι άνθρωποι τη θεωρούσαν μάγισσα βεβαίως και τη σέβονταν και την υπολήπτονταν, έχοντας όλοι ευεργετηθεί κάποια στιγμή από τη γνώση και τη σοφία της.

Λεγόταν ότι πήγε να μείνει στο δάσος όταν, χρόνια πολλά πριν, ο αρραβωνιάρης της, ένα όμορφο τσελιγκόπουλο την παράτησε για μια πολύφερνη νύφη την παραμονή των γάμων τους. Έκτοτε η Γκιόσα απέφευγε τη συντροφιά των ανθρώπων, προτιμώντας αυτή των αγριμιών, τα οποία τόσο την είχαν συνηθίσει ώστε έτρωγαν, λείει, από το χέρι της. Αλλά αυτές είναι ιστορίες που διηγούνται οι χωριάτες τις νύχτες του χειμώνα, δίπλα στο παραγώνι και δεν ξέρουμε κατά πόσο είναι αληθινές.

* * *

Οι μέρες στο φιλόξενο σπιτάκι του δάσους κυλούσαν γαλήνιες και ειρηνικές και τα δυο παιδιά δεν θυμόντουσαν ποτέ άλλοτε να έχουν νιώσει τόσο ευτυχισμένα.

Ο Χρύσανθος έκοβε ξύλα για τη φωτιά και τον φούρνο, περιποιόταν τον κήπο κι έκανε όλες εκείνες τις δουλειές που χρειάζονται το χέρι το αντρικό, ενώ η Γρηγορία παραστεκόταν στη μαυιά Γκιόσα στην κουζίνα, στο μαγείρεμα και στο νοικοκυριό του σπιτιού.

Και για τα δυο οι στερήσεις στο πατρικό τους και η κακοτροπιά των άσπλαχνων κι εγωιστών γονιών τους έμοιαζαν τώρα με κακό όνειρο. Για πρώτη φορά απ' όταν θυμόντουσαν τον κόσμο ένιωθαν τη ζωή να τους χαμογελά.

Βέβαια το έμπειρο μάτι της μανιάς Γκιόσας δεν άργησε να διακρίνει την ιδιαίτερη σχέση που είχαν τα δυο αδέρφια. Επειδή το μυαλό της ήτουνε ανοιχτό και καθόλου σαν των χωριατών και των αμαθών της εποχής εκείνης ουδόλως σκανδαλίστηκε, ανησύχησε όμως για τις πρακτικές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει μια τέτοια σχέση. Φρόντισε λοιπόν μια μέρα που η Γρηγορία είχε πάει στο κοντινό ρυάκι να πλύνει τα ρούχα να πάρει διακριτικά τον Χρύσανθο κατά μέρος.

—Πρόσεξα ότι εσείς οι δυο εισάστενε πολύ αγαπημένοι συναμετάξυ σας, του είπε.

—Αλήθεια είναι, κυρά, απάντησε το παιδί. Ούλη μας τη ζωή δεν είχαμε παρά ο ένας τον άλλο... Μόνο τώρα έχουμε κι εσένα.

—Μπράβο, μπράβο..., είπε η Γκιόσα ψάχνοντας να βρει έναν τρόπο να του πει αυτά που είχε κατά νου. Μόνο που... νά, πρέπει να προσέχετε...

—Τι να προσέχουμε, κυρά; απόρησε το παιδί —και με το δικό του.

—Ξέρεις πώς γίνονται τα παιδιά, αγόρι μου; τον ρώτησε η Γκιόσα μαλακά.

—Ξέρω, πώς δεν ξέρω, κυρά, απάντησε πρόθυμα το παιδί. Μόλις ένας άντρας και μια γυναίκα παντρεύονται ο Θεός τους στέλνει παιδιά. Καμιά φορά πιο πολλά απ' όσα μπορούν να ταΐσουν, όπως στους δικούς μας τους γονείς καληώρα.

Η Γκιόσα δαγκώθηκε. Ήτουνε ολοφάνερο πως το παιδί είχε μαύρα μεσάνυχτα.

—Για να 'ρθουν τα παιδιά το ζευγάρι πρέπει να πλαγιάσει μαζί, είπε υπομονετικά.

—Εμ ναι, μαζί θα πλαγιάσουν, τι, χώρια; είπε το παιδί μπερδεμένο.

—Ναι, αλλά δεν φτάνει να κοιμηθούν μόνο... Πρέπει να κάνουν και κατιτίς...

—Τι να κάνουν; απόρησε ο Χρύσανθος.

—Ότι κάνετε εσείς οι δυο όταν πλαγιάζετε μαζί, βρε αγόρι μου! φώναξε ανυπόμονα η γυναίκα. Έλεος πια! Τίποτις δεν ξέρετε, γχοτζάμ παιδιά;

Ο Χρύσανθος κούνησε το κεφάλι του.

—Πρέπει όμως να 'ναι το ζευγάρι παντρεμένο, επέμεινε με σιγουριά. Αλλιώς δεν γένεται τίποτις.

—Αμ δε που δεν γένεται! αναφώνησε η Γκιόσα απηυδισμένη. Είτε έχει μπει στεφάνι είτε όχι έτσι και κουτουπωθείς... περίμενέ τα τα ευχάριστα μαντάτα.

—Ωχ! είπε το παιδί έξαφνα θορυβημένο. Δηλαδή τι, θα βρεθούμε κι εμείς με... μωρό;

—Αυτό σου λέω, βρε αγόρι μου! ανέκραξε η Γκιόσα. Να προσέχετε δεν σου λέω;

—Τι να προσέχουμε δηλαδή; ξανα-απόρησε ο Χρύσανθος.

—Όταν... τέλος πάντων... όταν καταλαβαίνεις ότι φτάνει η στιγμή της... πώς να στο πω τώρα;... της ευχαρίστησης... τραβιέσαι.

Από την έκφραση του παιδιού η Γκιόσα κατάλαβε ότι ματαιοπονούσε. Ξανασήκωσε τα μάτια στον ουρανό, αναστέναξε βαθιά, πήρε το παιδί από το χέρι και το πήγε στην κάμαρή της.

—Άσε, είπε. Θα σου δείξω... κι ο Θεός βοηθός.

Ο Θεός βοήθησε, όσο μπορούσε κι ευκαιρούσε δηλαδή, καθόσον είχε κι άλλες δουλειές αλλού, όμως, ότι να κάμει ο Θεός, αν δεν βάνει το χέρι του κι ο άνθρωπος (και σε μερικές περιπτώσεις κι άλλα εξαρτήματα) δεν γένηται τίποτις.

Τώρα ο Χρύσανθος κουτός δεν ήτουνε. Αντιθέτως, για χωριατόπαιδο και αντίληψη διέθετε κι επιμελής ήτουνε κι ενθουσιώδης περί την μάθηση, όμως το μάθημα αυτό δεν ήτουνε από τα εύκολα και χρειάστηκαν πολλές επαναλήψεις έως ότου το εμπεδώσει επαρκώς. Το ευτύχημα η δασκάλα και υπομονή είχε και μεταδοτικότητα και ευσυνειδησία, οπότε μπορεί η διδασκαλία να πήρε κάμποση ώρα, αλλά τα αποτελέσματα μπορούμε να πούμε ότι κρίνονται έως ικανοποιητικά.

—Κι αν έχεις ακόμα τίποτις απορίες εδώ ειμάστενε, να τις λύσουμε κι αυτές, είπε τέλος ημανιά Γκιόσα καθώς έσιαζε την κόμμωση της που είχε πάει κατά διαόλου στη γενική αναμπουμπούλα.

—Απορίες έχω πολλές, απάντησε το παιδί. Αλλά να πω εδώ πως ποτέ δεν το φαντάστηκα ότι ούλη αυτή η διαδικασία να ήτουνε τόσο... πώς να το πω;...

—Συναρπαστική; βοήθησε η δασκάλα χαμογελώντας.

—Κι απ' αυτό, είπε ο Χρύσανθος. Αλλά νά... τη βρήκα πολύ ευχάριστη. Δηλαδή... να πω την αλήθεια... πιο ευχάριστη δεν γένηται. Πολύ μου άρεσε, κυρά, νά μα την Παναγία! Να μου ξαναδείξεις καμιά βολά, ε;

Η Γκιόσα ‘φχαριστήθηκε με το αδέξιο κομπλιμέντο, χαμογέλασε, όχι χωρίς κάποια αυταρέσκεια, αλλά δεν είπε τίποτις.

Η αλήθεια είναι ότι δεν είχε καμιά πρόθεση να μπει σε τέτοιου είδους περιπέτειες –είχε καεί από κάτι τέτοια και ήξερε– αλλά νά, από την καλή της την καρδιά, μην τύχει και γίνει κανένα ατύχημα με τα παιδιά (που κουβαλούσαν περιπλέον και το στίγμα της συγγένειας) και τρέχουμε μετά... Ευτυχώς που τότε δεν υπήρχε Εισαγγελέας να σε τυλίξει σε μια κόλλα χαρτί, ως τεχνατζού, υπήρχε όμως η κοινωνική κατακραυγή, η οποία στα μικρά και καθυστερημένα μέρη είναι χειρότερη από το Νόμο, οπότε αν έπρεπε κανείς να προσέχει.

Πέρασαν κάμποσες μέρες... ο Χρυσάνθος έδειχνε τώρα σαν στεναχωρημένος... σαν προβληματισμένος... Η μανιά Γκιόσα, που είχε πάντα το νου της, το πρόσεξε και σε πρώτη ευκαιρία που δόθηκε πήρε το παιδί ιδιαιτέρως.

—Ούλα καλά, αγόρι μου; το ρώτησε. Σε απασχολεί κατιτίς; Γιατί κομμάτι σκεφτικό σε γλέπω...

—Μπα, ούλα καλά, κυρά, απάντησε το αγόρι μαγκωμένο. Και για κείνο που λέγαμε κάνω όπως ακριβώς με ορμήνεψες.

—Αλλά;..., επέμεινε η κυρά. Γιατί, μη μου πεις... υπάρχει κι ένα «αλλά», ε;

Ο Χρυσάνθος φάνηκε να το σκέφτεται.

—Να σου πω, κυρά, τι δεν καταλαβαίνω, είπε στο τέλος. Πριν, που δεν ήξερα την τυφλαμάρα μου, έκαμα ότι έκαμα και μια χαρά. Όμως από τότες που με δασκάλεψες κατάλαβα ότι το όλο πράμα δεν είναι τόσο απλό όσο νόμιζα. Πώς να στο πω;... Με σένα ήτουνε αλλιώς! Είδα, που λέει ο λόγος, το ουράνιο τόξο κι ούλα τ’ αστέρια να λάμπουν στον ουρανό!... Άλλο πράμα εντελώς!

—Δηλαδή;

—Δηλαδή, νά... Με τη Γρηγορία, καλή της ώρα, δεν είναι καθόλου έτσι. Αγγαρεία κάμω, ποινήν εκτίω..., που λέει ο λόγος.⁵¹

51 Ακριβώς την ίδια έκφραση χρησιμοποίησε και υπευθυνοαεύθυνος υπουργός περί τα τέλη του 20ου αιώνα. Κάτι συμπτώσεις όμως!...

—Μα γιατί; απόρησε η καλή γυναίκα.

—Ξέρω κι εγώ, κυρά; έκανε το παιδί. Μήπως επειδής και κάθεται εκεί σαν τούβλο; Σαν να κοιμάται ένα πράμα... Πού ελόου σου!...

—Άλλο εγώ, μην κοιτάς, απάντησε η Γκιόσα. Άσε, θα της μιλήσω εγώ, να την ορμηνέψω, όπως ορμήνεψα κι εσένα... Ούλα θα πάνε καλά, θα δεις.

Κι έτσι μια μέρα που ο Χρύσανθος βγήκε να κόψει ξύλα στο δάσος και θα έλειπε όλη μέρα η μανιά Γκιόσα φρόντισε να πάρει ιδιαιτέρως τη Γρηγορία.

Επιδέξια έφερε την κουβέντα στο επίμαχο κάποια στιγμή, όπως κάνουν όλες οι γυναίκες όταν βρίσκονται συναμετάξυ τους.

—Α, ώστε γνωρίζεις το μυστικό μας, ψυχομάννα; αναφώνησε κοκκινίζοντας ελαφρά το κορίτσι.

—Ε, δεν χρειάζεται και φιλοσοφία! είπε η Γκιόσα. Σ' ένα μικρό σπίτι μένουμε, δύσκολα υπάρχουν μυστικά. Όμως να σε ρωτήξω ένα πράμα, βρε κορίτσι μου... Σ' αρέσει εσένα; Εννοώ... όταν τέλος πάντων συντελείται το περιστατικό... Νιώθεις καλά ελόου σου;

—Χμμ... δεν ξέρω, ψυχομάννα, απάντησε με κάθε ειλικρίνεια η Γρηγορία. Δεν το σκέφτηκα ποτές έτσι... Ξέρω όμως ότι του Χρύσανθου πολύ του αρέσει, οπότεν...

—Βρε άσε τον Χρύσανθο, είπε η Γκιόσα. Για σένα μιλάμε.

—Τι, πρέπει να μ' αρέσει και μένα; απόρησε το κορίτσι.

Η μανιά Γκιόσα για μια ακόμα φορά σήκωσε τα μάτια στον ουρανό κι αναστέναξε.

—Άσε, λέει του κοριτσιού. Κατάλαβα. Μαύρα μεσάνυχτα έχεις, καφερό. Τι να κάνουμε;... Έλα να σου δείξω κι ας βάλει η Αγία Κασσιανή το χέρι της —όλα εγώ πια;

—Μα τι, γένεται και συναμετάξυ μας; απόρησε το κορίτσι, που, είπαμε, δεν διακρινόταν ιδιαίτερα για την αντίληψή του.

—Έννοια σου, αναστέναξε η Γκιόσα, κι ο καλός ο μύλος όλα τα αλέθει.⁵² Θέληση να υπάρχει κι ούλα γέρονται.

⁵² Ρητό που πέρασε έκτοτε στη λαϊκή θυμοσοφία.

Οπότε η μανιά Γκιόσα, για μια ακόμη φορά έκαμε το χρέος της ως διδασκάλισσα και τόσο μεταδοτική κι ενδεδειγμένη ήτουμε στην παράδοση ώστε η αμαθής κι ανεπίδεκτη, ως τη στιγμή εκείνη, μαθήτριά της ενθουσιάστηκε.

—Αυτό είναι! αναφώνησε προς το τέλος του μαθήματος. Πού να το φανταστώ εγώ η έρμη ότι έχει τέτοιες χαρές αυτό το πράμα!

—Σύνελθε και δεν είναι για χόρταση, προσπάθησε να την προσγειώσει στην πραγματικότητα η Γκιόσα. Απλά θέλησα να σου δείξω πόσο καλύτερα είναι από το να στέκεσαι σαν κούτσουρο και να «υπομένεις». Αυτές οι δουλειές είναι πάντα καλύτερες όταν συμμετέχουν και οι δυο.

—Έννοια σου, ψυχομάνα, και κατάλαβα, την διαβεβαίωσε ενθουσιωδώς η Γρηγορία.

Τώρα τι κατάλαβε το κορίτσι είναι μια άλλη κουβέντα που δεν θ' ανοίξουμε εδώ τώρα γιατί, στο κάτω-κάτω, δεν μας πέφτει λόγος. Κείνο που μας ενδιαφέρει εμάς είναι το αποτέλεσμα κι αυτό πρέπει να κρατήσουμε.

Πέρασαν καμπόσες μέρες και με ανησυχία η μανιά Γκιόσα παρατηρούσε ότι δεν υπήρχε θετική εξέλιξη στη διάθεση των παιδιών. Αντίθετα, εκεί που είχε έναν προβληματισμένο, τον Χρυσάνθο, τώρα είχε δυο.

Περίμενε κάμποσο, μήπως και διακρίνει κάποια βελτίωση, αλλά όπως αυτό δεν γινόταν αποφάσισε να διερευνήσει την κατάσταση.

Πρώτα πήρε ιδιαιτέρως τον Χρυσάνθο.

—Λοιπόν, παληκάρι μου, πώς τα πάμε; τον ρώτησε.

—Πώς να τα πάμε, κυρά; Καλά..., απάντησε κάπως σκουντούφλικά το παιδί.

—Δεν σε γλέπω και πολύ ενθουσιασμένο όμως, επέμεινε η Γκιόσα.

—Εμ, είμαι; Δεν είμαι, παραδέχτηκε ο Χρυσάνθος.

—Γιατί, βρε πασά μου; Δεν υπάρχει κάποια... βελτίωση;

—Υπάρχει, πώς δεν υπάρχει, μουρμούρισε το παιδί.

—Τότες; Τι μούτρα είναι αυτά;

Ξεροκατάπιε το αγόρι. Πήρε μια έκφραση του τύπου «να το πω;... να μην το πω;...»... Στο τέλος αποφάσισε να το πει.

—Νά, κυρά..., είπε. Από τότες που μου ‘δειξες ελόου σου πώς γένεται αυτό το πράμα, επιστημονικώς, με τη Γρηγορία δεν μου κάνει πια κέφι.

«Ωχ!» σκέφτηκε η Γκιόσα. «Μπλέξαμε σε άλλα!».

Και μεγαλοφώνως...

—Μα πώς δεν σου κάνει κέφι, πασά μου; είπε. Πριν πώς σου ‘κανε;

—Είναι που πριν δεν ήξερα την τυφλαμάρα μου, κυρά, ομολόγησε ο Χρυσάνθος. Τώρα που ξέρω είναι αλλιώς. Να σου πω την αλήθεια... όλο εσένα σέβομαι... Ακόμα κι όταν... καταλαβαίνεις... Αλλιώς δουλειά δεν γένεται.

Η Γκιόσα δαγκώθηκε, γιατί κατάλαβε ότι εδώ ανοίγονταν πια άλλα τεφτέρια, αλλά δεν το ‘βαλε κάτω. Έπιασε και τη Γρηγορία.

—Λοιπόν, πώς πάει, κορίτσι μου; τη ρώτησε.

—Πώς να πάει, ψυχομάννα; Καλά πάει, απάντησε μουτρωμένο το κορίτσι.

—Δηλαδή... ούλα καλά;

—Ε, τι καλά;... Ας τα λέμε καλά, είπε το κορίτσι.

—Για πε...

—Τι να πω;... Καμιά σχέση με ότι μου ‘δειξες ελόου σου! Τίποτις δεν καταλαβαίνω... Μην σου πω ότι δεν μ’ αρέσει κιόλας.

—Δεν σ’ αρέσει;!!!

—Αμ δεν μ’ αρέσει. Ενώ με σένα ήτουνε αλλιώς. Έτσι μάλιστα. Πότε θα μου δείξεις πάλι, που έχω μερικές απορίες;

«Μπλέξαμε!» σκέφτηκε η Γκιόσα. «Μπλέξαμε κι άντε τώρα να ξεμπλέξουμε!».

—Πόσω χρονώ είσαι, κοκώνα μου; ρώτησε το κορίτσι.

—Ε, δεν θα ‘μαι δεκάξι; απάντησε η Γρηγορία.

—Εμ τότενες είσαι σε ηλικία γάμου, είπε η Γκιόσα. Είναι ώρα να σου βρούμε ένα καλό παιδί, να σε παντρέψουμε, να κάμεις παιδιά και οικογένεια, ν’ αποκατασταθείς.

—Και τι, θα μ’ αρέσει; αναρωτήθηκε το κορίτσι.

—Θα σ’ αρέσει, πώς δεν θα σ’ αρέσει, απάντησε η Γκιόσα. Σε ούλες αρέσει. Τι, εσύ θα είσαι εξαίρεση;

Ανασκουμπώθηκε το λοιπόν η καλή γυναίκα κι άρχισε την αναζήτηση του κατάλληλου γαμπρού για την ψυχοκόρη της. Ήξερε ότι το πράγμα ήτουνε επείγον, γιατί σ’ αυτή την ηλικία τα κορίτσια, που λόγω του φόβου απώλειας της παρθενίας, καταφεύγουν στη συναμετάξυ τους ανώδυνη ανακούφιση των ορμονικών επιταγών, κινδυνεύουν να βουλευτούν στην κατάσταση αυτή και μετά... χαιρέτα μου τον πλάτανο! —τι, λίγα ακούμε και διαβάζουμε; Οπότε τάχιστα πρέπει να μαντρωθούν στην πατροπαράδοτη συνταγή της παντρείας και της οικογένειας κι ο Θεός βοηθός. Η πείρα δείχνει ότι οι εννιά στις δέκα προσαρμόζονται μια χαρά και ξεχνούν εντελώς τον ελκυστικό «άλλον τρόπο». Ε, η μια που θα ξεφύγει, τι να κάνουμε... σε όλα υπάρχουν παράπλευρες απώλειες.

Έψαξε λοιπόν η μανιά Γκιόσα στις γνωριμίες της και κατέληξε σ’ έναν Ανέστη, καλό παιδί, από το Σκλήθρο, κοντραμπαντιέρη, με καΐκι δικό του, τακτοποιημένο βεβαίως οικονομικώς κι εκ φύσεως νοικοκύρη και κουβαλητή, έκαμε μάνι-μάνι το προξενιό, ο Ανέστης, το παιδί, προς τιμή του, προίκα δεν ζήτηξε, του άρεζε η Γρηγορία —τρέχα γύρευε τώρα τι της βρήκε!— στεφανώθηκαν το λοιπόν ωραία και καλά κι όλοι ήτουνε ευχαριστημένοι.

Και να δεις που τελικά το σχέδιο αυτό πέτυχε στην εντέλεια, ένεκα που η Γρηγορία, στο πιτς-φυτίλι, αράδιασε πεντέξι κουτσούβελα, όλα αγόρια —παναπεί πλήρωμα τζάμπα στο καΐκι του πατέρα τους— και ξέχασε και τα ξινά και τις προτιμήσεις της τις περιέργες και όλα. Το σπίτι της, την κουζίνα της, τα παιδιά και τον αφέντη της και δώθε πάνε οι άλλοι!

Απόμεινε τώρα η μανιά Γχιόσα με τον Χρύσανθο στο σπίτι του δάσους κι όλα ήτουνε ωραία και καλά, αλλά το παιδί μεγάλωνε κι ο κόσμος δεν χρωστάει καλό. Έτσι και σε πιάκει στη γλώσσα του δεν σε ξεπλένει μετά ο Ιορδάνης ποταμός.

Οπότε η καλή γυναίκα έκαμε την καρδιά της πέτρα και πιάνει μια μέρα το παιδί ιδιαίτερως.

—Πασά μου, του λέει, μεγάλωσες πια. Ολόκληρος αντρός-τσος γίνηκες και φτου-φτού μη σε ματιάξω. Πρέπει το λοιπόν να κοιτάξεις να δεις τι θα κάμεις με τη ζωή σου, διότι δεν γένηται να είσαι άλλο εδώ. Ο κόσμος θα μας κρεμάσει τα κουδούνια στο τέλος.

—Γιατί; απόρησε το παιδί.

—Πού να σου ζηγάω τώρα και τι να καταλάβεις! είπε η γυναίκα. Η ουσία είναι ότι πρέπει να κοιτάξεις πώς θα πορευτείς.

—Και να σ' αφήνω εσένα μονάχη σου; ανέκραξε το φιλότιμο παληκάρι. Αδύνατον των αδυνάτων!

Συγκινήθηκε η Γχιόσα —του είχε βλέπεις αδυναμία του παιδιού.

—Μα... πρέπει, βρε πασά μου! είπε αδύναμα.

—Δεν ξέρω τι πρέπει και τι δεν πρέπει, απάντησε το παιδί. Εμένα η θέση μου είναι κοντά σου. Σε αγαπάω και δεν πρόκειται να σ' αφήνω μακάρι και τι!

—Μα... πώς; ψέλλισε η Γχιόσα. Δεν είπαμε; Ο κόσμος... οι κακές οι γλώσσες...

—Θα σε στεφανωθώ, δήλωσε αποφασιστικά ο Χρύσανθος. Έτσι κανείς δεν θα 'χει να πει τίποτις.

—Τι λες, βρε αγγελοχρυσμένο; αναφώνησε η Γχιόσα. Δεν γίνονται αυτά τα πράγματα.

—Γιατί δεν γίνονται; απόρησε το παιδί. Τι, δεν μ' αγαπάς ελίου σου;

—Μωρέ σ' αγαπώ και σε λατρεύω, είπε η Γχιόσα. Όμως... πώς να το κάνουμε;... σε περνάω και μερικά χρόνια...

—Και τι πειράζει; Ο έρωσ χρόνια δεν κοιτά, απάντησε το παιδί σε μια αναπάντεχα έγκυρη φιλοσοφική αναλαμπή.⁵³

—Αυτό να μου πεις!..., μουρμούρισε η Γκιόσα σκεφτική.

Κι έτσι το παράταιρο ζεύγος, που δεν ήτουμε και τόσο παράταιρο αν το καλοσκεφτείς, σαν κάτι άλλα, που μπορεί να ταιριάζουν χρονικά, αλλά σε τίποτις άλλο (πλην ίσως του συμφέροντος), νυμφεύτηχε δόξη και τιμή και άριστα έπραξε γιατί οι δυο τους έζησαν ζωή χαρισάμενη κι όλοι είχαν να το λένε πόσο αγαπημένοι και μονιασμένοι ήτουμε.

Αργότερα ο Χρύσανθος, χάρη στις γνωριμιές της κυράς του, προόδευσε κι έφταχε να γίνει μέχρι κοτζάμπασης στον Τύρναβο.

Το πρώτο πράγμα που έκαμε λοιπόν, μόλις απέκτησε εξουσία, ήτουμε να στείλει ζαπτιέδες να πιάκουν τον μαστρο-Κώτσο και την κυρα-Μαριγούλα, να τους δέσουν και να τους πάνε να τους αφήκουν νύχτα στη μέση του άγριου δάσους. Τα αποδέλοιπα τα ανέλαβαν οι λύκοι, οι αρκούδες και τα όρνια.

Γιατί σε τούτον τον ντουριά τίποτις δεν μένει χωρίς ανταπόδοση, ούτε το καλό, ούτε και το κακό. Insh' Allah.

53 Βλέπουμε λοιπόν ποια είναι η προέλευση του γνωστού τοις πάσι θυμοσοφικού γνωμικού.

Η Έγκλειστος Ροδάνθη

Η Αληθινή Ιστορία της Ξακουστής Ραπουζέλα

Το εν λόγω μύθευμα έγινε γνωστόν στο ευρύ κοινόν, όπως τόσα άλλα, από τους πολυπράγμονες αδελφούς Grimm δια της συλλογής των «Kinder und Hausmarchen», εκδοθείσης το έτος 1812. Ωστόσο το πόνημα των Grimm αποτελεί περίτεχνον διασκευήν του παραμυθιού υπό τον τίτλον «Rapunzel» του Friedrich Schulz (1790), όστις το μετέφρασεν από το γαλλικόν πρωτότυπον, τιτλοφορούμενον «Persinette», εκδοθέν το 1698 υπό της Charlotte-Rose de Gaumont de la Force, η οποία με την σειράν της το ενεπνεύσθη από την διάσημον «Petrosinelle», εκδοθείσαν το 1634 υπό του Gianbattista Basile, εις τον οποίον ανήκει η αρχαιοτέρα γνωστή εις υμάς εκδοχή της ιστορίας.

Και όμως, αυτή η τόσο τυπικώς Ευρωπαϊκή ιστορία ούτε μύθευμα είναι, ούτε αποκύημα φαντασίας κάποιου αμαθούς Ευρωπαίου μυθολόγου.

Όπως τόσες και τόσες άλλες θεωρούμενες ως Ευρωπαϊκές φολκλορικές αφηγήσεις έλκει την καταγωγήν της εξ' ενός αδιαμφισβητήτως ιστορικού και δεόντως καταγεγραμμένου συμβάντος, το οποίον έλαβεν χώραν εις την πατρίδαν μας κατά τον 11ον Βυζαντινόν Αιώνα.

Η τύχη, δια μίαν εισέτι φοράν, τα έφερε έτσι ώστε να μας δοθεί το προνόμιον όπως ανακαλύψωμεν εις άσημον μονήν των Σχοπίων έγγραφον ελληνικότατον τιτλοφορούμενον «Το Χρονικόν της σεπτής κι ευσεβεστάτης Οσίας Ροδάνθης», αγνώστου συγγραφέως, το οποίον –ω, της εκπλήξεως!– περιέγραφεν καταλεπτώς και με ανατριχιαστικάς λεπτομερείας την ιστορίαν της διασήμου Ραπουνζέλ!

Αι καλογραΐαι της Ιεράς Μονής, το όνομα της οποίας σεμνο-
τύφως προτιθέμεθα να αποσιωπήσωμεν, κατόπιν της αόκνου
επιμονής και τολμῶ να εἶπω αυτοθυσίας μας, επέτρεψαν την με-
λέτην του εν λόγου πολυτίμου χειρογράφου και την λήψιν ση-
μειώσεων, υπήρξαν όμως ανένδοτοι ως προς το αίτημα φωτο-
γραφήσεως που θέσαμεν πιεστικῶς.

Κατόπιν τούτου, δια πρώτην φοράν εις τα παγκόσμια λαο-
γραφικά χρονικά, ευρισκόμεθα εις την ευχάριστον θέσιν να πα-
ρουσιάσωμεν το ανεκτίμητον τούτο κειμήλιον εις το πλατύ κοι-
νόν, αποδοθέν, μετά παντίων όσων κόπων, εις γλώσσαν κοινήν,
λαϊκὴν, προς κατανόησιν από την πλατιάνν απαιίδευτον και
ημιεγγράμματον μάζαν.

Δια μίαν εισέτι φοράν αποδεικνύεται περιτράνωσ πως το Ελ-
ληνικόν αθάνατον πνεύμα μεταλαμπάδευσεν εις την άξεστον Δύ-
σιν τα φώτα ενός περιτράνου πολιτισμού, μηδέ αυτών τούτων
των λεγομένων «παραμυθιών» εξαιρουμένων.

Η απολύτως τεκμηριωμένα αληθινή αυτή ιστορία διαδραματίζεται –κυριολεκτικά, γιατί περί δράματος πρόκειται– στα μέσα του 11ου Βυζαντινού αιώνα σε μια αγροτική περιοχή πλησίον της πολίχνης που οι Οθωμανοί αργότερα ονόμασαν Σοφουλού κι εμείς σήμερα Σουφλί.

Εκεί βρίσκονταν οι γαίες που η αρχόντισσα Γιασεμή, πατρικία Ρωμαία από τζάκι, είχε κληρονομήσει από τον συχωρεμένο τον άντρα της, έναν κατώτερο τιτουλάριο στην υπηρεσία του τοπικού επισκόπου, ο οποίος είχε την καλοσύνη να την απαλλάξει από την ενοχλητική παρουσία του (πρεσβύτερός της κατά τριάντα ολόκληρα έτη) μόλις οχτώ μήνες μετά τους γάμους τους.

Σε άλλη περίπτωση, κάπως πιο ταιριαστού ζευγαρώματος, αυτό θα αποτελούσε δυστύχημα για την νεόνυμφη, εδώ όμως, που επρόκειτο για ένα είδος συναλλαγής, απ' αυτές που συνηθίζονται στην ανώτερη λεγόμενη τάξη, η χηρεύσασα Γιασεμή μόνο ανακούφιση αισθανόταν. Και βεβαίως το γεγονός ότι κληρονόμησε μια καθόλου ευκαταφρόνητη περιουσία ουδόλως την ενοχλούσε –τουναντίον.

Τώρα, η κυρα-Γιασεμή, παρά το εντυπωσιακά ωραίο παρουσιαστικό της, διέθετε χαρακτήρα στιβαρό και άτεγκτο, ανδρικό θα αποτολμούσαμε να πούμε εάν δεν φοβόμασταν μην τυχόν και χαρακτηριστούμε ως σεξιστές, και κουμαντάριζε το βίος της με σιδηρά πυγμή. Οι δεκάδες δουλοπάροικοι που βρίσκονταν στη δούλεψή της είχαν να το λένε για τη σκληρότητά της. Η κυρά δεν άφηνε το παραμικρό παράπτωμα να πέσει κάτω κι ο φταί-

χτης δεν απέφευγε ποτέ την παραδειγματική τιμωρία, η οποία έφτανε κάποιες φορές να είναι ακραία και οριστική. Άλλωστε οι αρχόντοι της Αυτοκρατορίας τότε είχαν απόλυτο δικαίωμα ζωής και θανάτου επί των υποταγμένων υποτελών Γραικών.

Ανάμεσα στους δουλοπάροικους λοιπόν της κυρα-Γιασεμής ήτουνε κι ένα νέο ζευγάρι χωριατών, προσφάτως παντρεμένων, που δούλευαν ο μεν άντρας, ονόματι Γλίτσας, στα κτήματα η δε γυναίκα, που έφερε το φιλόδοξο όνομα Πουλχερία, σαν δούλα στο αρχοντικό.

Όπως όλοι οι χωριάτες, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης και σ' όλες τις ιστορικές περιόδους, έτσι κι ο Γλίτσας και η Πουλχερία ήτουνε αμαθείς και άξεστοι και το μόνο που τους απασχολούσε ήτουνε πώς θα γιομίσουν το στομάχι τους, πώς θ' αποφύγουν τη σκληρή εργασία και πώς θα ικανοποιήσουν τις ζωώδεις ορέξεις τους, διαφοροποιούμενοι από τα άλλα υποζύγια και ζωντανά μόνο ως προς την ομιλία –κι αυτό όχι πάντα.

Έτυχε το λοιπόν η Πουλχερία να έχει γκαστρωθεί (οι χωριάτισσες γκαστρώνονται, οι κυρίες «διατελούν σ' ενδιαφέρουσα») στο πρώτο τους παιδί κι όλοι ξέρουμε ότι οι γκαστρωμένες (αλλά και οι «σ' ενδιαφέρουσα») βγάζουν του κόσμου τις παραξενιές. Η Πουλχερία δεν αποτελούσε εξαίρεση. Έτυχε λοιπόν μια μέρα να δει στον κήπο της κυράς της κάτι ωραία αγγούρια –τόσοσα μετά συγχωρήσεως– και τα λιμπίστηκε.

—Θέλω αγγούρια, δήλωσε το ίδιο βράδυ του αντρού της.

—Τι να τα κάμεις, μαρή; απόρεσε εκείνος.

—Να μη σε νοιάζει, ξέρω εγώ, απάντησε η Πουλχερία. Φέρτα μου εσύ κι άσε τις πολλές κουβέντες, γιατί επείγομαι.

—Και πού να τα βρω τ' αγγούρια, μαρή, νυχτιάτικα; διαμαρτυρήθηκε ο Γλίτσας. Και πες πως βρίσκω μανάβικο ανοιχτό... Με τι θα τ' αγοράσω, τρομάρα σου, που δεν έχουμε δεκάρα τσακιστή;

—Έχει στον μπαχτσέ της Κυράς, είπε πεισματικά η γκαστρωμένη. Να μπεις και να τα κόψεις, δεν θα σε δει κανείς τέτοια ώρα.

—Τρελή είσαι, μαρή; αναφώνησε ο Γλίτσας. Έτσι και με

μπλάξει⁵⁴ ο δραγάτης η Κυρά θα με κρεμάσει ανάποδα από τη μουριά και θα βάνει φωτιά από κάτω.

—Σιγά μη γχιζερνάει⁵⁵ ο δραγάτης τέτοια ώρα στα μποστάνια και τους μπαχτσέδες, επιχειρηματολόγησε η γκαστρωμένη. Κανένας δεν θα σε δει. Θα μπεις, θα βγεις κι ούτε γάτα, ούτε ζημιά.

Ο Γλίτσας, όπως όλοι οι κολήγοι του φυράματός του, ούτε γενναίος ήτουνε, ούτε και την είχε τη συμβία του σε μεγάλη υπόληψη —πόσο μάλλον αν μιλάμε για αισθήματα εκλεπτυσμένα— δεν άντεχε όμως τη γκρίνια, όπως όλοι οι άντρηδοι, κι έτσι, αφού νύχτα ήτουνε κι ο κίνδυνος όχι μεγάλος, έκαμε την καρδιά του πέτρα, για να γλυτώσει τη μίρλα.

—Καλά, της λέει. Θα πάω, ‘σύχασε.

Και πήγε.

Αλλά τα ‘φερε έτσι ο διάολος, που κείνο το βράδυ έτυχε να μην έχει δουλειά αλλού, να έχει βγει ο δραγάτης όξω για κατούρημα. Και κατά το συνήθειό του (ήτουνε η δική του μυστική πράξη αντίστασης κατά της Εξουσίας) τη δουλειά αυτή την έκαμε στις ντοματιές κι αγγουριές. Οπότε έπιακε τον λωποδύτη Γλίτσα επί το έργον κι αφού τον καταχέρισε καλά-καλά με τη μαγκούρα του —για κάτι τέτοια τυχερά ζουν οι δραγάτες— τον βούτηξε από τον γιακά και τον πήγε γραμμή στην κυρά του, η οποία είχε αϋπνίες, όπως συνηθίζεται στην ανωτέρα τάξη.

Αυτή ατένισε τον λαθρόχειρα μετά βδελυγμίας και τον ρώτησε, έτσι, για να γίνεται κουβέντα, μπας και νυστάξει, για ποιο λόγο προέβη σ’ αυτή την αχαρακτήριστη εγκληματική πράξη.

—Όχι εγώ, Κυρά, απολογήθηκε ο ατυχής. Εγώ δεν ήθελα, αλλά να... η γυναίκα, οπού ‘ναι γκαστρωμένη, μετά συγχωρήσεως, λιγουρεύτηκε και καλά αγγούρι.

—Αγγούρι; απόρησε η πατριχία Γιασεμή. Τι να το κάμει το αγγούρι γκαστρωμένη γυναίκα;

54 Φαίνεται ότι ο Γλίτσας καταγόταν εκ Θεσσαλίας όπου «μπλάζω» σημαίνει πιάνω στα πράσα.

55 Γχιζερνάω: Περιφέρομαι στα χωριάτικα.

—Πού να ξέρω εγώ, Κυρά; κλαψούρισε ο δύστυχος Γλίτσας. Έτσι της κόλλησε στο ξερό της το κεφάλι κι άπαξες και κολλήσει μια ιδέα σε θήλεο, πάει, δεν του τη βγάνεις μακάρι και τι. Εγώ δεν...

Η Γιασεμή ξανακοίταξε τον Γλίτσα καλά-καλά. Μπορεί να ήτουνε ένας χώριατος του κιαρατά, ένα ζο όρθιο και γλίτσας όνομα και πράμα, αλλά και καλοφτιαγμένο παληκάρι ήτουνε και προικισμένος έδειχνε κι απ' όλα. Και η αλήθεια είναι ότι η ίδια κάπως την είχε στερηθεί την αντρική συντροφιά και μάλιστα στη στενή και οικεία της (για να μην πούμε κατάπτυστη) μορφή.

—Κανονικά θα 'πρεπε να σε κρεμάσω ανάποδα στη μουριά και να βάνω φωτιά από κάτω, είπε. Αλλά ένεκα που ενήργησες για να 'φχαριστήσεις τη γκαστρωμένη λέω να δείξω κάποια επιείκεια.

—Ναι, Κυρά, να δείξεις, την προέτρεψε ο Γλίτσας. Τι τώρα, αν ήτουνε αλλιώς θα έμπαινα εγώ στον μπαχτσέ;

Οπότε έδειξε η Γιασεμή επιείκεια και κράτησε τον φταίχτη να της κάνει παρέα εκείνο το βράδυ και άγια έπραξε γιατί πολύ της άρεσε κι έτσι κάθε λίγο και λιγάκι εφεξής όλο και της θυμόταν ν' ασκήσει την επιείκειά της επί του πρόθυμου να υποστεί τις συνέπειες Γλίτσα κι όλοι ήτουνε ευχαριστημένοι κι όλα ωραία και καλά.

Ο θυμόσοφος λαός συνηθίζει να λέει «ουδέν μονιμότερον του προσωρινού», εμείς θα προσθέταμε ότι η συνήθεια είναι το σημαντικότερο συστατικό στη ζωή των ανθρώπων αν και όχι σπάνια τους οδηγεί σε λάθος δρόμο. Η κυρα-Γιασεμή φαίνεται πως ήτουνε άνθρωπος της συνήθειας κι έτσι κατέληξε να μετατρέψει μια τυχαία κατάσταση σε μέρος της καθημερινότητάς της. Ήξερε βέβαια πολύ καλά ότι πέραν της κλίνης η διαφορά που τη χώριζε από τον δουλοπάροικο –και δεν αναφερόμεθα μόνο στην κοινωνική– ήτουνε χαώδης. Αλλά κατά κάποιον τρόπο είχε βολευτεί και δεν της έκαμε καρδιά να ξεβουλευτεί, τουλάχιστον όχι πριν αρχίσει να βαριέται.

Ο Γλίτσας πάλι κι αν είχε βολευτεί! Όχι μόνο ένιωθε κολακευμένος από την προτίμηση που του έδειχνε η αφεντικίνα του – που βεβαίως ούτε κατά διάνοια δεν συγκρινόταν με την χοντρο-

κομμένη Πουλχερία –αλλά, στο πίσω μέρος του μυαλού του, έκαμε και όνειρα μεγαλείων. Στο κάτω-κάτω θαύματα γίνονταν κάθε μέρα –αυτό δεν διαλαλούσαν οι παπάδες;– γιατί να μη γίνει κι ένα για ελόου του; Άρχοντας Γλίτσας! Τι ωραία που θα ήτουνε! Θα καθόταν αραχτός όλη μέρα, θα ντυνόταν στα μετάξια και στα βελούδα, θα είχε τις ωραιότερες δούλες να τον φροντίζουν (ποικιλοτρόπως), όσο χρυσάφι κι ασήμι του χρειαζόταν και θα ‘κανε αυτούς τους τεμπελαράδες τους χωριάτες, τους χθεσινούς του συντρόφους, να δουλεύουν στα χτήματά του ασταμάτητα κι όποιον έπιανε να λουφάρι θα του όργωνε το πετσί με τον βούρδουλα. Αυτή ήτουνε η ζωή που του ταίριαζε και που του άξιζε, τι να λέμε τώρα!

Έλα όμως που η ζωή δεν έρχεται πάντα όπως μας βολεύει κι όπως τη σχεδιάζουμε...

Η Πουλχερία γέννησε όταν ήρθε η ώρα της, αλλά, τι ατυχία!... παιδί θηλυκό. Παναπεί άχρηστο. Ένα ακόμα στόμα για τάισμα τζάμπα και βερεσέ. Οι δυο γονείς απαρηγόρητοι.

—Ποιος μας καταράστηκε ήθελα να ‘ξερα! γκρίνιαζε η Πουλχερία.

—Ποιος να μας καταραστεί, μαρή άχρηστη; την απόπαιρνε ο Γλίτσας. Άμα δεν είναι ικανή η γυναίκα να γεννήσει σερνικά το μάτι το κακό σου φταίει;

—Και τι να το κάνουμε τώρα; αναρωτιόταν η Πουλχερία. Εδώ καλά-καλά δεν έχουμε εμείς να φάμε.

—Τι να κάνουμε; μουρμούρισε ο Γλίτσας. Υπεμονή θα κάνουμε. Αυτό θα κάνουμε.

—Δεν λες της Κυράς, που σ’ έχει στα όπα-όπα, να μας το βαφτίσει; πρότεινε η πονηρή χωριάτα. Έτσι, σαν νονά που θα ‘ναι, ούλο και κάτι θα μας τσοντάρει και κάπως θα βολευτούμε.

—Μαρή καλά τα λες! αναφώνησε ο Γλίτσας. Πώς δεν το σκέφτηκα;

Και αμ’ έπος αμ’ έργον σκάει το μυστικό στη Γιασεμή. Η οποία και δέχτηκε, αν και με μισή καρδιά.

—Δεν τα χωνεύω τα κουτσούβελα, του ξεκαθάρισε του Γλί-

τσα. Να το βαφτίσω το άχαρο, αλλά αν περιμένεις ν' ασχοληθώ με δαύτο είσαι μακριά νυχτωμένος.

—Όχι, Κυρά, τι ν' ασχοληθείς, βιάστηκε να τη διαβεβαιώσει ο Γλίτσας. Εσύ θ' ασχοληθείς; Την Πουλχερία τι την έχουμε;

—Πώς θα το πούμε; ρώτησε η Γιασεμή σκεφτική.

—Να την πούμε Αγγούρω; πρότεινε ο Γλίτσας. Για να θυμόμαστε το γεγονός που μας έφερε κοντά...

Η Γιασεμή σήκωσε τα μάτια της απελπισμένη στον ουρανό. Νά... κάτι τέτοιες στιγμές ήτουνε που καταριόταν την καλή της την καρδιά που την έκανε ν' ανέχεται χοντροκοπιές σαν αυτόν τον ανεκδιήγητο χωριάτη.

—Θα την πούμε Ροδάνθη, είπε αποφασιστικά. Το όνομα της μάνας μου της συχωρεμένης. Κι ας ελπίσουμε ότι θα της φέρει γούρι.

Βαφτίστηκε το λοιπόν το μωρό Ροδάνθη κι η Γιασεμή το ξέχασε. Όσπου συνέβη ένα άλλο σημαδιακό περιστατικό. Όταν η Ροδάνθη ήτουνε δεν ήτουνε τριών χρονών νήπιο η μάνα της — ποιος θα το πίστευε!— το 'σκάσε μ' έναν περιπλανώμενο κλαριντζή (τροβαδούρους τους έλεγαν τότες) κι έκτοτε ούτε ξανακούστηκε, ούτε κι έδωκε ποτέ σημεία ζωής.

Απελπισμένος ο Γλίτσας κατέφυγε πάλι στη Γιασεμή.

—Το και το, της λέει. Τώρα τι θα κάμω εγώ με το κούτσιχο;⁵⁶ Πώς θα το μεγαλώσω που δεν ξέρω την τύφλα μου απ' αυτά τα πράματα;

—Και τι να σου κάμω εγώ; τον πρόγκηξε η Γιασεμή.

—Ξέρω κι εγώ;..., έκανε μισοκακόμοιρα ο χωριάτης. Νά... έλεγα μήπως να στη φέρω εδώ;...

Η Γιασεμή έβαλε τις φωνές. Και με το δίκιο της.

—Άκου να σου πω..., του φώναξε έξαλλη. Ως εδώ και μη παρέχει! Να το ξεχάσεις αυτό. Σιγά μη σου μεγαλώσω και το παιδί τώρα!

⁵⁶ Κούτσιχο: το μικρό, καραγκουνιστί.

—Και τι να κάμω ο έρμος; κλαψούρισε ο Γλίτσας. Θα πεθάνει το καφερό. Αμαρτία δεν είναι;

Η Γιασεμή, το είπαμε, στο βάθος είχε καλή καρδιά. Συνειδητοποίησε ότι υπήρχε πρόβλημα και πως κάτι θα έπρεπε να γίνει.

—Καλά, φέρτο, είπε τέλος. Θα το δώκω σε μια μαγειρίσσα, κάτω στις κουζίνες, να το φροντίσει.

Κι έτσι γίνηκε. Η Ροδάνθη παραδόθηκε σε μια έμπιστη δούλα και για μια ακόμη φορά η Γιασεμή ξέχασε την ύπαρξή της.

Όμως, όπως λέει το σοφό γνωμικό: «Δώκε θάρρος στον χωριάτη να σ' ανέβει στο κρεβάτι». Και στην προκειμένη περίπτωση ο εν λόγω χωριάτης είχε ήδη ανέβει στο κρεβάτι.

Κι έτσι μια μέρα ο Γλίτσας επανήλθε δριμύτερος, πολύ δριμύτερος.

—Ξέρεις τι λέω, Κυρά; λέει της Γιασεμής.

—Να τ' ακούσουμε, λέει εκείνη.

—Νά... εμένα η γυναίκα έφυγε και πάει —κακός ψόφος να τσ' έρθει όπου κι αν βρίσκεται, η σκρόφα. Παναπεί είμαι τώρα λέφτερος και σένιος από υποχρεώσεις.

—Και λοιπόν;

—Νά... έλεγα μήπως και μ' έπαιρνες ελόου σου...

—Πώς να σε πάρω δηλαδή; απόρησε η Γιασεμή. Παρμένο δεν σ' έχω, τρομάρα σου;

—Εννοώ κανονικά, Κυρά... Να με στεφανωθείς, που λέει ο λόγος.

Κόντεψε να της έρθει κόλπος της Αρχόντισσας.

—Να σε στεφανωθώ! ανέκραξε. Εγώ!... Εσένα!...

—Εμ ναι. Ντροπής δεν είναι να μ' έχεις αστεφάνωτο τόσον καιρό; Τι θα πει ο κόσμος;

Ήτουνε η μια κουβέντα παραπάνω που δεν έπρεπε να εκστομίσει ο Γλίτσας. Η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Για τότε βρέθηκε στο δρόμο κλωτσηδόν ούτε αυτός το κατάλαβε.

Για κάμποσο καιρό κοπροσκύλιαζε στο χωριό, χωρίς δουλειά, ζητιανεύοντας και ζώντας από ελεημοσύνες, με την ελπίδα ν' αλλάξει γνώμη η Κυρά, ώσπου στο τέλος είδε κι απέειδε και μπάρκαρε ναύτης σ' ένα Γενοβέζικο καράβι, που όπως μαθεύτηκε μετά βούλιαξε στη Μαύρη Θάλασσα αυτόανδρο και πάει καλιά του ο φιλόδοξος δουλοπάροικος που ονειρευόταν μεγαλεία.

Πέρασαν τα χρόνια και η Γιασεμή, αηδιασμένη από τη γλιτσερή εμπειρία που είχε, άλλη σχέση δεν ξανάκανε, ούτε με κάποιον της σειράς της, ούτε, πόσο μάλλον, με παρακατιανό.

Αλλά η Μοίρα κάνει τα δικά της σχέδια και ποιοι εμιάστενε εμείς, οι μικροί άνθρωποι, να της πάμε κόντρα;

Έτυχε λοιπόν η προσωπική καμαριέρα της Γιασεμής ν' αρρωστήσει με κοιλιακά κι έτσι ένα πρωί εμβρόντητη η Αρχόντισσα αντίκρισε μια εκπάλγου ομορφιάς νεαρή καλλονή να μπαίνει στην κάμαρή της με τον δίσκο του πρωινού. Ήτουνε αυτό ένα πλάσμα χωρίς προηγούμενο κι επόμενο, μ' ένα πρόσωπο αγγελικό, ένα κορμί ιλιγγιώδες και μια πλούσια χαίτη που της έπεφτε βελούδινη ως κάτω από τα γοφιά. Η κυρα-Γιασεμή είχε απομείνει κάγκελο να χαζεύει αυτή την αναπάντεχη οπτασία.

—Ποια είσαι εσύ, παιδάκι μου; κατάφερε να αρθρώσει στο τέλος.

—Η καινούργια σας καμαριέρα, Κυρά, απάντησε το κορίτσι με μια φωνή απαράμιλλης μουσικότητας.

Κάτι φτερούγισε στην κλειστή καρδιά της Γιασεμής, που η αθάνατη Σαπφώ θα μπορούσε να εκφράσει λυρικά στους υπέροχους στίχους της, αλλά που η ίδια αδυνατούσε να προσδιορίσει επακριβώς.

—Και πώς σε λένε, κορίτσι μου; ρώτησε.

—Ροδάνθη, απάντησε χαμογελώντας το δουλικό.

—Ροδάνθη! ανέκραξε κατάπληκτη η Γιασεμή. Μα τότες πρέπει να 'σαι η βαφτισιμιά μου!

—Τω όντι, Κυρά, αυτή είμαι, απάντησε το κορίτσι.

Έχτοτε νονά και βαφτισιμιά γίνηκαν αχώριστες και για τη Γιασεμή ήτουνε σαν να άνοιξαν οι ουρανοί και την έλουσαν ολόκληρη στο φως του Παραδείσου.

«Κοίτα να δεις πώς έρχονται καμιά φορά τα πράγματα!» σκεφτόταν κατ' ιδίαν. «Πώς η ευτυχία, που έχεις από καιρό ξεγράφει, βρίσκει τον τρόπο και τρυπώνει στην ψυχή σου!».

Όμως καμιά ευτυχία δεν είναι χωρίς προβλήματα και καμιά σχέση, ακόμα και η πιο ιδανική, χωρίς αγκάθια. Έτσι, με έκπληξή της η Γιασεμή διαπίστωσε πως είχε καταληφθεί από μια ζήλια, όμοια της οποίας δεν είχε βιώσει ποτέ πριν.

Ήτουνε φυσικό μια ομορφιά σαν αυτή της Ροδάνθης να ελκύει τα βλέμματα όλων, ανδρών τε και γυναικών. Κι αυτό την Αρχόντισσα με την όψιμα ζωντανεμένη λίμπιντο την αρρώσταινε.

Ήξερε πως η ζήλια αυτή ήτουνε αβάσιμη, γιατί το κορίτσι με κάθε τρόπο της αποδείκνυε καθημερινά την αγάπη και την αφοσίωσή του, όμως σ' αυτά τα πράγματα λογική δεν χωράει κι ούτε βρίσκει κανείς άκρη ποτέ, μακάρι και ν' ασχοληθούν τα μεγαλύτερα κεφάλια της επιστήμης.

Στην αρχή η Γιασεμή προσπάθησε ν' αντιδράσει σ' αυτό το παράλογο συναίσθημα, αλλά ήτουνε χαμένος κόπος. Στο τέλος κατάλαβε πως μόνο αν απομόνωνε την πανέμορφη Ροδάνθη από τον έξω κόσμο θα ησύχαζε –κάπως.

Έδωκε διαταγή να χτίσουν λοιπόν τις πόρτες και τα παράθυρα, πλην εκείνων του πάνω πατώματος, σ' έναν πύργο που βρισκόταν σ' ένα από τα μετόχια της, όχι μακριά από το αρχοντικό. Εκεί λοιπόν εγκατέστησε την ωραία Ροδάνθη. Μοναδική πρόσβαση ήτουνε μια ανεμόσκαλα που της έριχνε το κορίτσι από το παραθύρι της κάθε που την επισκεπτόταν, συχνά πολλές φορές μέσα στη μέρα και πάντα τις νύχτες, που περνούσαν ανελλιπώς μαζί.

Το κορίτσι, προς τιμή του, δεν διαμαρτυρήθηκε καθόλου απ' αυτόν τον εγκλεισμό, γιατί λάτρευε ειλικρινά την όμορφη νονά της και δεν την ένοιαζαν ούτε παρές, ούτε άλλες συναναστροφές. Ακούγεται περίεργο, αλλά είπαμε, η Μοίρα έχει πάντα τον δικό της τρόπο να διαχειρίζεται τις ζωές των ανθρώπων.

Ωστόσο η ανήσυχη ψυχή της κυρα-Γιασεμής δεν έλεγε να βρει ησυχία. Μπορεί να ήτουνε εντελώς σκλαβωμένη από τα λεπτά αισθήματα που της είχαν τόσο απροσδόκητα –και άκαιρα θα έλεγα εγώ– γεννηθεί για την ωραία Ροδάνθη, αυτό όμως δεν

την εμπόδιζε να βλέπει την όλη κατάσταση όπως ήτουνε κι όχι όπως εκείνη επιθυμούσε να είναι.

Αντιλαμβανόταν ας πούμε πως οι σχέσεις αυτού του είδους είναι καταδικασμένες εκ των προτέρων, πόσο μάλλον όταν υπάρχει τόσο μεγάλη διαφορά ηλικίας, χωρίς να παραβλέπουμε βεβαίως το χάσμα της καταγωγής και ταξικής θέσης, αλλά και την καθόλου απίθανη κοινωνική κατακραυγή, εάν κάτι τέτοιο δημοσιοποιούταν. Ο κόσμος δεν χρωστάει ποτέ καλό, ιδίως όταν βλέπει τον άλλο να ευτυχεί με τρόπο όχι αποδεκτό κοινωνικά και νομικά.

Βεβαίως η Γιασεμή, στην προχωρημένη ηλικία των σαρανταπέντε χρόνων, εξακολουθούσε να είναι μια γυναίκα πανέμορφη –την οποία πολλοί αρχόντοι εξακολουθούσαν να εποφθαλμιούν με σκοπό τον γάμο κι όχι μόνο κινούμενοι από οικονομικό συμφέρον– αλλά τι τα θες... άλλο σαρανταπέντε κι άλλο δεκάξι.

Συχνά λοιπόν δοκίμαζε την αγαπημένη της βαφτισιμιά προσπαθώντας να καταλάβει πώς ένοιωθε στ' αλήθεια το κορίτσι και ποια τα αισθήματά του απέναντί της.

—Δεν στεναχωρεύεσαι μονάχη σου εδώ πάνω, μάτια μου; τη ρωτούσε διερευνητικά. Δεν πεθύμησες να βγεις κι εσύ έξω, να διασκεδάσεις, σαν τα άλλα κορίτσια της ηλικίας σου;

—Πρώτα απ' όλα δεν είμαι μονάχη μου, απαντούσε πρόσχαρα η Ροδάνθη. Έχω εσένα, που μου κάνεις συντροφιά και μ' αγαπάς. Μετά, τι να τις κάμω τις διασκεδάσεις και τα γλέντια; Έχω εδώ ότι μου χρειάζεται. Τα βιβλία που μου φέρνεις, τα κεντήματα που φτιάχνω, τη μουσική που παίζω στο λαγούτο, τα ποιήματα που γράφω κι επιπλέον έχω μια θέα εντυπωσιακή από τα παραθύρια μου. Γιατί να θέλω να βγω;

—Ναι, αλλά μπορεί να πεθύμησες συντροφιά με τους συνομηλίκους σου, έριχνε τη σπόντα της η Γιασεμή. Όλα τα κορίτσια χρειάζονται να έχουν φιλενάδες –καμιά φορά και... φίλους.

—Κανέναν δεν χρειάζομαι πάρεξ εσένα, απαντούσε η Ροδάνθη αγκαλιάζοντας την και φιλώντας την τρυφερά. Αν έχω εσένα δεν θέλω τίποτις άλλο. Εξόν πια κι αν με βαρέθηκες.

—Να σε βαρεθώ εγώ, φως μου;!!! διαμαρτυρόταν η Γιασεμή.

Τι λόγια είναι αυτά; Χωρίς εσένα η ζωή μου είναι ένα σκοτάδι. Μόνο εσύ τη φωτίζεις. Μόνο εσύ μου δίνεις χαρά.

Κι έτσι ειδυλλιακά κυλούσαν οι μέρες, οι βδομάδες και οι μήνες, όμως φαίνεται ότι κάποιος εκεί πάνω, θεός ή δαίμονας, που ασχολείται με τις υποθέσεις των ανθρώπων, άρχισε να βαριέται και είπε να φέρει μια κάποια ανακατωσούρα στα ήρεμα και γαλήνια νερά της λίμνης.

Έτυχε τώρα να περνάει από κείνα τα μέρη ένας νεαρός λιμοκοντόρος, ένα κανονικό ρεμάλι, δευτερότοκος γιος ενού Ρωμαίου αρχόντου στο Δεσποτάτο του Μυστρά, ο οποίος δραπέτευσε από τον τόπο του, όπου τον καταζητούσαν για χρέη, και βρισκόταν καθ' οδόν για την Πόλη, όπου ήλπιζε να κάμει την τύχη του, όπως τόσα και τόσα κατακάθια της κοινωνίας πριν απ' αυτόν κι άλλα τόσα και περισσότερα μετά από δαύτον. Αμβρόσιος ήτουνε το όνομά του, που το άλλαζε όμως, ανάλογα με τις περιστάσεις, κι έτυχε να περνάει από την περιοχή του πύργου της Ροδάνθης τη στιγμή που εκείνη έριχνε την ανεμόσκαλα για ν' ανέβει η αγαπημένη της Γιασεμή.

Εντυπωσιάστηκε ο κανάγιας από την ομορφιά των δυο γυναικών και περισσότερο της νεότερης και παρακολούθησε τη διαδικασία κρυμμένος καλά πίσω από τις φυλλωσιές.

«Κάποιον λάκκο έχει η φάβα» σκέφτηκε μέσα του ο αγύρτης. «Ποιος ξέρει γιατί κρατάνε το όμορφο αυτό κορίτσι φυλακωμένο σε τούτο τον άπαρτο πύργο; Για να δούμε...».

Περίμενε να ξανακατέβει η Γιασεμή, αλλά όπως νύχτωνε εκείνη δεν φαινόταν να έχει πρόθεση να ξεκουνηθεί από κει πάνω κι έτσι ο Αμβρόσιος αποφάσισε να στρατοπεδεύσει εκεί που βρισκόταν, χωρίς ν' ανάψει φωτιά προκειμένου να διαλευκάνει το μυστήριο.

«Ποιος ξέρει» σκέφτηκε. «Μπορεί στον πύργο, εξόν από τη μορφονιά, να φυλάνε και τίποτις θησαυρούς. Αλλά και θησαυρούς να μη φυλάνε όλο και κάτι ασημικά, όλο και κάτι χρυσαφικά θα υπάρχουν, δεν μπορεί...».

Κοιμήθηκε λοιπόν ο Αμβρόσιος «υπό την σκέπη των άστρων» κι ονειρεύτηκε πλούτη και μεγαλεία και άλλα τινά, πολύ πιο ενδιαφέροντα και γαργαλιστικά. Έτσι, το πρωί που

ξύπνησε και πάλι με το καλό ήτουμε αποφασισμένος και στήθηκε πίσω από μια φυλλωσιά με τα μάτια του δεκατέσσερα και καρφωμένα πάνω στον μυστήριο πύργο.

Όταν ο ήλιος ανέβηκε κάμποσα κοντάρια ψηλά –οι αρχόντοι βλέπεις δεν ξυπνούν με το λάλημα του πετεινού, όπως οι παρακατιανοί– ο Αμβρόσιος είδε πάλι την ανεμόσκαλα να πέφτει από το παραθύρι και την πρεσβύτερη των γυναικών να κατεβαίνει, ενώ η άλλη από πάνω της έστελνε φιλιά και τράβηξε πίσω τη σκάλα όταν η κατάβαση ολοκληρώθηκε.

—Curiouser and curiouser, μουρμούρισε ο πονηρός στα λίγα εγγλέζικα που είχε μάθει από έναν περιοδεύοντα Εγγλέζο απατεώνα.⁵⁷

Ο ρεμάλης φυγιάς περίμενε λίγο για να σιγουρευτεί και μετά πήρε από τη σέλα του αλόγου του ένα μακρύ σκοινί με γάντζο στην άκρη, που είχε μαζί του πάντα για κάτι τέτοιες περιπτώσεις, και πλησίασε στον πύργο.

Με πολύ μεγάλη προσοχή κι επιδεξιότητα, που είχε αποκτήσει από παρόμοιες μπούκες, κατάφερε να στείλει τον γάντζο να σφηνώσει στο περβάζι του παραθύρου. Από κει και πέρα ήτουμε παιχνιδάκι για τον γυμνασμένο λωποδύτη να σκαρφάλώσει στον τοίχο ταχύτατα.

Βρέθηκε σε μια ευρύχωρη κρεβατοκάμαρη όπου ευτυχώς τη στιγμή εκείνη δεν υπήρχε κανείς. Από τα ενδότερα ακουγόταν ο ήχος του νερού και το μελωδικό τραγούδι του κοριτσιού που του έδωκε να καταλάβει πως η ωραία έγκλειστη έπαιρνε τη στιγμή εκείνη το πρωινό της μπάνιο.

Ανενόχλητος λοιπόν έβγαλε από το ζουνάρι του ένα τσουβάλι, που είχε φέρει εξεπιτούτου, κι άρχισε να βάνει μέσα ότι πράγματα αξίας έβλεπε μπροστά του. Χρυσά κι ασημένια καντηλιέρα, κηροπήγια, ασημένια κουταλοπήρουνα, μπωλ και πιατικά κι ότι άλλο το έμπειρο μάτι του ξεχώριζε. Σε λίγο το τσουβάλι είχε γιομίσει κι ο κλέφτης ετοιμαζόταν να εξαφανιστεί από τον ίδιο δρόμο που είχε έρθει όταν ξαφνικά μπήκε στο δωμάτιο η Ροδάνθη που είχε τελειώσει με το μπάνιο της.

57 Ίδου λοιπόν από πού επηρεάστηκε πιθανότατα ο Lewis Carroll, που έβαλε τη μικρή του πρωταγωνίστρια να λέει ακριβώς το ίδιο στο αριστούργημά του «Alice's Adventures in Wonderland».

Βλέποντας τον άγνωστο νεαρό, φάντη μπαστούνι μπροστά της, εννοείται πως ξαφνιάστηκε, αλλά αθώα κι απονήρευτη όπως ήτουνε δεν φοβήθηκε —ούτε και θορυβήθηκε που παρουσιαζόταν μπροστά σ' έναν ξένο όπως την έφερε στον κόσμο η άγνωστη σε κείνη μάνα της.

—Ποιος είσαι ελόου σου; ρώτησε τον λωποδύτη.

Αυτός, παρ' ότι δοκιμασμένος σε δύσκολες καταστάσεις, στη θέα της εκπάλγου καλλονής, που τον είχε συλλάβει με τα κλοπιμαία στο τσουβάλι, τα έχασε —προς στιγμή.

—Δεν είμαι ο Α... (παραλίγο να πει Αμβρόσιος, αλλά συγκρατήθηκε εγκαίρως)... ο Αθανάσιος; είπε κουτά.

—Ποιος Αθανάσιος; απόρησε η νεαρά, που δεν γνώριζε κανέναν Αθανάσιο.⁵⁸

—Ο πρίγκηψ Αθανάσιος, απάντησε ο Αμβρόσιος, που είχε στο μεταξύ ανακτήσει μέρος της ψυχραιμίας του.

—Μπα; Και πώς ανέβηκες εδώ πάνω; ρώτησε το κορίτσι.

—Μ' ένα σκοινί, απάντησε ο λωποδύτης. Περνούσα απόξω, είδα το παραθύρι ανοιχτό και είπα να πω μια καλημέρα.

—Και στο τσουβάλι εκεί τι κουβαλάς;

—Ε, είπα φεύγοντας να πάρω να πετάξω κάτι παλιοπράματα που είχαν μαζωχτεί εδώ πέρα, απάντησε ο ετοιμόλογος απατεώνας.

Κάθισε το κορίτσι στην άκρη του κρεβατιού και του έκανε νόημα να καθίσει δίπλα της. Η αλήθεια είναι ότι της άρεσε να έχει κάποιον να πει δυο κουβέντες, γιατί, παρά τις διαβεβαιώσεις που έδινε στην αγαπημένη της νονά, η συντροφιά ατόμων της ηλικίας της της έλειπε.

—Μόνο που πρέπει να φύγεις πριν επιστρέψει η νονά μου, του είπε. Γιατί δεν της αρέσει να μιλάω με αγνώστους. Ούτε με γνωστούς δηλαδή.

—Α, όσο γι' αυτό μη σε νοιάζει και θα 'χω το νου μου, είπε ο

58 Ορίστε λοιπόν από πού προέρχεται ο γνωστός λαϊκός αστεϊσμός «Ποιος Θανάσης;».

αλιτήριος και της χαϊδέψε τον εσωτερικό μηριαίο στο ύψος των προσαγωγών.

Κάτι που επέφερε μια κάποια αναστάτωση στην έτσι κι αλλιώς εξαιρετικά ευαίσθητη κοπέλα.

Πιάκαν λοιπόν οι δυο τους την κουβέντα και το ένα έφερε το άλλο και πριν το καταλάβουν ο ήλιος είχε αρχίσει να χαμηλώνει στον ορίζοντα.

—Ω! Είναι αργά και πρέπει να φύγεις, ανέκραξε θορυβημένη η κοπέλα.

—Να φύγω, μάνα μου, είπε ο Αμβρόσιος-Αθανάσιος, αλλά θα ξανάρθω αύριο να συνεχίσουμε την κουβέντα μας από κει που την αφήσαμε.

—Θα χαρώ πολύ, απάντησε η Ροδάνθη. Μην ξεχάσεις να πάρεις τα σκουπίδια φεύγοντας.

Κι έτσι αυτό το βιολί συνεχίστηκε για κάμποσες ημέρες ακόμη, παρ' όλο που ο Αμβρόσιος επειγόταν να συνεχίσει το ανέλπιστα προσοδοφόρο, ως απεδείχθη, ταξίδι του για την Πόλη και τη σίγουρη επιτυχία που τον περίμενε εκεί κι επιπλέον είχε πιαστεί ολόκληρος να κοιμάται κάθε βράδυ στο ύπαιθρο, όμως, να λέμε του στραβού το δίκιο, είχε καταμαγευτεί από την πανώρια και τόσο αφελή συγχρόνως κοπέλα —σπανιότατος συνδυασμός στον δικό του κύκλο— κι όλο ανέβαλε τη μέρα του οριστικού αποχαιρετισμού, δικαιολογούμενος στον κατάπτυστο εαυτό του ότι έμεναν ακόμη πολλά τιμαλφή που περίμεναν πώς και πώς να σουφρωθούν από τον επιτήδειο και άνευ ηθικών φραγμών λωποδύτη.

Όμως και η άδολη Ροδάνθη είχε επηρεαστεί από την εξέλιξη που είχε λάβει η καθημερινότητά της. Όχι μόνον της άρεσε στο έπακρο η καινούργια αυτή εμπειρία, αλλά φαίνεται πως κι αισθηματικώς είχε προσβληθεί από το μικρόβιο που συχνάκις προσβάλλει τις άμαθες νέες κοπέλες και τις καθιστά ευάλωτες σε έξωθεν καταστάσεις και παράγοντες καθώς και —φευ!— έρμιαια των παθών τους.

Η κυρα-Γιασεμή, έμπειρη και οξυδερκής όπως ήτουνε δεν άργησε ν' αντιληφθεί την αλλαγή που είχε επέλθει στην προστατευόμενη της.

—Τι έχεις, κοκόνια μου; τη ρώτησε ένα βράδυ. Σαν κάπως μου φαίνεσαι.

—Τίποτις, νονά μου αγαπημένη, αναστέναξε το κορίτσι με το βλέμμα χαμένο στο άπειρο. Τίποτις.

Όμως η Γιασεμή, όντας η ίδια γυναίκα, ήξερε πολύ καλά τι σήμαινε το «τίποτις» που λένε οι ομόφυλές της όταν κάτι τις απασχολεί και τις ρωτάνε.

—Πώς τίποτις; επέμεινε. Μέρρες τώρα έχω παρατηρήσει πως βρίσκεσαι στον κόσμο σου. Τι συμβαίνει; Σε μένα μπορείς να λες όλα σου τα μυστικά.

Τώρα η νεαρή κοπέλα είχε μαύρα μεσάνυχτα ως προς την ανθρώπινη ψυχοσύνθεση. Πού να φανταστεί ότι οι άνθρωποι άλλα λένε κι άλλα εννοούν; Ότι άλλα σκέφτονται κι άλλα βγάζουν προς τα έξω; Εύπιστη λοιπόν και επειγόμενη να μοιραστεί «το υπέροχο μυστικό της» με κάποιον που θα την καταλάβαινε άνοιξε την καρδιά της και διηγήθηκε στην εμβρόντητη Γιασεμή τα συμβάντα με το νι και με το σίγμα, μην παραλείποντας και τις πιο ανατριχιαστικές λεπτομέρειες. Είπαμε, ήτουνε αφελής από χαρακτήρα κι ανατροφή κι άμαθη, λόγω έλλειψης συγχρωτισμού με τους άλλους ανθρώπους.

Η Γιασεμή τώρα ένιωσε τον κόσμο να φεύγει κάτω από τα ποδάρια της. Αυτό που φοβόταν από πάντα είχε συμβεί. «Κλειδώνω, αμπαρώνω, τον κλέφτη βρίσκω μέσα» σκέφτηκε μελαγχολικά.⁵⁹

—Και δηλαδή, σαν να λέμε, εσύ αυτόν τον Θανάση... πώς τον είπες;... τον... τον αγαπάς; ρώτησε εναγωνίως την ενθουσιώδη μικρή.

—Εις το έπακρον, νονά μου, απάντησε πρόθυμα η Ροδάνθη. Όχι όπως εσένα, διότι και η διαδικασία, όπως σου εξήγησα, είναι διαφορετική... Αλλιώς... Πλην τον αγαπώ σφόδρα.

—Κακό της κεφαλής σου, μουρμούρησε η Γιασεμή.

Και μεγαλοφώνως...

—Κι αυτός, κοκόνια μου; Αυτός σε αγαπεί επίσης;

59 Το γνωστό λαϊκό αίνιγμα για τον ήλιο. Ορίστε η προέλευσή του.

—Ούουου!... πολύ! ανέκραξε ενθουσιωδώς η Ροδάνθη. Πού να σου τα λέω!... Αφού να φανταστείς κάθε που φεύγει παίρνει να πετάξει και τα σκουπίδια.

—Τα σκουπίδια ε; είπε συνοφρυωμένη η Γιασεμή περιφέροντας το βλέμμα της ολόγυρα και σημειώνοντας νοερά όλα όσα έλειπαν ανεξήγητα από το δωμάτιο της προστατευόμενης της.

—Είδες πώς με φροντίζει; αναφώνησε το κορίτσι με ανυπόκριτη χαρά.

—Αμ δεν το βλέπω;!..., μουρμούρισε η Γιασεμή. Και δεν μου λες, θησαυρέ μου... Πότε θα μου το γνωρίσεις κι εμένα αυτό το κελεπούρι όπου μας προέκυψε τόσο απροσδόκητα, να μας νοικοκυρέψει;

—Να του πω να καθίσει μέχρι να 'ρθεις, νονά μου, προθυμοποιήθηκε το κορίτσι. Εγώ νόμιζα ότι μπορεί να σε πείραζε, αλλά βλέπω ότι είχα άδικο. Αν ήξερα θα τον κρατούσα να τον γνωρίσεις από πριν.

«Ο Θεός υπήρξε χουβαρντάς στην ομορφιά που της έδωκε» σκέφτηκε η Γιασεμή. «Στο μυαλό όμως τον πιάκαν οι τσιγκουνιές. Ευτυχώς δηλαδή, στην παρούσα συγχυρία».

—Όχι, λέει της Ροδάνθης. Μην του πεις τίποτις. Θα του κάνουμε έκπληξη. Άσε να κάνω εγώ πως φεύγω και μόλις ανέβει εκείνος θ' ανέβω μετά κι εγώ με το σκοινί και... σουρπράιζ!!!⁶⁰

Κι έτσι ακριβώς γίνηκε. Την επομένη η Γιασεμή κατέβηκε από την ανεμόσκαλα, κι ο Αμβρόσιος, αφού περίμενε λίγο, να σιγουρευτεί, έριξε το σκοινί με τον γάντζο, σκαρφάλωσε κι όλα ωραία και καλά.

Εντωμεταξύ με όλες τις φωταψίες που ακολούθησαν την επανασύνδεση των παράνομων (;) εραστών το κορίτσι ξέχασε τα συμπεφωνημένα με την αγαπημένη της νονά και τα θυμήθηκε ξανά μόνον όταν άκουσε τη θυμωμένη κραυγή αυτής της τελευταίας από το παράθυρο.

60 Φαίνεται πως και η κυρα-Γιασεμή γνώριζε ψήγματα της αγγλικής διαλέκτου –δεν ξέρουμε τίνι τρόπω.

—Ωιμέ! Αλί και τρισαλί! ανέκραξε η εμβρόντητη Γιασεμή. Τι ποταπόν θέαμα έμελλε να αντικρίσουν οι οφθαλμοί μου! Οποία τραγωδία έμελλε επιπίψει επί της σεπτής και αμέμπτου κεφαλής μου!

Η δυστυχής Ροδάνθη ντράπηκε και ερυθρίασε. Κι όπως συμβαίνει συνήθως σε τέτοιες περιστάσεις άβολες για όλους, επιχείρησε να δικαιολογήσει τ' αδικαιολόγητα με τον πλέον αφελή, πλην κλασικό, τρόπο.

—Αγαπημένη μου νονά, αναφώνησε η κορασίς. Δεν είναι αυτό που νομίζεις...

—Και τι είναι λοιπόν αν δεν είναι αυτό που νομίζω και που φαίνεται, ξεδιάντροπο νυμφίδιο; φώναξε η Γιασεμή εν εξάλλω – και με το δίκιο της η γυναίκα.

Εντωμεταξύ ο άλλος φταίχτης, σαφέστατα πιο έμπειρος σε δυσκολίες αυτού του είδους και άλλων, προσπάθησε να κερδίσει χρόνο για να σκεφτεί τι διάλογο θα κάνει.

—Η κυρία;..., ρώτησε ευγενικά και δήθεν και τάχαμου.

—Η νονά και κηδεμών μου, έκανε τις συστάσεις το κορίτσι. Νονά... απ' εδώ ο Αθανάσιος που λέγαμε...

—Ο μακαρίτης Αθανάσιος, ανέκραξε ως οργισμένη μαινάδα η Γιασεμή –με το δίκιο της– κι άρπαξε ένα σκαμνί να του το φέρει στο κεφάλι.

Ο Αμβρόσιος-Αθανάσιος όμως, είπαμε, ήτουνε συνηθισμένος σε τέτοιες κακοτοπιές και γρήγορος σαν αστραπή, παρά την άβολη στάση στην οποία είχε συλληφθεί, κατάφερε ν' αποφύγει το φονικό σκαμνί και να σπρώξει με δύναμη, ενστικτωδώς, την επίδοξη φόνισσα.

Η οποία –η κακιά η ώρα που όχι αδίκως συχνά επικαλούμαστε– έχασε την ισορροπία της, παραπάτησε κι όπως βρισκόταν κοντά στο παράθυρο πέρασε από το χαμηλό περβάζι και με μια φοβερή κραυγή τρόμου βρέθηκε στο κενό. Όμως οι άνθρωποι δεν είναι πουλιά κι ως εκ τούτου υπόκεινται στον αδυσώπητο νόμο της βαρύτητας, οπότε τάχιστα η άμοιρη Γιασεμή βρέθηκε επί του εδάφους, φαρδιά-πλατιά, ακίνητη και μη φωνασκούσα πλέον.

Όπως ήτουνε φυσικό κι επόμενο τη Ροδάνθη την έπιακε υστερία, κι όπως επίσης ήτουνε φυσικό ο ακούσιος φταίχτης Αμβρόσιος τη συνέφερε τάχιστα με δυο καλοζυγισμένους φούσκους – το μοναδικό φάρμακο για τέτοια περιστατικά.

—Ντύσου γλήγορα, την διέταξε δίνοντας ο ίδιος το καλό παράδειγμα. Και βάλε στο τσουβάλι ότι έχει αξία. Πρέπει να την κάνουμε αμέσως, πριν περάσει κανένας κατά 'δώ και βρει τη συχωρεμένη.

—Δηλαδή... είναι σίγουρο ότι συχωρέθηκε; ρώτησε κλαίγοντας η Ροδάνθη.

—Όσο γι' αυτό είναι άλλοι, πιο αρμόδιοι, ν' αποφασίσουν στον Κάτω Κόσμο, απάντησε ψύχραιμα ο ρεμάλης. Εκείνο που μπορώ να σου υπογράψω εγώ είναι ότι από κει που έπεσε δεν πρόκειται ν' ασκωθεί πριν από τη Δευτέρα Παρουσία –η οποία δεν αναμένεται και τώρα κοντά.

Κι έτσι το ζεύγος κατέβηκε άρον-άρον από τον πύργο, ο Αμβρόσιος φόρτωσε κι αυτό το τσουβάλι μαζί με τα υπόλοιπα στο άλογο κι όπου φύγει-φύγει.

* * *

Μετά από πολλές περιπέτειες έφτακαν καμιά φορά στην Πόλη. Εκεί, χάρη στα κλοπιμαία, έζησαν για λίγο με σχετική άνεση, ώσπου να δικτυωθεί κατάλληλα ο Αμβρόσιος, που δεν ήτουνε Αθανάσιος, και ο οποίος μέσα από γνωριμίες με κληρικούς, τυχοδιώκτες, συνωμότες κι άλλα επιφανή κατακάθια της κοινωνίας, αλλά κι εκμεταλλευόμενος αδίσταχτα την ομορφιά και γοητεία της Ροδάνθης, κατάφερε να προσληφθεί στην υπηρεσία του Αυτοκράτορα ως Βοηθός Σφουγγοκωλάριος.

Λέγεται ότι η τύχη βοηθάει τους τολμηρούς, η αλήθεια είναι όμως ότι βοηθάει σίγουρα τα καθάρματα. Έτσι, ο Αμβρόσιος βρέθηκε ανακατεμένος σε μια συνωμοσία κατά του θρόνου, από μια συγκυρία συμπτώσεων κατέληξε να μαχαιρώσει πισώπλατα τον Μεγαλειότατο και –ω, του θαύματος!– να πάρει τη θέση του (δεν ξέρουμε ακόμη με ποιο όνομα).

Αυτοκράτορας από το τίποτις λοιπόν ο απατεώνας, λωποδύτης, αγύρτης και δεν συμμαζεύεται Αμβρόσιος και Αυτοκράτειρα

η μονίμως έκπληκτη και ξεπερασμένη από τα γεγονότα Ροδάνθη.

Όμως, όπως σωστά επισημαίνει ο θυμόσοφος λαός, τα ανεμομαζώματα καταλήγουν σε διαλοσκορπίσματα. Κι έτσι, λίγο καιρό μετά την ενθρόνιση του κάλπικου Αυτοκράτορα ήρθε η σειρά του να ανατραπεί από μια άλλη συνωμοσία, που έστησε αριστοτεχνικά ο Πατριάρχης, και πάει ο Αμβρόσιος, να ζήσουμε να τον θυμόμαστε.

Όσο για την Αυτοκράτειρα –την τέως τώρα– ακολούθησε την τύχη όλων των τέως θηλέων εξουσιαστριών και η νέα τάξη πραγμάτων την έστειλε να κλειστεί στο μοναστήρι των Σκοπών, των σημερινών Σκοπίων, όπου ευτυχήσαμε ν' ανακαλύψουμε το πολύτιμο έγγραφο, που χρησίμευσε ως βάση και οδηγός για το παρόν μας μόνιμα.

Εδώ ας μας επιτραπεί να παραθέσουμε αυτούσιο το εδάφιο του Χρονικού που περιγράφει την άφιξη της Ροδάνθης στο μακρινό μοναστήρι της εξορίας της.

Γράφει ο ανώνυμος Χρονικογράφος:

«Ήτο νύξ ότε αφίχθη η έκπτωτος Αυτοκράτειρα εις την Ιεράν Μοήν (...). Πάραυτα οδηγήθη υπό των καλογραιών που ευρίσκοντο εν υπηρεσία υποδοχής εις τα δώματα της Αγίας Ηγουμένης.

» Αναλογίζεται λοιπόν τις την έκπληξιν της νεοφερμένης ότε ευρέθη πρόσωπον με πρόσωπον με την θεωρουμένην υπ' αυτής ως θανούσαν ανάδοχόν της και ευεργέτιδαν Γιασεμή.

» —Νονά! ανέκραξεν η νεαρά. Εσείς εδώ; Οποίον θάυμα! Ζείτε λοιπόν;

» —Ζω και βασιλεύω, κόρη μου, απήντησεν η Αγία Ηγουμένη. Μάθε πως ο Πανάγαθος ετέλεσεν θάυμα μέγα και εφρόντισεν, ότε ο κατάπτυστος αποπλανητής σου με εκπαραθύρωσεν, να πίψω επί φυλλώδους θάμνου, όστις απέτρεψεν τον θάνατόν μου. Έχασα μόνον τας αισθήσεις μου προσκαίρως, και δια τούτο μένεις με την λανθασμένην εντύπωσιν ότι είχα αποινθάνει οριστικώς.

» —Ω, αγαπημένη μου νονά! ανέκραξεν πλήρης αγαλιάσεως η Ροδάνθη ενηγκαλιζόμενη την ολοζώντανον Γιασεμήν. Πόσον χαίρομαι που είσθε ζώσα και που είμεθα πάλιν μαζί, ως άλλοτε!

» —*Ιδού λοιπόν που επαληθεύονται αι Γραφαί που λέγουν: “Ους ο Θεός συνέζευξεν άνθρωπος μη χωριζέτω”, απήντησεν άκρωσ συγκεκινημένη η Αγία Ηγουμένη».*

* * *

Και πράγματι (λέγω εγώ) αι δύο σεπταί μοναχαί παρέμειναν αχώρισται και δόξασαν το όνομα του Κυρίου διαπράτουςαι πλείστας όσας φιλανθρωπίας. Μετά δε το τέλος του βίου της Ροδάνθης η τοπική ιεραρχία την ανεκήρυξεν εις οσίαν. Εξ' ου και ο τίτλος του σπανίου αυτού Χρονικού.

ΤΕΛΟΣ

Κι έτσι φτάσαμε εις το τέλος της συντόμου ετούτης μελέτης επιλεκτικών αποσπασμάτων της τεραστίας, Ευρωπαϊκής λεγομένης, βιβλιογραφίας παραμυθιών έχοντες πανηγυρικώς αποδείξει την Ελληνικήν καταγωγήν και προέλευσιν αυτών. Είμεθα βέβαιοι πως δεν θα υπήρξεν Έλληνα, άξιος του επιθετικού αυτού προσδιορισμού, που να μην ένιωσεν διατρεχόμενος από ρίγη πατριωτικής συγκινήσεως αναγιγνώσκων τα εθνικά μας ετούτα πνευματικά κειμήλια.

Όσον δε αφορά την ταπεινότητάν μας, θα είπω μόνον σεμνότηως ότι επράξαμεν απλώς το καθήκον μας, μη φειδόμενοι κόπων και εξόδων, προκειμένου να διεκπεραιώσωμεν το τιτάνιον τούτο ακαδημαϊκόν έργον.

Απαιτούμε δε, εν κατακλείδι, την άμεσον επιστροφήν των εν λόγω λογοτεχνικών θησαυρών οι οποίοι, ως άλλα Ελγίνεια μάρμαρα, εκλάπησαν αναισχύντως υπό ποταπών και ανθελλήνων αδιστάκτων ληστών της πνευματικής μας κληρονομίας.

Προς τούτο ας βροντοφωνάξωμεν όλοι, εν αγαστή συμπνοία: «Bring back our paramythia, madame Merkel». Και είμεθα βέβαιοι πως συντόμως, εντός των προσεχών ολίγων αιώνων, θα έχωμεν αποτελέσματα, όπως δια κάθε τι κλαπέν από τον ευλογημένον ετούτον τόπον.

Προσεχώς, ζώην να έχωμεν, ενδέχεται να προβώμεν και εις άλλας συνταραχτικές αποκαλύψεις. Διότι μην νομίζετε... και η Αγία Γραφή Ελληνικόν δάκτυλον καταδεικνύει.

Το ανεπανάληπτο ακαδημαϊκό πόνημα «Μας τα Κλέψανε!» άρχισε να γράφεται στην Ύδρα τον Ιανουάριο του 2020 και τελείωσε στην Κέρκυρα στις 20 Μαΐου 2020, εν μέσω «πανδημίας» Covid19.